

**ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີສັນຍາໃນ ສ ປ ປ ລາວ:
ການປະເມີນປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ**

ຜະລິດໂດຍ: ໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກໍາ (LEAP) ສ ປ ປ ລາວ
ສໍາລັບພາກລັດ, ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ກຸ່ມວິຊາການຍ່ອຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ
ທຸລະກິດກະສິກໍາ

ໂດຍ: ເດວິດ ພູລບຸກ

ຕຸລາ, 2011

ການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາໃນ ສປປ ລາວ: ການປະເມີນປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສຳເລັດ

ຕຸລາ 2011

ຜະລິດໂດຍ: ໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳ (LEAP)
ສຳລັບພາກລັດ, ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ກຸ່ມວິຊາການຍ່ອຍສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ທຸລະກິດກະສິກຳ

ໂດຍ: ເດວິດ ຟູລບູກ

ຄຳຂອບໃຈ

ການສຶກສານີ້ບໍ່ອາດສາມາດເປັນໄປໄດ້ຖ້າປາສະຈາກການຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍສະເພາະ ທ່ານ ໂມເກີລ ຈອນສ, ທ່ານ ລາຕາສ, ທ່ານ ມາກວິວັນ, ທ່ານ ໝອນ ນວນສີວົງ, ທ່ານ ສົມໄຊ ສີຊານົນ, ທ່ານ ແອນດຽວ ບາຣເລັທ, ທ່ານ ແອນດຽວ ວິລຊັນ, ພະນັກງານລັດ, ຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ລົງທຶນ ອື່ນໆ ທີ່ສາມາດລະບຸໃນທີ່ນີ້ໄດ້, ພະນັກງານຂອງໂຄງການ LEAP ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງ ອື່ນໆ

ສຳລັບພິມ

ຫົວຂໍ້: ການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕູກພັນໃນສັນຍາ ໃນ ສປປ ລາວ: ປະເມີນປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສຳເລັດ

ປີ: 2011

ຜູ້ຂຽນ: ເດວິດ ຟູລມູກ (df866899@gmail.com)

ຂໍ້ຄວາມເພີ່ມເຕີມ

ຫັດສະນະ, ແນວຄວາມຄິດ ແລະ ການແປຄວາມໝາຍໃນບົດລາຍງານນີ້ແມ່ນເປັນຂອງຜູ້ຂຽນໃນເວລາສຶກສາ ແລະ ການຂຽນ. ບໍ່ຄວນຕີຄວາມໝາຍວ່າເປັນຕົວແທນທີ່ເປັນທາງການ ຫຼື ບໍ່ເປັນທາງການ ຫຼື ເປັນທ່າທີຂອງອົງການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືປະເທດສະວິດສ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່, ຫຼື ຕົວແທນຂອງພາກລັດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ

ກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ (NAFES)

ໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳ (LEAP)

P.O. Box 9159

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

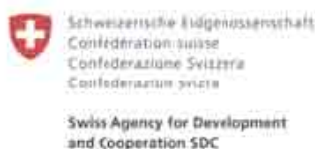
ສປປ ລາວ

ໂທ: +856 21 740 253

ອີເມລ: leap4@laos.org

www.helvetas-laos.org

ການສຶກສານີ້ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນໂດຍອົງການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືປະເທດສະວິດ (SDC)

ສາລະບານ

ອະທິບາຍຄໍາສັບຫຍໍ້ ແລະ ນິຍາມ	8
1. ສະຫຼຸບສັງລວມຫຍໍ້	9
2. ຜົນຮັບທັກ	11
3. ພາກສະເໜີ	13
4. ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ.....	15
4.1. ກອບຂອງການສຶກສາ	15
4.2. ຄໍາຖາມສໍາລັບສຶກສາ	15
4.3. ວິທີການ	16
4.4. ກໍລະນີສຶກສາ.....	17
4.5. ຂໍ້ຈຳກັດ	17
5. ການສັງເກດກ່ຽວກັບ ສັນຍາ, ຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ການຜະລິດກະສິກຳ.....	18
6. ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຄວາມສໍາພັນ	19
7. ສະພາບ ແລະ ທ່າອ່ຽງ	20
7.1. ສະພາບເງື່ອນໄຂ	20
7.2. ທ່າອ່ຽງ	23
7.3. ສະຫຼຸບຕີລາຄາ	24
8. ກໍລະນີສຶກສາ	26
8.7. ກໍລະນີ 7. ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ດ້ານການຄ້າ ແລະ ການຜະລິດ ສູ່ຕ່າງປະເທດ	51

8.8. ກໍລະນີ 8. ນະໂຍບາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ : ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງການຄ້າ	55
8.9. ກໍລະນີ 9. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ເຈລະຈາ, ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ອຸປະສັກ.....	59
8.10. ກໍລະນີ 10. ການແຂ່ງຂັນການເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວກະສິກອນ ຂອງຜູ້ລົງທຶນ	64
8.11. ກໍລະນີ 11. ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າ	69
8.12. ກໍລະນີ 12. ຄວາມສໍາຄັນຂອງຄວາມເຊື່ອຖື ຫຼື ຊື່ສຽງ	73
9. ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ.....	76
9.1. ປັດໃຈພາຍໃນ	76
9.2. ປັດໃຈພາຍນອກ	77
9.3. ມາດຕະການບັງຄັບ	79
10. ການວິໄຈ ຫຼື ແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນ?	81
10.1. ຊັບສິນ.....	81
10.2. ໂຄງສ້າງ	82
10.3. ຄວາມບໍ່ກົມກຽວ.....	84
11. ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດ ສໍາລັບ ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ.....	86
11.1. ປະເມີນສະພາບການ ປະຈຸບັນຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ.....	86
11.2. ຄໍາແນະນໍາສໍາລັບການປັບປຸງໃນການເສີມຂະຫຍາຍການສະໜັບສະໜູນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.....	87
11.3. ບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບພິດຊອບຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໃນອຳນວຍຄວາມສະດວກການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.....	89

12. ຂໍ້ແນະນຳ	90
13. ສະຫຼຸບ	92
14. ຫົວຂໍ້ສໍາລັບການສຶກສາເພີ່ມເຕີມໃນຕໍ່ໜ້າ	94
15. ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ: ລາຄາຜູ້ຜະລິດໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ທີ່ປັບກົງ	95
ເອກະສານອ້າງອີງ	96

ອະທິບາຍຄໍາສັບຫຍໍ້ ແລະ ນິຍາມ

ຈີນ	ພົນລະເມືອງ ສປ ຈີນ; ພາສາຈີນ
DOA	ກົມປູກຝັງ
DAFO	ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເມືອງ
ລາຄາຕໍ່າສຸດ	ລາຄາຕໍ່າສຸດທີ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເອກະພາຍ ແລະ ກໍານົດໃນສັນຍາຊຶ່ງອາດຈະບໍ່ມີການປັບ.
ລາຄາຄົງທີ່	ລາຄາຊື້ຂາຍທີ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເອກະພາຍ ແລະ ກໍານົດໃນສັນຍາຊຶ່ງຈະບໍ່ມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມລາຄາຕະຫຼາດ
ຮານ	ກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນໃຫຍ່ໃນ ໃນ ສປ ຈີນ
ຜູ້ລົງທຶນ	ຜູ້ປະກອບການທີ່ວາງຊັບພະຍາກອນທາງດ້ານການເງິນ, ກາຍະພາບ, ຫຼື ຊັບພະຍາກອນມະນຸດສໍາລັບການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າ ແລະ ຫວັງຜົນຕອບແທນທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ອື່ນໆ
ລາວ	ພາສາທາງການຂອງ ສປປ ລາວ; ພົນລະເມືອງລາວ ຫຼື ຄົນລາວ
ສປປ ລາວ	ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ໄທລື້	ແມ່ນຊົນເຜົ່າຜູ້ໄທໜຶ່ງທີ່ອາໄສໃນພາກເໜືອ ສປປ ລາວ ແລະ ພາກໃຕ້ ຢູນານ, ສປ ຈີນ ແລະ ບອນອື່ນໆ
MAF	ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
ລາຄາຕະຫຼາດ	ລາຄາທີ່ມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການຕອບສະໜອງ
NAFES	ກອງສົ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ
NAFRI	ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ
PAFES	ຂະແໜງສົ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງ
PAFO	ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ
ຊາວກະສິກອນທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ	ຊາວກະສິກອນທີ່ທ້າວທັນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການບໍລິຫານ ແລະ ທໍາການຜະລິດໃນທີ່ດິນທີ່ມີເນື້ອທີ່ຂະໜາດນ້ອຍ, ປົກກະຕິນ້ອຍກວ່າ 3 ເຮັກຕາ ຊຶ່ງອາດຈະໄດ້ຮັບສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ເປັນທາງການ.
SWGAB	ກຸ່ມວິຊາການຍ່ອຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ທຸລະກິດກະສິກໍາ

1. ສະຫຼຸບສັງລວມຫຍໍ້

ການຜະລິດໃຫ້ເປັນສິນຄ້າຂອງຊາວກະສິກອນຮ່ວມກັບຜູ້ລົງທຶນມີການຂະຫຍາຍຫຼາຍໃນທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກພາກລັດຊຶ່ງຄາດວ່າການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານດັ່ງກ່າວຈະຊ່ວຍປັບປຸງລາຍຮັບຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນດ້ວຍການເພີ່ມລາຍຮັບໃຫ້ກັບຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ. ແຕ່ຜົນໄດ້ຮັບແມ່ນມີຄວາມສະລັບຊັບຊ້ອນບໍ່ເປັນໄປຕາມສິ່ງທີ່ຄາດຫວັງໄວ້, ບາງກໍລະນີກໍບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ບໍ່ມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມບາງກໍລະນີກໍປະສົບຜົນສໍາເລັດຊຶ່ງສາຍປະສົບການ ແລະ ຄວາມຮູ້ທີ່ສາມາດປັບປຸງນະໂຍບາຍ ແລະ ຮູບແບບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສໍາລັບຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພະນັກງານກະສິກໍາ.

ການສຶກສາໄດ້ກວມເອົາການສໍາຫຼວດຫຼາຍກໍລະນີການລົງທຶນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາ ລວມທັງການລົງທຶນທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ອີງໃສ່ກອບຂອງການສຶກສາ, ພົບວ່າ 11 ກໍລະນີຖືກພິຈາລະນາວ່າໄດ້ປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ຫຼັງກໍລະນີທີ່ຫຼົ້ມເຫຼວ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມບາງກໍລະນີສຶກສາໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນອົງປະກອບເບື້ອງຕົ້ນທີ່ຊັບອກເຖິງຄວາມສໍາເລັດ, ແຕ່ບາງກໍລະນີອາດມີເງື່ອນໄຂຂອງຄວາມສໍາເລັດຈໍານວນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ແຕ່ຢ່າງໜ້ອຍແມ່ນມີໜຶ່ງເງື່ອນໄຂ. ຖ້າເບິ່ງການຄ້າຂາຍແບບກວ້າງໆລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເຫັນວ່າຊາວກະສິກອນທີ່ໄກ້ກັບຕະຫຼາດຂອງ ສ ປ ຈີນ ໄດ້ຮັບໂອກາດທີ່ດີຫຼາຍກວ່າຊາວກະສິກອນໃນເຂດອື່ນ.

ແນ່ນອນໃນເຂດທີ່ຫ່າງໄກນອກຈາກຈະປະເຊີນບັນຫາກ່ຽວກັບທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານແລ້ວຍັງປະເຊີນກັບບັນຫາກ່ຽວກັບປະສິດທິຜົນຂອງການຕິດຕໍ່ສື່ສານ ແລະ ການຂົນສົ່ງ. ໂດຍລວມແລ້ວການສຶກສາຄັ້ງນີ້ກໍຄືກັບການສຶກສາອື່ນໆເຫັນວ່າມີຫຼາຍປັດໃຈທີ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ປະສົບຜົນສໍາເລັດຊຶ່ງຜົນສໍາເລັດດັ່ງກ່າວຈະເປັນຜົນດີກັບຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ວາງແນວທາງນະໂຍບາຍໃນຂອບເຂດທີ່ວປະເທດສາມາດນໍາມາພູນໃຊ້ໄດ້. ຜົນຮັບທີ່ເຫັນວ່າເປັນຜົນສໍາເລັດສໍາລັບການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາຂຶ້ນກັບຫຼາຍປັດໃຈເຊັ່ນ: ປັດໃຈພາຍໃນ ແລະ ປັດໃຈພາຍນອກ.

ປັດໃຈພາຍໃນແມ່ນມີຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ການກໍານົດລາຄາຕາມລາຄາທ້ອງຕະຫຼາດ, ການໃຫ້ເງິນມັດຈໍາລວງໜ້າ ແລະ ລະບົບການຜະລິດທີ່ໄດ້ຮັບການຍິ່ງຍືນ. ປັດໃຈພາຍນອກລວມມີການໃຫ້ຄຸນຄ່າໃນການສ້າງສາຍສໍາພັນ, ຜົນປະໂຫຍດທາງສັງຄົມ, ມີຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ, ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຕະຫຼາດ, ມີການຜະລິດ ແລະ ການບໍລິໂພກທີ່ສົ່ງເສີມຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນໃຫ້ສູງຂຶ້ນ. ແນວໃດກໍຕາມບໍ່ໄດ້ໝາຍວ່າມັນຕ້ອງມີປັດໃຈທັງໝົດນີ້ຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ປະສົບຜົນສໍາເລັດ. ຖ້າວ່າມີປັດໃຈເຫຼົ່ານີ້ຫຼາຍເທົ່າໃດມັນກໍຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາຈະນໍາໄປສູ່ ຄວາມສໍາເລັດໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ການສຶກສານີ້ຍັງພົບວ່າມັນມີສິ່ງທ້າທາຍກ່ຽວກັບບົດບາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ອີງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆແຕ່ມັນກໍມີກໍາລະໂອກາດດີໃນການປັບປຸງການສະໜັບສະໜູນຊາວກະສິກອນ ແລະ ການພັດທະນາກະສິກໍາໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ, ນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຂອງພາກລັດໃຫ້ມີຄຸນຄ່າຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ, ມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ເປັນຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ພະນັກງານ. ການກໍານົດ ແລະ ເປີດເຜີຍປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດມີຜົນສໍາເລັດເປັນສິ່ງທີ່ຈໍາເປັນແຕ່ບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນໄດ້ຮັບທີ່ເປັນທາງບວກ ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນລາຍຮັບຂອງຜູ້ຜະລິດເທື່ອ. ເພື່ອສ້າງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ ແລະ ຊຸມຊົນຊາວກະສິກອນມັນຮຸ່ງຮອງໃຫ້ມີການຊ່ວຍເຫຼືອ ຫຼື ຕອບສະໜອງຢ່າງພຽງພໍຈາກລັດ ແລະ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານການພັດທະນາ.

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດມີຜົນສໍາເລັດຍັງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການວິໄຈໃຫ້ເລິກເຊິ່ງກ່ອນທີ່ຈະສະຫຼຸບ, ແປຄວາມໝາຍ ແລະ ນໍາໃຊ້ໃຫ້ເປັນຫຼັກການ, ນະໂຍບາຍ ແລະ ແນວທາງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສໍາລັບວຽກງານກະສິກໍາ ແລະ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ແບບຍືນຍົງ. ເປັນສິ່ງທີ່ແຈ້ງແຈ້ງແລ້ວວ່າການຜັນຂະຫຍາຍອົງປະກອບຂອງຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຂໍ້ແນະນໍາໃນບົດລາຍງານນີ້ໃຫ້ເປັນນະໂຍບາຍ, ແຜນງານ ແລະ ແນວທາງການປະຕິບັດເປັນສິ່ງທ້າທາຍສໍາລັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໂດຍສະເພາະແມ່ນທາງດ້ານງົບປະມານ, ການສືບທອດອຸດົມການ ແລະ ຈົນຕະນາການ.

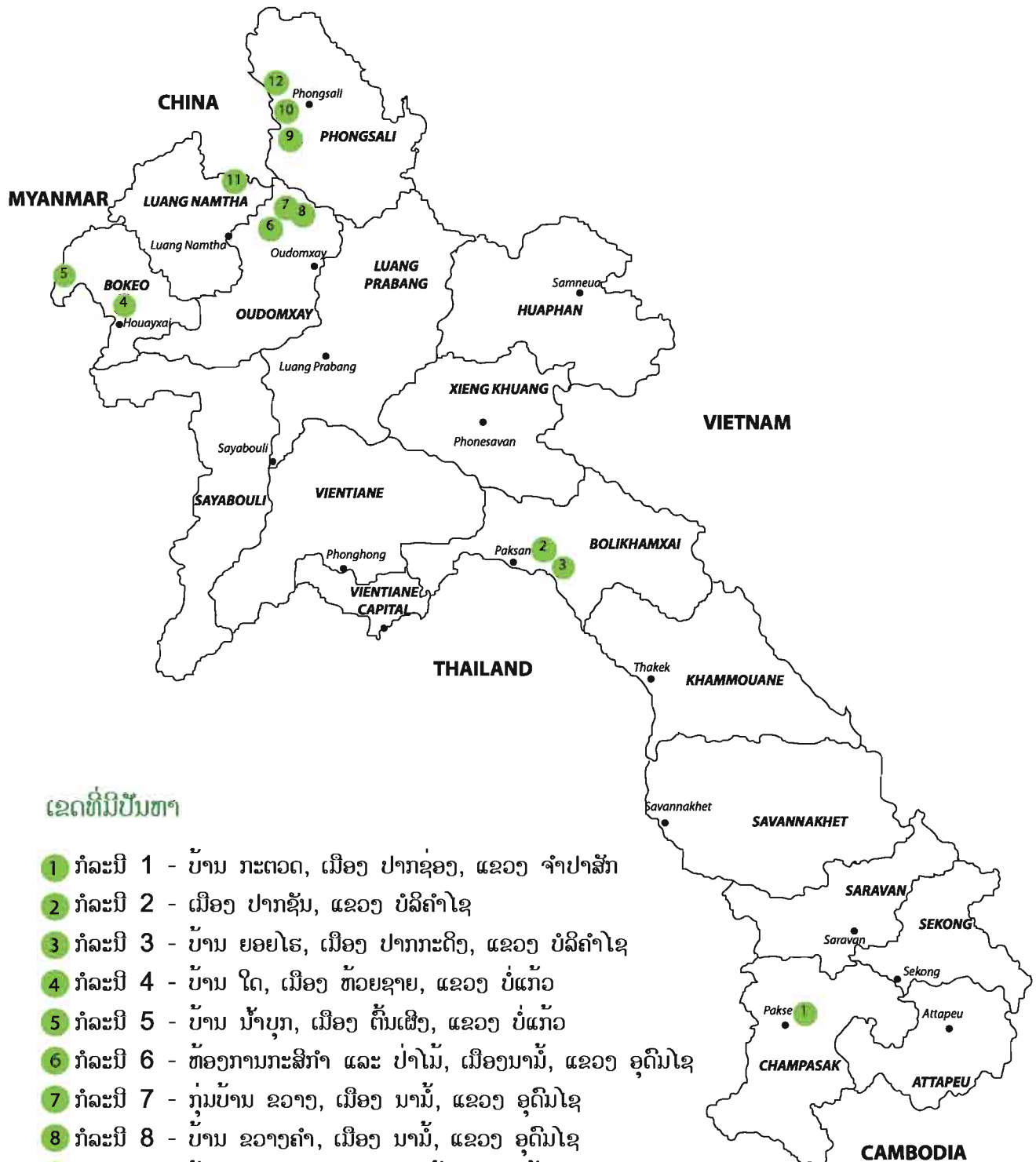
ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ການສຶກສານີ້ພົບວ່າມັນມີເຫດຜົນທີ່ສິ່ງເສີມຕໍ່ການຄ້າທຸລະກິດກະສິກໍາຂະໜາດນ້ອຍໃນ ສປປ ລາວ ຢ່າງລະມັດລະວັງ ແລະ ຄ່ອຍເປັນຄ່ອຍໄປ. ແຮງກະຕຸ້ນທີ່ຈະນໍາໃຊ້ທາງແຮງທາງດ້ານກະສິກໍາເພື່ອຫຼຸດຜູນຄວາມທຸກຈົນ, ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານເສດຖະກິດໃຫ້ຍືນຍົງ ແລະ ປະກົດຜົນເປັນຈິງໄດ້ນັ້ນ ແມ່ນຂຶ້ນກັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍເພາະວ່າຫຼັງຈາກສະຕະວັດໜຶ່ງທີ່ຜ່ານມາທີ່ການພັດທະນາກະສິກໍາໃນປະເທດທີ່ຂາດແຄນຊັບພະຍາກອນເປັນໄປໄດ້ຍາກນັ້ນກັບ

ມາມີໂອກາດອີກຄັ້ງ (Grantham 2011) ຊຶ່ງມັນເປັນເງື່ອນໄຂອັນດີໃຫ້ກັບຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ຄວາມຮັ່ງມີ ແລະ ການພັດທະນາກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ໃນ ສປປ ລາວ ໃນອະນາຄົດ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມແຕ່ສິ່ງນີ້ຈະປະກົດຜົນເປັນຈິງນັ້ນມັນອາດຕ້ອງໄດ້ມີການໝູນໃຊ້ບັນດາປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດທີ່ກ່າວມານັ້ນເຂົ້າໄມ້ນະໂຍບາຍ ແລະ ແຜນງານການສົ່ງເສີມກະສິກໍາ, ການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນຕ່າງໆ.

2. ຜົນຮັບທັງໝົດ

ຜົນຮັບຈາກກໍາລະນີສຶກສາ	ພາກທີ
1 ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນສໍາລັບການຜະລິດສາມາດເຊື່ອມໂຍງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຕະຫຼາດສະເພາະ ທີ່ໃຫ້ ລາຍຮັບທີ່ສູງ	8.1
2 ການກວດສອບ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຈັດຫາທີ່ດິນສໍາລັບ ຊາວກະສິກອນທີ່ມີທີ່ດິນຈໍາກັດອາດຈະເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໜ້າທີ່ໄດ້ດີ	8.2
3 ຜູ້ລົງທຶນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື ທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຢ່າງໃກ້ຊິດ ສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນຮັບປະກັນທາງດ້ານລາຍຮັບ	8.3
4 ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນອາດຈະເຮັດທຸລະກິດເປັນກຸ່ມ ແຕ່ວ່າ ມັນອາດຈະມີຄຸນຄ່າ ສໍາລັບການສ້າງຄວາມໄວ້ວາງໃຈ ແລະ ການບໍລິການສິນເຊື່ອສໍາລັບຊາວກະສິກອນ	8.4
5 ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ສາມາດເຮັດໃຫ້ການຜະລິດເກີນ ລະດັບຄວາມອາດສາມາດໃນການຮອງຮັບຂອງ ຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ຊຶ່ງມີຄວາມສູງຕໍ່ການຫຼຸດລົງຂອງຜົນຜະລິດ ແລະ ລາຍຮັບໃນໄລຍະຍາວ	8.5
6 ຄຸນນະພາບການລົງທຶນໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ເມື່ອຜູ້ລົງທຶນໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຮັບປະກັນໃນການລົງທຶນ ໂດຍວາງເງິນມັດຈໍາກັບ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ	8.6
7 ຄວາມສໍາພັນຂອງຍາດພີ່ນ້ອງອໍານວຍຄວາມສະດວກຕໍ່ ການຜະລິດເພື່ອສົ່ງຂາຍຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ	8.7
8 ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ຊ່ວຍຫຼີກລຽງ ການບໍລິຫານຄວບຄຸມ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບຽບການທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ	8.8
9 ຊາວກະສິກອນສາມາດ ນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຕະຫຼາດກະສິກໍາເພື່ອ ເຈລະຈາຕໍ່ລອງກັບຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ເພື່ອບັນລຸເງື່ອນໄຂທີ່ດີກວ່າ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະບໍ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຢ່າງພຽງພໍຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ	8.9
10 ເຄືອຂ່າຍຍາດພີ່ນ້ອງ ສາມາດອໍານວຍຄວາມສະດວກ ການຜະລິດ ສໍາລັບ ຜູ້ລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ຊຶ່ງໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍກວ່າຜູ້ລົງທຶນທີ່ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ສົ່ງເສີມ	8.10
11 ຊາວກະສິກອນສາມາດປັບປຸງ ແລະ ຮັບປະກັນຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງ ໂດຍການ ແບ່ງຂາຍຜົນຜະລິດລະຫວ່າງ ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າ	8.11
12 ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຂາດອໍານາດໃນການປະຕິບັດ ມາດຕະການສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ ທີ່ປະລະທຸລະກິດທີ່ຮ່ວມມືກັບຊາວກະສິກອນ	8.12

ແຜນທີ່ ສະຖານທີ່ສຶກສາ

ເຂດທີ່ມີປັນຫາ

- 1 ກໍລະນີ 1 - ບ້ານ ກະຕວດ, ເມືອງ ປາກຊ່ອງ, ແຂວງ ຈຳປາສັກ
- 2 ກໍລະນີ 2 - ເມືອງ ປາກຊັນ, ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ
- 3 ກໍລະນີ 3 - ບ້ານ ຍອຍໂຮ, ເມືອງ ປາກກະດິງ, ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ
- 4 ກໍລະນີ 4 - ບ້ານ ໂດ, ເມືອງ ຫ້ວຍຊາຍ, ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ
- 5 ກໍລະນີ 5 - ບ້ານ ນ້ຳບຸກ, ເມືອງ ຕົ້ນເຜິ້ງ, ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ
- 6 ກໍລະນີ 6 - ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ເມືອງນາມີ້, ແຂວງ ອຸດົມໄຊ
- 7 ກໍລະນີ 7 - ກຸ່ມບ້ານ ຂວາງ, ເມືອງ ນາມີ້, ແຂວງ ອຸດົມໄຊ
- 8 ກໍລະນີ 8 - ບ້ານ ຂວາງຄຳ, ເມືອງ ນາມີ້, ແຂວງ ອຸດົມໄຊ
- 9 ກໍລະນີ 9 - ບ້ານ ໂຮມດອຍ, ເມືອງ ບຸນໂຕ້, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ
- 10 ກໍລະນີ 10 - ບ້ານ ຍີ້, ເມືອງ ບຸນເໝືອ, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ
- 11 ກໍລະນີ 11 - ບ້ານ ນ້ຳແດງກາງ, ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ
- 12 ກໍລະນີ 12 - ບ້ານ ພຽງໄຊ, ເມືອງ ບຸນເໝືອ, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ

3. ພາກສະເໜີ

ຊາວກະສິກອນ ທີ່ເຮັດທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ ໃນ ສປປ ລາວ ກຳລັງຢູ່ໃນທາງການ ສະພາບການ ຂອງການປ່ຽນແປງ ທີ່ແຕກຕ່າງກັບສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ ປະເຊີນໃນ 5 ຫຼື 10 ປີ ຜ່ານມາ. ຖະໜົນທຶນທາງ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາ, ໂທລະສັບມີຢູ່ເກືອບທຸກບ່ອນທຸກ ແຫ່ງ, ການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ແລະ ເປີດກວາງສຳລັບ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນສຳລັບການຜະລິດ ເປັນສິນຄ້າ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ສຳລັບຊາວກະສິກອນ ເພື່ອເກັບກູ້ຜົນປະໂຫຍດຈາກກາລະໂອກາດທາງ ດ້ານການຄ້າ ແລະ ເພີ່ມຜົນຕອບແທນຈາກການນຳໃຊ້ ທີ່ດິນນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເອົາຂະນະບັນດາຂໍ້ ຈຳກັດທາງດ້ານການເງິນ, ເທັກໂນໂລຊີ ແລະ ການ ເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ. ໜຶ່ງໃນຫຼາຍທາງເລືອກກ່ຽວກັບການຜະ ລິດເປັນສິນຄ້ານັ້ນເຫັນວ່າການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນ ຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາເປັນຕົວແບບທາງເລືອກ ທີ່ດີເພາະວ່າມັນສ້າງເງື່ອນໄຂສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເພື່ອລະດົມຊັບສິນ ແລະ ກາລະໂອ ກາດເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ການຜະລິດ ກະສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແມ່ນ ມາດຕະການບັງຄັບໜຶ່ງ ຊຶ່ງຊາວກະສິກອນຕົກລົງເຫັນ ດີທາງດ້ານລາຄາພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂໃດໜຶ່ງຊຶ່ງເຂົາເຈົ້າ ຈະຜະລິດ ແລະ ຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ ຜູ້ຊື້ ຜູ້ທີ່ເປັນທັງ ຕະຫຼາດ ຫຼື ສະໜອງຕະຫຼາດ, ໃຫ້ທຶນ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີ.¹

ການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນ ຍາ ໄດ້ຮັບການ ສົ່ງເສີມ ຈາກພາກ ລັດ ໄດ້ຫຼາຍທິດ ສະວັດແລ້ວ ຊຶ່ງເປັນ ກົນໄກໜຶ່ງສຳລັບການ ຫຼຸດຜ່ອນ ຄວາມທຸກຈົນສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຍັງຈະເປັນ ໝາກຫົວໃຈໃນແຜນການສົ່ງເສີມໃນອະນາຄົດ (MAF 2010, 15, 16, 18, 20, 21). ການຜະລິດກະ ສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາເປັນທີ່ຮູ້ຈັກ ຫຼາຍຂຶ້ນ. ແຕ່ການປຶກສາຫາລືຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ ກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແມ່ນຍັງບໍ່ທັນກວ້າງຂວາງ. ການຖືກຖຽງກ່ຽວກັບການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າ ແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາໃນ ສປປ ລາວ ວ່າມັນໄດ້ ສ້າງຜົນຮັບທາງບວກສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ ລົງທຶນ ແລະ ໃນແຕ່ລະລະດູການ ຫຼື ຕະຫຼອດປີ ຫຼື ບໍ່. ສະນັ້ນ, ການສຶກສານີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອປະ ເມີນບັນດາປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສຳເລັດ ແລະ ກາ ລະໂອກາດສຳລັບປັບປຸງການຜະລິດກະສິກຳ

ເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາໃນອະນາຄົດ.

ການສຶກສາກ່ຽວກັບປັດໃຈທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນສຳເລັດມີຄວາມ ຈຳເປັນເພາະວ່າການສົນທະນາລະຫວ່າງຫ້ອງການ ລັດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງຮ່ວມງານສຳລັບການພັດທະ ນາໃນ ສປປ ລາວໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນ ແລະ ລາຍງານ ບັນດາບັນຫາກ່ຽວກັບການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າ ແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາບໍ່ສາມາດຊ່ວຍການຫຼຸດຜ່ອນ ຄວາມທຸກຈົນຂອງຊາວກະສິກອນ. ລາຍງານ ແລະ ຂໍ້ ມູນຕ່າງໆທີ່ກະຈາຍໄດ້ສ້າງຄວາມກັງວົນວ່າການຜະ ລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ອາດສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິ ກອນ ແລະ ຊຸມຊົນ. ແຕ່ການສຳຫຼວດໃນທົ່ວປະເທດ ໃນປີ 2007 ພົບວ່າບາງກໍລະນີທີ່ປະສົບຜົນສຳເລັດ ແລະ ບາງກໍລະນີກໍບໍ່ສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນຫຼຸດ ພື້ນອອກຈາກຄວາມທຸກຈົນເນື່ອງຈາກຜູ້ລົງທຶນບໍ່ປະ ຕິບັດຕາມສັນຍາ, ສວຍໃຊ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນ, ຂາດ ລະບຽບທີ່ຮັດກຸມ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ທີ່ບໍ່ມີປະສິດ ທິຜົນ, ພຶດຜັກທີ່ປູກບໍ່ເໝາະກັບພື້ນທີ່ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວ ສານທີ່ບໍ່ສົມສວນກັນ (Fullbrook 2007). Fujita et al (2006, 23-24) ຕາມການສັງເກດຄວາມກົດດັນ ທາງດ້ານການຄ້າ, ລວມທັງການຜະລິດກະສິກຳເປັນ ສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ບວກກັບການຍົກ ຍ່າຍ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນ ຫຼື ການຄອບຄອງທີ່ດິນບໍ່ເທົ່າທຽມກັນເຮັດໃຫ້ຊາວກະ ສິກອນບໍ່ມີທີ່ດິນທຳການຜະລິດເປັນຂອງຕົນເອງ ໂດຍສະເພາະທີ່ເມືອງສິງ, ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ. ໄດອາ ນາ (2008, 91-94). ບາງກໍລະນີທີ່ພົບໃນການຜະ ລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ໃນແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ, ເຖິງວ່າມັນໄດ້ສ້າງຜົນປະໂຫຍດ ທາງບວກ, ໃນຄະນະດຽວກັນກໍພົບວ່າມີການກຳນົດ ເງື່ອນໄຂທີ່ບໍ່ຍຸດຕິທຳ, ລາຄາທີ່ຕ່ຳ ແລະ ໃນລັກສະ ນະທີ່ຊາວກະສິກອນບໍ່ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ຊຶ່ງບໍ່ໄດ້ ຮັບການເອົາໃຈໃສ່ຈາກຜູ້ລົງທຶນ. ລິນ (2010, 27) ໄດ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນວ່າຊາວກະສິກອນຈະຕົກຢູ່ໃນຄວາມ ສູງ ແລະ ປະເຊີນກັບບັນຫາທີ່ຕາມມາ ເມື່ອຜູ້ລົງທຶນ ຖອນຕົວກະທັນຫັນເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າບໍ່ໄດ້ກັນກອງຜູ້ ທີ່ຈະມາລົງທຶນລະອຽດເທົ່າທີ່ຄວນ. ມີຫຼາຍກໍລະນີສຶກ ສາໂດຍ ທານ ຊີ (2008), ຊຶ່ງກໍໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນບັນຫາ

¹ ນິຍາມ ທີ່ຄັດມາຈາກ ອິຕັນ ແລະ ຊິຟາດ (2001)

ຜົນກະທົບທີ່ຕາມມາ, ລວມທັງ ການສູນເສຍທີ່ດິນ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນທີ່ເປັນຂອງສ່ວນລວມ, ການນໍາໃຊ້ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາເພື່ອສ້າງເງື່ອນໄຂສໍາລັບການປູກຢ່າງພາລາໃນແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ.

ໃນເດືອນມັງກອນ 2011 ຄະນະວິຊາການກຸ່ມຍ່ອຍໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີກ່ຽວກັບການສຶກສານີ້ເພື່ອຊ່ວຍພາກລັດ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາເພື່ອຈະນໍາໃຊ້ປະສິບການ ແລະ ສະໜັບສະໜູນຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະປັບປຸງການປະຕິບັດການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາໃນຊຸມປີຕໍ່ໜ້າ. ຈຸດປະສົງຫຼັກແມ່ນເພື່ອຄົ້ນຫາປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ສາຍພົວພັນການຜະລິດລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນປະສົບຜົນສໍາເລັດໂດຍສຸມໃສ່ກໍລະນີທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດເປັນຈຸດໜັກ. ຈຸດປະສົງທີ່ສອງແມ່ນ

ເພື່ອຊອກຫາກາລະໂອກາດສໍາລັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ຈະສົ່ງເສີມຄວາມຍຸດຕິທໍາໃນການຈັດຕັ້ງການຜະລິດລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການເອົາລັດເອົາປຸງບາງດ້ານລາຄາ.

4. ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ

4.1. ກອບຂອງການສຶກສາ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ກວມເອົາການສຶກສາການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າທີ່ມີຂໍ້ຕົກລົງຊຶ່ງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ² ແລະ ຝ່າຍຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຊຶ່ງລວມມີຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ລົງທຶນ, ຕົວແທນຜູ້ລົງທຶນ, ພະນັກງານຂອງພາກລັດ. ການສຶກສານີ້ເນັ້ນໃສ່ສະເພາະການຜະລິດພືດເປັນສິນຄ້າເພາະວ່າການຜະລິດແບບນີ້ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ກໍາລັງນໍາໃຊ້ຮູບແບບການຜະລິດດັ່ງກ່າວເປັນເຄື່ອງມືໜຶ່ງໃນການສົ່ງເສີມການເຮັດທຸລະກິດຮ່ວມກັນລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເພື່ອເພີ່ມການຜະລິດ.

4.2. ຄໍາຖາມສໍາລັບສຶກສາ

ການເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ແລະ ສຶກສາວິໃຈແມ່ນອີງໃສ່ 2 ຄໍາຖາມຕົ້ນຕໍຄື :

- 1) ຍ້ອນຫຍັງ ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ຈຶ່ງປະສົບຜົນສໍາເລັດ?
- 2) ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດເຮັດຫຍັງໄດ້ແດ່ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາມີຄວາມຍຸດຕິທໍາ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂຊຸກຍູ້ ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃຫ້ດີຂຶ້ນ?

ຄໍາຖາມທໍາອິດແມ່ນສຸມໃສ່ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ແມ່ນຫຍັງທີ່ພາໃຫ້ມີຜົນສໍາເລັດ? ການຊັບອກເຖິງຄວາມສໍາເລັດ ຍັງບໍ່ມີຕົວຊີ້ບອກທີ່ເປັນປະລິມານ ຫຼື ຕົວວັດແທກໄດ້. ໃນເບື້ອງຕົ້ນຄວາມປະສົບຜົນສໍາເລັດໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນໂດຍ 2 ບັນທັດຖານຄື:

1) ເວລາ: ກໍານົດເອົາ 3 ລະດູການເພື່ອຈະພິສູດວ່າແຕ່ລະຝ່າຍເຫັນຄຸນຄ່າຢ່າງພຽງພໍກັບຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເວລາ, ຄວາມພະຍາຍາມ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ. ຄຸນລັກສະນະ ສີມມຸດຖານທີ່ວ່າ: ຖ້າການຜະລິດສາມາດສືບຕໍ່ເພາະເງື່ອນໄຂທີ່ກ່າວມານີ້ໝາຍວ່າມັນອາດສາມາດນໍາໄປສູ່ຜົນສໍາເລັດ.

² ຄວາມໝາຍ 'ຜູ້ລົງທຶນ' ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວໝາຍເຖິງບຸກຄົນ, ບໍລິສັດ ຊຶ່ງໄດ້ລົງທຶນດ້ານເວລາ, ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ, ທຶນ (ເງິນ ຫຼື ວັດຖຸ), ແລະ ຫຼື ປະກອບສ່ວນສ້າງທຸລະກິດກະສິກໍາ ແລະ ຫວັງຜົນຕອບແທນຂອງການລົງທຶນ.

ເຖິງແມ່ນວ່າເງື່ອນໄຂນີ້ອາດຈະບໍ່ແມ່ນຕົວຊີ້ບອກທີ່ໝາຍສົມທົບສຸດແຕ່ມັນກໍ່ໃຫ້ທາງເລືອກທີ່ເປັນໄປໄດ້ກັບເງື່ອນໄຂ ຫຼື ສະພາບແຕ່ລະຂົງເຂດ.

2) ຕົວຊີ້ບອກທີ່ເປັນຄຸນນະພາບ: ຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດເປັນຜູ້ຕັດສິນ ແລະ ພິຈາລະນາວ່າການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍານັ້ນຈະມີຜົນສໍາເລັດ ແລະ ຊັບອກຄຸນນະພາບທີ່ເຂົາຕ້ອງການໂດຍອີງໃສ່ປະສົບການຂອງເຂົາເຈົ້າ. ວິທີການນີ້ໄດ້ເປີດຊ່ອງວາງ ສໍາລັບທັດສະນະຂອງຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນແທນທີ່ຈະກໍານົດຄຸນລັກສະນະພາຍນອກ ແລະ ປະເມີນຄ່າຮ່ວມກັນ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ເວລາເປັນສິ່ງທ້າທາຍສໍາລັບຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນໃນການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າ ຖ້າຫາກບໍ່ມີການຊ່ວຍເຫຼືອ. ນອກນັ້ນການປຸງປຸງລະຫວ່າງກໍລະນີຕ່າງໆກໍ່ເປັນໄປໄດ້ຍາກ. ບັນທັດຖານທີ່ກ່າວມາເປັນຕົວຢ່າງ ແລະ ຈຸດລິເລີ່ມ. ແນ່ນອນເພາະວ່າສະພາບແວດລ້ອມທີ່ແຕກຕ່າງກັນມັນຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້ທີ່ບັນທັດຖານທີ່ກ່າວມາບໍ່ສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ໝົດທຸກກໍລະນີ.

ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ຄວາມພະຍາຍາມໃນການກໍານົດບັນທັດຖານວັດແທກຄວາມສໍາເລັດໃນລັກສະນະນີ້ແມ່ນສຸມໃສ່ປັດໃຈທີ່ມີຄວາມໂກ້ຄຽງທີ່ສຸດທີ່ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆມີປະສົບການ. ເຖິງແມ່ນວ່າຄໍາຖາມທີ່ກ່າວມາເປັນຕົວກໍານົດກອບສໍາລັບການສຶກສາແຕ່ໃນການສໍາພາດຕົວຈິງຍັງມີການສົນທະນາປະເດັນອື່ນໆ ທີ່ສໍາຄັນຕື່ມອີກເຊັ່ນ: ການລົງທຶນເພື່ອໃຫ້ທຸລະກິດປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນປະຈຸບັນຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມສໍາເລັດໃນອະນາຄົດ ຫຼື ໄລຍະຍາວ ຫຼື ບໍ່? ບັນທັດຖານທີ່ກ່າວມາເປັນແນວຄວາມຄິດທີ່ເປັນຈຸດລິເລີ່ມ.

ມັນອາດຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້ທີ່ທຸກກໍລະນີສຶກສາແມ່ນໄດ້ຕາມບັນທັດຖານທີ່ກ່າວມາເພາະວ່າສະພາບການປ່ຽນແປງສະເໝີ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະບອກເຖິງຄວາມສໍາເລັດໃນຄັ້ງນີ້ສຸມໃສ່ປັດໃຈທີ່ໂກ້ຄຽງກັບປະສົບການຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆໄດ້ພົບພໍໃນຊ່ວງເວລາ 2-3 ລະດູການ. ເຖິງແມ່ນວ່າມີການກໍານົດຮູບແບບ ແລະ ຄໍາຖາມສໍາລັບການສຶກສາແຕ່ສິ່ງສໍາຄັນຄືລະຫວ່າງການປຶກສາຫາລືກັບຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນໄດ້ຄົ້ນຄວ້າເຖິງຄວາມສໍາເລັດໃນປະຈຸບັນ

ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະປະສົບຜົນສໍາເລັດ ໃນອະນາຄົດ ຫຼື ໄລຍະຍາວ ຫຼື ບໍ່. ການສັງເກດການ ອື່ນອີກອາດສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອສໍາຫຼວດການລົງທຶນ ເພື່ອຈະໄດ້ມາຊຶ່ງຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຜົນກະທົບ ຕໍ່ຄວາມຍືນຍົງ ຫຼື ການຄົງຢູ່ຂອງນິເວດວິທະຍາ. ທັງນີ້ກໍ່ເພາະວ່າການຈັດຕັ້ງທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດອາດ ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ການໃຫ້ການບໍລິການຂອງລະບົບນິ ເວດວິທະຍາ, ການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເກີນຄວາມ ອາດສາມາດໃນການຟື້ນຄືນຂອງທໍາມະຊາດ. ສະນັ້ນ, ຄວາມສໍາເລັດໃນປະຈຸບັນອາດເປັນສາຍເຫດສໍາລັບ ຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວໃນອະນາຄົດໂດຍສະເພາະຜົນຜະລິດ ທີ່ບໍ່ພຽງພໍ ຈະເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ສືບຕໍ່ເຮັດສັນຍາຮ່ວມກັນ. ດັ່ງທີ່ກ່າວມາຄວາມພະຍາ ຍາມທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ການສຶກສານີ້ສໍາເລັດຜົນແມ່ນ ຈຳເປັນທີ່ຈະພິຈາລະນາຄຸນຄ່າ, ຄວາມໝາຍ ແລະ ການພົວພັນຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນຂອງຄໍາຖາມຕ່າງໆ. ຄໍາ ຖາມທໍາອິດເຫັນວ່າຖືກກໍານົດມາຢ່າງມີປະສິດທິ ພາບໂດຍບໍ່ຂ້າກັນກັບຄໍາຖາມທີ 2. ຄໍາຖາມທໍາອິດ ແມ່ນເປັນພື້ນຖານສໍາລັບຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງປະຫວັດ ຄວາມເປັນມາ, ຊຶ່ງຖາມວ່າ ຍ້ອນຫຍັງທຸລະກິດລະ ຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຈຶ່ງສາມາດດໍາເນີນ ມາຮອດທຸກວັນນີ້? ຄໍາຖາມນີ້ຊອກຫາປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ ປະສົບຜົນສໍາເລັດ, ເຖິງແມ່ນວ່າປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດ ຜົນສໍາເລັດອາດຈະບໍ່ປະກົດເຫັນທັງໝົດໃນກໍລະນີນັ້ນ ກໍ່ຕາມ.

ຄໍາຖາມທີ 2 ຊຶ່ງໄດ້ພັດທະນາ ໂດຍອີງໃສ່ ຄໍາຖາມທີ 1; ເພາະວ່າ ຜົນທີ່ພົບຈາກຄໍາຖາມທີ 1 ຈະໃຫ້ຂໍ້ມູນ ແລະ ລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂກາລະໂອກາດກັບ ພະນັກງານທ້ອງຖິ່ນທີ່ຈະອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ປັບປຸງຂະບວນການດໍາເນີນງານ. ຄໍາຖາມນີ້ ພະຍາຍາມຊອກຫາວິທີການສໍາລັບອະນາຄົດ, ເພື່ອ ຄົ້ນຄວ້າວ່າເຮົາຄວນປ່ຽນແປງຫຍັງເພື່ອຫັນປ່ຽນສະ ພາບໃນປະຈຸບັນເພື່ອເປັນ ທາງເລືອກ ແລະ ອະນາຄົດ ທີ່ຕ້ອງການ. ຄໍາຖາມທີ 2 ມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອຊອກຫາ ກາລະໂອກາດສໍາລັບການວາງມາດຕະການທາງດ້ານ ນະໂຍບາຍ, ການຄວບຄຸມ ແລະ ການແຊກແຊງອື່ນໆ. ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີຫຼາຍອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດໃນທ້ອງ ຖິ່ນເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຜະລິດກະສິກໍາເປັນ ສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ,

ຄໍາຖາມທີ 2 ໄດ້ເນັ້ນໃສ່ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ເພາະວ່າອົງກອນນີ້ມີບົດບາດໃນການສົ່ງເສີມຊາວກະ ສິກອນ ແລະ ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບ

ມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ. ນອກນັ້ນ ການທີ່ເລືອກເອົາ ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແມ່ນຍ້ອນທ້ອງການນີ້ ເປັນຫົວໜ່ວຍຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານສົ່ງເສີມຊາວກະ ສິກອນ. ເຖິງແມ່ນວ່າໃດກໍ່ຕາມ, ການວິໃຈ ແລະ ການ ສະເໜີແນະນາທ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເມືອງໃນການສຶກສານີ້ແມ່ນມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນກັບ ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ມີສ່ວນ ຮ່ວມກັບການສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າ ແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ. ຄໍາຖາມທີ 2 ນີ້ ຄົ້ນຫາວ່າ ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ, ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງ ຂອງລັດຄວນຈະມີສ່ວນຮ່ວມການຜະລິດກະສິກໍາເປັນ ສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນໃນລະດັບໃດ? ທ້ອງການກະສິກໍາ- ປ່າໄມ້ເມືອງມີຄວາມສາມາດທີ່ຈະຫັນປ່ຽນ, ປັບປຸງ ແລະ ສ້າງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ຫຼື ຂະ ບວນການສົ່ງເສີມການຜະລິດເປັນສິນຄ້າໂດຍທົ່ວໄປ ແນວໃດ ?

4.3. ວິທີການ

ວິທີການລວມມີການຈຳກັດໃນການທົບທວນເອກະ ສານ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັບພະນັກງານຫຼາຍພາກ ສ່ວນຂອງລັດ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານການພັດທະນາທີ່ວຽກຈັນ. ວິທີການຫຼັກກໍ່ແມ່ນການສໍາພາດຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນ ຂະບວນການພັດທະນາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງການຜະລິດກະ ສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ຊຶ່ງລວມມີ ຊາວກະສິກອນ, ຕົວແທນຜູ້ລົງທຶນ, ຜູ້ລົງທຶນ, ພັກ ຄົນກາງ ແລະ ພະນັກງານຂອງພາກລັດ. ການສໍາ ພາດແມ່ນໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍບັນດາຄໍາຖາມທໍາມະດາ ແລະ ນໍາໃຊ້ ແບບຟອມສໍາພາດແບບເຄິ່ງໂຄງສ້າງ. ການສໍາພາດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອີງໃສ່ຄໍາຖາມທີ່ໄດ້ກຽມ ມາ, ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ບາງຄໍາຖາມກໍ່ໄດ້ຍົກເວັ້ນ, ດັດ ປັບ ແລະ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມອີງໃສ່ສະພາບຕົວຈິງຂອງແຕ່ ລະກໍລະນີ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານເວລາ. ການສັງເກດ ການ ແລະ ແປຄວາມໝາຍສິ່ງທີ່ສາມາດສໍາພັດໄດ້ ກໍ່ໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນ ແລະ ດັດປັບໂຄງສ້າງ ຂອງການສໍາພາດ.

ກໍລະນີທີ່ສໍາຄັນແມ່ນໄດ້ມີການກະກຽມ ແລະ ນັດ ໝາຍລວງໜ້າໂດຍຄະນະວິຊາການສໍາລັບຊາວກະສິ ກອນ ແລະ ທຸລະກິດກະສິກໍາ (SWGAB). ແນວໃດ ກໍ່ຕາມບາງກໍລະນີອີງໃສ່ຂໍ້ມູນທີ່ສະໜອງໂດຍຂະ ແໜງສົ່ງເສີມກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ (PAFES) ແລະ ທ້ອງ ການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ (DAFO), ໂດຍສະເພາະ

ໃນພາກໃຕ້ ກາຍເປັນບັນຫາ ແລະ ໃຊ້ການບໍ່ໄດ້. ນອກນັ້ນໃນກໍລະນີ 5 ໃນບົດລາຍງານແມ່ນຜົນຂອງການສັງເກດກິດຈະກຳກະສິກໍາຂອງຜູ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສໍາພາດຊາວກະສິກອນ 2 ທ່ານ ທີ່ຖືກແນະນຳໂດຍແມ່ນພະນັກງານຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. ປົກກະຕິຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດມີອັດທະຍາໃສດີສະຫຼະເວລາສໍາລັບການສໍາພາດ, ປຶກສາຫາລື ແລະ ວິເຄາະປະສົບການ. ບາງຄັ້ງກໍ່ມີການສະເໜີໃຫ້ສໍາພາດພະນັກງານຈຳນວນ 1 ຫຼື 2 ທ່ານໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມເມື່ອເບິ່ງແລ້ວຄືມີລັກສະນະບໍ່ເປີດເຜີຍຄໍາຕອບທີ່ແທ້ຈິງ.

ຜົນຮັບເບື້ອງຕົ້ນ ໄດ້ນຳມາປຶກສາຫາລືໃນ ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື ທີ່ແຂວງຫຼວງພະບາງຮ່ວມກັບພະນັກງານຂະແໜງສົ່ງເສີມກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈາກແຂວງພາກເໜືອຂອງ ສປປ ລາວ. ນອກນັ້ນ ຍັງໄດ້ສະເໜີ, ປຶກສາຫາລືກັບຄະນະວິຊາການກ່ຽວກັບທຸລະກິດກະສິກໍາທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນນຳອີກ.

4.4. ກໍລະນີສຶກສາ

ເນື້ອໃນຂອງກໍລະນີສຶກສາໄດ້ແບ່ງອອກເປັນຫຼາຍພາກຄື: 1) ປະສົບການ: ເນັ້ນໃສ່ການເລົ່າເຫດການ, ການໃຫ້ແນວຄວາມຄິດ ແລະ ທັດສະນະເກັບກ່ຽວການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາຂອງຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດໃຫ້ດີ ຫຼື ໂກ້ຄຽງທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ເຂົາເຈົ້າຮັບຮູ້ໄດ້. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງໄດ້ລວບລວມຂໍ້ມູນຄວາມເປັນຈິງທີ່ຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດນຳສະເໜີ ແລະ ຈຸດປະສົງໃນການປະຕິບັດໃນລັກສະນະນີ້ກໍ່ເພື່ອສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນບັນຫາຄວາມເປັນຈິງທີ່ຕິດພັນກັບການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາຫຼາຍກວ່າສິ່ງທີ່ຄິດວ່າມັນຄວນຈະເປັນ ຫຼື ຄວນຈະເກີດຂຶ້ນ. 2) ການສັງເກດການ: ໄດ້ພິຈາລະນາປະສົບການຂອງຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດ, ໂດຍການວິເຄາະຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ມີເພື່ອພັດທະນາຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ສະພາບການເພື່ອເປັນພື້ນຖານໃນການປະເມີນປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ ແລະ ສະຫຼຸບບັນຫາໃນເບື້ອງຕົ້ນ. 3) ຂໍ້ສະຫຼຸບ ໄດ້ສັງລວມບັນດາສິ່ງທີ່ຄົ້ນພົບ ແລະ ທີ່ສັງເກດການໄດ້ກ່ຽວກັບກໍລະນີ ແລະ ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ. ແລະ ໃນຕອນທ້າຍຂອງແຕ່ລະກໍລະນີປະກອບດ້ວຍຄໍາຖາມແນະນຳທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ມີການສຶກສາ ແລະ ປຶກສາຫາລືໃນຕໍ່ໜ້າ.

ກໍລະນີສຶກສາທັງໝົດແມ່ນການເລົ່າປະສົບການ ແລະ ທັດສະນະຂອງຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃດໜຶ່ງຫຼາຍກວ່າການສັງລວມແນວຄວາມຄິດຂອງຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມທຸກຄົນ, ລວມທັງຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ລົງທຶນ, ພັດທະນາກາງ ແລະ ອື່ນໆ. ສະນັ້ນບໍ່ຄວນສະຫຼຸບວ່າໃນແຕ່ລະກໍລະນີທີ່ພົບເຫັນນັ້ນຈະຖືກຕ້ອງໝົດທຸກຢ່າງເພາະມັນອາດເປັນການລິເລີ່ມໃຫ້ເຫັນພາບລວມກ່ຽວກັບປະສົບການຂອງຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດຫຼາຍກວ່າການລາຍງານຄວາມເປັນຈິງທີ່ກວມເອົາໝົດທຸກຢ່າງ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ປະສົບການ ແລະ ທັດສະນະຂອງພະນັກງານລັດຄວນຈະບໍ່ຖືກແປວ່າມັນເປັນແນວຄວາມຄິດສ່ວນບຸກຄົນແຕ່ຄວນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນບົດບາດຂອງອົງການ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

4.5. ຂໍ້ຈຳກັດ

1. ການຂາດງົບປະມານ ຊຶ່ງໃນທີ່ສຸດຈຳກັດໄລຍະເວລາ, ກອບ ແລະ ສະຖານທີ່ສໍາລັບການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຢ່າງຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້.
2. ເວລາສໍາລັບການສໍາພາດມີຈຳກັດ ແລະ ປົກກະຕິຈະໃຊ້ໜ້ອຍກວ່າໜຶ່ງຊົ່ວໂມງສໍາລັບການສະພາດ ແລະ ປຶກສາຫາລືແຕ່ລະຄົນ.
3. ຂາດການບັນທຶກຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ອະທິບາຍວິວັດທະນາການ ປ່ຽນແປງກ່ຽວກັບການກະຈາຍ, ລະດັບ ແລະ ຜົນກະທົບຂອງການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ການພົວພັນກ່ຽວກັບການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ທົ່ວໄປ ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຄວາມສໍາພັນໃນຊ່ວງຂ້າມຜ່ານຈາກສະພາບທີ່ທຸກຈົນສູ່ຄວາມຈະເລີນ.
4. ຂໍ້ມູນທີ່ສະໜອງໂດຍຜູ້ໃຫ້ສໍາພາດໂດຍທົ່ວໄປບໍ່ສາມາດພິສູດໄດ້ເນື່ອງຈາກຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານງົບປະມານ ແລະ ວິຊາການ ແລະ ສະນັ້ນອາດເປັນຂໍ້ມູນທີ່ຜິວເຜີນ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ເນື່ອງຈາກການຄັດເລືອກຜູ້ທີ່ຖືກສໍາພາດແມ່ນປະຕິບັດແບບສຸມຕົວຢ່າງໃນພາກສະໜາມ, ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະມີການສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດ, ບົດເບື້ອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ຫຼື ມີການປະສານງານເພື່ອປົກປັດຂໍ້ມູນຖືວ່າບໍ່ມີຫຼາຍ.
5. ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດຂອງທີມງານສຶກສາ.

5. ການສັງເກດກ່ຽວກັບ ສັນຍາ, ຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ການຜະລິດກະສິກໍາ

ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາແມ່ນຮູບແບບການຜະລິດທີ່ມີຜົນບັງຄັບທາງດ້ານກົດໝາຍຊຶ່ງຊາວກະສິກອນໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີເປັນເອກະພາບໃນເລື່ອງຂອງລະບອບລາຄາ, ພຶດຕິກຳທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະຜະລິດເພື່ອຂາຍສິ່ງຕໍ່ຜູ້ຊື້ຊຶ້ງເປັນທັງຕະຫຼາດ ຫຼື ສະໜອງຕະຫຼາດ, ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີ. ສັນຍາແມ່ນຂໍ້ຜູກມັດທີ່ສາມາດບັງຄັບໃຊ້ຕາມແນວທາງຂອງກົດໝາຍ ແລະ ເປັນກົນໄກສໍາລັບການຮອງທຸກ ແລະ ຂະບວນຍຸດຕິທໍາເຊັ່ນ: ການຕັດສິນໂດຍຂະບວນການຂອງສານ.

ໃນ ສປປ ລາວ ລະບົບກົດໝາຍຍັງບໍ່ທັນສົມບູນ ແລະ ໝາຍວ່າຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ໄດ້ເພິ່ງພາອາໄສທາງກົດໝາຍ. ນອກຈາກນັ້ນການເຂົ້າເຖິງຂະບວນການຍຸດຕິທໍາ ຫຼື ການບໍລິການທາງດ້ານກົດໝາຍແມ່ນຍັງບໍ່ທັນສະດວກ ແລະ ໃຊ້ເວລາໂດຍສະເພາະສໍາລັບຊາວກະສິກອນທີ່ມີຖານະທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ທຶນຈໍາກັດ, ເຖິງແມ່ນຈະມີເວລາແຕ່ກໍເປັນການຍາກທີ່ຈະຈ່າຍຄ່າບໍລິການອື່ນໆທາງກົດໝາຍ ແລະ ນໍາໃຊ້ຂະບວນການຍຸດຕິທໍາ ຫຼື ສານ. ສະນັ້ນການຮວມມືໃນການຜະລິດກະສິກໍາລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ອະທິບາຍວ່າ ຫຼື ໝາຍເຖິງການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາອາດເປັນການເຂົ້າໃຈຜິດ ແລະ ເມື່ອມີບັນຫາເກີດຂຶ້ນແມ່ນຍາກກວ່າທີ່ຄາດໄວ້ທີ່ຈະແກ້ໄຂ. ຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນການຈັດກຽມໜຶ່ງຊຶ່ງສອງ ຫຼື ຫຼາຍຝ່າຍຊຶ່ງແຕ່ລະຝ່າຍຮັບຮູ້ຮວມກັນໜ້າທີ່ທີ່ຈະຕ້ອງປະຕິບັດ. ສໍາລັບ ສປປ ລາວ, ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນສ່ວນໃຫຍ່ນໍາໃຊ້ຂໍ້ຕົກລົງເປັນບ່ອນອີງເພື່ອດໍາເນີນການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າຮວມກັນ. ຂໍ້ຕົກລົງນັ້ນລວມທັງປາກເປົ່າ ແລະ ເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ເປັນທາງການ ແລະ ບໍ່ເປັນທາງການ, ຈົດທະບຽນ ແລະ ບໍ່ຈົດທະບຽນ ແລະ ນໍາໃຊ້ມາດຕະການບັງຄັບທາງດ້ານການບໍລິຫານ, ເສດຖະກິດ ແລະ ທາງດ້ານສັງຄົມ. ການນໍາໃຊ້ມາດຕະການບັງຄັບເຫຼົ່ານີ້ ມີປະຕິບັດ ແລະ ຜົນແນວໃດນັ້ນແມ່ນປະເດັນທີ່ສໍາຄັນ; ໃນພາກສຸດທ້າຍ ຫຼື ຂໍ້ແນະນໍາຂອງບົດລາຍງານນີ້ໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ພົບ ແລະ ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການສຶກສາວິໃຈເພີ່ມເຕີມ.

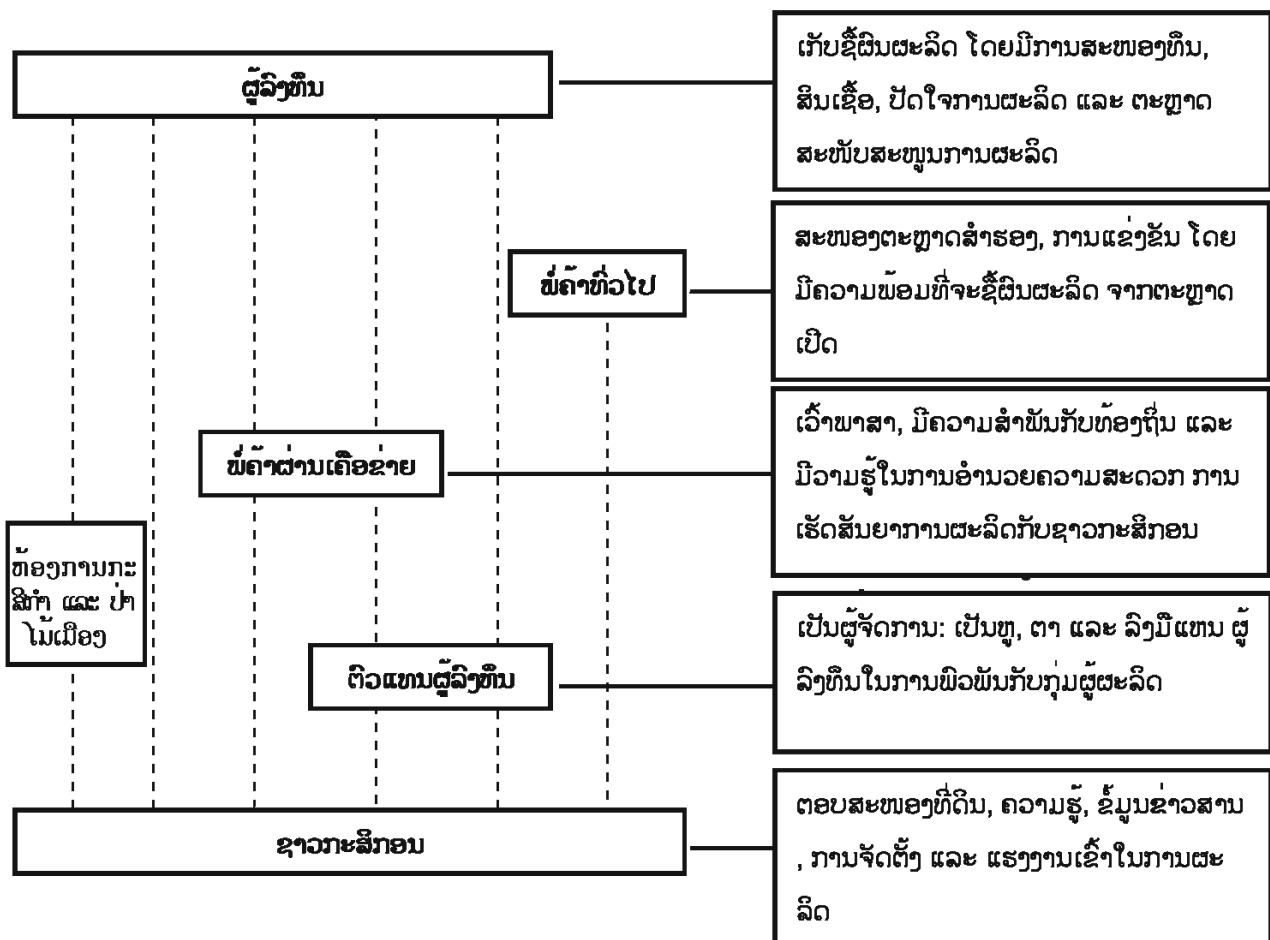
ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວໃນສຶກສານີ້ຫຼີກລຽງຄໍາວ່າການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນໍາໃຊ້ຄໍາວ່າການຕົກລົງສໍາລັບການຜະລິດ ຫຼື ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຫຼາຍກວ່າ.

ພາສາ

ເຈຕະນາ ແລະ ຄາດຫວັງອາດມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ເຂົ້າໃຈຜິດເນື່ອງຈາກພາສາ ຫຼື ນິຍາມທີ່ນໍາໃຊ້ ແລະ ການແປ. ໂດຍປົກກະຕິຄໍາວ່າສັນຍາໃນພາສາລາວແປວ່າສັນຍາ, ຄໍາສັນຍາ ຫຼື ສັນຍາຕົກລົງ. ເຖິງແມ່ນວ່າຄໍາສັບນີ້ຈະມີຄວາມໝາຍສະເພາະແຕ່ອາດແຕກຕ່າງໄປຕາມສະຖານທີ່, ຂະນະ ແລະ ປະເດັນດ້ານຕ່າງໆ; ສະນັ້ນມັນອາດບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປທີ່ຈະສ້າງຄວາມສັບສົນ ແລະ ຄວາມຄາດຄິດກັບສິ່ງທີ່ຕັ້ງໃຈ ແລະ ຄາດໄວ້, ໂດຍສະເພາະລະຫວ່າງຕ່າງປະເທດຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນລາວ. ເຖິງແມ່ນວ່າມີຫຼາຍພາກສ່ວນທີ່ໃຫ້ສໍາພາດ ແລະ ປຶກສາການນໍາໃຊ້ຄໍາວ່າສັນຍາຊຶ່ງໝາຍເຖິງ “contract” ໃນພາສາອັງກິດກໍຕາມ, ແຕ່ບັນດາກໍລະນີ ທີ່ໄດ້ສຶກສາມາສ່ວນຫຼາຍຈະແມ່ນການນໍາໃຊ້ຂໍ້ຕົກລົງ (agreement) ຫຼາຍກວ່າສັນຍາ.

6. ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຄວາມສໍາພັນ

ສປປ ລາວ, ເມື່ອການຜະລິດກະສິກໍາກ້າວໄປສູ່ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າກໍ່ອາດເຮັດໃຫ້ມີຫຼາຍອົງການຈັດຕັ້ງທາງດ້ານເສດຖະກິດເຂົ້າມາກ່ຽວຂ້ອງ. ການມີສ່ວນຮ່ວມອາດແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມແຕ່ລະສະຖານທີ່; ລະດູການຕໍ່ລະດູການ. ຄວາມສໍາພັນ, ບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບພິດຊອບຂອງບັນດາພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນສາມາດສະແດງໃນທາງຕັ້ງດັ່ງຮູບຂ້າງລຸ່ມນີ້. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຄວາມສໍາພັນຕາມທາງນອນອາດມີເຊັ່ນກັນ; ຕົວຢ່າງ: ຄວາມສໍາພັນດ້ວຍກັນຂອງສາມາຊິກຂອງກຸ່ມຊາວກະສິກອນ. ດັ່ງທີ່ເຂົ້າໃຈ, ຄວາມສໍາພັນຕາມທາງນອນ, ບາງຄັ້ງອາດເປັນທາງການເຊັ່ນ: ການພົວພັນລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນດ້ວຍກັນ.

7. ສະພາບ ແລະ ທ່າວຽງ

ການຜະລິດກະສິກໍາແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອເປັນສິນຄ້າລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເກີດຂຶ້ນໄປຕາມກະແສ, ສະພາບ ແລະ ທ່າວຽງຂອງການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ສະພາບແວດລ້ອມ, ກະສິກໍາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ. ເຖິງແມ່ນວ່າມັນມີຫຼາຍປັດໃຈຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດມີຜົນສໍາເລັດໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນກໍຕາມແຕ່ບັນດາປັດໃຈເຫຼົ່ານັ້ນອາດພຽງແຕ່ສ້າງສະພາບເງື່ອນໄຂພື້ນຖານ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເອື້ອຍອໍານວຍຊຶ່ງຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດໃນຕໍ່ໜ້າ.

ການທົບທວນສະພາບ ແລະ ທ່າວຽງແມ່ນເປັນປະໂຫຍດຊ່ວຍໃຫ້ເຂົ້າໃຈເຖິງກາລະໂອກາດການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າໃນ ສປປ ລາວ. ການທີ່ຮັບຮູ້ເຖິງສະພາບ ແລະ ທ່າວຽງນັ້ນຈະເປັນພື້ນຖານສໍາລັບການອອກແບບນະໂຍບາຍ, ແຜນງານ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ. ການທົບທວນນັ້ນອາດພິຈາລະນາບັນດາອົງປະກອບ, ສະພາບເງື່ອນໄຂ ແລະ ທ່າວຽງທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສະພາບການພັດທະນາກະສິກໍາກໍຄືຊາວກະສິກອນຊຶ່ງສົ່ງເຫຼົ່ານີ້ຈະໃຫ້ຮູ້ເຖິງການປ່ຽນແປງໃນການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ ນໍາໄປສູ່ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ. ການທົບທວນຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາສະພາບການປ່ຽນແປງຂອງຊາວກະສິກອນໃນໄລຍະຫຼາຍປີຜ່ານມາ ຫຼື ບໍ່ແມ່ນໄລຍະສັ້ນ. ຕົວຢ່າງ: ມີຜູ້ລົງທຶນຈາກມົງໂກລີເດີນທາງ 3,000 ກິໂລແມັດສູ່ພາກເໜືອ ສປປ ລາວ ເພື່ອລົງທຶນຜະລິດໝາກແຕງໂມເພື່ອນໍາໄປຂາຍທີ່ພາກເໜືອທີ່ແຫ່ງແລ້ງຂອງ ສປ ຈີນ; ສິ່ງນີ້ບໍ່ໄດ້ສະແດງເຖິງສະພາບລວມ ຫຼື ທ່າວຽງທີ່ກ່າວມາ ແລະ ເປັນກໍລະນີໜຶ່ງທີ່ສະຫຼຸບຍາກເພາະວ່າລະດັບຄວາມແນ່ນອນ ແລະ ການພົວພັນຈະມີການປ່ຽນແປງເປັນປະຈໍາ.

7.1. ສະພາບເງື່ອນໄຂ

ເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວ

ເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວ ມີການເຕີບໂຕຢ່າງວ່ອງໄວເນື່ອງຈາກການລົງທຶນຂະໜາດໃຫຍ່ໃນການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ການຜະລິດພະລັງງານລວມທັງການລົງທຶນຂອງພາກສ່ວນເອກະຊົນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ (Lin 2010, 1). ເມື່ອກ່ອນ, ໂດຍອີງໃສ່ຄວາມ

ຕ້ອງການໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນມີການແຍກລະຫວ່າງການຊຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າ ເຊັ່ນ: ການປູກຢາງພາລາ, ປູກໄມ້ເພື່ອຜະລິດເຈ້ຍ ແລະ ອ່ອຍ. ໃນຕົວຈິງການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງຊຶ່ງເປັນຜົນເຮັດໃຫ້ມີການຫັນປ່ຽນພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ ແລະ ສວນຜັກບາງບ່ອນໄດ້ກາຍເປັນສວນປູກຢາງພາລາ, ກັນຖິນ ແລະ ໄມ້ວິກ. ລະດັບ ແລະ ຄວາມໄວຂອງການປ່ຽນແປງສະແດງໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນໂດຍສະເພາະແມ່ນແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ ຊຶ່ງໄດ້ກາຍເປັນແຂວງໜຶ່ງທີ່ມີການປູກພືດເປັນສິນຄ້າ ແລະ ຢາງພາລາຢ່າງກວ້າງຂວາງ.

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນຜ່ານການສໍາປະທານ ແລະ ການພັດທະນາຕະຫຼາດທີ່ດິນໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີການຫັນປ່ຽນທີ່ດິນໃຫ້ເປັນທຶນ, ປ່ຽນຮູບແບບ ແລະ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ. ເມື່ອການລົງທຶນຍັງສືບຕໍ່; ຕົວຢ່າງ: ການອອກໃບອະນຸຍາດສໍາລັບການສໍາຫຼວດບໍ່ແຮ່ປະມານ 200 ກວ່າແຫ່ງ ແລະ ເຂື່ອນໄຟຟ້າຈໍານວນຫຼາຍກວ່າ 10 ແຫ່ງ ອາດສ້າງຄວາມກົດດັນເພີ່ມຂຶ້ນຕໍ່ທີ່ດິນທີ່ຊາວກະສິກອນນໍາໃຊ້ສໍາລັບການປູກຝັງ ແລະ ປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນໍ້າສໍາລັບການກະສິກໍາ.

ການໃຫ້ກໍາມະສິດ ແລະ ກົນໄກສໍາລັບການເພີ່ມມູນຄ່າທີ່ດິນອາດຍັງບໍ່ສົມບູນເທື່ອ ແລະ ຍັງບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະຊ່ວຍຊາວກະສິກອນ, ໃຫ້ມີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ຮັບປະກັນການປະຕິບັດແບບສະເໝີພາບ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂອໍານວຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນເພື່ອກ້າວໄປສູ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ມີຄວາມຈະເລີນ ຢ່າງຮັບປະກັນໄດ້. ນີ້ອາດເປັນເພາະວ່າພວກເຮົາຍັງບໍ່ທັນຮັບຮູ້ເທົ່າທີ່ຄວນຄຸນຄ່າ ແລະ ໂອກາດຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນເພື່ອສະໜອງຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມມີຫຼາຍກໍລະນີສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າມັນຍັງມີທ່າແຮງ ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນທີ່ຈະນໍາໃຊ້ການຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອພັດທະນາຄຸນນະພາບຂອງຜະລິດຕະພັນສໍາລັບຕະຫຼາດທີ່ມີກໍາລັງຊື້ສູງເຊັ່ນວ່າ: ໃນພາກເໜືອຂອງ ສປ ຈີນ .

ຄວາມໄກກັບຕະຫຼາດ ແລະ ຄວາມໄດ້ປຽບ

ສປປ ລາວ ມີຊາຍແດນທີ່ຍາວ ແລະ ກໍາລັງປັບປຸງລະບົບຂົນສົ່ງ

ເຊື່ອມຕໍ່ກັບ ສປ ຈີນ, ໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ. ແຕ່ພົບວ່າ ກິດຈະກຳ, ກາລະໂອກາດ ແລະ ການແຂ່ງຂັນສໍາລັບ ຜະລິດຕະພັນຂອງຊາວກະສິກອນລາວແມ່ນຢູ່ຕາມຊາຍ ແດນທີ່ຕິດກັບ ສປ ຈີນ ຫຼາຍກວ່າ.

ເຫດຜົນທີ່ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າກັບຕະຫຼາດໃນປະເທດໄທບໍ່ໄດ້ຜົນດີເທົ່າທີ່ຄວນ, ຕາມທີ່ໄດ້ສຶກສາກໍລະນີທີ່ບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດພົບວ່າມັນອາດຍ້ອນເຫດຜົນດຽວກັນດັ່ງທີ່ຊາວກະສິກອນລາວທີ່ສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນສູ່ປະເທດໄທເປັນຫຼັກບາງກໍລະນີທີ່ຕົກຢູ່ຢູ່ໃນຄວາມສູງກ່ຽວກັບການຄວບຄຸມລາຄາ, ການຜູດຂາດ ແລະ ການປະຕິບັດທີ່ບໍ່ມີຄວາມຊື່ສັດຂອງຜູ້ລົງທຶນ ຫຼື ພັຄໍາ 2-3 ຫົວໜ່ວຍ ຫຼື ກຸ່ມຜູ້ຊື້ຕ່າງໆຊຶ່ງອາດມີການພົວພັນໄກ່ສິດກັບເຈົ້າໜ້າທີ່. ນອກນັ້ນ, ອາດເນື່ອງມາຈາກປະເທດໄທເປັນຜູ້ສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາລາຍໃຫຍ່ທີ່ມີເງື່ອນໄຂການຜະລິດຄ້າຍຄືກັນກັບ ສປປ ລາວ; ເຖິງວ່າຈຸດໄດ້ປຸງຂອງ ສປປ ລາວ ອາດຈະແມ່ນການລົງທຶນການຜະລິດທີ່ຕໍ່າແຕ່ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ອື່ນໆອາດຍັງບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະຊຸກຍູ້ຜູ້ຊື້ຈາກປະເທດໄທພິຈາລະນາການລົງທຶນ ຫຼື ການຄ້າຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວ. ຊາວກະສິກອນໃນປະເທດໄທກໍາລັງປະເຊີນຫຼາຍຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກລັກສະນະນີ້ເຊັ່ນກັນ. ສະນັ້ນ, ຕະຫຼາດໃນປະເທດໄທອາດບໍ່ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນລາວ.

ສປ ຈີນ ເປັນປະເທດທີ່ນໍາເຂົ້າຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາທີ່ຫຼາຍທີ່ສຸດ. ໜ້ອຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງປະຊາກອນອາໄສຢູ່ໃນເຂດຮອນ ແລະ ເຂດອົບອຸ່ນທາງພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ. ພາກເໜືອໜາວ ແລະ ແຫງແລງ; ຄວາມແຫງແລງແມ່ນສິ່ງທ້າທາຍປະຈຳປີສໍາລັບການກະສິກໍາເຂດດັ່ງກ່າວຊຶ່ງການຜະລິດຍັງອາໄສພື້ນທີ່ທີ່ປົກຄຸມດ້ວຍຮີມະທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ. ນອກນັ້ນ, ຄວາມແຫງແລງຍັງເປັນບັນຫາສໍາລັບທຸກໆບ່ອນຊຶ່ງມີຄວາມຢ່າງຮຸນແຮງຫຼາຍຢູ່ເຂດຢູນນານໃນປະຈຸບັນ; ໃນປີນີ້ແມ່ນເກີດຂຶ້ນໃນເຂດອາງແມນ້ຳຢາງເຊຕອນລຸ່ມ. ຜະລິດຕະພັນໃນເຂດຮອນ, ທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນນ້ຳຢາງ ສປປ ລາວ ແມ່ນເມາະສົມຫຼາຍຕະຫຼາດໃນ ສປ ຈີນ, ໂດຍສະເພາະຕົວເມືອງໃຫຍ່ໃນແຜນດິນໃຫຍ່ ຫຼື ໃນພາກເໜືອ. ດັ່ງກໍລະນີສຶກສາ (7, 9, 10, 11 ແລະ 12); ເພື່ອຮັບປະກັນຜົນຜະລິດຈາກ ສປປ ລາວ ສູ່ ສປ ຈີນ ເຮັດໃຫ້ມີຜູ້ຊື້ຈາກຕະຫຼາດໃນເຂດຕ່າງໆ ໃນ ສປ ຈີນ ເຂົ້າມາລົງທຶນການຜະລິດກະສິກໍາແບບມີຂໍ້ເສຍພັນກັບຊາວກະສິກອນ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນສິນຄ້າປະເພດສາລີ, ອ້ອຍ (Lin 2010, 10, 12, 18) . 1 ຊຶ່ງ ສປປ ລາວ ເພີ່ມຂຶ້ນອາດບໍ່ແມ່ນເຂດທີ່ລົງທຶນຕໍ່າທີ່ສຸດສໍາລັບ

ການຜະລິດນີ້ເນື່ອງຈາກຂະໜາດ ແລະ ປັດໃຈອື່ນໆ, ນອກນັ້ນຍັງມີພັຄໍາທີ່ຊອກເກັບຊື້ປູກພາກອື່, ພາກແຕງໂມ ແລະ ກວຍຕ່າງໆຊຶ່ງ ສປປ ລາວ ອາດມີຈຸດໄດ້ປຸງຫຼາຍຢ່າງ. ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພັຄໍາຈາກ ສປ ຈີນ ໄດ້ມີການລົງທຶນແລ້ວໃນບັນດາແຂວງຕ່າງເປັນຕົ້ນແມ່ນແຂວງບໍ່ແກ້ວ ແລະ ແຂວງອຸດົມໄຊ. ປັດຈຸບັນຖະໜົນທຶນທາງກໍາລັງໄດ້ຮັບການປັບປຸງສະນັ້ນ, ສປ ຈີນ ຈະໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຕໍ່ ສປປ ລາວ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ການແຂ່ງຂັນ ແລະ ຂະຫຍາຍທຸລະກິດເພີ່ມຂຶ້ນ.

ການສຶກສານີ້ບໍ່ໄດ້ລົງເລິກກໍລະນີຜູ້ລົງທຶນຈາກ ສສ ຫວຽດນາມທີ່ລົງທຶນການຜະລິດກະສິກໍາຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນລາວໃນຮູບແບບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ເສຍພັນ. ຫວຽດນາມເປັນຜູ້ສົ່ງອອກກະສິກໍາລາຍໃຫຍ່ຕົວຢ່າງການສົ່ງອອກເຂົ້າຊຶ່ງຢູ່ໃນອັນດັບ 2 ທັດຈາກປະເທດໄທ. ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ຫວຽດນາມມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງປະຊາກອນເກືອບເທົ່າກັນກັບບາງເຂດໃນ ສປ ຈີນ ແລະ ມີພູມສັນຖານສວນໃຫຍ່ເປັນພື້ນທີ່ທີ່ມີພູສູງຄ້າຍຄືກັນກັບ ສປປ ລາວ. ສະນັ້ນ, ທາແຮງແມ່ນຂຶ້ນກັບປະເພດຂອງພືດ ແລະ ເງື່ອນໄຂທ້ອງຖິ່ນຂອງສອງພາກລາວ ແລະ ຫວຽດນາມ. ຊາວກະສິກອນອາດເຫັນໄດ້ເຖິງຈຸດເສຍປຸງທາງດ້ານການຄ້າຍ້ອນສະພາບທີ່ຄ້າຍຄືກັນເຊັ່ນດຽວກັນກັບໄທ ແລະ ຄວາມໄດ້ປຸງແມ່ນບໍ່ຄືກັນຖ້າທຽບກັບຕະຫຼາດ ໃນ ສປ ຈີນ. ຄວາມໄກກັບຕະຫຼາດຂະໜາດໃຫຍ່ທີ່ກໍາລັງຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະເທດເພື່ອນບ້ານມີທັງສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ກາລະໂອກາດ. ຕົວຢ່າງ: ກໍລະນີການລົງທຶນຮ່ວມກັບປະເທດໄທ. ສໍາລັບການລົງທຶນຈາກ ສປ ຈີນ, ອາດເປັນເປັນຜົນດີຖ້າຊາວກະສິກອນສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແລະ ສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດສະເພາະທີ່ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດສູງ ແລະ ຫຼີກລ່ຽງການນໍາໃຊ້ອຳນາດທາງດ້ານການເງິນຈາກຜູ້ລົງທຶນ. ເຊັ່ນດຽວກັນທາງວມາ, ການລົງທຶນຮ່ວມກັບຜູ້ລົງທຶນຫວຽດນາມອາດມີສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ກາລະໂອກາດ. ແນວໃດກໍຕາມ, ດັ່ງທີ່ກໍາລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່, ເພື່ອສ້າງຜົນປະໂຫຍດຈາກກາລະໂອກາດທາງດ້ານຕະຫຼາດຂອງປະເທດໃກ້ຄຽງມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປັບປຸງເຄືອຂ່າຍ, ຄວາມອາດສາມາດ, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການຂົນສົ່ງ.

ການແຂ່ງຂັນໃນທຸລະກິດກະສິກໍາ

ຫຼາຍປະເທດທີ່ມີພູມອາກາດ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ກະສິກໍາຄ້າຍຄືກັນກັບ ສປປ ລາວ ໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ມີຜູ້ສົ່ງອອກທາງດ້ານກະສິກໍາ ສູ່ ສປ ຈີນ ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ປະເທດໄທເປັນຜູ້ສົ່ງອອກສະບຽງອາຫານ ແລະ ວັດຖຸດິບສູ່ ສປປ ຈີນ ທີ່ສໍາຄັນ. ເຖິງແມ່ນວ່າການຄ້າລະຫວ່າງຫວຽດນາມ ກັບ ສປປ ຈີນ ບາງຜະລິດຕະພັນຍັງຈໍາກັດເນື່ອງຈາກຫວຽດນາມຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍທາງດ້ານກະສິກໍາ, ແຕ່ຫວຽດນາມເປັນຜູ້ສົ່ງອອກກະສິກໍາທີ່ມີການພັດທະນາຢ່າງໄວວາ. ເຊັ່ນດຽວກັນກໍາປູເຈຍກໍາລັງພັດທະນາການສົ່ງອອກກະສິກໍາ, ໂດຍສະເພາະເຂົ້າ. ນອກນັ້ນຜູ້ສົ່ງອອກທາງດ້ານກະສິກໍາໜຶ່ງທີ່ກໍາລັງພົ້ນເດັ່ນຂຶ້ນມາກໍແມ່ນພະມ້າ. ການພັດທະນາພະລັງງານ, ບວກກັບທະຫົນທົນທາງ ແລະ ລົດໄຟທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັບ ສປປ ຈີນ ໃນ ພະມ້າ ໃນຊຸມປີຕໍ່ໜ້າອາດສ້າງຄວາມສົນໃຈ ແລະ ກາຍເປັນເປົ້າໝາຍການລົງທຶນສົ່ງອອກທາງດ້ານກະສິກໍາສໍາລັບ ສປປ ຈີນ. ຕົວຢ່າງ: ປາຊຶ່ງສາມາດສົ່ງອອກ ສູ່ ສປປ ຈີນ ໂດຍທາງລົດບັນທຸກ. ນອກນັ້ນ, ຫຼາຍທ່າແຮງທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ພະມ້າກາຍເປັນໜຶ່ງໃນຜູ້ນໍາການສົ່ງອອກເຂົ້າໃນລະດັບໂລກ ແມ່ນຍອນເງື່ອນໄຂທາງແຮງທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງປະເທດ (Turnell 2007, 4).

ການແຂ່ງຂັນຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນ ສປປ ລາວ ກັບການສົ່ງອອກກະສິກໍາຂອງຫວຽດນາມ ຫຼື ພະມ້າແມ່ນມີຄວາມສູງໂດຍສະເພາະແມ່ນລາຄາ, ຄຸນນະພາບ ຫຼື ປະລິມານ. ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ຄວາມຕ້ອງການ ໃນ ສປປ ຈີນ ກໍາລັງເພີ່ມສູງ ແລະ ຜູ້ສະໜອງຜົນຜະລິດກໍມີຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ແຕ່ຜູ້ສະໜອງຜົນຜະລິດທີ່ຢູ່ໃນເຂດຫ່າງໄກອາດຖືກປ່ຽນແທນໂດຍຜູ້ສະໜອງທີ່ຢູ່ໃກ້ກວາ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການພັດທະນາຄວາມສໍາພັນກັບຜູ້ລົງທຶນ, ເນັ້ນໃສ່ຕະຫຼາດ ຫຼື ຜະລິດຕະພັນ ທີ່ໃຫ້ມູນຄ່າສູງ ແລະ ປັບປຸງຜົນຜະລິດອາດຫຼຸດຜ່ອນບັນດາຄວາມສູງໄດ້.

ຜົນປະໂຫຍດທີ່ເປັນຍຸດທະສາດ ຈາກ ສປປ ຈີນ

ສໍາລັບ ສປປ ລາວ, ຜົນປະໂຫຍດທີ່ເປັນຍຸດທະສາດ ຈາກ ສປປ ຈີນ ແມ່ນຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກລະບອບການຄ້າ ແລະ ການສົ່ງເສີມການລົງທຶນທີ່ເອື້ອຍອໍານວຍ. ສປປ ຈີນ ໄດ້ຊຸກຍູ້ຜູ້ລົງທຶນ, ໂດຍສະເພາະບໍລິສັດຂະໜາດໃຫຍ່, ຊອກຫາກາລະໂອກາດການລົງທຶນທີ່ຕ່າງປະເທດໂດຍມີນະໂຍບາຍການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນ ເຫຼົ່ານັ້ນ. ຄວາມສົນໃຈ ສປປ ຈີນ ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຍອນຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດໃນການສະໜອງຊັບພະຍາກອນ. ນະໂຍບາຍ ແບບເປີດກວ້າງຂອງ ສປປ ຈີນ ສະແຫວງຫາການພັດທະນາແບບສ້າງສາຍພົວພັນອັນດີກັບປະເທດຕາມແລວຊາຍແດນ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນາ ແລະ ຄວາມໝັ້ນທຽງທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງ

ປະເທດເພື່ອນບ້ານເຫຼົ່ານັ້ນ (Zhao 2004). ສປປ ຈີນ ໄດ້ພິຈາລະນາຊ່ວຍເຫຼືອການພັດທະນາແບບສອງຝ່າຍກັບ ສປປ ລາວ ແລະ ລັດວິສາຫະກິດເປັນຜູ້ລົງທຶນ. ນະໂຍບາຍທາງດ້ານການຄ້າທີ່ເປັນຍຸດທະສາດຂອງ ສປປ ຈີນ ແມ່ນຕໍ່ສູ້ເພື່ອຮັບປະກັນສະໜອງສິນຄ້າລວມທັງຢ່າງພາລາຊຶ່ງເປັນສິນຄ້າຍຸດທະສາດສໍາຄັນຕໍ່ຄວາມໝັ້ນທຽງຂອງເສດຖະກິດ ແລະ ຄວາມປອດໄພແຫ່ງຊາດ. ບໍລິສັດຈາກ ສປປ ຈີນ ໄດ້ລົງທຶນໃນທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ສ່ວນປ່າປູກຢ່າງພາລາໃນ ສປປ ລາວ ໃນລະດັບທີ່ບໍ່ເຄີຍມີມາກ່ອນ ແລະ ມີຂະຫຍາຍຕົວໄວໃນຊ່ວງ 5-6 ປີ. ການລົງທຶນກ່ຽວກັບຢ່າງພາລາ ແລະ ກະສິກໍາອື່ນໆໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກລັດຖະບານ ສປປ ຈີນ ພາຍໃຕ້ແຜນງານການພັດທະນາທີ່ເປັນທາງເລືອກ ແລະ ຍຸດຕິການປູກຝັນໃນ ສປປ ລາວ, ແຜນງານລັກສະນະນີ້ໄດ້ອະທິບາຍລະອຽດ ໂດຍທ່ານ ຊີ (2008) ແລະ ທ່ານ ລິນ (2010, 14). ແຜນງານນີ້ຍັງໃຫ້ສິດທິລວມທັງໂກຕາສໍາລັບການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາຈາກ ສປປ ລາວ ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນຊາວກະສິກອນອາດຈະປະເຊີນກັບພາສີ ຫຼື ຄາທໍານຽມທີ່ສູງ ແລະ ການຄວບຄຸມພືດພັນທີ່ນໍາເຂົ້າ (Lin 2010, 15-16). ຕາມຫຼັກການແລ້ວ, ລະບອບພາສີກະສິກໍາແມ່ນຢູ່ພາຍຂ້າງຕົກລົງທາງດ້ານການຄ້າຂອງລັດຖະບານ ສປປ ຈີນ - ກັບອາຊຽນນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2010. ແນວໃດກໍຕາມ, ມັນຍັງພົບວ່າຍັງມີຫຼາຍຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບການສົ່ງເສີມທາງດ້ານການຄ້າທີ່ປະຕິບັດລະຫວ່າງລັດຖະບານທ້ອງຖິ່ນ ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ເຂດສືບສອງພັນນາ.⁴

⁴ ຫຼື ນະໂຍບາຍສໍາລັບເພື່ອນບ້ານໃກ້ຄຽງທີ່ດີ

7.2. ຫ້ອງ

ຂໍ້ມູນ ແລະ ການສື່ສານ

ໂທລະສັບມືຖືກາຍເປັນເຄື່ອງມືສື່ສານປະຈຳວັນສໍາລັບຊາວກະສິກອນ. ໂທລະສັບມືຖືຫຼາຍເຄືອຂ່າຍທີ່ກໍາລັງໂຄສະນາການບໍລິການຢ່າງກວ້າງຂວາງລວມທັງການສົ່ງຂໍ້ມູນຜ່ານໂທລະສັບໃນເຂດຊົນນະບົດ. ໂທລະສັບມືຖືກາຍເປັນເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງ, ກະຈາຍ ແລະ ປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫຼາດ, ລວມທັງລາຄາ, ຄຸນນະພາບຜູ້ລົງທຶນ, ບັນຫາກ່ຽວກັບການຜະລິດ ແລະ ຊະນິດພັນພືດ. ຫຼາຍກໍລະນີໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຊາວກະສິກອນລາວສາມາດໂທລະສັບເພື່ອກວດສອບເບິ່ງລາຄາຂອງສິນຄ້າຢູ່ທີ່ສປ ຈີນ ແລະ ປະເທດ ໄທ, ປະສານງານກັບພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ຫຼື ຮັບຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທາງດ້ານເຕັກນິກ.

ການນໍາໃຊ້ໂທລະສັບມືຖືຈະເພີ່ມຂຶ້ນເນື່ອງຈາກເປັນເຄື່ອງມືຕິດຕໍ່ສື່ສານທາງດ້ານຕະຫຼາດ ແລະ ພົວພັນສັງຄົມທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ບໍລິສັດໂທລະສັບມືຖື ຍັງຈະສືບຕໍ່ຂະຫຍາຍການຕະຫຼາດເພື່ອເພີ່ມປະລິມານການນໍາໃຊ້ ແລະ ສ້າງລາຍຮັບເພື່ອຕອບແທນການລົງທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ນອກນັ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕາມາງໄຟຟ້າໄດ້ເປັນເງື່ອນໄຂສະໜັບສະໜູນການຂະຫຍາຍເຄືອຂ່າຍຂອງໂທລະສັບມືຖື. ການພັດທະນາຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງອາດເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດຮຽນຮູ້ ແລະ ເຂົ້າເຖິງເຄືອຂ່າຍຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຫຼາຍຂຶ້ນ, ລວມທັງການນໍາໃຊ້ອິນເຕີເນັດ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທາງດ້ານຕະຫຼາດ ແລະ ຄວາມຮູ້ແມ່ນກາລະໂອກາດສໍາລັບຜູ້ສະໜອງການບໍລິການທາງດ້ານເຄືອຂ່າຍໂທລະສັບມືຖືເພື່ອເພີ່ມຂຶ້ນລາຍຮັບຜ່ານການໂຄສະນາ ແລະ ການບໍລິການຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ.

ເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາກເອກະຊົນໃນດ້ານຕ່າງໆ, ຄາດວ່າອີກໃນ 3-5 ປີ ຊາວກະສິກອນໃນສປປ ລາວ ອາດສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຕະຫຼາດໂດຍສະເພາະລາຄາ, ກາລະໂອກາດ ແລະ ການຕິດຕໍ່ພົວພັນກັບບັນດາຜູ້ລົງທຶນຂະໜາດໃຫຍ່.

4 ທ່ານ ຮຸນແດງ ແພງພະຈັນ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງນາໝີ, ແຂວງອຸດົມໄຊ ອະທິບາຍວ່າ: ແຕ່ລະຝ່າຍອາດມີລັກສະນະ ຫຼື ທິດທາງໃນການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນ ໃນເມືອງສິງ, ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ (Fullbrook, Contract farming In the Lao PDR: cases and questions 2007) ໃນຄະນະທີ່ການລົງທຶນໃນ ແຂວງອຸດົມໄຊ ໂດຍຜູ້ລົງທຶນຈາກ ສປ ຈີນ ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຊີ້ນຳຈາກ ບໍ່ທານ, ສປ ຈີນ

ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມຄວາມສາມາດຂອງເຂົາເຈົ້າໃນການວິເຄາະ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບລາຄາອາດຍັງບໍ່ທັນພັດທະນາໄດ້ໄວຂະໜາດນັ້ນ. ໃນຄະນະດຽວກັນຫຼາຍເງື່ອນໄຂອາດຍັງສືບຕໍ່ກົດຂວາງທາງເລືອກສໍາລັບຊາວກະສິກອນ; ການເຂົ້າຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນອາດນໍາໄປສູ່ທາງເລືອກທີ່ດີກວ່າສໍາລັບຊາວກະສິກອນ.

ການປ່ຽນແປງກ່ຽວກັບສະບຽງອາຫານ, ວັດຖຸດິບສໍາລັບການຜະລິດ ແລະ ຄວາມປອດໄພ

ຄວາມຕ້ອງການຜະລິດຕະພັນໃນທົ່ວໂລກກໍາລັງເພີ່ມຂຶ້ນເນື່ອງຈາກການເຕີບໂຕຂອງປະຊາກອນ, ຄວາມມັ່ງຄັ່ງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວເມືອງ, ຄວາມສູງກ່ຽວກັບນໍ້າມັນ ແລະ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ. ການບໍລິໂພກຈະເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການຜະລິດສະບຽງອາຫານຈະຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ ຕົວຢ່າງ: ການບໍລິໂພກຊີ້ນໝູ ແລະ ງົວທີ່ລ້ຽງດ້ວຍການເລັ່ງອາຫານ. ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຄານໍ້າມັນ, ຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບຄວາມຕ້ອງການທີ່ເກີນຄວາມອາດສາມາດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນການສະໜອງ ແລະ ຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມເປັນທາງແຮງສໍາລັບການເພີ່ມຂຶ້ນຄວາມຕ້ອງການນໍາໃຊ້ວັດຖຸດິບຈາກກະສິກໍາເພື່ອທົດແທນເຊັ່ນວ່າ: ການຜະລິດເສັ້ນໄຍທໍາມະຊາດ ຫຼື ຖົງຢາງປາສຕິກຈາກມັນຕົ້ນ. ການຂະຫຍາຍຂອງຕົວເມືອງເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນທີ່ຂຶ້ນກັບການສະໜອງສະບຽງອາຫານ ແລະ ວັດຖຸດິບຈາກຊາວກະສິກອນ ແລະ ຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນ. ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຕົວເມືອງສາມາດເຮັດໃຫ້ມີການສູນເສຍທີ່ດິນ ຫຼື ນໍ້າສໍາລັບການກະສິກໍາ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ທີ່ດິນສໍາລັບການກະສິກໍາກໍາລັງຢູ່ໃນຄວາມກົດດັນຈາກມົນລະພິດການແຂ່ງຂັນການນໍາໃຊ້ນໍ້າ, ໄຟແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ທະເລຊາຍ.

ຕາມທີ່ຄາດຄະເນຂອງອົງການເພື່ອການຮ່ວມມື ແລະ ພັດທະນາເສດຖະກິດ (OECD) ແລະ ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ (FAO) ໃນບົດລາຍງານ ກ່ຽວກັບສະພາບຂອງການພັດທະນາກະສິກໍາໃນປະຈຸບັນວ່າການລົງທຶນໃນການຜະລິດກະສິກໍາຈະເພີ່ມຂຶ້ນ. ບັນດາປັດໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງລວມທັງການເຂົ້າເຖິງ ຕະຫຼາດໃນຂົງເຂດ ແລະ ສາກົນຫຼາຍຂຶ້ນຂອງພືດເສດຖະກິດນັ້ນໝາຍວ່າມັນມີຄວາມຕ້ອງການພືດເສດຖະກິດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ຈະໄປສູ່ການເພີ່ມລາຍຮັບ ແລະ ມູນຄ່າທີ່ດິນສູງຂຶ້ນສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ໃນ ສປປ ລາວໃນຊຸມປີຕໍ່ໜ້າ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຜະລິດຕະພັນນັ້ນອາດເຮັດໃຫ້ມີການລົງທຶນພະຍາຍາມຄວບຄຸມທີ່ດິນໂດຍຮູບແບບການສໍາ

ປະທານ ແລະ ການລົງທຶນດ້ານຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການປູກຢາງພາລາ, ເຈຍ ແລະ ອອຍ ແລະ ສິ່ງນີ້ອາດສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຕ້ອງຍ້າຍອອກຈາກພື້ນທີ່ ຫຼື ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົາເຈົ້າເຊັ່ນວ່າ: ນໍ້າ, ປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນແມ່ນການທີ່ພາກລັດເກັບພາສີຈາກລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນເພື່ອເປັນການທົດແທນລາຍໄດ້ຈາກອາກອນລາຍຮັບຈາກການສໍາປະທານ ແລະ ການປູກໄມ້.

ສິ່ງທ້າທາຍກ່ຽວກັບກະສິກໍາສໍາລັບ ສປປ ຈີນ

ການກະສິກໍາໃນ ສປປ ຈີນ ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ຄວາມກົດດັນ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈການລົງທຶນກະສິກໍາໃນບັນດາປະເທດເພື່ອນບ້ານເພີ່ມຂຶ້ນ. ການຂະຫຍາຍຕົວເມືອງ ຕົວເມືອງ ແລະ ອຸດສາຫະກໍາໃນທົ່ງປະເທດ; ການກາຍເປັນທະເລຊາຍໂດຍສະເພາະໃນພາກຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອ; ການຫຼຸດລົງທີ່ດິນທີ່ມີນໍ້າກ້ອນປົກຫຸ້ມໃນພາກເໜືອ; ຄວາມແຫງແລງໂດຍສະເພາະໃນປະຈຸບັນໃນເຂດຢູນນານ; ມົນລະພິດທາງດິນ ແລະ ນໍ້າໄດ້ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ການກະສິກໍາ ແລະ ຜົນຜະລິດຫຼຸດລົງໂດຍສະເພາະສາລີ. ການທີ່ຈະແກ້ໄຂບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ເປັນໄປໄດ້ຍາກ, ສະນັ້ນການຜະລິດໃນປະເທດເພື່ອນບ້ານເປັນທາງອອກໜຶ່ງເພື່ອຊ່ວຍທົດແທນການຜະລິດທີ່ສູນເສຍໄປໃນປະເທດລວມທັງການຫຼຸດຜ່ອນການຂຶ້ນກັບຜົນຜະລິດກະສິກໍາຈາກເຂດທີ່ຫ່າງໄກ ແລະ ຄວາມສູງໃນຕະຫຼາດໂລກ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນໃນທີ່ດິນ ແລະ ການຜະລິດກະສິກໍາແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈເພີ່ມຂຶ້ນ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບກໍາປູເຈຍ ແລະ ພະມ້າ .

ການປ່ຽນແປງຄວາມຕ້ອງການ ໃນ ສປປ ຈີນ

ປະຊາກອນ ສປປ ຈີນ ກໍາລັງເຕີບໂຕ ແລະ ມັງຄັງຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ປະຊາກອນສ່ວນໃຫຍ່ຂອງໃນ ສປປ ຈີນ ແມ່ນອາໄສຢູ່ຕົວເມືອງ. ໂດຍທົ່ວໄປເມື່ອປະຊາກອນຮັ່ງມີຂຶ້ນຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຕ້ອງການສໍາລັບການບໍລິໂພກຊັ້ນໂດຍສະເພາະໝູ ແລະ ງົວພັນເພີ່ມຂຶ້ນ; ຊຶ່ງສິ່ງນີ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຜະລິດຫົວອາຫານສັດ ແລະ ການຜະລິດເຂົ້າສໍາລັບຜະລິດຫົວອາຫານເພີ່ມຂຶ້ນ. ສະນັ້ນຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງສະບຽງອາຫານ ໃນ ສປປ ຈີນ ຈະເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນມັນ

ຮຽກຮ້ອງເຖິງພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດຂະໜາດໃຫຍ່. ນອກນັ້ນ, ຄວາມຕ້ອງການທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ພື້ນທີ່ກະສິກໍາທີ່ຈຳກັດ ໃນ ສປປ ຈີນ ອາດສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ລາຄາສູງຂຶ້ນ ແລະ ຫັນປ່ຽນການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນທີ່ມີມູນຄ່າຕໍ່າ ເຊັ່ນ: ໝາກອຶ ແລະ ໝາກແຕງໂມ ສູ່ ສປປ ລາວ. ຕາມທີ່ສັງເກດທີ່ດິນທີ່ມີການປູກພືດຜັກເຂດຮ້ອນໃນຢູນນານ ແລະ ໂຮນນາມແມ່ນມີຈຳກັດ; ກົງກັນຂ້າມ, ພື້ນທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ຖືກນໍາໃຊ້ສໍາລັບປູກຢາງພາລາ. ນອກນັ້ນຍັງພົບວ່າຜູ້ລົງທຶນຈຳນວນໜຶ່ງໄດ້ລົງທຶນການປູກໝາກກວຍໃນແຂວງອຸດົມໄຊ, ຜົງສາລີ ແລະ ກໍາລັງຊອກຫາລະໂອກາດໃນການປູກໝາກກວຍໃນແຂວງບໍ່ແກ້ວ. ການເພີ່ມຂຶ້ນຄວາມຮັ່ງມີ ແລະ ກໍາລັງການຊື້ສໍາລັບສະບຽງອາຫານ ເຊັ່ນ: ໝາກແຕງໂມ ແລະ ໝາກອຶ,⁶ ຈະອໍານວຍປະໂຫຍດຕໍ່ຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວ ຖ້າພວກເຂົາສາມາດເຊື່ອມໂຍງກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ມີຄຸນນະພາບ. ແນວໃດກໍຕາມ, ຊາວກະສິກອນກໍາລັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍຈຳນວນໜຶ່ງໂດຍສະເພາະແມ່ນການຂະຫຍາຍສ່ວນຢາງພາລາຂອງບັນດາບໍລິສັດຕ່າງໆ.

7.3. ສະຫຼຸບ

ຕີລາຄາຊາວກະສິກອນ ໃນ ສປປ ລາວ ກໍາລັງປະເຊີນກັບສະພາບການປ່ຽນແປງທີ່ແຕກຕ່າງກັບສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າປະເຊີນໃນ 10 ແລະ 5 ປີ ຜ່ານມາ. ສະພາບການປ່ຽນແປງ ແລະ ທ່າອ່ງ ເຫຼົ່ານັ້ນ ກໍາລັງສ້າງເງື່ອນໄຂຄວາມຕ້ອງການທີ່ເປັນຜົນບວກຕໍ່ເຂົາເຈົ້າ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ມັນຍັງມີສິ່ງກົດດັນຈຳນວນໜຶ່ງໂດຍສະເພາະແມ່ນການຂະຫຍາຍຄວາມຕ້ອງການທີ່ດິນສໍາລັບອຸດສາຫະກໍາ. ເພື່ອສ້າງຄວາມມັ່ງຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເລີ່ມຈາກການສ້າງລາຍລາຍຮັບໃຫ້ພຽງພໍໂດຍໝູນໃຊ້ກາລະໂອກາດການປ່ຽນແປງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ເພື່ອຢາກໄດ້ແນວນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າຈຳຕ້ອງໄດ້ຜະລິດພືດຜັກທີ່ໃຫ້ມູນຄ່າ ແລະ ຜົນຕອບແທນສູງສໍາລັບຕະຫຼາດທີ່ມີຄຸນນະພາບ ຫຼື ກໍາລັງຈ່າຍສູງ. ໃນການເຊື່ອມໂຍງກັບຕະຫຼາດເຫຼົ່ານັ້ນອາດຈະປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍໂດຍສະເພາະແມ່ນຄວາມຫ່າງໄກ, ພາສາ, ຄວາມຮູ້, ເທັກໂນໂລຊີ ແລະ ກອບການຄ້າ ແລະ ມັນຍັງທ້າທາຍຖ້າມີພຽງຊາວກະສິກອນພັດທະນາການເຊື່ອມໂຍງນັ້ນດ້ວຍຕົນເອງ.

⁶ OECD-FAO ຫັດສະນະທາງດ້ານການກະເສດ
<http://www.agri-outlook.org>

ຖ້າຫາກຊາວກະສິກອນຍັງສືບຕໍ່ຂາຍຜົນຜະລິດສູ່ຕະຫຼາດ ໃນປະເທດໄກ້ຄຽງເຊັ່ນ: ສປ ຈີນ ແລະ ໄທເທົ່ານັ້ນ ແລະຖ້າ ຫາກຍັງປະເຊີນສະພາບທີ່ມີຜູ້ຊື້ 2-3 ຫົວໜ່ວຍທີ່ຄວບ ຄຸມຕະຫຼາດເຂົ້າເຈົ້າອາດບໍ່ສາມາດໄດ້ຮັບຜົນຕອບແທນ ທີ່ສູງ. ການນໍາໃຊ້ການຜະລິດກະສິກໍາແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ເປັນທາງເລືອກພື້ນຖານສໍາລັບການພັດທະນາຄວາມ

ສໍາພັນກັບຜູ້ລົງທຶນໃນຕະຫຼາດທີ່ມີຄຸນນະພາບຊຶ່ງ ອາດມີຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການ ເງິນໃນການພັດທະນາຄວາມສໍາພັນ ແລະ ການລົງ ທຶນໃນໄລຍະຍາວກັບຊາວກະສິກອນ.

---

⁶ See appendix for examples of differentials between prices at the farm gate in Laos and retail in Beijing

8. ກໍລະນີສຶກສາ

ການປະເມີນປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາໄດ້ສຶກສາ ແລະ ບັນທຶກການຜະລິດກະສິກຳແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນກໍລະນີຕ່າງໆ ຢູ່ໃນພາກໃຕ້ ແລະ ຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວແຕ່ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບໍ່ໄດ້ກວມເອົາການຜະລິດໃນແຂວງທີ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບຫວຽດນາມ. ກໍລະນີສຶກສາສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໄດ້ຈາກພາກເໜືອເພາະວ່າ, ໂດຍອີງໃສ່ການລົງຢູ່ມຢາມພາກສະໜາມ 2 ຄັ້ງ, ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຢູ່ພາກເໜືອແມ່ນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຫຼາຍກວ່າພາກໃຕ້. ຜົນຂອງການສຶກສາໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ສະພາບແວດລ້ອມທຸລະກິດທີ່ເອື້ອຍອໍານວຍ ແລະ ມີກາລະໂອກາດຫຼາຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ໃນເຂດຊາຍແດນ ສປປ ລາວ ແລະ ສປ ຈີນ ຫຼື ບໍ່ໄກຈາກຊາຍແດນເຖິງ 1 ຊົ່ວໂມງ. ເຂດນີ້ເປັນພື້ນທີ່ຜູ້ລົງທຶນຈາກຫຼາຍແຂວງຂອງ ສປ ຈີນເຂົ້າມາດໍາເນີນທຸລະກິດຢູ່ລາວໂດຍຜ່ານພໍ່ຄ້າຄົນກາງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຖ້າທຽບກັບເຂດລຽບຕາມຊາຍແດນທີ່ຕິດກັບປະເທດໄທຊຶ່ງການລົງທຶນ ແລະ ການຄ້າຖືກຄວບຄຸມຢ່າງໜັກໂດຍພໍ່ຄ້າຜູກຂາດ 2-3 ຫົວໜ່ວຍ.

8.1. ກໍລະນີ 1. ປັດຊ່ອງຫວ່າງ: ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ, ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ

ບ້ານ ກະຕວດ, ເມືອງ ປາກຊ່ອງ, ແຂວງ ຈໍາປາສັກ

ທ່ານ ສຸດິເຍດ, ເປັນຮອງຫົວໜ້າກຸ່ມຜະລິດກາເຟ

ຜູ້ລົງທຶນໃສ່ການຜະລິດສາມາດເຊື່ອມຕໍ່ຊາວກະສິກອນເຂົ້າຫາຕະຫຼາດຊ່ອງຫວ່າງ(ສະເພາະຜະລິດຕະພັນໃດໜຶ່ງ) ທີ່ໄດ້ລາຍຮັບສູງຂຶ້ນ

ປະສົບການ

ການເພີ່ມຂຶ້ນຈໍານວນຜູ້ບໍລິໂພກກາເຟໃນທົ່ວໂລກ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການກາເຟທີ່ມີຄຸນນະພາບເຊັ່ນ: ກາເຟອາລາບິກາເປັນປັດໃຈໜຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນລາວເຫັນວ່າມັນເປັນກາລະໂອກາດ ແລະ ຫັນມາສຸມໃສ່ການຜະລິດກາເຟປະເພດຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເຂດພູພຽງບໍລະເວນໃນພາກໃຕ້ຂອງລາວຊຶ່ງເປັນດິນພູເຂົາໄຟເກົ່າທີ່ອຸດົມສົມບູນ. ຊາວກະສິກອນອາດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍເທົ່າກັບການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຄາກາເຟໃນຕະຫຼາດໂລກເພາະວ່າບົກກະຕິແລ້ວຊາວກະສິກອນກູ້ຢືມເງິນຈາກພໍ່ຄ້າຜູ້ທີ່ສະໜອງແນວພັນ ຫຼື ແກ່ນກາເຟໃຫ້ເປັນສິ່ງມັດຈໍາ. ພໍ່ຄ້າອາດກໍາລັງລາຄາໃນຫຼາຍລະດັບເພາະຄວາມໄດ້ປຸງບາງດ້ານຂໍ້ມູນຂາວສານ, ທຶນ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ເພາະບໍ່ມີທາງເລືອກອື່ນ, ສິນເຊື່ອທີ່ສະໜອງໃຫ້ໂດຍພໍ່ຄ້ານັ້ນບໍ່ວ່າເປັນການບໍລິການທາງດ້ານສັງຄົມອີກຢ່າງໜຶ່ງຊຶ່ງອໍານວຍຕໍ່ການຜະລິດ.

ຄວາມບໍ່ສົມສ່ວນກັນລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຕະຫຼາດສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນເນື່ອງຈາກການຂາດແຄນທາງດ້ານທຶນຮອນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ຊ່ວຍສະໜອງການຜະລິດໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ການສຶກສານີ້ໄດ້ພົບ 2 ກໍລະນີທີ່ເຫັນວ່າ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງສາມາດຊ່ວຍຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ, ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ທີ່ສໍາຄັນກວ່ານັ້ນ ກໍຄືການເຊື່ອມໂຍງກັບຕະຫຼາດທີ່ສາມາດຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວກະສິກອນໃນລາຄາທີ່ສູງໂດຍອີງຕາມຄຸນນະພາບຄື: ສະມາຄົມຜູ້ປະລິດກາເຟ ຫຼື AGPC ແລະ ສະຫາກອນກາເຟເທວະດາ. ທັງສອງອົງກອນນີ້ເປັນສື່ກາງຄືກັນ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນຊຶ່ງປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມພາລະບົດບາດ ແລະ ວິທີການທີ່ແຕກຕ່າງກັບພໍ່ຄ້າຄົນກາງທີ່ມີຈຸດປະສົງສ້າງມູນຄ່າຈາກຕ່ອງໂສ້ການຜະລິດຜ່ານການເກັບຄ່າບໍລິການ ແລະ ສະເໜີລາຄາໃຫ້ທັງຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ; ກົງກັນຂ້າມສະມາຄົມຜູ້ປະລິດກາເຟ ແລະ ສະຫາກອນປູກກາເຟໄດ້ຫຼຸດຄ່າສິນເບື້ອງການບໍລິການສໍາລັບຊາວກະສິກອນ.

ຕາມການໃຫ້ສໍາພາດຂອງ ທ່ານ ຈັນສະໝອນ ລົມມານີ ຜູ້ບໍລິຫານສະມາຄົມຜູ້ປະລິດກາເຟທີ່ຫ້ອງການຂອງສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟໃນເມືອງປາກເຊ, ແຂວງຈໍາປາສັກ ໃຫ້ຮູ້ວ່າ: ສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງທ້ອງຖິ່ນສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນ 2005 ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນໂດຍອົງການພັດທະນາຂອງປະເທດຝຣັ່ງ (afd). ການເຮັດວຽກຂອງສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟກັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ຊື້ດັ່ງນີ້: ດ້ານການສະໜອງຜົນຜະລິດ.

ການຕາກເນີດກາເຟຂອງສະມາຄົມກາເຟ

ສະມາຄົມໄດ້ຊ່ວຍຊາວກະສິກອນສ້າງຕັ້ງກຸ່ມຜະລິດຂຶ້ນຈຳນວນ 53 ກຸ່ມ, ຄັດເລືອກແນວພັນທີ່ດີ, ປັບປຸງຂະບວນການປຸງແຕ່ງ, ອອກໄປຍັງຍືນການຄ້າແບບຍຸດຕິທຳ ແລະ ການປຸກພືດປອດສານພິດ. ຊາວກະສິກອນທີ່ເປັນສະມາຊິກຂອງກຸ່ມຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່າສະມາຊິກ. ສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟທີ່ກາຄ່າບໍລິຫານ, ບວກກັບອາກອນ ແລະ ຄ່າຂົນສົ່ງຈາກລາຄາກາເຟທີ່ຈະຈ່າຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ດ້ານຄວາມຕ້ອງການ; ສະມາຄົມໄດ້ນຳໃຊ້ຄວາມອາດສາມາດທາງດ້ານການຕະຫຼາດເພື່ອພັດທະນາຄວາມສໍາພັນກັບຜູ້ຊື້ໃນຕ່າງປະເທດ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ໂລບຊຶ່ງໃຫ້ລາຄາສູງກວ່າສໍາລັບການຜະລິດທີ່ຜ່ານລະບົບການຄ້າແບບຍຸດຕິທຳ ແລະ ກາເຟອິນຊີ.

ແຕ່ລະປີສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກັບແຕ່ລະກຸ່ມໂດຍໄດ້ມີການກຳນົດປະລິມານ, ຄຸນນະພາບ, ລາຄາ ແລະ ເວລາໃນການເກັບຊື້; ແລະ ແຕ່ລະກຸ່ມໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກັບແຕ່ລະຄົວເຮືອນ ຫຼື ສະມາຊິກຂອງກຸ່ມເພື່ອປູກກາເຟສະໜອງໃຫ້ທັງສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟ ແລະ ພໍ່ຄ້າທີ່ໄປ. ແນວໃດກໍ່ຕາມເຖິງແມ່ນວ່າສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟຈະໃຫ້ລາຄາທີ່ດີກວ່າແຕ່ເນື່ອງຈາກລະບົບການຈ່າຍຂອງສະມາຄົມທີ່ແບ່ງອອກເປັນສອງງວດນັ້ນເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນສ່ວນໜຶ່ງບໍ່ສາມາດລໍຖ້າການຈ່າຍແບບລະບົບດັ່ງກ່າວ. ສະນັ້ນ, ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວຊາວກະສິກອນໄດ້ແບ່ງຜົນຜະລິດຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າເປັນສ່ວນໃຫຍ່ເພາະເຂົາເຈົ້າຈ່າຍເປັນເງິນສົດໃນງວດດຽວເຖິງແມ່ນວ່າລາຄາຈະຕໍ່າກວ່າ. ຂໍ້ຕົກລົງລະຫວ່າງສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟ, ກຸ່ມ ແລະ ຊາວກະສິກອນແມ່ນມີມາດຕະການບັງຄັບທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ຖ້າຊາວກະສິກອນ ຫຼື ກຸ່ມບໍ່ສາມາດສະໜອງຜົນຜະລິດຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ກຳນົດໃນຂໍ້ຕົກລົງສະມາຄົມຈະບໍ່ຮັບຊື້ຜົນຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າໃນລະດູການໜຶ່ງ.

ທ່າງຈາກເມືອງປາກເຊບໍ່ເຖິງຊົ່ວໂມງຕາມເສັ້ນທາງຫຼວງສູ່ເຂດພູພຽງບໍລະເວນກໍ່ແມ່ນບ້ານກະຕວດຊຶ່ງດ້ານຫຼັງຂອງບ້ານເຕັມໄປດ້ວຍຕົ້ນກາເຟທີ່ກໍາລັງເຕີບໂຕໃຕ້ຮົ່ມໄມ້ໃຫຍ່. ທ່ານ ສຸລິເຍດ ວົງວຽນນິດ, ຮອງຫົວໜ້າ ແລະ ຮັບພິດຊອບການບັນຊີຂອງກຸ່ມ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ 87 ຄອບຄົວ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ປູກກາເຟອາລາບິກາ, ກາຕິມໍ ແລະ ສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນທາຍປິກາໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນວ່າ: ໃນ 2003 ອົງການອອກສູ່ພາມຂອງອົສະຕາລີໄດ້ແນະນຳ ບໍລິສັດ ເອທີຈີ (ATG) ໃນປະເທດ ຍີ່ປຸ່ນໃຫ້ຮູ້ກັບຊາວກະສິກອນໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ເອທີຈີ ເປັນຜູ້ສ້າງສາງເກັບມ້ຽນ ແລະ ສະໜອງກິນຈັກສໍາລັບການ

ບຸງແຕ່ງໃນຂະນະດຽວກັນອົງການ ອອກສຸພາມ ຂອງ ອົສະຕາລີໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນໂດຍສະເພາະ ການປັບປຸງທັກສະ ແລະ ຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດຊຶ່ງໃສ່ ຊື່ວ່າ ກຸ່ມກາເຟເທວະດາ. ໃນປີນັ້ນກຸ່ມສາມາດຂາຍ ກາເຟໃຫ້ ເອທິຈີ ໄດ້ 13 ໂຕນ. ປະຈຸບັນຍອດຂາຍ ມີພຽງ 3 ໂຕນ ຫຼື ຜົນຜະລິດ ພຽງແຕ່ 5% ໄດ້ຂາຍໃຫ້ ເອທິຈີ ແລະ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າໃນທ້ອງຖິ່ນ. ທານ ສຸລິເຍດ ຄາດວ່າ ອອກສຸພາມຂອງອົສະຕາລີ ແລະ ທ່ານກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງຈະສົ່ງເສີມ ກາເຟອາລາບິກາຊາວາຊຶ່ງພັດທະນາໂດຍສູນຄົ້ນ ຄວາກາເຟຂອງພາກລັດ ແລະ ເຫັນວ່າເປັນແນວພັນ ທີ່ທົນທານ ຫຼື ປັບຕົວໄດ້ດີ, ມີລົດຊາດທີ່ດີ ແລະ ໃຫ້ ຜົນຜະລິດສູງກວ່າ.

ກຸ່ມໄດ້ເຊັນຂໍ້ຕົກລົງ ໂດຍມີການລະບຸປະລິມານ, ລາຄາ ແລະ ເວລາທີ່ຈະສະໜອງກັບບໍລິສັດ. ແລະ ຖ້າບໍ່ສາ ມາດສະໜອງຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ ແຈ້ງເຫດຜົນໃຫ້ທາງບໍລິສັດຊາບ. ມາຮອດປະຈຸບັນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແມ່ນເປັນໄປໃນທາງບວກ, ຊາວ ກະສິກອນ ໄດ້ຮັບການຈ່າຍ ຕາມເວລາທີ່ກຳນົດ. ທານ ສຸລິເຍດ ເວົ້າວ່າ: “ມີສັນຍາຈະດີກວ່າເພາະວ່າມັນມີ ການກຳນົດລາຄາຄ້າປະກັນໄວ້ ແລະ ບໍລິສັດຈະຈ່າຍ ຫຼາຍຂຶ້ນຕາມການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຄາຕະຫຼາດ; ແຕ່ ຈະອີງໃສ່ລາຄາທີ່ກຳນົດໃນສັນຍານັ້ນຖ້າລາຄາຕະ ຫຼາດຫຼຸດລົງ.”. ທານ ສຸລິເຍດ ຄຶດວ່າ ເອທິຈີ ແລະ ກຸ່ມຊາວກະສິກອນມີການພັດທະນາຄວາມສໍາພັນທີ່ດີ ເພາະວ່າ ເອທິຈີ ໄດ້ລົງທຶນທາງດ້ານເວລາເພື່ອມາ ພົບປະ, ປຶກສາຫາລື ແລະ ກິນຢູ່ກັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຍັງໃຫ້ລາຄາທີ່ດີ.

ການສັງເກດການ

ໃນເບື້ອງຕົ້ນຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ຊື້ຕ່າງປະເທດ ບໍ່ໄດ້ຮູ້ທາແຮງ, ກາລະໂອກາດຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ຜູ້ຊື້ຊອກຫາຜະລິດຕະພັນທີ່ໄດ້ຕາມມາດຖານເງື່ອນ ໄຂ ແລະ ຈິງໃຈທີ່ຈະຈ່າຍໃນລາຄາທີ່ສູງ. ຊາວກະ ສິກອນມີຄວາມຈິງໃຈ, ມີຄວາມສາມາດທີ່ຈະຜະລິດ ຕາມເງື່ອນໄຂ ແລະ ລາຄາໃນຕະຫຼາດໂລກ. ທາແຮງ, ກາລະໂອກາດໄດ້ປະກົດຜົນເປັນຈິງໂດຍການຊ່ວຍເຫຼືອ ຂອງສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟ ແລະ ອົງການອອກສຸພາມ, ຊຶ່ງເປັນສື່ກາງເຊື່ອມໂຍງກາລະໂອກາດນັ້ນໂດຍມີຄາ ສິນເປື້ອງຕໍ່າ. ການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດ ກາເຟ ແລະ ສະຫະກອນຜະລິດກາເຟເທວະດາແມ່ນ ໄດ້ຮັບເງິນຈາກຄາສະມາຊິກເພື່ອຈ່າຍສໍາລັບຄ່າບໍລິ

ຫານຕ່າງໆ. ສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟ ຮັບຜິດຊອບຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍຂອງຕົນເອງໂດຍສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນທັກເອົາຄ່າບໍລິ ຫານທີ່ ຊາວກະສິກອນຈ່າຍໃຫ້.

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບການປະສານງານ ຫຼື ການບໍລິການ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດກາເຟແມ່ນຜູ້ຊື້ກາ ເຟຈາກປະເທດຍີ່ປຸ່ນເອທິຈີເປັນຜູ້ຮັບພິດຊອບ. ເຖິງ ແມ່ນວ່າສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟ ແລະ ສະຫະກອນ ຜະລິດກາເຟບໍ່ໄດ້ສະແຫວງຫາຜົນກໍາໄລທາງດ້ານການ ເງິນ, ແຕ່ຜົນຕອບແທນສໍາລັບອົງການຈັດຕັ້ງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນບົດບາດທາງດ້ານສັງຄົມໂດຍສະເພາະແມ່ນການ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ ແລະ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່.

ຖ້າບໍ່ໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງຜົນປະໂຫຍດນີ້ ຊາວກະສິກອນອາດ ບໍ່ໄດ້ສະຫຼະເວລາ ແລະ ຮ່ວມມືກັບອົງກອນດັ່ງກ່າວ. ໃນຄະນະດຽວກັນຊາວກະສິກອນສ່ວນໜຶ່ງອາດຄຶດວ່າ ການຈ່າຍຄ່າສະມາຊິກ ແລະ ການບໍລິການໃຫ້ສະມາ ຄົມຜູ້ຜະລິດກາເຟ ແລະ ສະຫະກອນຜະລິດກາເຟເປັນ ວິທີການທີ່ສົມເຫດສົມຜົນເພາະນີ້ບໍ່ແມ່ນເພື່ອຜົນປະ ໂຫຍດທາງດ້ານການເງິນແຕ່ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມຍືນ ຍົງ. ສະນັ້ນ, ການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງພາກສ່ວນປະສານງານ ກາງ ໂດຍສະເພາະວິສາຫະກິດເພື່ອສັງຄົມຍັງມີຄວາມ ຈຳເປັນຈົນກວ່າກຸ່ມຜູ້ຜະລິດຈະສາມາດຮັບຜິດຊອບ ໜ້າທີ່ນີ້ໄດ້.

ສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດ ແລະ ສະຫະກອນຜະລິດກາເຟຊ່ວຍ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຢ່າງ ສໍາເລັດຜົນດ້ວຍ ສອງ ວິທີທາງ ຄື: 1) ພວກເຂົາເອົາ ຂະນະອຸປະສັກ ເຊັ່ນວ່າ: ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ບໍ່ພຽງພໍ; ຄວາມທາງໄກ ແລະ ພາສາທີ່ຈະນໍາຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ຊື້ມາເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ແລະ ຊ່ວຍສ້າງ ຄວາມສໍາພັນໂດຍການໃຫ້ບໍລິການທາງດ້ານເຕັກນິກ; 2) ບໍ່ຄືກັບພໍ່ຄ້າຄົນກາງ; ການເຮັດວຽກແມ່ນບໍ່ເພື່ອຜົນ ກໍາໄລ ແລະ ເສີມສ້າງການແລກປ່ຽນລະຫວ່າງຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ, ຊຶ່ງຊ່ວຍຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍສາມາດ ຊື້-ຂາຍ ໃນລາຄາທີ່ເມາະສົມໂດຍບໍ່ມີການກຳນົດລາຄາ ໂດຍພໍ່ຄ້າຄົນກາງ. ການສະໜອງການບໍລິການໂດຍ ສະມາຄົມຜູ້ຜະລິດ ແລະ ສະຫະກອນຜະລິດກາເຟ ເຮັດໃຫ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກ ລົງປະສົບຜົນສໍາເລັດໄດ້ດ້ວຍການເຊື່ອມໂຍງຜູ້ ຜະລິດ ແລະ ຜູ້ຊື້ທີ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈສູງຕໍ່ຄຸນຄ່າທີ່ທັງສອງຝ່າຍ ສະໜອງໃຫ້ກັນຊຶ່ງມັນສະແດງອອກໃນການໃຫ້ລາຄາ ທີ່ ສູງສໍາລັບຜະລິດຕະພັນທີ່ ມີ ຄຸ ນ ນ ນ ພ າ ບ .

ຜົນກະທົບຈາກການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງຜູ້ອໍານວຍຄວາມ

ສະດວກຂ້ອນຂ້າງຈະແຈ້ງ. ແຕ່ທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງແມ່ນ ຜົນກະທົບທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ແບ່ງຂາຍຜົນຜະລິດ ໃຫ້ ຜູ້ລົງທຶນ-ຊຶ່ງມີຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ ແລະ ພໍ່ຄ້າທົ່ວໄປ. ຄຸນນະພາບເປັນປັດໃຈຫຼັກຊຶ່ງມີຜົນກະທົບຕໍ່ປະລິມານ ຜົນຜະລິດທີ່ຊາວກະສິກອນສາມາດຜະລິດສະໜອງ ໃຫ້ຜູ້ຊື້ພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງ.

ໂດຍອີງໃສ່ຄວາມອາດສາມາດຂອງການຜະລິດ, ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ລະວັງການໃຫ້ຄໍາສັນຍາວ່າຈະສະໜອງຜົນຜະລິດເກີນຄວາມສາມາດຂອງຕົນທີ່ຜະລິດໄດ້ເພາະວ່າອາດມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຖ້າບໍ່ປະຕິບັດໄດ້ຈະຖືກໂຈະການສົ່ງຂາຍໃຫ້ກຸ່ມໃນ 1 ລະດູການ. ຊາວກະສິກອນອາດມີຂໍ້ຜູກມັດຄວາມສໍາພັນກັບພໍ່ຄ້າຜູ້ທີ່ສະໜອງສິນເຊື້ອໃຫ້ແຕ່ຊາວກະສິກອນຈໍາເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັກສາຄວາມສໍາພັນກັບພໍ່ຄ້າອື່ນທີ່ຮັບຮູ້ ແລະ ເຊື້ອຖືຊາວກະສິກອນເຖິງແມ່ນວ່າເຂົາເຈົ້າອາດມີສິນເຊື້ອຈໍາກັດ. ໂດຍລວມແລ້ວການໃຫ້ທຶນກູ້ຢືມຕໍ່ຊາວກະສິກອນແມ່ນຍັງຈໍາກັດຊຶ່ງສາມາດວັດແທກໄດ້ຈາກຄວາມຕ້ອງການທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນເກີນຄວາມອາດສາມາດໃນການສະໜອງສິນເຊື້ອ. ພໍ່ຄ້າສາມາດຄວບຄຸມການປ່ອຍສິນເຊື້ອໂດຍການເພີ່ມອັດຕາດອກເບ້ຍຂຶ້ນ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ໃນຫຼາຍກໍລະນີ, ຄວາມສໍາພັນທີ່ດີຍັງເປັນຈຸດໄດ້ປຸງບ່ອນສາມາດເຂົ້າເຖິງສິນເຊື້ອໄດ້. ຖ້າ ຊາວກະສິກອນສາມາດ ເຂົ້າເຖິງສິນເຊື້ອທີ່ໜ້າສົນໃຈ ແລະ ໜ້າເຊື້ອຖື ຈາກແຫຼ່ງ ອື່ນ ນອກຈາກ ພໍ່ຄ້ານັ້ນ ພວກເຂົາອາດສາມາດ ປັບການສະໜອງຜະລິດຕະພັນສໍາລັບພໍ່ຄ້າ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນໂດຍຖືເອົາຜູ້ລົງທຶນເປັນບຸລິມະສິດ. ທາງໜຶ່ງທີ່ຊາວກະສິກອນສາມາດຫຼຸດຜ່ອນການກູ້ຢືມສິນເຊື້ອໄດ້ຄື: ອາໄສ ພໍ່ຄ້າ ຫຼື ລົງທຶນຈາຍເງິນສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງລ່ວງໜ້າ ຫຼື ໃນຕົ້ນລະດູການແຕ່ໃນກໍລະນີມັນອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນພົບກັບຄວາມສ່ຽງເພາະວ່າຊາວກະສິກອນສ່ວນໜຶ່ງອາດສາມາດການສະໜອງປະລິມານຜົນຜະລິດຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີການປັບປຸງຄຸນນະພາບ ຫຼື ໄດ້ມາດຕະຖານດີຂຶ້ນນັ້ນ; ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມສັນຍາທີ່ຕົກລົງກັນໄວ້.

ໃນກໍລະນີນີ້ມັນອາດເປັນຍ້ອນຊາວກະສິກອນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງພໍ່ຄ້າ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນທີ່ມີຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດກັບຊາວກະສິກອນ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ໃນສະພາບທີ່ຜູ້ຊື້ຜູ້ມີພຽງພໍ່ຄ້າມັນອາດອາດເປັນສິ່ງກະຕຸ້ນທາງດ້ານເສດຖະກິດເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຍາກເຮັດການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການຕັດສິນໃຈຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຮ່ວມເຮັດການຜະລິດກັບ

ໃຜຈະດຶກວ່າກັນອາດມີຄວາມຈໍາເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ສຶກສາເພີ່ມເຕີມ.

ສະຫຼຸບ

- ມັນມີໂອກາດສໍາລັບ ການຜະລິດ - ການຄ້າ ທີ່ຍຸດຕິທໍາ ຊຶ່ງໃຫ້ລາຄາສູງ ແລະ ສາມາດຊ່ວຍຜູ້ທີ່ຜະລິດທີ່ສາມາດຜະລິດໃນຈໍານວນໜ້ອຍແຕ່ມີຄຸນນະພາບ
- ຜູ້ຊື້ ທີ່ວາງລາຄາຄໍາປະກັນຜະລິດຕະພັນທີ່ໄດ້ຄຸນນະພາບຈະເປັນເງື່ອນໄຂທີ່ດີ ສໍາລັບການພັດທະນາຄວາມສໍາພັນໃນການຜະລິດ
- ພາກສ່ວນທີ່ສາມສາມາດອໍານວຍຄວາມສະດວກການຕໍ່ລອງລະຫວ່າງຝ່າຍຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະໃນກໍລະນີທີ່ຝ່າຍຕ່າງໆບໍ່ສາມາດເອກະພາບກັນໄດ້ຍ້ອນຂາດຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການຕະຫຼາດ ແລະ ການຜະລິດອື່ນໆ
- ການເຂົ້າເຖິງກາລະໂອກາດທາງດ້ານການຕະຫຼາດອາດຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານເຕັກນິກໂດຍສະເພາະລະບົບການຜະລິດ ແລະ ການຄ້າທີ່ມີລະບົບການຍັງຍືນ
- ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງທີ່ສໍາເລັດຜົນ ອາດຈະເນື່ອງຈາກສິ່ງກະຕຸ້ນທາງເສດຖະກິດທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຮັກສາການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງພໍ່ຄ້າ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ
- ການເຂົ້າເຖິງກາລະໂອກາດເສດຖະກິດອາດຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ເອົາຈິງເອົາຈັງ – ກໍານົດຈຸດຍືນທີ່ເມາະສົມສາມາດປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງຕະຫຼາດ ແລະ ກາລະໂອກາດໄດ້
- ກອບ, ລະດັບ ແລະ ຜົນກະທົບຂອງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນເນື່ອງຈາກລະບົບສິນເຊື້ອທີ່ມີ.

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ປະສົບຜົນສໍາເລັດ

1. ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຊ່ວຍຊອກຫາຕະຫຼາດທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບຊາວກະສິກອນ; ຜູ້ຊື້ ທີ່ໃຫ້ມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນສູງ ສ້າງສິ່ງຈູງໃຈ ສໍາລັບສອງຝ່າຍທີ່ຈະເຮັດສໍາເລັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ
2. ຝ່າຍຕ່າງໆສະຫຼະເວລາເພື່ອພັດທະນາຄວາມສໍາພັນ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ
3. ຜູ້ຊື້ທີ່ໃຫ້ຄຸນຄ່າຄວາມສໍາຄັນຂອງຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ສົນໃຈທີ່ຈະລົງທຶນໃນການພັດທະນາຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຄຸນນະພາບ
4. ລະບົບການຜະລິດທີ່ມີການຍັງຍືນສາມາດຮັບປະກັນຄຸນນະພາບ ແລະ ດຶງດູດລາຄາທີ່ສູງໄດ້

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຖ້າຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກຖອດຕົວອອກ; ການຖ່າຍທອດຄວາມສາມາດ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ຜູ້ຜະລິດ ແລະ ຜູ້ຊື້ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ໂດຍຜ່ານການຝຶກອົບຮົມບໍ?
- ຂ. ເຮົາສາມາດຈັດຕັ້ງຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກທີ່ມີປະສິດທິພາບເພື່ອຊ່ວຍເມືອງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນອື່ນໄດ້ແນວໃດໂດຍອີງໃສ່ກາລະໂອກາດທີ່ມີໃນເຂດນັ້ນໆ?
- ຄ. ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກທີ່ສະແຫວງຫາຜົນກໍາໄລທາງດ້ານການເງິນຄວນຈະມີບົດບາດຫຍັງ?
- ງ. ໂດຍອີງໃສ່ຄວາມສາມາດຕົວຈິງ; ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆຂອງພາກລັດສາມາດເຮັດຫຍັງໄດ້ແດ່ສໍາລັບຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກຕ່າງປະເທດ?

ປ້າຍໂຄສະນາຂອງສະມາຄົມກາເຟເທວະດາ

8.2. ກໍລະນີ 2. ການໃຫ້ລາຄາທີ່ດິນ: ແຮງຈູງໃຈ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້

ເມືອງ ປາກຊັນ, ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ

ສວນສາລິພາຍໄຕ້ຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດໄລຍະຍາວ

ປະສົບການ

ການຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນ ແລະ ສະໜອງທີ່ດິນ ໃຫ້ກັບຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ດິນຈໍາກັດອາດເຮັດ ໃຫ້ການດໍາເນີນງານຂອງຊາວກະສິກອນມີປະສິດທິ ພາບດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ

ໃນແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ, ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາ ຫານ ຫຼື SCFSE ໄດ້ເຮັດການຜະລິດມັນຕົ້ນ ແລະ ສາລີນັບຕັ້ງແຕ່ລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຈີນເຖິງເຂດພູສູງ ໂດຍມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນ. ທີ່ຫ້ອງການລັດວິ ສາຫະກິດທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບທາງເລກທີ 13ໃຕ້, ທ່ານ ວຽງ ສິງຄໍາພາ ຮອງອໍານວຍການລັດວິສາຫະກິດ ແລະ ທ່ານ ແກ້ວວິເສດ ສຸລິນມາສິນ, ຫົວໜ້າໜ່ວຍງານ ສົ່ງເສີມຂອງລັດວິສາຫະກິດ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ໄດ້ອະ ທິບາຍກ່ຽວກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຂອງລັດວິ ສາຫະກິດກັບຊາວກະສິກອນນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2008 ເປັນ ຕົ້ນມາ.

ທ່ານ ວຽງເວົ້າ ວ່າ: “ ກ່ອນ ປີ 2008 ບໍລິສັດໄດ້ຊື້ຜົນຜະ ລິດຈາກຊາວກະສິກອນແຕ່ເນື່ອງຈາກປະລິມານຜົນຜະ ລິດບໍ່ພຽງພໍສໍາລັບການສົ່ງອອກ; ສະນັ້ນ, ເພື່ອເພີ່ມປະລິ ມານຜົນຜະລິດບໍລິສັດຈຶ່ງໄດ້ສົ່ງເສີມການຜະລິດ

ໂດຍໄດ້ເຮັດສັນຍາສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການຜະລິດ, "ນະໂຍບາຍຂອງລັດທີ່ສົ່ງເສີມການຜະລິດເປັນສິນຄ້າເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນອີກປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ລັດວິສາຫະກິດກ້າວສູ່ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ທ່ານ ແກ້ວວິເສດເສີມອີກວ່າ: "ເຫດຜົນໜຶ່ງອີກສໍາລັບການເຮັດສັນຍາແມ່ນເພື່ອແກ້ໄຂ 3 ບັນຫາທີ່ລັດຖະບານໄດ້ຍົກຂຶ້ນມາຄື: ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນ, ປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ຕະຫຼາດໃນ".

ມັນຕົ້ນ ແລະ ສາລີທີ່ລັດວິສາຫະກິດເກັບຊື້ແມ່ນຂາຍຕໍ່ໃຫ້ບໍລິສັດລາວອິນດູຈີນ, ຊີພີ ລາວ ແລະ ຮັງກາສໍາລັບສິ່ງອອກໄປຍັງປະເທດໄທ, ຫວຽດນາມ ແລະ ບາງທິອາດລວມທັງ ສປ ຈີນ. ໂດຍອີງໃສ່ໄລຍະເວລາຂອງສັນຍາທີ່ວິສາຫະກິດໄດ້ເຮັດກັບຜູ້ຊື້; ວິສາຫະກິດໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບການສະໜອງແຮງງານ ແລະ ທີ່ດິນຂອງຊາວກະສິກອນເປັນໄລຍະເວລາ 5 ປີ. ອີງຕາມຂໍ້ຕົກລົງຖ້າຫາກຊາວກະສິກອນຕ້ອງການຖອດຕົວກ່ອນບໍລິສັດມີສິດທີ່ຈະນໍາເອົາແຮງງານຂອງຕົນເຂົ້າມາເພື່ອນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ລາອອກໄປຈົນກວ່າໝົດກໍານົດຂອງສັນຍາ. ນອກຈາກປັດໃຈການຜະລິດ, ທາງບໍລິສັດຍັງຈະຊອກທີ່ດິນສໍາລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ບໍ່ມີທີ່ດິນພຽງພໍທີ່ຈະທໍາການຜະລິດຕາມຄວາມເມາະສົມ. ບໍລິສັດໄດ້ກູ້ຢືມເງິນຈາກ ທະນາຄານ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນສໍາລັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນ.

ທ່ານ ວຽງ ແລະ ທ່ານ ແກ້ວວິເສດຄິດວ່າ: ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານນໍາໃຊ້ແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດດ້ວຍຫຼາຍເຫດຜົນເຊັ່ນ: ການລົງທຶນດ້ານເວລາເພື່ອພັດທະນາຄວາມສໍາພັນ ແລະ ເຂົ້າໃຈກັບຊາວກະສິກອນ ຕົວຢ່າງ: ຢ່າງໜ້ອຍໄດ້ມີການປະຊຸມຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ 3 ຄັ້ງກ່ອນຈະມີການເຊັນຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນກັບກຸ່ມ ແລະ ກຸ່ມກັບລັດວິສາຫະກິດ. ແນວໃດກໍຕາມ, ບໍ່ແມ່ນຊາວກະສິກອນທັງໝົດໃຫ້ຄວາມສົນໃຈການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ທ່ານ ວຽງເວົ້າວ່າ: "ພວກເຮົາອີງໃສ່ຂໍ້ແນະນໍາ, ຂໍ້ຄິດເຫັນຂອງການຈັດຕັ້ງບ້ານເພື່ອຄັດເລືອກວາງພວກເຮົາຄວນເຮັດວຽກຮ່ວມກັບຄອບຄົວໃດ,". ທ່ານ ແກ້ວວິເສດເສີມອີກວ່າ: "ພວກເຮົາຍັງພິຈາລະນາສະມາຊິກຂອງຄອບຄົວນໍາອີກ, ຖ້າເຂົາເຈົ້າມີແຮງງານພຽງພໍ, ແລະ ຖ້າເຂົາເຈົ້າຫາກມີອາການຕິດເຫຼົ້າ ແລະ ຢາເສບຕິດພວກເຮົາຈະບໍ່ເຮັດວຽກນໍາ". ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມມັນກໍຍັງຫຍຸ້ງຍາກບາງຢ່າງສະນັ້ນ, ທ່ານ ວຽງ ຈຶ່ງໄດ້ແນະນໍາວ່າ: "ຕ້ອງໄດ້ເວົ້າຈະແຈ້ງ

ເຖິງຜົນປະໂຫຍດທີ່ສອງຝ່າຍຈະໄດ້ຮັບ, ເພາະວ່າຖ້າມີບັນຫາເກີດຂຶ້ນຈະເຮັດໃຫ້ສັບສົນຫຼາຍ ແລະ ການແກ້ໄຂແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຄ່ອຍເປັນຄ່ອຍໄປ ແລະ ເຮັດຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ".

ການສັງເກດການ

ມີຫຼາຍປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ: 1) ການຖືກຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສົນໃຈ ແລະ ໜ້າເຊື່ອຖືເຂົ້າຮ່ວມໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໂດຍຜ່ານການເຫັນດີຂອງອົງການຈັດຕັ້ງບ້ານລວມທັງການປະເມີນໜ້າວຽກ, ຄວາມອາດສາມາດ ແລະ ການເສບຕິດສິ່ງມຶນເມົາ ຂອງເພື່ອນສະມາຊິກດ້ວຍກັນ. 2) ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານພະຍາຍາມຊອກຫາທີ່ດິນສໍາລັບຊາວກະສິກອນມີທີ່ດິນບໍ່ພຽງພໍໂດຍສະເພາະຊຸມຊົນທີ່ທຸກຍາກເພື່ອເປັນການຊຸກຍູ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດມີສ່ວນຮ່ວມຕາມກົນໄກການສົ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມ. 3) ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານຈັດກອງປະຊຸມຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນຢ່າງໜ້ອຍ 3 ຄັ້ງເພື່ອອະທິບາຍ ແລະ ປຶກສາຫາລືບັນດາເງື່ອນໄຂຕ່າງໆໃນຂໍ້ຕົກລົງ. ນອກນັ້ນລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານຍັງເຫັນວ່າໄລຍະເວລາການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນອີກປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ປະສິດຜົນສໍາເລັດ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ທ່ານ ວຽງເວົ້າວ່າລັດວິສາຫະກິດຍັງພົບກັບບັນຫາອື່ນ ເຊັ່ນ: ຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດລະຫວ່າງລັດວິສາຫະກິດ ແລະ ຊາວກະສິກອນ; ມາດຕະການລົງໂທດ ທາງດ້ານບໍລິຫານ ຫຼື ເສດຖະກິດທີ່ອອກແບບມາເພື່ອບັງຄັບໃຊ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງບໍ່ມີປະສິດທິພາບເພາະວ່າຊາວກະສິກອນຍັງທ້າທາຍຕໍ່ຂໍ້ຕົກລົງຖ້າເຂົາເຈົ້າບໍ່ມັກເງື່ອນໄຂທີ່ສະເໜີທີ່ອາດມີຜົນຈາກສະພາບການທີ່ມີການປ່ຽນແປງຕະຫຼອດເວລາ.

ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນ ດ້ວຍ 2 ເຫດຜົນ ຄື: 1) ເພື່ອຜະລິດ ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນການສະໜອງໃຫ້ລູກຄ້າ. 2), ສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍຂອງລັດ. ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານນໍາໃຊ້ຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອຂະຫຍາຍການຄວບຄຸມການຜະລິດ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີທີ່ຊາວກະສິກອນນໍາໃຊ້ເພື່ອເພີ່ມການສະໜອງຜະລິດຕະພັນສິນຄ້າໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນຕາມທາງອ່ຽງຄວາມຕ້ອງການໃນຂົງເຂດ ແລະ ໃນໂລກ. ຖ້າຊາວກະສິກອນຖອນຕົວອອກຈາກການຜະລິດ, ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານສາມາດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າເພາະວ່າທີ່ດິນເປັນໝາກຫົວໃຈຂອງການຜະລິດ ແລະ ມີຄວາມຈໍາເປັນຫຼາຍກວ່າແຮງງານ ແລະ ຄວາມສາມາດ

ຂອງຊາວກະສິກອນ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ມັນຍັງເປັນຄໍາຖາມຢູ່ວ່າສິ່ງນີ້ໝາຍວ່າມັນມີຄວາມຕ້ອງການສໍາລັບການສໍາປະທານທີ່ດິນເພື່ອປູກໄມ້ຫຼາຍກວ່າການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນທີ່ມັນມີທີ່ດິນ ຫຼື ບໍ່? ເຖິງວ່າຮູບແບບຂອງການຜະລິດດັ່ງກ່າວຍັງສົນທະນາ ແລະ ບໍ່ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ແຕ່ທັງສອງກໍລະນີແມ່ນເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຕົວຢ່າງ: ໃນ ປີ 2007 ບໍລິສັດມິດລາວຊຶ່ງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການເງິນ ຫຼື ຮ່ວມງານກັບບໍລິສັດອ່ອຍປະເທດ? ແລະ ຕັ້ງຊື່ເປັນບໍລິສັດມິດຜົນຊຶ່ງເຂົ້າມາລາວໂດຍຫວັງວ່າຈະພັດທະນາສວນປ່າປູກ; ໃນຄະນະດຽວກັນບໍລິສັດໄຊໂຍດັບໂບເອທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກບໍລິສັດຜະລິດເຈຍປະເທດໄທ, ຊຶ່ງເປັນບໍລິສັດນໍາໜ້າທາງດ້ານການເຮັດກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບປະຊາຊົນຫຼາຍກວ່າຄວາມຕ້ອງການທີ່ດິນໂດຍກົງ (Fullbrook 2007, 33, 38).

ການສໍາປະທານໃນທິດສະດີທີ່ຜ່ານມາມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາແຕ່ກໍ່ຍັງເປັນຂໍ້ສົງໄສສໍາລັບການອະທິບາຍ. ເຫດຜົນທີ່ລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນອາດຈະບໍ່ແມ່ນເພື່ອການຄວບຄຸມທີ່ດິນໂດຍກົງກໍ່ເປັນໄປໄດ້. ປັດໃຈຫຼັກໜຶ່ງທີ່ນໍາໄປສູ່ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍຂອງພາກລັດ. ຖ້າເປັນເຊັ່ນນັ້ນອາດມີເຫດຜົນທີ່ວ່າຈຸດປະສົງຫຼັກຂອງລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານທີ່ເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນເພາະວ່າມັນເປັນທາງເລືອກໜຶ່ງເມາະສົມສໍາລັບການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ.

ມັນຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງວ່າລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ ຫຼື ໄດ້ຮັບສິດທິພິເສດອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ສິນເຊື້ອທີ່ເມາະສົມຈາກທະນາຄານຂອງລັດ ຫຼື ບໍ່ ແລະ ບໍ່ຮູ້ວ່າລັດວິສາຫະກິດນີ້ຕ້ອງໄດ້ສ້າງຜົນກໍາໄລ ແລະ ຮັບພິດຊອບດ້ວຍຕົນເອງບໍ່ຖ້າຫາກທຸລະກິດໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ. ຖ້າລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານບໍ່ໄດ້ບໍລິຫານແບບການຄ້າຢ່າງເຕັມຮູບແບບ, ຊຶ່ງມັນບໍ່ແມ່ນເລື່ອງແປກສໍາລັບລະບົບລັດວິສາຫະກິດໂດຍສະເພາະໃນຍຸກເສດຖະກິດຂ້າມຜ່ານ; ການຕັດສິນໃຈໃນການເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນອາດຈະບໍ່ແມ່ນການເຮັດການຄ້າຢ່າງແທ້ຈິງ ແລະ ໃນລັກສະນະນີ້ມັນອາດຈະເຮັດທຸລະກິດກັບຊາວກະສິກອນບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງ ຫຼື ການດໍາເນີນການສວນໜຶ່ງຍັງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນຈາກລັດໂດຍນໍາໃຊ້

ກົນໄກທາງດ້ານການຄ້າສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງລັດວິສາຫະກິດ. ຖ້າການສັນນິຖານ ແລະ ອະທິບາຍທີ່ຜ່ານມາຖືກຕ້ອງໃນກໍລະນີນີ້ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີສັນຍາກັບຊາວກະສິກອນອາດຈະບໍ່ຍືນຍົງ ຫຼື ຜົນຂະຫຍາຍໄດ້. ສະນັ້ນ, ອີງປະກອບຫຼືປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດໄດ້ນັ້ນບໍ່ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ທັງໝົດ.

ມັນບໍ່ແມ່ນເລື່ອງແປກທີ່ລັດວິສາຫະກິດມີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສົນໃຈດັ່ງກໍລະນີທີ່ໄດ້ກ່າວມາ. ໃນການເຮັດສັນຍາ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການການເຮັດສັນຍາ ແລະ ມີການຕົກລົງກັນໃໝ່ໃນແຕ່ລະລະດູການເຖິງແມ່ນວ່າການລົງທຶນຈະກວມເອົາຫຼາຍປີ. ສວນລັດວິສາຫະກິດການຄ້າສະບຽງອາຫານແມ່ນຕ້ອງການເຮັດສັນຍາໃນຊ່ວງເວລາ 5 ປີ ເພາະເຫັນວ່າມັນອາດແທດກັບຄວາມເປັນຈິງເພາະເປັນການລົງທຶນຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ໃຊ້ກໍາລັງຊັບຫຼາຍ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບໄລຍະຂອງສັນຍາອາດຈໍາເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ມີການສຶກສາເພີ່ມເຕີມ. ຍ້ອນຄວາມສັງເກດ, ປະສົບການ ແລະ ຮັບຮູ້ບັນຫາກ່ຽວກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ຜ່ານມາໂດຍທົ່ວໄປຊາວກະສິກອນຈະລະມັດລະວັງກ່ຽວກັບການຕໍ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງມັນຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າອາດຮູ້ສຶກໝັ້ນໃຈເມື່ອຜູ້ລົງທຶນແມ່ນລັດວິສາຫະກິດຊຶ່ງບໍ່ສາມາດຍົກເລີກ ແລະ ໜີຂ້າມຊາຍແດນ. ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຜູ້ທີ່ສ້າງຄວາມສໍາພັນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ເຮັດສັນຍາເປັນແຕ່ລະລະດູການນັ້ນສະແດງວ່າເຂົາເຈົ້າຕ້ອງການຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ສາມາດຫຼີກລ່ຽງຄວາມສັບສົນອື່ນໆທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນເນື່ອງຈາກການປ່ຽນແປງຊຶ່ງອາດສາມາດທໍາລາຍຄວາມສໍາພັນ. ຄວາມຍືດຍຸ່ນນັ້ນອາດຍ້ອນວ່າທຸລະກິດຍັງຢູ່ໃນຂັ້ນເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ຍັງມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍຢ່າງໃນທຸລະກິດການຄ້າກະສິກໍາຂະໜາດນ້ອຍ. ແຕ່ເມື່ອທຸລະກິດຫາກໄປໄດ້ດີ ແລະ ໝັ້ນທຽງ; ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ໂຄງສ້າງທຸລະກິດການຄ້າກະສິກໍາຂະໜາດນ້ອຍອາດສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນສໍາລັບການສ້າງສັນຍາໃນໄລຍະຍາວ.

ສະຫຼຸບ

- ການສະຫຼຸບເວລາເພື່ອສ້າງຄວາມສໍາພັນ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ຊາວກະສິກອນມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍສໍາລັບ ຜູ້ລົງທຶນ
- ເພື່ອຢາກບັນລຸບໍລິມາດຜົນຜະລິດທີ່ຄາດໄວ, ການ ຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນສິ່ງສໍາຄັນຕ້ອງໄດ້ເບິ່ງຜູ້ທີ່ມີ ຄວາມໝາເຊື່ອຖືສູງ
- ການສະໜອງທີ່ດິນອາດເປັນການໃຫ້ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ສໍາ ລັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງຢ່າງສໍາເລັດຜົນ
- ລັດວິສາຫະກິດອາດນໍາໃຊ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ເພື່ອຕອບສະໜອງຈຸດປະສົງທາງດ້ານການຄ້າ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍຂອງລັດ
- ສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ, ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄວບຄຸມທີ່ດິນອາດ ຈະມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍກວ່າແຮງງານ ແລະ ເຕັກນິກ ຄວາມຮູ້ຂອງຊາວກະສິກອນ

ເປັນເລື່ອງທີ່ບໍ່ປົກກະຕິ?

ສ. ມັນມີຈຸດດີ ແລະ ຈຸດອ່ອນ ຫຍັງແດ່ທີ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ສ້າງເຊັ່ນສັນຍາ ຕາມແຕ່ລະລະດູການ ແລະ ໄລຍະຍາວ?

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

- ການລົງທຶນທາງດ້ານເວລາເພື່ອພັດທະນາຄວາມສໍາ ພັນ ແລະ ເຂົ້າໃຈກັບຊາວກະສິກອນ
- ສ້າງຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ກວດ ກາຄວາມໝາເຊື່ອຖືຂອງຜູ້ຜະລິດ
- ສະໜອງສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ເຊັ່ນ: ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນຊຶ່ງ ເປັນການເພີ່ມຂຶ້ນລາຍຮັບ ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ.

ຄໍາຖາມ

- ມັນຈະມີຜົນ ທາງດ້ານສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ການ ເມືອງຫຍັງແດ່ຖ້າມີການກວດສອບຄັດເລືອກຊາວ ກະສິກອນ?
- ມີວິທີການຫຍັງແດ່ທີ່ຈະຮັບປະກັນວ່າການກວດ ສອບຄັດເລືອກນັ້ນມີຄວາມຍຸດຕິທໍາ, ໂປ່ງໃສ ແລະ ບໍ່ອ່ອນຈາກການສວຍໃຊ້ໂອກາດໃນທາງທີ່ຜິດ ?
- ຈໍາເປັນຫຍັງເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ້ອງ ການຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນພິຈາລະນາການເຂົ້າ ຫຼື ໂອນທີ່ດິນໃຫ້ຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ບໍ່ມີ ທີ່ດິນພຽງພໍ?
- ມີມາດຕະການປ້ອງກັນຫຍັງແດ່ ທີ່ຈະຮັບປະກັນ ບໍ່ໃຫ້ ຊາວກະສິກອນ ເສຍສິດທິ ແລະ ໂອກາດໃນການເຂົ້າ ເຖິງທີ່ດິນ ໃນຊ່ວງຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຕໍ່ຊາວກະສິກອນ ໃນກໍລະ ນີ ທີ່ການຜະລິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນ ເນື່ອງຈາກ ສະພາບແວດ ລ້ອມທີ່ເໝືອນການຄວບຄຸມ?
- ຍ້ອນຫຍັງການຕໍ່ສັນຍາການຜະລິດໃນໄລຍະຍາວຈຶ່ງ

8.3. ກໍລະນີ 3. ການກໍານົດເງື່ອນໄຂ: ລາຄາຄົງທີ່, ລາຄາທີ່ຂຶ້ນກັບຜູ້ຊື້

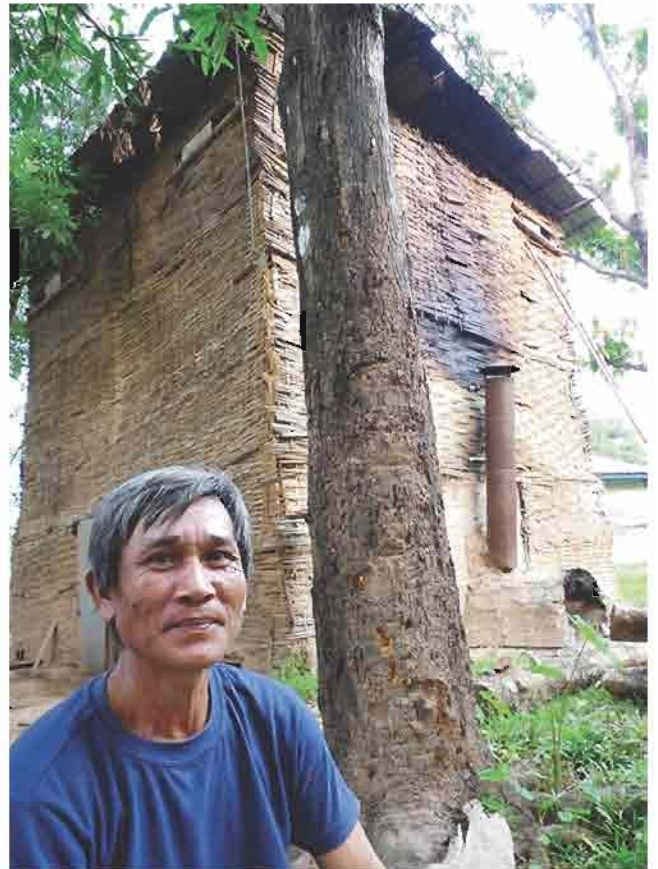
ບ້ານ ຍອຍໄຮ, ເມືອງ ປາກກະດິງ, ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ

ປະສົບການ

ບໍລິສັດຢາສູບລາວໄດ້ລົງທຶນ ແລະ ສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນສໍາລັບຢາສູບທີ່ຄຸນນະພາບດີຜ່ານການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນ ບ້ານຍອຍໄຮ, ເມືອງປາກກະດິງ, ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ. ຕົ້ນຢາສູບຊຶ່ງມີໃບສີຂຽວຈາກໆໄດ້ປູກລຽບຕາມສອງຟາກຂອງທາງເລກທີ 13 ໃຕ້ ແລະ ຢູ່ບໍລິເວນໃກ້ກັບສວນຢາສູບນັ້ນມີບ້ານທານ ຄໍາພາ ລໍ້ວັນໄຊ ຊຶ່ງເປັນຫົວໜ້າກຸ່ມຜະລິດຢາສູບ. ທານ ຄໍາພາ ໄດ້ສົນທະນາກັບທີມງານ ແລະ ເລົ່າປະສົບການກ່ຽວກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບບໍລິສັດຢາສູບລາວນັບແຕ່ ປີ 2003 ເປັນຕົ້ນມາ.

ໃນການເຮັດສັນຍາ, ບໍລິສັດຢາສູບລາວໄດ້ສ້າງສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ໄດ້ລົງລາຍເຊັນຮວມກັນກັບກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ; ກຸ່ມຜູ້ຜະລິດເຊັນສັນຍາກັບແຕ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນໂດຍມີການກໍານົດໂກຕາການຜະລິດ. ລາຄາແມ່ນກໍານົດແບບລາຄາຄົງທີ່ໂດຍອີງໃສ່ຄຸນນະພາບຂອງໃບຢາສູບ. ບໍລິສັດຢາສູບລາວໄດ້ໃຫ້ສັນຍາວ່າຈະຊື້ຢາສູບທັງໝົດທີ່ຜະລິດໂດຍຊາວກະສິກອນ ແລະ ຖ້າຊາວກະສິກອນບໍ່ສາມາດຜະລິດໄດ້ຕາມໂກຕາທີ່ຕົກລົງກັນເຂົາເຈົ້າຈະຖືກປັບໃໝ 3,000 ກີບ ຕໍ່ກິໂລກຼາມຢາສູບແຫງ. ທານ ຄໍາພາ ໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງວ່າ: “ຍ້ອນພວກເຮົາຕ້ອງການຕະຫຼາດທີ່ຮັບປະກັນສະນັ້ນ, ຈຶ່ງໄດ້ເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງນີ້ມີຄວາມສະດວກຫຼາຍປະການ; ພວກເຮົາໄດ້ຮັບການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດພາຍໃຕ້ສັນຍາ, ຂ້າພະເຈົ້າບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ລົງທຶນເອງ, ສາມາດຂໍປັດໃຈການຜະລິດລວງໜ້າ ແລະ ຈາຍຄືນພາຍຫຼັງເກັບກ່ຽວ. ພວກເຮົາຍັງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກພະນັກງານວິຊາການທີ່ລົງມາຕິດຕາມກວດກາການຜະລິດ. ຍ້ອນແນວນັ້ນພວກເຮົາຄິດວ່າຍັງຈະສືບຕໍ່ຜະລິດແບບມີສັນຍາໃນອະນາຄົດ.”

ທານ ຄໍາພາ ໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າລາຍຮັບຊາວກະສິກອນປັບປຸງດີຂຶ້ນນັບຕັ້ງແຕ່ມີການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ; ເຂົາເຈົ້າໄດ້ແປງເຮືອນທີ່ມີມາດຕານດີກວ່າເກົ່າ, ຊື້ຍານພາຫະນະ, ຈາຍຄືນເງິນທີ່ກູ້ຢືມ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ທານ ຄໍາພາ ແລະ ໂຮງອົບຢາຂອງລາວ

ການໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທີ່ໃກ້ສິດຂອງຜູ້ລົງທຶນສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໃຫ້ມີລາຍຮັບທີ່ດີກວ່າ

ສໍາລັບການສຶກສາ. ຕົວແທນຂອງບໍລິສັດມັກຈະມາພົບຊາວກະສິກອນເພື່ອປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳ ແລະ ຟັງຄໍາຄິດເຫັນຂອງຊາວກະສິກອນ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມຊາວກະສິກອນຮູ້ສຶກສາວ່າບໍລິສັດຍັງບໍ່ໄດ້ຟັງຄໍາຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າເທົ່າທີ່ຄວນ. ທານ ຄໍາພາ ເວົ້າວ່າ: “ຕອນປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບວຽກງານກັບພະນັກງານຂອງບໍລິສັດເຫັນວ່າເຂົາເຈົ້າມີຄວາມເປັນມິດທີ່ດີ, ງາຍທີ່ຈະພົບເຂົາເຈົ້າ ແລະ ເຂົາເຈົ້າຂໍຄໍາແນະນໍາຈາກຊາວກະສິກອນເພື່ອນໍາໄປແກ້ໄຂ.”

ບໍລິສັດບອກວ່າຈະພິຈາລະນາຕາມຄໍາສະເໜີຂອງຊາວກະສິກອນເພື່ອໄປປັບສັນຍານັ້ນມາຮອດປະຈຸບັນຍັງບໍ່ເຫັນມີຄວາມຄືບໜ້າຫຍັງເລີຍ. ຂ້າພະເຈົ້າຢາກໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີສ່ວນຮ່ວມຫຼາຍຂຶ້ນໃນການຮ່າງສັນຍາ” ຊາວກະສິກອນບໍ່ພໍໃຈໃນ 2 ປະເດັນຄື: 1) ການຈັດຄຸນນະພາບ ຫຼື ເຫຼດຂອງໄບຢາສູບພາຍຫຼັງເກັບກຽວແລະ ຕາກແຫງ. ການໂຕຕຽງກັນກຽວກັບເຫຼດແມ່ນເປັນເລື່ອງປົກກະຕິ. ບໍລິສັດເປັນຜູ້ກໍານົດກຽວກັບຄຸນນະພາບ, ຖ້າຄຸນນະພາບຕໍ່າຊາວກະສິກອນກໍຈະໄດ້ລາຄາທີ່ຕໍ່າ. 2) ຊາວກະສິກອນຄິດວ່າມັນຄົງຈະດີກວ່າ ທີ່ຈະກໍານົດລາຄາຕາມລາຄາທ້ອງຕະຫຼາດແທນທີ່ຈະເອົາຕາມລາຄາທີ່ບໍລິສັດກໍານົດ. ທ່ານ ຄໍາພາ ຄິດວ່າ ຊາວກະສິກອນຈະຢູ່ໃນທາງໄດ້ປຽບຫຼາຍຂຶ້ນຖ້າເຂົາເຈົ້າຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນກຽວກັບກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການທີ່ກຽງຂອງ.

ການສັງເກດການ

ຊາວກະສິກອນໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ກັບຕະຫຼາດທີ່ມີຄວາມຮັບປະກັນບໍ່ວ່າເຂົາເຈົ້າຈະຜະລິດ ແລະ ສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດຫຍັງກໍຕາມ. ຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຮັບການປັບປຸງລາຍຮັບດີຂຶ້ນຈາກການເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຖ້າລາຄາທີ່ກໍານົດໃນສັນຍາສອດຄ່ອງກັບທ້ອງຖານຕະຫຼາດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ. ນອກນັ້ນ, ທັດສະນະຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ສະແດງອອກຍັງສາມາດບອກເຖິງການຜະລິດທີ່ມີລັກສະນະຜູກຂາດ ຫຼື ມີອຸປະສັກຫຼາຍທີ່ຈະຂາຍຜະລິດຕະພັນຢາສູບສູ່ຕະຫຼາດໃນປະເທດໄທ.

ຊາວກະສິກອນທ່ານນີ້ກໍາລັງເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງສວນຢາຂອງລາວ

ບໍລິສັດຢາສູບລາວໃຫ້ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການຜະລິດ ແລະ ມີພະນັກງານຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ພົບປະກັບຊາວກະສິກອນຢ່າງເປັນປົກກະຕິ. ເຖິງແມ່ນວ່າມັນເບິ່ງຄືວ່າເຂົາເຈົ້າບໍ່ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ບັນຫາຄໍາແນະນໍາ ຫຼື ຄໍາຮ້ອງຂໍທີ່ກ່າວມາ. ແຕ່ປະກົດວ່າພະນັກງານທີ່ມີມະນຸດສໍາພັນດີຂອງບໍລິສັດໄດ້ຊ່ວຍພັດທະນາຄວາມສໍາພັນ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ສິ່ງທີ່ຊາວກະສິກອນກັງວົນລວມທັງສະພາບຂອງການຜະລິດ.

ສັນຍາກຽວກັບການຜະລິດຢາສູບໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາເປັນເວລາເກືອບ 10 ປີ ແລ້ວ. ມັນອາດຈະກາຍເປັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງຫຍັງຫຼາຍສໍາລັບ ສິ່ງທີ່ຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຮັບຈາກການຜະລິດ. ຖ້າເປັນແນວນັ້ນຄວາມສໍາພັນຂອງຊາວກະສິກອນກັບບໍລິສັດອາດມີລັກສະນະເອື້ອຍອີງ ແລະ ບໍ່ເປັນແບບສະມັກໃຈ. ຊາວກະສິກອນຄິດວ່າເຂົາເຈົ້າອາດໄດ້ດີກວ່ານີ້ຖ້ານໍາໃຊ້ລາຄາຕະຫຼາດ. ອີງໃສ່ຊັບສິນລວມທັງຄວາມຮູ້ໃນການຜະລິດ, ຊາວກະສິກອນອາດມີຄວາມສາມາດພຽງພໍທີ່ຈະລົງທຶນການຜະລິດດ້ວຍຕົນເອງຖ້າຫາກເຂົາຮູ້ລາຍລະອຽດກຽວກັບຜົນຕອບແທນທີ່ຈະໄດ້ຮັບ ແລະ ມີຄວາມເໝາະໃຈທີ່ຈະເອົາຊະນະ ອຸປະສັກເພື່ອເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້.

ສະຫຼຸບ

- ບໍລິສັດສາມາດນໍາໃຊ້ພະນັກງານທີ່ມີມະນຸດສໍາພັນທີ່ດີ ແລະ ໜ້າມັບຖືເພື່ອສ້າງຄວາມສໍາພັນກັບຊາວກະສິກອນ ຜ່ານກອງປະຊຸມຕ່າງໆ;
- ເຫັນໄດ້ສັດເຈນວ່າຊາວກະສິກອນມີຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະສືບຕໍ່ການ ຮັກສາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ເຂົາເຈົ້າອາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ເປັນຮູບປະທໍາ ແລະ ຮັບປະກັນຍິ່ງຂຶ້ນ; ຊາວກະສິກອນກໍາລັງ ທີ່ຈະການຂາຍຜົນຜະລິດສູ່ຕະຫຼາດທີ່ໄປ ເພາະຄິດວ່າຈະໄດ້ຮັບຜົນຕອບແທນທີ່ສູງກວ່າ. ແຕ່ເຂົາເຈົ້າອາດຍັງຈະອາໄສ ຜູ້ລົງທຶນ ເພື່ອສະໜອງ ປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ຊື້ຜົນຜະລິດ ໃນຈໍານວນໃດໜຶ່ງ.

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ພະນັກງານຂອງ ຜູ້ລົງທຶນໄດ້ເຮັດວຽກໄກ້ສືດກັບຊາວກະສິກອນຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ແລະ ໃນລັກສະນະທີ່ເປັນມິດ ແລະ ໃຫ້ຄວາມນັບຖື;
2. ຜູ້ລົງທຶນເປັນຄູ່ຮ່ວມງານທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືໃນການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ຊື້ຜົນຜະລິດທັງໝົດທີ່ຊາວກະສິກອນໃນສັນຍາຜະລິດ.

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຖ້າ ຊາວກະສິກອນກັບບໍລິສັດຢາສູບລາວຂຶ້ນກັບຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຄວາມສໍາພັນນັ້ນຈະສິ້ນສຸດໄດ້ແນວໃດ ?
- ຂ. ຍ້ອນຫຍັງ ບໍລິສັດຈຶ່ງສາມາດສືບຕໍ່ກໍານົດລາຄາ ແລະ ມີສິດກໍານົດຄຸນນະພາບ ຫຼື ເຫຼດ ແຕ່ຜູ້ດຽວ?
- ຄ. ອຸປະສັກທີ່ຊາວກະສິກອນກໍາລັງປະເຊີນໃນການຊອກຫາຜູ້ຊື້ອື່ນໆທີ່ໃຫ້ລາຄາ ແລະ ເງື່ອນໄຂທີ່ດີກວ່າມີຫຍັງແດ່?

8.4. ກໍລະນີ 4. ກຸ່ມຫຼະກິດ ແລະ ການຕໍ່ລອງເພື່ອ ຕົ້ນປະໂຫຍດທາງດ້ານສັງຄົມ

ບ້ານ ໂຕ້, ເມືອງຫ້ວຍຊາຍ, ແຂວງບໍ່ແກ້ວ

ທ່ານ ລານ ຜູ້ຜະລິດສາລີຢູ່ແຂວງບໍ່ແກ້ວ. ມີຜູ້ຜະລິດອີກຫຼາຍຄົນຄືກັບລາວທີ່ຢາກລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ ແລະ ຂາຍໃຫ້ຕະຫຼາດທີ່ໄກໄປ.

ປະສົບການ

ບ້ານໂຕ້ຕັ້ງຢູ່ລຽບຕາມຝັ່ງແມ່ນໍ້າຂອງໃນແຂວງບໍ່ແກ້ວ, ປະມານໜຶ່ງຊົ່ວໂມງໄປທາງພາກໃຕ້ຂອງເມືອງຫ້ວຍຊາຍ. ບ້ານຢູ່ລະຫວ່າງແມ່ນໍ້າ, ເນີນພູ ແລະ ທົ່ງຮາບ. ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນ 3 ທ່ານ ຊຶ່ງ ລວມມີ ທ່ານ ສິມດີ ສິມວົງເດດ, ທ່ານ ອຸ່ນເຮືອນ ພອນປະເສີດ ແລະ ທ່ານ ບຸນເລີນ ໄຊວົງ ຊຶ່ງມີສາຍສໍາພັນທີ່ດີ ແລະ ເປັນກັນເອງ ໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບປະສົບການ ແລະ ຫັດສະນະກ່ຽວກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບ ຊາວກະສິກອນ.

ຜູ້ລົງທຶນທັງ 3 ໄດ້ຖືກຄັດເລືອກ ຫຼື ແນະນຳເພື່ອເຮັດບົດບາດການລົງທຶນດ້ານການຜະລິດໂດຍພາກລັດ ແລະ ໄດ້ເລີ່ມດໍາເນີນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 1994 ເປັນຕົ້ນມາ. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຮັດສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ກັບຊາວກະສິກອນເພື່ອ ຜະລິດສາລີ, ເຂົ້າ, ຖົ່ວດິນ. ປີນີ້ໄດ້ເປັນຕົວແທນໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນຈາກເຂດອື່ນ

ຜູ້ລົງທຶນໃນພື້ນທີ່ອາດຈະເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຕົວແທນໃຫ້ບໍລິສັດ(ຜູ້ລົງທຶນ)ແຕ່ອາດຈະມີລາຄາຂອງການບໍລິການທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ບໍລິການດາວສົນເຊື່ອໃຫ້ກັບຊາວກະສິກອນ.

ໃນການລົງທຶນປູກມັນຕົ້ນໂດຍມີຂໍ້ຕົກລົງສະເພາະທັງ ເປັນສັນຍາປາກເປົ່າ ແລະ ລາຍລັກອັກສອນ. ແຕ່ລະຄົນ ໄດ້ເຮັດສັນຍາກັບຊາວກະສິກອນຈຳນວນລະຫວ່າງ 200-500 ຄອບຄົວໂດຍຜ່ານຕົວແທນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຂໍ້ຕົກລົງກວມເອົາການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຕາມລາຄາທອງຕະຫຼາດ.⁷

ຜູ້ລົງທຶນເຊື່ອວ່າການເຮັດການຜະລິດແບບມີສັນຍານີ້ ສາມາດດຳເນີນມາຮອດປະຈຸບັນນີ້ເພາະວ່າພວກເຮົາ ປະຕິບັດຢ່າງໂປ່ງໃສ ແລະ ມີການຕິດຕໍ່ພົວພັນກັບຊາວ ກະສິກອນເປັນປົກກະຕິ. ເຂົາເຈົ້າຍັງໃຫ້ເງິນກູ້ທີ່ບໍ່ມີດອກ ເບັ້ຍຕໍ່ຊາວກະສິກອນໂດຍມີການຄັດເລືອກ ແລະ ສຸມ ໃສ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ປະເຊີນກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ບໍ່ຄາດ ຄິດເຊັ່ນວ່າ: ຄ່າປັ້ນປົວ, ງານດອງ. ໃນຕົ້ນປີຊາວກະ ສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງໄດ້ລັກຂາຍຜົນຜະລິດນອກສັນຍາ ໃຫ້ພໍ່ຄ້າ. ແຕ່ໄດ້ແກ້ໄຂດ້ວຍການປຶກສາຫາລືກັບຊາວ ກະສິກອນຫຼາຍກວ່າທີ່ປະຕິບັດທາງກົດໝາຍ ຫຼື ວິທີ ທາງການອື່ນໆ. ຍ້ອນມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນເຂົາເຈົ້າຄາດ ວ່າຈະຂະຫຍາຍກິດຈະການແຕ່ການທີ່ຈະຂະຫຍາຍກິດ ຈະການນັ້ນອາດຈະຮຽກຮ້ອງການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານ ເຕັກນິກ ແລະ ທາງດ້ານການເງິນຈາກ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງ ເມືອງ ແລະ ແຂວງ. ພາກຕາເວັນຕົກ ແລະ ພາກໃຕ້ ຂອງບ້ານໃຕ້ເຂດເນີນໝູ່ໄດ້ຖືກຫັນເປັນພື້ນທີ່ທຳການ ຜະລິດທີ່ດິນສວນໃຫຍ່ຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນນຳໃຊ້ ເຂົ້າໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນ. ຄອບ ຄົວທານ ລານໄຊວົງ (21 ປີ) ໄດ້ເຮັດການຜະລິດ ແບບມີຂໍ້ຕົກລົງມາໄດ້ 10 ປີ ແລ້ວຊຶ່ງຂາຍຜົນຜະລິດ ໃຫ້ແກ່ທານ ສິມດີ, ຜູ້ລົງທຶນໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ທັງ ເປັນຕົວແທນຈຳໜ່າຍ. ທານ ລານໄຊວົງ ໃຫ້ຄຳ ເຫັນວ່າ: ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທຳສິນໃຈເພາະວ່າ ພວກເຮົາຂາດທຶນ ແລະ ບໍ່ມີລົດໄຖຂະໜາດໃຫຍ່ສຳ ລັບການ ກະກຽມພື້ນທີ່. ແຕ່ບາງຄັ້ງພວກເຮົາກໍ່ຂາຍສາລີ ໃຫ້ພໍ່ຄ້າຢູ່ຝັ່ງໄທ. ຈາກການຜະລິດດັ່ງກ່າວເຫັນວ່າຄອບ ຄົວຂອງເຮົາມີຊີວິດການເປັນຢູ່ດີຂຶ້ນ. ໃນ 2006 ຄອບ ຄົວໄດ້ຊື້ລົດຈັກ 1 ຄັນ, ລົດບັນທຸກ 1 ຄັນ ໃນ ປີ 2008 ແລະ ລົດໄຖ 1 ຄັນໃນປີ 2010 ຊຶ່ງນຳໃຊ້ເງິນທີ່ທາ ໄດ້ຈາກການຜະລິດກະສິກໍາ.

ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ທານ ລານ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ອື່ນໆຢາກລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງເພາະບໍ່ຢາກເປັນທີ່ ປັດໃຈການຜະລິດຊຶ່ງຕ້ອງຈ່າຍຄືນໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນໃນລາ ຄາທີ່ສູງກວ່າລາຄາປົກກະຕິເຖິງ 20% . “ ຖ້າບໍ່ມີທຶນ ແນ່ນອນພວກເຮົາຈະເອົາແນວພັນນຳເຂົ້າເຈົ້າ. ຖ້າພວກ ເຮົາມີທຶນພວກເຮົາສາມາດລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ ແລະ ອາດຂາຍສິ່ງໃຫ້ ທານ ຈຳປາ [ພໍ່ຄ້າຢູ່ບ້ານອື່ນ] ທີ່ໃຫ້ ລາຄາສູງກວ່າ. ໃນປີໜ້າຂ້າພະເຈົ້າຄິດວ່າຈະລົງທຶນ ດ້ວຍຕົນເອງໂດຍ 2 ເທດຜົນຄື: 1) ບໍ່ຢາກເປັນທີ່. 2) ປັດໃຈການຜະລິດອາດມີລາຄາຕໍ່າລົງຖ້າຫາກຈ່າຍເປັນ ເງິນສົດ. ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ຕ້ອງການລົງທຶນ ດ້ວຍຕົນເອງ. ອີກ 2-3 ປີ ຂ້າງໜ້າ ອາດຈະມີຊາວກະ ສິກອນປະມານເຄິ່ງໜຶ່ງທີ່ສາມາດລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ.”

ປັດໃຈທາງດ້ານການຄ້າມີຜົນກະທົບຫຼາຍຕໍ່ການຜະລິດ. ຕາມທີ່ກຳນົດໃນສັນຍາ, ປັດບາດໜຶ່ງຂອງພາກລັດແມ່ນ ການສະໜັບສະໜູນຊາວກະສິກອນແຕ່ ທານ ລານ ເວົ້າວ່າ: ເຖິງແມ່ນວ່າເມືອງໄດ້ຜະລິດສາລີພັນໃໝ່ໃນ ປີກາຍ ແລະ ວ່າຈະແຈກຢາຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນທົດ ລອງແຕ່ຊາວກະສິກອນບໍ່ຄ່ອຍເຫັນພະນັກງານຂອງ ທ່ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ລົງມາພື້ນທີ່. ນອກນັ້ນ, ທານ ລານ ຍັງໃຫ້ຂໍ້ມູນວ່າ ທານ ຈຳປາ ເກັບຊື້ ສາລີມາໄດ້ຫຼາຍປີແລ້ວ ແລະ ໃຫ້ລາຄາສູງຊຶ່ງລາວ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນກໍ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ. ນອກນັ້ນ ທານ ລານ ຍັງເຊື່ອວ່າລາຄາຂອງສາລີຈະສູງຂຶ້ນເພາະວ່າລາຄາປັດ ໃຈການຜະລິດທີ່ອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນ.⁸

ການສັງເກດການ

ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນບ້ານດ່ານ ໃຕ້ມາໄດ້ 17 ປີແລ້ວ ແລະ ຍັງໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈ ຢູ່ເພາະວ່າຊາວກະສິກອນຂາຍຜົນຜະລິດຕາມລາຄາ ທອງຕະຫຼາດ; ເຂົາເຈົ້າສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບັ້ຍ; ເມື່ອ ມູນຄ່າການລົງທຶນອື່ນໆເພີ່ມຂຶ້ນ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງ ລາຄາປັດໃຈການຜະລິດແມ່ນບໍ່ເກີນ 20% ສົມທຽບກັບ ລາຄາຕະຫຼາດຊຶ່ງເຂົາເຈົ້າສາມາດລົງທຶນໄດ້ຖ້າເຂົາ ເຈົ້າສະຫຼະເວລາ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບການຂົນສົ່ງ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ຜູ້ລົງທຶນສາມາດໄດ້ຮັບຜະລິດຕະ ພັນໃນລາຄາທີ່ສາມາດແຂ່ງຂັນໄດ້ ແລະ ໃນປະລິມານ ທີ່ພຽງພໍທີ່ຈະສ້າງລາຍຮັບທຽບກັບຄວາມສູງທີ່ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດລວມທັງສິນເຊື້ອໃຫ້ ຊາວກະສິກອນລ່ວງໜ້າ.

⁷ ດັ່ງທີ່ກ່າວມາຜູ້ລົງທຶນກຳນົດລາຄາຕະຫຼາດຈາກຫຼາຍຜູ້ກວດຄຸນ; ເຖິງແມ່ນຊາວກະສິກອນໃນແຂວງບໍ່ແກ້ວ ສາມາດໄຫລສັບຫາໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ຍາດຕິພົນອື່ນໃນແຂວງຊຸງລາຍໃນຝັ່ງນ້ຳຂອງເບື້ອງນັ້ນເພື່ອກວດ ສອບລາຄາກໍ່ຕາມ, ພໍ່ຄ້າຄົນໄທໃນເບື້ອງນັ້ນຍັງສົມຮູ້ຮວມຄິດ ແລະ ໃຫ້ ຂໍ້ມູນທີ່ເປັນລາຄາດຽວກັນ.

ທ່ານ ບຸນເລີນ, ຊຶ່ງເປັນຜູ້ຄ້າຫຼັກຖານທີ່ລົງທຶນປູກສາລີແບບມີສັນຍາຜູກພັນ

ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຜູ້ລົງທຶນໃນການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື, ຊື່ຜົນຜະລິດຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ໄດ້ຕົກລົງ, ແລະ ສະໜອງສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນແຕ່ຕົ້ນທຶນ, ຄວາມສ່ຽງຈາກສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນຕ້ອງຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຜູ້ລົງທຶນສາມາດຄວບຄຸມ, ຄາດຄະເນຜົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈາກການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ຍອມຮັບໄດ້. ສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍແມ່ນຜົນປະໂຫຍດທີ່ສໍາຄັນທາງດ້ານສັງຄົມສໍາລັບຊຸມຊົນ. ໃນຂະນະດຽວກັນຖ້າມີຜູ້ລົງທຶນຈໍານວນຫຼາຍອາດຈະເຮັດໃຫ້ປັດໃຈການຜະລິດມີລາຄາຕໍ່າລົງ ແລະ ລາຄາຜົນຜະລິດຈະສູງກວ່າແຕ່ເຂົາເຈົ້າອາດມີການສະໜອງສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍໜ້ອຍລົງເພາະອາດຂາດຊັບພະຍາກອນ, ຄວາມອາດສາມາດໃນການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດຕາມເວລາ ແລະ ປະຕິບັດຕາມລາຄາ ແລະ ປະລິມານທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ມາດຕະການບັງຄັບໃນຂໍ້ຕົກລົງແບ່ງອອກເປັນ 2 ທາງຄື:

1. ກົນໄກທາງດ້ານສັງຄົມ — ຜູ້ລົງທຶນນໍາໃຊ້ການພົວພັນແບບຄອບຄົວ, ເຄືອຂ່າຍຍາດຕີພື້ນຖານບວກກັບຄວາມເຊື່ອຖືເພື່ອສ້າງຄວາມສໍາພັນການຄ້າກັບຊາວກະສິກອນ
2. ຄວາມສົນໃຈທາງເສດຖະກິດ—ລາຄາຕະຫຼາດ ແລະ ສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍຊຶ່ງເປັນການສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຮັບພິດຊອບທາງດ້ານສັງຄົມໜຶ່ງ ແລະ ການສ້າງຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຜູ້ລົງທຶນທີ່ກ່າວມານັ້ນອາດເຮັດໜ້າທີ່ເປັນກຸ່ມ, ຈັດຕັ້ງຜູກຂາດພື້ນທີ່ການຜະລິດ ແລະ ລາຄາໂດຍອີງໃສ່ມາດຕະການທາງດ້ານການຕະຫຼາດເພື່ອກົດກັນຜູ້ລົງທຶນອື່ນໆທີ່ຈະເຂົ້າມາລົງທຶນ. ເຖິງແມ່ນວ່າຜູ້ລົງທຶນຈະຮວມມື ແລະ ມີອໍານາດໃນການຜູກຂາດແຕ່ຖ້າມີການເປີດກວ້າງໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນອື່ນໆເຂົ້າມາແຂ່ງຂັນລົງທຶນໃນພື້ນທີ່ດຽວກັນນັ້ນອາດຈະເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນໄດ້ຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍຂຶ້ນ.

໑ ເຖິງແມ່ນວ່າ ລາວ ໄດ້ເວົ້າວ່າ ປັດໃຈການຜະລິດ ເປັນປັດໃຈຍຸດທະສາດ ແລະ ມີຜົນເຮັດໃຫ້ລາຄາສາລີເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນແຕ່ຕົວຈິງປະກົດວ່າປັດໃຈທີ່ເຮັດໃຫ້ລາຄາສາລີເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນ ແມ່ນຍອນ ຄວາມຕ້ອງການສາລີໃນໂລກ ແລະ ການແຂ່ງຂັນກຽວກັບຜົນຜະລິດກະສິກໍາເພີ່ມຂຶ້ນ

ທ່ານ ລານ ບໍ່ໄດ້ໝາຍວ່າເງື່ອນໄຂທີ່ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງ ນັ້ນຕໍ່າຫຼາຍ ຫຼື ບໍ່ຍຸດຕິທໍາ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ລາວ ແລະ ເພື່ອນບານໂກຄຽງຕັ້ງເປົ້າໝາຍວ່າຈະລົງທຶນດ້ວຍ ຕົນເອງ ແລະ ຂາຍຜົນຜະລິດສູ່ຕະຫຼາດທີ່ໄປເພາະ ຄາດວ່າຈະໄດ້ຜົນຕອບແທນຫຼາຍກວ່າໃນຂະນະດຽວ ກັນມັນເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງກ່ຽວກັບໜີ້ຈາກ ການຜະລິດແບບຂໍ້ຕົກລົງຊຶ່ງພົບເຫັນຫຼາຍກໍລະນີໃນ ສປປ ລາວ. ເຂົາເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງການໜີ້; ດັ່ງທີ່ໄດ້ປະ ເຊີນມາຄື: ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ຄິດໄລ່ເປັນສິນເຊື່ອ. ຖ້າຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ຜົນຜະລິດ ດີໃນລະດູການນີ້ໜີ້ສິນສໍາລັບປັດໃຈການຜະລິດຈະ

ໂອນໄປລະດູການຜະລິດຕໍ່ໄປ. ໜີ້ແມ່ນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ພັນທະໜຶ່ງຊຶ່ງຈໍາກັດອິດສະຫຼະຊາວກະສິກອນທີ່ ຈະຕັດສິນໃຈວ່າຈະຜະລິດຫຍັງ ແລະ ຂາຍຢູ່ໃສ. ທ່ານ ລານໄດ້ເນັ້ນໜັກວ່າພໍ້ຄ້າແມ່ນຕົວຊີ້ບອກໜຶ່ງເຖິງ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດທີ່ໃຫ້ລາຄາສູງ ກວ່າ. ຕາມທີ່ສັງເກດເຫັນວ່າ ທ່ານ ລານ ແລະ ໝູ່ ເພື່ອນຂອງລາວມີຄວາມຕ້ອງການໃນການລົງທຶນເພີ່ມ ຂຶ້ນ, ເພາະວ່າໂດຍທົ່ວໄປລາຄາແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ພໍ້ຄ້າສ່ວນຫຼາຍກໍ່ໃຫ້ລາຄາທີ່ດີ ຫຼື ບໍ່ນ້ອຍກວ່າລາຄາ ຂາຍສູ່ຕະຫຼາດໃນປະເທດຈີນ.

ການໂຄສະນາແນວຜັນລູກປະສົມສາລີຢູ່ພາຍໃນບ້ານຂອງແຂວງບໍ່ແກ້ວ

ອ.ໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ, ຕາມການໃຫ້ຄໍາເຫັນຂອງ ທ່ານ Stuart Ling ທີ່ປຶກສາທາງດ້ານທຸລະກິດກະສິກໍາ ປະຈໍາ ເມືອງຫວຽດຊາຍພົບວ່າບາງ ຄັ້ງຜູ້ລົງທຶນໄດ້ປ່ອຍໄຫຼຊາວກະສິກອນຕິດໜີ້ໃນລະດູການຕໍ່ໆໄປ

ສະຫຼຸບ

- ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນອາດຈະໃຫ້ຄວາມສົນໃຈທາງດ້ານສັງຄົມຫຼາຍ, ໂດຍສະເພາະເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງເຊື່ອຖື, ສະນັ້ນຈຶ່ງສະໜອງເງື່ອນໄຂທີ່ໜ້າສົນໃຈໃຫ້ຊາວກະສິກອນ;
- ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນດໍາເນີນທຸລະກິດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ໜ້າເຊື່ອຖືໂດຍນໍາໃຊ້ເຄືອຂ່າຍຕົວແທນຜູ້ທີ່ຮູ້ຈັກກຸ່ມຊາວກະສິກອນດີ;
- ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີການຜູກຂາດ(ໂດຍກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນ) ແຕ່ຖ້າຜູ້ລົງທຶນປະພຶດຢ່າງໜ້າເຊື່ອຖື, ສະໜອງສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍ ແລະ ໃຫ້ຜົນຕອບແທນທີ່ສູງ¹⁰ ຊາວກະສິກອນ ອາດຍອມຮັບໄດ້ ;
- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດເປັນຂໍ້ກຽມແຈ້ງສໍາລັບກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນທີ່ສະໜອງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານສັງຄົມເພາະວ່າ ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນຫຼາຍ;
- ກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນທີ່ມີຢູ່ອາດຂັດຂວາງຜູ້ລົງທຶນໃໝ່ທີ່ຈະເຂົ້າມາລົງທຶນໃນພື້ນທີ່;
- ຊາວກະສິກອນອາດຈະຢາກສ້າງທຳການຜະລິດເພື່ອຂາຍສູ່ຕະຫຼາດທີ່ໄປຫຼາຍກວ່າທີ່ຈະສ້າງກັບການສະສົມໜີ້ເມື່ອປັດໃຈການຜະລິດຖືກຄິດໄລ່ສິນເຊື່ອ ແລະ ກຳນົດໃນຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດ.

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ນໍາໃຊ້ລາຄາທ້ອງຕະຫຼາດ ແລະ ສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍ ສໍາລັບຄອບຄົວ ທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ;
2. ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນໃຫ້ຄວາມສົນໃຈທາງດ້ານສັງຄົມ ເຊັ່ນວ່າ: ການສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງເຊື່ອຖື ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ກ້າວໄປສູ່ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນ;
3. ຜູ້ລົງທຶນມີເຄືອຂ່າຍຕົວແທນທີ່ຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັບ ແລະ ຄຸ້ມຄອງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ;

ຄໍາຖາມ

- ກ. ມີກົນໄກ ຫຼື ປັດໃຈຫຍັງທີ່ຊ່ວຍຮັບປະກັນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃຫ້ຍືນຍົງ?
- ຂ. ຈະເຮັດແນວໃດຜູ້ລົງທຶນຈຶ່ງຈະຮ່ວມມືແບ່ງຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ກຳນົດລາຄາ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາອື່ນໆ ຮ່ວມກັນ?
- ຄ. ປັດໃຈຫຍັງຕັດສິນວ່າຊາວກະສິກອນຜູ້ມີຊັບສິນຈະນໍາໃຊ້ຊັບສິນນັ້ນໄປເປັນທຶນສະໜັບສະໜູນການຜະລິດ ຫຼື ເຂົ້າຮ່ວມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອນໍາໃຊ້ຊັບສິນທີ່ຜູ້ລົງທຶນຈັດຫາໃຫ້?
- ງ. ກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນຄວນໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍຫຍັງແດ່ຕອບແທນຈຶ່ງຍຸດຕິທຳສໍາລັບການສ້າງຄວາມ

ໝັ້ນຄົງ, ຄວາມໝັ້ນຄົງເຊື່ອຖື ແລະ ສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍ?

- ຈ. ຊາວກະສິກອນຈະຮັບຮູ້ ແລະ ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບຄວາມສູງທີ່ຈະເປັນໜີ້ຈາກປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ຄວາມບໍ່ແນ່ນອນຂອງລາຄາໃນທ້ອງຕະຫຼາດທີ່ແນວໃດ?
- ສ. ຊາວກະສິກອນຮັບຮູ້ ທ່າວຼ່ງຄວາມຕ້ອງການຫຍັງແດ່ໂດຍສະເພາະ ໃນ ສປ ຈີນ ?
- ຂ. ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ຄວນຈະຊ່ວຍຊາວກະສິກອນຫຼາຍຂຶ້ນບໍ່ ຫຼື ປ່ອຍໃຫ້ຄວາມຄາດຫວັງຂອງຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງ?
- ຍ. ຖ້າທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດຊ່ວຍໄດ້, ແມ່ນຫຍັງທີ່ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ແທ້ຈິງ ແລະ ຍ່ອນຫຍັງການຊ່ວຍເຫຼືອບໍ່ໄດ້ສະໜອງໃຫ້ຊາວກະສິກອນ?

8.5. ກໍລະນີ 5. ການຜະລິດ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ : ກໍາໄລໄລຍະສັ້ນ, ຄ່າສິນເລືອງໃນໄລຍະຍາວ

ບ້ານ ນ້ຳບຸກ, ເມືອງຕົ້ນເຜິ້ງ, ແຂວງບໍ່ແກ້ວ

ລັກສະນະສວນສາລີໃນແຂວງບໍ່ແກ້ວ, ດິນຈະມີສະພາບແນວນີ້ໄດ້ດົນປານໃດ ?

ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າສາມາດເພີ່ມລາຍຮັບໃຫ້ຜູ້ຜະລິດ ຂະໜາດນ້ອຍແຕ່ຄວາມສູງຄຸ້ນນີ້ກໍ່ມີຄວາມສູງຕໍ່ຄວາມ ຍືນຍົງໄລຍະຍາວໃນການຕົກຕໍ່າຂອງຜົນຜະລິດ ແລະ ລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນ.

ປະສົບການ

ລຽບຕາມຮ່ວມພູພຽງປະມານໜຶ່ງຊົ່ວໂມງຈາກ ບ້ານໃຕ້¹¹, ຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງ, ກໍ່ແມ່ນບ້ານນ້ຳບຸກຊຶ່ງເຮືອນສວນ ໃຫຍ່ເຮັດດ້ວຍໄມ້, ຫຼາຍເຮືອນມີລົດຈັກ ແລະ ຈຳນ ດາວທຽມ. ມີລົດບັນທຸກພຽງແຕ່ 2-3 ຄັນ ແລະ ຮ້ານ ຂາຍເຄື່ອງຈຳນວນໜ້ອຍໜຶ່ງ; ບ້ານນີ້ອາດມີຊີວິດການ ຝັນຢູ່ບໍ່ສົມບູນເທົ່າກັບບ້ານໃຕ້. ທ່ານ ຄໍາປອງ ຂັນຕິບັນຍາ, ທົວໜ້າກຸ່ມຜະລິດມັນດາງໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການ ທໍາການຜະລິດຢູ່ໃນບ້ານດັ່ງກ່າວ. ບ້ານນ້ຳບຸກມີໃບອະ ນຸຍາດໃນການນໍາເຂົ້າ ແລະ ສົ່ງອອກ, ຍ້ອນຄ່າຂົນສົ່ງ ແລະ ອາກອນຜ່ານດ່ານສູງຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຄ້າຂາຍບໍ່ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດເທົ່າທີ່ຄວນ; ຊາວກະສິກອນຈຶ່ງໄດ້ ຫັນມາຜະລິດສາລີ ແລະ ຖິ້ວດິນໂດຍເຮັດສັນຍາການ ຜະລິດກັບ ທ່ານ ອຸ່ນເຮືອນ ແລະ ທ່ານ ສິມດີ, ຜູ້ລົງທຶນຢູ່ ບ້ານໃຕ້ນັບແຕ່ 2001 ເຖິງ 2010.

¹¹ See 8.4

ລາຍຮັບຈາກສາລີແມ່ນຫຼຸດລົງ, ຊຶ່ງຂາຍໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນໃນລາຄາ 3.20-3.30 ບາດ ຕໍ່ ກິໂລກຼາມ. ປີນີ້ຊາວກະສິກອນບໍ່ສາມາດຈ່າຍຄືນສິນເຊື້ອການຜະລິດທີ່ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງໃຫ້ລວງໜ້າໄດ້ທັງໝົດ ແລະ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນຈະຈ່າຍຄືນໃນປີໜ້າ. ທ່ານ ຄໍາປອງ ເວົ້າວ່າ: “ລາຄາສາລີແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບດີ, ແຕ່ຍ້ອນບັນຫາຜົນຜະລິດ. ໄລ່ໜຶ່ງສາມາດຜະລິດໄດ້ພຽງແຕ່ປະມານ 250 ກິໂລກຼາມຊຶ່ງໃນເບື້ອງຕົ້ນຜົນຜະລິດແມ່ນ 800ກິໂລກຼາມ. ຂາພະເຈົ້າຄິດວ່າບັນຫາຕົ້ນຕໍແມ່ນການຫຼຸດລົງຂອງຜົນຜະລິດອັນເນື່ອງຈາກຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນຫຼຸດລົງ,” ຊາວກະສິກອນນໍາໃຊ້ບຸຍເຄມີຈຳນວນຫຼາຍ ແລະ ປູກແບບໝູນວຽນລະຫວ່າງສາລີ ແລະ ຖົ່ວດິນເພື່ອພື້ນຟູຜົນຜະລິດແຕ່ກໍ່ບໍ່ປະສິດຜົນສໍາເລັດ. ໃນອະນາຄົດການຜະລິດສາລີແບບມີສັນຍາຍັງຈະເປັນຄໍາຖາມຢູ່.

ເພື່ອຮັບມືກັບການປ່ຽນແປງຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ດິນ; ຊາວກະສິກອນໄດ້ປູກເຂົ້າຊະນິດພັນພື້ນເມືອງໃນເຂດເນີນສູງ. ປີນີ້ລາວລ້ຳຈາກເມືອງສິງເອົາລິດບັນທຸກມາ 7 ຄັນເພື່ອຊື້ເຂົ້າໃນລາຄາ 10.50 ບາດ ຕໍ່ ກິໂລກຼາມ. ແຕ່ໄດ້ເຂົ້າພຽງພໍສໍາລັບລິດບັນທຸກ 2 ຄັນເທົ່ານັ້ນ.

ທ່ານ ຄໍາປອງ ແມ່ນໜຶ່ງໃນ 3 ຊາວກະສິກອນທີ່ທົດລອງປູກມັນດາງ. ຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ຂໍ້ມູນວ່າຊາວກະສິກອນສາມາດຜະລິດມັນດາງໄດ້ 60 ໂຕນ ຕໍ່ ເຮັກຕາ, ຊຶ່ງທ່ານ ຄໍາປອງ ຄາດວ່າມັນສາມາດສ້າງ ລາຍຮັບໄດ້ 15 ລ້ານ ກີບ. ໃນຄະນະດຽວກັນ, ໃນລະຫວ່າງການປຶກສາທຶມງານໄດ້ທົບທວນເບິ່ງຂໍ້ມູນໃນແຫຼ່ງຕ່າງໆລວມທັງໃນອິນເຕີເນັດຫາລືພົບວ່າເພື່ອໄດ້ມາຜົນຜະລິດທີ່ສູງໃນລະດັບນັ້ນມັນອາດເປັນໄປໄດ້ຍາກຖ້າປາສະຈາກສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານເຕັກນິກຢ່າງຈິງຈັງ ແລະ ວິທີການທີ່ກ້າວໜ້າ. ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ພິຈາລະນາຂໍ້ມູນຄືນໃໝ່ ທ່ານ ຄໍາປອງ ອະທິບາຍວ່າມີຊາວກະສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງໄດ້ທົດລອງປູກມັນດາງຊຶ່ງຜົນຜະລິດແມ່ນຢ່າງນ້ອຍ 8.4 ໂຕນ ຕໍ່ ເຮັກຕາ ແລະ ຖ້າລາວນໍາໃຊ້ພື້ນທີ່ຂອງລາວປູກ ແລະ ໄດ້ຜົນຜະລິດແບບນັ້ນລາວຄິດວ່າມັນຈະສ້າງລາຍຮັບດີກວ່າການປູກສາລີ.

ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງຂໍ້ມູນ - ຂ່າວສານທີ່ທ່ານ ຄໍາປອງ ໄດ້ຮັບອາດບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະປະເມີນທໍາແຮງ ແລະ ຄວາມເມາະສົມຂອງພຶດຊະນິດໃໝ່ທີ່ຈະປູກລວມທັງ ສິ່ງກ່າວອ້າງ ແລະ ຄໍາພັນສັນຍາຂອງຜູ້ລົງທຶນ. ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນສໍາຄັນສໍາລັບ ທ່ານ ຄໍາປອງ ແມ່ນໄດ້ຈາກໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ຍາດພື້ນຖານລວມທັງຂໍ້ມູນທີ່ເປັນປະໂຫຍດສ່ວນໜ້ອຍຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ.

ທ່ານ ຄໍາປອງ ເວົ້າວ່າ: “10 ຜ່ານມາເຈົ້າໜ້າທີ່ລົງມາຢ້ຽມຢາມບ້ານເປັນປະຈຳ ແລະ ກ່າວສໍາລັບການປະສານງານ ແລະ ແລນໃບອະນຸຍາດຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ແລະ ການຄ້າ ເມືອງ ສໍາລັບການສົ່ງອອກ. ປະຈຸບັນນີ້ພວກເຮົາເຮັດວຽກກັບຜູ້ລົງທຶນ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ການຄ້າໃຫ້ການເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ບໍ່ໄດ້ລົງມາຢ້ຽມຢາມບ້ານຫຼາຍປານໃດ. 2-3 ປີ ຜ່ານມາຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ການຄ້າລົງມາບ້ານກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ມີຄວາມສົນໃຈຢາກປູກຢາສູບ, ແຕ່ມາຮອດປະຈຸບັນກໍ່ບໍ່ມີຄວາມຄືບໜ້າຫຍັງ,”

ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ທ່ານ ຄໍາປອງ ຄິດວ່າການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສາມາດເປັນໄປໄດ້ຖ້າຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຫາກເຮັດແທ້ທໍາຈິງ ແລະ ສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໂດຍຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ພຶດຕິກຳຕົວຈິງ. “ມັນກ່ຽວພັນກັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ຫຼື ຄວາມຍືດໝັ້ນໃນສັນຍາຂອງພວກເຮົາ. ຕົວຢ່າງ ຖ້າຢາກສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ແນ່ນອນພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ຮັດແໜ້ນຄວາມສໍາພັນ, ມີການສ້າງສັນເປັນບາງຄັ້ງຄາວ. ໃນນາມຫົວໜ້າກຸ່ມຜູ້ຜະລິດຂາພະເຈົ້າສາມາດຊຸກຍູ້ ຫຼື ກະຕຸ້ນຊາວກະສິກອນປະຕິບັດຕາມການຮຽກຮອງຂອງຜູ້ລົງທຶນ.”

ຊາວກະສອນມີຄວາມສົນໃຈກ່ຽວກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະສະໜອງຜົນຜະລິດໃນລະດັບໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນ ແລະ ລາຄາທີ່ຮັບປະກັນ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ແຕ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງເຂົາເຈົ້າກໍ່ຄືການ ຜະລິດສໍາລັບຕະຫຼາດເປີດ ຫຼື ທົ່ວໄປ. ທ່ານ ຄໍາປອງ ເວົ້າວ່າ: “ທ້ອງຖິ່ນກໍ່ຄື ຊາວກະສິກອນຢາກລົງທຶນເອງ ແລະ ຂາຍໃນຕະຫຼາດທົ່ວໄປ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນດີ; ມັນສາມາດຮັບປະກັນລາຍຮັບໃນລະດັບໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນ. ສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອຮຽກຮອງເງິນມັດຈໍາລ່ວງໜ້າເພື່ອຄໍາປະກັນລາຍຮັບໃນກໍລະນີທີ່ການຜະລິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນ ຫຼື ຜູ້ລົງທຶນໜີປະທຸລະກິດ,”

ການສັງເກດການ ໂດຍທົ່ວໄປ

ທ່ານ ຄໍາປອງ ບອກວ່າຊາວກະສິກອນຢາກລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງອາດຈະເປັນຄວາມຄາດຫວັງທີ່ບໍ່ສາມາດເປັນຈິງໄດ້ຖ້າບັນຫາກ່ຽວກັບລາຄາ, ອຸປະສັກຕ່າງໆຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຕ້ອງຍຸດຕິຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະສົ່ງອອກໄປຍັງປະເທດໄທ ແລະ ເຂົ້າຮ່ວມການ

ຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງບໍ່ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ຖ້າຄວາມຕ້ອງການຂອງພໍ່ຄ້າເພີ່ມຫຼາຍໃນອະກາດ, ລາຄາຈະສູງຂຶ້ນເພາະວ່າການແຂ່ງຂັນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຖ້າຊາວກະສິກອນທາງກາງສະສົມພຽງພໍທີ່ຈະລົງທຶນໃນພັດທະນາການຜະລິດເຂົ້າເຈົ້າອາດສາມາດເຮັດໃຫ້ຄວາມຄາດຫວັງກາຍເປັນຈິງໄດ້.

ການຜະລິດສາລີແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດມາໄດ້ຫຼາຍກວ່າທົດສະວັດເພາະວ່າມັນເປັນທາງເລືອກທີ່ໜ້າສົນໃຈທຽບກັບທາງເລືອກອື່ນທີ່ມີ ແລະ ຊາວກະສິກອນມີທຶນຈຳກັດທີ່ຈະລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງລວມທັງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບສິ່ງອອກສູງຕະຫຼາດໃນປະເທດໄທ. ນອກນັ້ນ, ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດມີອິດທິພົນພຽງພໍເຮັດໃຫ້ການຜະລິດແບບມີສັນຍາເປັນໄປຕາມຂໍ້ຕົກລົງ. ຕາມຄໍາເຫັນຂອງ ທ່ານ ຄໍາປອງ ແລະ ກໍລະນີອື່ນໆເຫັນວ່າປັດໃຈໜຶ່ງຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດແມ່ນຍອນການປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງດ້ວຍຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງມີຜົນ. ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານສັງຄົມເຫຼົ່ານັ້ນສ້າງພື້ນຖານສໍາລັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ນໍາໃຊ້ກາລະໂອກາດນັ້ນປະກົດຜົນເປັນຈິງ.

ມັນດ້າງແມ່ນພຶດພັນຊະນິດໃໝ່ ແລະ ຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຄວາມຕ້ອງການທີ່ຫຼາກຫຼາຍສໍາລັບບ້ານນ້ຳບຸກ. ຖ້າທະຫົນທຶນທາງໄດ້ຮັບການປັບປຸງດີຂຶ້ນ, ມີລະບົບສື່ສານ - ລະບົບມືຖື ແລະ ຜູ້ຊື້ໃນ ສປ ຈີນທີ່ກໍາລັງຊອກຫາແຫຼ່ງຜະລິດໃໝ່ຮັບຮຽກຽວກັບກາລະໂອກາດດັ່ງກ່າວ; ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດສາມາດຊ່ວຍເປີດໂອກາດສໍາລັບພຶດໃໝ່ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ໃນ ສປ ຈີນ.

ການສັງເກດການ – ລະບົບນິເວດ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ

ການຜະລິດສາລີແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຍັງບໍ່ທັນສິ້ນສຸດເພາະວ່າຊາວກະສິກອນຍັງສາມາດສະສົມທຶນ ແລະ ມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ຈະລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ. ແຕ່ມັນຈະສິ້ນສຸດລົງເພາະວ່າຜົນຜະລິດທີ່ຫຼຸດລົງເນື່ອງຈາກການເຊື່ອມໂຊມຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ. ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງຜົນຜະລິດ, ດິນ ແລະ ວິທີການປູກມີຄວາມສະລັບຊັບຊ້ອນ; ເນື່ອງຈາກບໍ່ມີຂໍ້ມູນພຽງພໍສໍາລັບການຈະວິໃຈ, ສະນັ້ນ, ການສຶກສານີ້ໄດ້ຕັ້ງສັນນິຖານວ່າ, ໂດຍທົ່ວໄປຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນຈະຫຼຸດລົງຍ້ອນ ການນໍາໃຊ້ຊະນິດພັນສາລີ ແລະ ເຕັກນິກການປູກຝັງ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ກັບ ເງື່ອນໄຂສິ່ງແວດລ້ອມ; ແລະ ໃນທີ່ສຸດເຮັດໃຫ້ການຜະລິດນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ຍືນຍົງ.

ບັນຫາກ່ຽວກັບການເຊື່ອມໂຊມຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນອາດເພີ່ມຂຶ້ນເມື່ອມີຜູ້ລົງທຶນໃນການຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າມັກຈະສະໜອງຊັບພະຍາກອນສໍາລັບການຜະລິດໃນພື້ນທີ່ໃຫຍ່ ແລະ ມີການນໍາໃຊ້ດິນຢ່າງໜັກໜ່ວງ ແລະ ຫຼາຍກວ່າທີ່ຊາວກະສິກອນເຄີຍປະຕິບັດຜ່ານມາເຊັ່ນ: ປະຕິບັດໃນເງື່ອນໄຂທີ່ມີທຶນ, ເທັກໂນໂລຊີ ແລະ ຕະຫຼາດຈຳກັດ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ໃນ ສປປ ລາວ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນ ແລະ ເອົາຊະນະບັນຫາກ່ຽວກັບຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນຊຶ່ງອາດປ້ອງຊາວກະສິກອນໃນການຜະລິດເກີນຄວາມອາດສາມາດໃນການຮອງຮັບ ຫຼື ລະດັບຄວາມຍືນຍົງຂອງລະບົບນິເວດ.

ເປັນທີ່ຊັດເຈນຢູ່ແລ້ວວ່າປັດໃຈຕົ້ນຕໍໜຶ່ງສໍາລັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນນິເວດວິທະຍາຊຶ່ງເຮັດໜ້າເປັນໝາກຫົວໃຈຂອງການຜະລິດ ເຊັ່ນ: ຊັບພະຍາກອນດິນຊຶ່ງເປັນຕົວຄໍ້າຂູ່ຜົນຜະລິດ. ມັນອາດເປັນສົມມຸດຖານທີ່ສົມເຫດສົມຜົນເພາະວ່າບ່ອນທີ່ຜົນຜະລິດຍັງໄດ້ຮັບຜົນດີນັ້ນແມ່ນຍອນການຜະລິດທີ່ບໍ່ເກີນລະດັບຄວາມສາມາດໃນການຮອງຮັບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ບ່ອນໃດທີ່ມີການຜະລິດເກີນລະດັບຄວາມຍືນຍົງນັ້ນການຜະລິດແບບມີສັນຍາອາດເປັນກົນໄກໜຶ່ງສໍາລັບການລະດົມທຶນເພີ່ມເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາການເຊື່ອມໂຊມຂອງລະບົບນິເວດໂດຍສະເພາະແມ່ນດິນຊຶ່ງເປັນປັດໃຈພື້ນຖານສໍາລັບການຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ການປັບຕົວໃນລະດັບຊາດ. ສະນັ້ນອາດຕັ້ງສົມມຸດຖານສະເພາະໄດ້ວ່າການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດສູງໄດ້, ແຕ່ໃນສະພາບເງື່ອນໄຂໃດໜຶ່ງ, ມັນອາດເຮັດໃຫ້ມີການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເກີນລະດັບຄວາມຍືນຍົງທີ່ຈະຮັກສາລະບົບນິເວດທີ່ຈະຮັກສາທີ່ດິນເພື່ອສະໜອງບໍລິການຕະຫຼອດໄປໄດ້.

ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ນອກຈາກຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດແລ້ວ, ມັນຍັງມີຫຼາຍດ້ານທີ່ຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາສໍາລັບການຜະລິດເພາະວ່າ: 1) ຊາວກະສິກອນ ແລະ ບາງຄັ້ງຜູ້ລົງທຶນ, ອາດບໍ່ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທີ່ພຽງພໍໃນການຄັດເລືອກຊະນິດພັນ ແລະ ລະບົບການຜະລິດທີ່ເໝາະສົມກັບເງື່ອນໄຂ ແລະ ສະພາບຂອງທ້ອງຖິ່ນ. 2) ຊາວກະສິກອນຄາດຫວັງແຕ່ຜົນປະໂຫຍດໂດຍບໍ່ໄດ້ຄໍານຶງເຖິງຜົນທຶນ ຫຼື ລະບົບນິເວດ; ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນເລັ່ງສ້າງລາຍຮັບ, ສະສົມທຶນເພື່ອປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ເຮັດການຜະລິດທີ່ອາດ

ຈະເກີນລະດັບຄວາມຍືນຍົງ. 3) ຜູ້ລົງທຶນຄາດວ່າຜົນກະທົບຂອງການຜະລິດທີ່ບໍ່ຍືນຍົງສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ ຫຼື ແກ້ໄຂດ້ວຍການເຮັດການຜະລິດກັບຊາວກະສິກອນທີ່ມີທີ່ດິນໃນເຂດອື່ນເພື່ອທົດແທນຜົນຜະລິດຫຼຸດລົງໃນເຂດໜຶ່ງ. 4) ບາງຄັ້ງຍ້ອນບໍ່ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຢ່າງພຽງພໍ, ຊາວກະສິກອນ ແລະ ລວມທັງຜູ້ລົງທຶນອາດເຊື່ອວ່າການນໍາໃຊ້ເທັກໂນໂລຊີທີ່ທັນສະໄໝອາດຈະຍືນຍົງ ແລະ ສາມາດລະດັບລະບົບການຜະລິດແບບດັ້ງເດີມທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດຕໍ່າກວ່າທັງໝົດໃນຕົວຈິງ ມັນອາດມີຄວາມຍືນຍົງກວ່າ.

ສໍາລັບຊາວກະສິກອນເຖິງແມ່ນວ່າການຜະລິດຈະບໍ່ຍືນຍົງແຕ່ຖ້າການຜະລິດນັ້ນສາມາດສ້າງທຶນຮອນໃຫ້ຊາວກະສິກອນພຽງພໍທີ່ຈະລົງທຶນໃນການພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່, ມີລາຍຮັບສູງຂຶ້ນ; ສໍາລັບຊາວກະສິກອນມັນອາດເປັນການແລກປ່ຽນໃນທາງບວກ. ແລະ ແນ່ນອນໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຖ້າການຜະລິດທີ່ບໍ່ຍືນຍົງນັ້ນບໍ່ປະສົມຜົນສໍາເລັດໃນການສ້າງທຶນຮອນທີ່ພຽງພໍສໍາລັບຊາວກະສິກອນເພື່ອກ້າວໄປສູ່ຄວາມຈະເລີນ ແລະ ຮັບປະກັນຊີວິດການເປັນຢູ່, ການແລກປ່ຽນນັ້ນເປັນທາງລົບ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ສໍາລັບປະເທດຊາດການແລກປ່ຽນນັ້ນຖືວ່າເປັນທາງລົບເພາະວ່າເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປົກປັກຮັກສາທີ່ດິນກະສິກໍາທີ່ຈໍາກັດທີ່ມີຊຶ່ງປະເທດກໍາລັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍຈາກພາຍນອກ ຄື: ການຫັນທີ່ດິນໃຫ້ເປັນທຶນລວມທັງເປັນການສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ອາຫານ (Fullbrook 2010, 52, 58, 107).

ໃນສະພາບຜົນຜະລິດທີ່ຫຼົ່ມລະລາຍໃນໄລຍະສັ້ນທີ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນອາດມີຮັບ, ແຕ່ໃນໄລຍະຍາວຄໍາໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບການຟື້ນຟູລະບົບນິເວດກໍ່ຄືການສູນເສຍຄວາມອຸດົມສົມບູນດິນຕົກຢູ່ໃນ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ປະເທດຊາດ. ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງຄືຄໍາໃຊ້ຈ່າຍທາງດ້ານສັງຄົມແມ່ນຊຸມຊົນ ແລະ ຊາວກະສິກອນເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃນຄະນະດຽວກັນຜົນປະໂຫຍດແມ່ນຕົກຢູ່ກັບຜູ້ລົງທຶນພຽງຈໍານວນໜຶ່ງ. ນອກນັ້ນ, ການຫຼຸດລົງຄວາມອາດສາມາດໃນການຜະລິດຍັງມີຜົນກະທົບຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນກໍລະນີທີ່ເຂົາເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາແຫຼ່ງທໍາການຜະລິດອື່ນທົດແທນບ່ອນທີ່ຜົນຜະລິດຫຼຸດລົງຍ້ອນດິນເຊື້ອມໂຊມ. ໃນດ້ານຄວາມຍຸດຕິທໍາ ແລະ ຜົນກະທົບ, ເຫັນວ່າຊາວກະສິກອນຈະເປັນຜູ້ຮັບພາລະຫຼາຍກວ່າເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າຍາກຈົນກວ່າຜູ້ລົງທຶນ. ນອກນັ້ນ, ການລົງທຶນ ໃນສັກລະນະດັ່ງກ່າວ

ອາດເຮັດໃຫ້ມີບັນຫາກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ແລະ ແຮງງານ; ແລະ ການລົງທຶນໃນປະຈຸບັນ ຍັງບໍ່ໄດ້ສະໜອງທຶນ ຫຼື ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ຫຼີກລ່ຽງບັນຫາເຫຼົ່ານີ້.

ຕາມເຕັກນິກແລ້ວການຟື້ນຟູຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ແຕ່ມັນອາດຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການເງິນ. ຊາວກະສິກອນຝ່າຍດຽວອາດບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງທຶນເພື່ອມາແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ແນ່ນອນການຟື້ນຟູຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການລົງທຶນຈາກພາກລັດ ແລະ ການປະກອບສ່ວນຈາກຜູ້ລົງທຶນຕົວຢ່າງ: ໃນຮູບແບບການເກັບຄ່າບໍລິຫານ ຫຼື ການແລກປ່ຽນກັບກໍລະນີທີ່ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງການຜູກຂາດກັບຊາວກະສິກອນໃນຊ່ວງໃດໜຶ່ງເພື່ອເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.

ໃນອະນາຄົດການຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາເຫຼົ່ານັ້ນອາດຈະເຮັດໄດ້ດ້ວຍຫຼາຍວິທີ ຄື: 1) ການນໍາໃຊ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ວິທີການທີ່ເມາະສົມເຂົ້າໃນການຜະລິດແບບມີສັນຍາ. 2) ສະຖາບັນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງ ຕ້ອງມີການຮ່ວມມືຫຼາຍຝ່າຍ ໃນການ ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຟື້ນຟູດິນ. 3) ສຶກສາ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນຊາວກະສິກອນເພື່ອພິຈາລະນາພຶດ ແລະ ລະບົບການຜະລິດທີ່ຊ່ວຍບໍາລຸງຮັກສາດິນເຂົ້າໃນບົດສະເໜີໂດຍຜູ້ລົງທຶນ.

ສໍາລັບພຶດບາງຊະນິດຖ້າຮັກສາການຜະລິດໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບຄວາມຍືນຍົງຂອງດິນ ແລະ ວາງມາດຕະການເພື່ອສິ່ງເສີມການປົກປັກຮັກສາດິນ, ມັນອາດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດເທົ່າກັບການຜະລິດທີ່ເກີນລະດັບຂອງຄວາມຍືນຍົງ. ມີຄວາມຍືນຍົງແຕ່ຖ້າຜົນຜະລິດຕໍ່າກໍ່ອາດເປັນໄປໄດ້ຍາກທີ່ຜູ້ລົງທຶນຈະສະໜອງສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ນອກນັ້ນມັນຂຶ້ນກັບປັດໃຈອື່ນໆເຊັ່ນ: ສະພາບແວດລ້ອມລະບົບນິເວດໃນທ້ອງຖິ່ນ, ປັດໃຈທາງດ້ານການຂົນສົ່ງ ແລະ ຄຸນຄ່າຕະຫຼາດ. ການພັດທະນາລະບົບການຜະລິດແບບຍືນຍົງ ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດຫຼາຍ ເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ແຕ່ຢູ່ໃນລະດັບຄວາມຍືນຍົງເປັນສິ່ງທ້າທາຍຫຼາຍ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ມັນມີຫຼາຍວິທີການໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ແລະ ນໍາໃຊ້ໃນປະເທດທີ່ກໍາລັງພັດທະນາໃນທົ່ວໂລກ (Pretty, et al. 2006) ຊຶ່ງໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວສາມາດເພີ່ມຜົນຜະລິດ (Altieri 2002, 10, 17, 20, 21) ການສະເໜີໃຫ້ມີການຄົ້ນຄວ້າວິທີການຜະລິດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງຕາມແຕ່ສະພາບເງື່ອນໄຂອາດສາມາດດຶງດູດຄວາມສົນໃຈ ແລະ ສ້າງກາລະໂອກາດ ລະດົມທຶນສໍາລັບການພັດທະນາທຸລະກິດກະສິກໍາ ໃນ ສປປ ລາວ .

ສະຫຼຸບ

- ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊາວກະສິກອນມີຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະລົງທຶນທາງດ້ານເວລາ, ມີຄວາມພະຍາຍາມໃນການສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ພັດທະນາຄວາມສໍາພັນນັ້ນເປັນການສະໜັບສະໜູນກິນໄກການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ;
- ການທີ່ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການລົງທຶນໃສ່ການຜະລິດສະແດງໃຫ້ຮູ້ວ່າມັນມີຄວາມຕ້ອງການຜົນຜະລິດ ແລະ ການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງພໍ່ຄ້າ ສູງ;
- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສາມາດເຮັດໃຫ້ຄວາມອຸດົມສົມບູນຫຼຸດລົງ;
- ອາດເພີ່ມຜົນຜະລິດ ແລະ ລາຍຮັບໄລຍະສັ້ນແຕ່ອາດມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບການຟື້ນຟູຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ, ຜົນຜະລິດ ແລະ ລາຍຮັບໃນໄລຍະຍາວ;
- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃນປະຈຸບັນບໍ່ໄດ້ກວມເອົາຮູບແບບການຜະລິດທີ່ຍືນຍົງ;
- ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ຄວາມຮັບພິດຊອບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການຜະລິດແບບຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ;
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ສຸມຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢ່າງຈໍາກັດໃສ່ຜູ້ລົງທຶນເພາະເຫັນວ່າມັນເປັນເສັ້ນທາງທີ່ມີປະສິດທິພາບສູງສຸດທີ່ພາກລັດສາມາດບັນລຸເປົ້າໝາຍການຫຼຸດຜອນຄວາມທຸກຈົນໂດຍການເພີ່ມຜົນຜະລິດ;
- ຊາວກະສິກອນຍັງບໍ່ມີຄວາມສາມາດພຽງພໍທີ່ຈະປະເມີນກາລະໂອກາດທາງດ້ານທຸລະກິດກະສິກໍາຊຶ່ງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ພັດທະນາທັກສະຄວາມຮູ້ທີ່ເໝາະສົມ;
- ເພື່ອການພັດທະນາແບບຍືນຍົງມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການລົງທຶນໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາທາງເລືອກ, ການປັບຕົວ ແລະ ທຸລະກິດກະສິກໍາຂະໜາດນ້ອຍທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ;

ປັດໃຈທີ່ໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ຄວາມສໍາພັນ;
2. ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບລາຄາເພື່ອປຸງບາງປຸງກັບລາຄາທີ່ສະເໜີໂດຍຜູ້ລົງທຶນ;

ຄໍາຖາມ

- ກ. ມີມາດຕະການຫຍັງແດ່ ທີ່ຊ່ວຍຮັກສາ, ເສີມສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງມີຜົນ?
- ຂ. ມີທາງເລືອກຫຍັງແດ່ທີ່ຜູ້ລົງທຶນສາມາດພັດທະນາ ແລະ ສະໜອງທຶນໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ?
- ຄ. ຄວນຈະສະໜັບສະໜູນການຜະລິດຮູບແບບໃດຈຶ່ງຈະຍືນຍົງ?
- ງ. ມີເຫດຜົນ ແລະ ປະເດັນຫຍັງແດ່ກ່ຽວກັບການຜະລິດແບບຍືນຍົງທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ແກ້ໄຂສໍາລັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼື ການຜະລິດຮູບແບບອື່ນໆ?
- ຈ. ມີເຫດຜົນຫຍັງແດ່ທີ່ພາກລັດໂດຍສະເພາະແມ່ນກົມ ຫຼື ຫ້ອງການ ເຊັ່ນ: ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບເພື່ອຮັບປະກັນການຜະລິດແບບຍືນຍົງ ?
- ສ. ການຜະລິດແບບຍືນຍົງຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຫຍັງຕໍ່ການຈັດທະບຽນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ?
- ຊ. ມັນຕ້ອງການຫຍັງແດ່ ຫຼື ເວລາເທົ່າໃດ ເພື່ອຊຸກຍູ້ການການປົກປັກຮັກສາດິນ ໃນຮູບແບບ ແລະ ວິທີການຄ້າຍຄືກັບກຸ່ມຜູ້ນໍາໃຊ້ນໍ້າ?
- ຍ. ມີຄວາມຈໍາເປັນຫຍັງທີ່ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຕ້ອງໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ ແລະ ປ່ອຍໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນຮັບພິດຊອບການຜະລິດ?
- ດ. ການຜະລິດຈະມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນເພີ່ມຂຶ້ນບໍ່ ຖ້າ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງລົງທຶນຢາມຊາວກະສິກອນໃນພາກສະໜາມ ຫຼື ຊາວກະສິກອນເຂົ້າມາເຮັດວຽກກັບ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຫຼາຍຂຶ້ນ ?

8.6. ກໍລະນີ 6. ການລົງທຶນທີ່ມີເງິນມັດຈຳ

ເມືອງນາໝີ, ແຂວງອຸດົມໄຊ

ທ່ານ ຮຸນແດງ ແພງພະຈັນ, ຫົວໜ້າໜ່ວຍງານປູກຝັງຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເມືອງນາໝີ

ປະສົບການ

ຄຸນນະພາບຂອງການລົງທຶນໄດ້ຖືກປັບປຸງເມື່ອ ຜູ້ລົງທຶນຈຳເປັນຕ້ອງຈ່າຍເງິນມັດຈຳກັບຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ເພື່ອຮັບປະກັນປະສິດທິພາບຂອງການດຳເນີນງານ

ທ່ານ ຮຸນແດງ ແພງພະຈັນ ຄິດວ່າການກະສິກຳຈະມີອະນາຄົດໄກ. ພາຍຫຼັງທີ່ ທ່ານ ຮຸນແດງ ໄດ້ຍ້າຍອອກຈາກຕຳຫຼວດໃນແຂວງຫຼວງນ້ຳທາເພື່ອໄປສຶກສາຕໍ່ທາງດ້ານການກະສິກຳໄດ້ກັບຄືນມາເຮັດວຽກກັບລັດຊຶ່ງສັງກັດຢູ່ຫ້ອງການກະສິກຳ - ປ່າໄມ້ເມືອງນາໝີ, ແຂວງອຸດົມໄຊ. ທ່ານ ຮຸນແດງ ເປັນຫົວໜ້າໜ່ວຍງານປູກຝັງ ແລະ ທັງເປັນຜູ້ປະສານງານໂຄງການLEAP, ຊຶ່ງໜ້າວຽກຫຼັກໜຶ່ງແມ່ນສຸມໃສ່ການຊ່ວຍເຫຼືອການຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນໂດຍສະເພາະແມ່ນທະນາຄານນະໂຍບາຍ. ໃນການສົນທະນາແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນທີ່ຫ້ອງການກະສິກຳ - ປ່າໄມ້ເມືອງນາໝີກ່ອນອາຫານທຽງ ທ່ານ ຮຸນແດງ ໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບບົດບາດຂອງຫ້ອງການກະສິກຳ - ປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ພົວພັນກັບການຜະລິດແບບມີຊຸດຕົກລົງ.

ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໄດ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຫຼາຍຢ່າງຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນ. ຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຜູ້ກວດສອບຜູ້ລົງທຶນ, ຊະນິດພັນພືດທີ່ເມາະສົມ ແລະ ເນື້ອທີ່ສໍາລັບການຜະລິດຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ຜູ້ລົງທຶນສະເໜີມາວ່າມີທ່າແຮງ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບການລົງເກັບກໍາຂໍ້ມູນແມ່ນຜູ້ລົງທຶນເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ. ຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງຮັບຜິດຊອບການຮ່າງສັນຍາ. ແຕ່ໃນກອງປະຊຸມລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ, ຕົວແທນຂອງຊາວກະສິກອນຈະມີຕົວແທນຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງ, ການຄ້າ, ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ການເງິນເຂົ້າຮ່ວມ. ທ່ານ ຮຸນແດງເວົ້າວ່າ: “ຂ້າພະເຈົ້າບໍ່ແນ່ໃຈວ່າເປັນຫຍັງບົດບາດໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕົກລົງນີ້ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງແຕ່ສິ່ງທີ່ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ແມ່ນພວກເຮົາປົກປ້ອງສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາວກະສິກອນ. ສະນັ້ນ, ພວກເຮົາຈຳຕ້ອງໄດ້ຮັບປະກັນໃຫ້ມີສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ລວມທັງການວາງເງິນຄ່າປະກັນຈຳນວນໜຶ່ງລວງໜ້າກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງ,”

ພາຍຫຼັງທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ລົງມືທໍາການຜະລິດຜູ້ລົງທຶນຈຳຕ້ອງໄດ້ວາງເງິນມັດຈຳກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງໃນຈຳນວນປະມານ 10% ຂອງມູນຄ່າທີ່ຄາດຈະເກັບຊື້ ຫຼື ທຽບເທົ່າມູນຂອງຄ່າແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນ. ທ່ານ ຮຸນແດງ ອະທິບາຍວ່າ: “ພວກເຮົາຕ້ອງການແນ່ໃຈວ່າຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງການລົງທຶນໃນພື້ນທີ່ທີ່ສະເໝີມາຢ່າງແທ້ຈິງ. ສະນັ້ນ, ພວກເຮົາຈຶ່ງຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການມັດຈຳ. ພາຍຫຼັງສໍາເລັດການຜະລິດໃນລະດູການແລ້ວພວກເຮົາຈະເອົາຜູ້ລົງທຶນມາປະຊຸມເພື່ອກວດກາຄືນວ່າ: ຜູ້ລົງທຶນຍັງມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຄ່າງກັບຕົວແທນ ຫຼື ຊາວກະສິກອນ ຫຼື ບໍ່. ຖ້າບໍ່ມີພວກເຮົາຈະສົ່ງເງິນມັດຈຳນັ້ນຄືນໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ,”

ນອກນັ້ນ, ມັນຍັງມີສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ສໍາລັບຊາວກະສິກອນເພື່ອຊຸກຍູ້ - ສົ່ງເສີມການຜະລິດໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນດີ. ພາຍຫຼັງເກັບກຽວແລ້ວຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຮັບຄ່າເຊົ່າທີ່ດິນຈາກຜູ້ລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ເນື້ອທີ່ຕົວຈິງທີ່ນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດ. ຜ່ານມາຜູ້ລົງທຶນຈາກ ສປ ຈີນຈ່າຍ 75 ຢວນ, ຫຼື ປະມານ 93,500 ກີບ, ຕໍ່ ເຮັກຕາ. ທ່ານ ຮຸນແດງ ຄິດວ່າຄວາມເຂົ້າໃຈຈະແຈ້ງ ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເປັນປັດໃຈທີ່ສໍາຄັນທີ່ຈະກໍາໃຫ້ເກີດປະສົບຜົນສໍາເລັດສໍາລັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ທ່ານ ຮຸນແດງ ເວົ້າວ່າ: “ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດແມ່ນ, ຖ້າທ່ານເປັນຜູ້ລົງທຶນໃໝ່ທ່ານຕ້ອງໄດ້ສະເໜີ

ແຜນການລົງທຶນຕໍ່ການຈັດຕັ້ງຂອງບ້ານ ແລະ ຮູ້ວ່າຊາວກະສິກອນຕ້ອງການຫຍັງ. ສິ່ງນີ້ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເວົ້າຢ່າງຈະແຈ້ງຕັ້ງແຕ່ເບື້ອງຕົ້ນ. ເພື່ອປະເມີນວ່າການລົງທຶນມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຫຼື ບໍ່ພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ເບິ່ງຮູບແບບຂອງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີ, ລາຄາ, ປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ລັກສະນະອື່ນໆ ຂອງທຸລະກິດການລົງທຶນ,”

ການສັງເກດການ

ການໃຫ້ຂໍ້ມູນຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ຖືກຕ້ອງ, ຊັດເຈນຈະຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ການເຂົ້າໃຈຜິດ. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຂະໜາດຂອງພື້ນທີ່ ແລະ ຄວາມເໝາະສົມຈະເປັນປະໂຫຍດຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນສາມາດຄາດຄະເນຜົນຜະລິດທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້, ຜົນຕອບແທນ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີທີ່ສົມເຫດສົມຜົນຕໍ່ຊາວກະສິກອນ. ການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ຖືກຕ້ອງກ່ຽວກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງການຜະລິດກະສິກໍາແມ່ນວຽກວິຊາການຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແຕ່ບໍ່ໝາຍວ່າເຂົາເຈົ້າມີຄວາມສາມາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງທັງໝົດ. ການຮ່າງສັນຍາອາດຈະບໍ່ແມ່ນວຽກງານຕົ້ນຕໍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທາງດ້ານວິຊາການຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ໂດຍລວມແລ້ວອົງການຈັດຕັ້ງໃດກໍຕາມທີ່ຮ່າງສັນຍາຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບໃນການວາງໂຄງຮ່າງຂອງສັນຍາ ແລະ ລະບຸເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດທຸລະກິດຊຶ່ງຄວນຈະມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນ, ຍຸດຕິທໍາຈະແຈ້ງ ແລະ ຜ່ານການປຶກສາຫາລືກັບຜູ້ຜະລິດ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ. ນອກນັ້ນ, ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນຄື: ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທີ່ຮ່າງສັນຍານັ້ນມີຄວາມສາມາດໃນການຮ່າງສັນຍາແທບໍ່. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວມັນມີຄວາມເປັນໄປໄດ້, ຖ້າຜູ້ລົງທຶນປະກອບສ່ວນໃນການໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ.

ການຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ວາງເງິນມັດຈຳອາດມີທັງຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະ ບວກຄື: 1) ອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນທີ່ຖອຍໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ບໍ່ຈົ່ງໃຈ ຫຼື ທຶນໜ້ອຍທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນການການຜະລິດ ແລະ ຂົນສົ່ງຜົນຜະລິດສູ່ຕະຫຼາດຕ່າງໆ. 2) ອາດເຮັດໃຫ້ຈຳນວນຂອງຜູ້ລົງທຶນຫຼຸດລົງແຕ່ອາດເປັນການປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງຜູ້ລົງທຶນ. 3) ອາດເຮັດໃຫ້ຈຳນວນຜູ້ລົງທຶນທີ່ຮ້ອງຮຽນກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຫຼຸດລົງ. 4) ຫຼຸດຄວາມສູງຂອງ ຜູ້ລົງທຶນທີ່ອາດຈະຫຼົ່ມເຫຼວ ຊຶ່ງອາດຈະສ້າງຜົນກະທົບ ຫຼື ບັນຫາຕໍ່ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຂອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. 5) ຊາວກະສິກອນ ແລະ ພະນັກງານຂອງລັດອາດຈະເອົາໃຈໃສ່ໃນການຜະລິດຫຼາຍຂຶ້ນເພາະວ່າຜູ້ລົງທຶນໄດ້ສະແດງຄວາມຈົ່ງຈັງ

ດ້ວຍການວາງເງິນມັດຈໍາ. 6) ສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ບໍ່ມີເຄືອຂ່າຍທາງດ້ານສັງຄົມໃນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຈາກພາກສ່ວນອື່ນໆ.

ມູນຄ່າຂອງເງິນມັດຈໍາແມ່ນທຽບເທົ່າກັບຄ່າແຮງງານທີ່ຈະສະໜອງສໍາລັບການຜະລິດຂອງຊາວກະສິກອນ. ຊາວກະສິກອນ ແລະ ພະນັກງານລັດອາດຈະມີມູນມອງທີ່ແຕກຕ່າງກັນວ່າຄ່າແຮງງານທີ່ຄາດຄະເນແມ່ນຍຸດຕິທໍາ ຫຼື ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍນັ້ນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການຊົດເຊີຍຫຼາຍກວ່າການຄ້າປະກັນຄ່າແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ເຕັມສ່ວນ ຫຼື ບໍ່. ຖ້າແມ່ນມັນອາດໝາຍວ່າມູນຄ່າສູງສຸດທີ່ຊາວກະສິກອນສະໜອງໃຫ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດຈະບໍ່ແມ່ນແຮງງານແຕ່ເປັນທີ່ດິນ. ຖ້າມູນຄ່າຂອງທີ່ດິນກວມເອົາ 90% ຂອງລາຍຮັບ, ມັນອາດຈະດີກວ່າຖ້າຊາວກະສິກອນຈະຈ້າງແຮງງານເພື່ອປູກຝັງໃຫ້.

ການຈ່າຍຄ່າທໍານຽມ ຫຼື ບໍລິການທີ່ດິນສໍາລັບການຜະລິດໃຫ້ຊາວກະສິກອນໂດຍຜູ້ລົງທຶນບໍ່ແມ່ນຄ່າເຊົ່າ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າຄ່າໃຫ້ບໍລິການທີ່ດິນເພາະວ່າຜູ້ລົງທຶນບໍ່ໄດ້ຄວບຄຸມທີ່ດິນໂດຍກົງໃນຊ່ວງທໍາການຜະລິດ. ນອກນັ້ນ, ຄ່າທໍານຽມຍັງເປັນສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ ຫຼື ເງິນລາງວັນອີກດ້ວຍເພາະວ່າການຈ່າຍແມ່ນປະຕິບັດພາຍຫຼັງການເກັບກຽວ. ບ່ອນທີ່ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງນໍາໃຊ້ລາຄາຕະຫຼາດຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນຍັງມີມູນຄ່າສູງຂຶ້ນໂດຍສະເພາະແມ່ນເມື່ອລາຄາຕະຫຼາດຫຼຸດລົງ. ໃນສະພາບການນີ້ຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນສາມາດຊ່ວຍຊົດເຊີຍຄວາມສູງຈໍານວນໜຶ່ງ, ແລະ ຫຼາຍກວ່ານັ້ນຖ້າລາຄາໃນສັນຍາບໍ່ລວມເອົາລາຄາພື້ນຖານ. ການຈ່າຍຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນສາມາດຊັບອກເຖິງຄວາມໝັ້ນໝັ້ນ ແລະ ເຕັມໃຈຂອງຜູ້ລົງທຶນ. ໃນຂະນະດຽວກັນນັ້ນ, ຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນເຊັ່ນດຽວກັບເງິນມັດຈໍາ, ອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນປະຕິບັດໜ້າທີ່ຢ່າງເຂັ້ມງວດ.

ສະຫຼຸບ

- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ສາມາດໃຫ້ຂໍ້ມູນເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈກະຈາງແຈ້ງກ່ຽວກັບກາລະໂອກາດ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້;
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ອາດຈະສະໜັບສະໜູນ ການສ້າງ ຂໍ້ຕົກລົງສໍາລັບການຜະລິດໂດຍອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນຊ່ວງເຈລະຈາເມື່ອມີການຮຽກຮ້ອງໂດຍຊາວກະສິກອນ ຫຼື ຜູ້ລົງທຶນ;
- ເງິນມັດຈໍາອາດຈະເຮັດໃຫ້ ຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ເອງຈິງເອງຈັງ ຫຼື ບໍ່ເຂັ້ມແຂງທໍາຖອຍ, ຫຼື ອີກດ້ານໜຶ່ງມັນອາດສ້າງ

ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ;

- ເງິນມັດຈໍາອາດຈະຊຸກຍູ້ຜູ້ລົງທຶນທີ່ເອົາຈິງເອງຈັງເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າຈະໄດ້ປະເຊີນກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ
- ທີ່ອາດເຮັດໃຫ້ການຜະລິດບໍ່ປະສິບຜິດຜົນສໍາເລັດ ແລະ ທໍາລາຍຄວາມເປັນມິດລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ພະນັກງານຂອງລັດນ້ອຍລົງ;
- ເງິນມັດຈໍາ ເປັນເຄື່ອງ ມືທີ່ມີອໍານາດ ບັງຄັບທາງດ້ານເສດຖະກິດ;
- ມູນຄ່າເງິນມັດຈໍາອາດຈະສະທ້ອນເຖິງມູນຄ່າແຮງງານຢ່າງເຕັມສ່ວນ;
- ຜູ້ລົງທຶນສາມາດນໍາໃຊ້ຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນເພື່ອກະຕຸກຊຸກຍູ້ຊາວກະສິກອນ.

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຜະລິດໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ຊຶ່ງ ຮັດໃຫ້ ຄວາມບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ຄວາມສູງໜ້ອຍລົງ;
2. ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຊຸກຍູ້ ການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ;
3. ເງິນມັດຈໍາສໍາລັບການລົງທຶນ;
4. ຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນ.

ຄໍາຖາມ

- ກ. ມີຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ສໍາລັບການຜະລິດກະສິກໍາ ຫຍັງແດ່ໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ສາມາດສະໜອງໃຫ້ໄດ້ດີທີ່ສຸດພາຍໃຕ້ຄວາມອາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ຈໍາກັດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ?
- ຂ. ຈະຊ່ວຍ ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຫຍັງແດ່ເພື່ອ ຫ້ອງການດັ່ງກ່າວ ສາມາດ ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ມີຄຸນນະພາບກວ່າເກົ່າ?
- ຄ. ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ຕ້ອງການ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ແລະ ຄວາມສາມາດດ້ານໃດແດ່ເພື່ອຊ່ວຍສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ?
- ງ. ລະບົບເງິນມັດຈໍາສາມາດປັບປຸງໄດ້ແນວໃດ? ຕົວຢ່າງ: ລວມກັບເງິນລ່ວງໜ້າໄດ້ບໍ່?
- ຈ. ຈະມີການນໍາໃຊ້ເງິນມັດຈໍາແນວໃດ, ຢູ່ໃສ ແລະ ຍ້ອນຫຍັງ?
- ສ. ຍ້ອນຫຍັງ ລະບົບເງິນມັດຈໍາຈຶ່ງບໍ່ມີການໝູນໃຊ້ ແລະ ຜົນຂະຫຍາຍ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃຫ້ກວ້າງຂວາງ?
- ຊ. ອົງການຈັດຕັ້ງໃດເມາະສົມທີ່ສຸດທີ່ຈະຮັກສາ ຫຼື ຄຸມຄອງເງິນມັດຈໍາ ແລະ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂ ຫຍັງ?
- ຍ. ຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນ ມີຄວາມໝາຍແນວໃດ ແລະ ຄວນຈະຄໍານວນ ຄ່າທໍານຽມນັ້ນ ດ້ວຍວິທີໃດ?

8.7. ກໍລະນີ 7. ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກດ້ານການຄ້າ ແລະ ການຜະລິດສູ່ຕ່າງປະເທດ

ບ້ານ ກວາງຄຳ, ເມືອງນາໝີ, ແຂວງອຸດົມໄຊ

ຜູ້ລົງທຶນທ້ອງຖານໂຮມໝາກໂມເຜື້ອໄປຂາຍທີ່ປະເທດຈີນ

ປະສົບການ

ເດີນທາງດ້ວຍລົດຕາມເສັ້ນທາງສາຍເໜືອຜ່ານເມືອງນາໝີ ແຂວງ ອຸດົມໄຊ ໄປຫາເມືອງບຸນໃຕ້, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ; ສາຍລົມທີ່ພັດຜ່ານຮອມພູສຳພັດກັບຕົ້ນໄມ້ໄບຫຍ້າທີ່ຂຽວ ເຫຼືອງເຕັມທັງເຮັດໃຫ້ມີສຽງກ້ອງກັງວານ. ຊາວລື້ ຍິງ, ຊາຍ ແລະ ເດັກນ້ອຍຫຼາຍສິບຄົນກຳລັງຂົນໝາກແຕງໂມຈາກສວນຂອງພວກເຂົາ, ຈັດຂະໜາດ, ແລະ ເກັບໃສ່ແກ້ດ. ໃນຂະນະດຽວກັນແກ້ດທີ່ຂຽນດ້ວຍພາສາຈີນກຳລັງຖືກຂົນຂົນລົດບັນທຸກຂະໜາດໃຫຍ່ ຈາກ ສປ ຈີນ ທີ່ຈອດຢູ່ບໍລິເວນຂ້າງທາງໂຄງນັ້ນ. ເຊັ່ນດຽວກັນ ທ່ານໄມ ອຸນແສງ, ໄທລື້ຈາກ ສ ປ ຈີນ, ກຳລັງເກັບໝາກແຕງໂມ ແລະ ກວດກາການເຮັດວຽກຂອງທີມງານທີ່ກຳລັງດຳເນີນໄປຢ່າງວອງໄວ. ເມື່ອໝາກແຕງໂມໄດ້ບັນຈຸໃສ່ແກ້ດເປັນທີ່ຮຽບຮອຍແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນກໍ່ຜັກຜອນ ແລະ ຮັບປະທານອາຫານທຽງຮ່ວມກັນ.

ການເອົາອຳນວຍແບບຍາດຜີ້ນ້ອງເປັນຜົນດີຕໍ່ການຜະລິດຂາມຊາດ

ທ່ານ ໄມ ໄດ້ເຮັດວຽກເປັນຊົດໄຫ້ຜູ້ລົງທຶນຢູ່ໃນ ສປ ຈີນ, ຊຶ່ງເປັນຜູ້ປະກອບການໃນພາກເໜືອທີ່ຕິດກັບມົງ ໂກລີ. ພາກແຕງໄມແມ່ນຈະສົ່ງຂາຍໂດຍກົງທີ່ນັ້ນ ແລະ ໄດ້ລາຄາ 1,000 ຢວນ ຕໍ່ ໂຕນ ຫຼື ແກ້ດໜຶ່ງທີ່ບັນຈຸ ພາກແຕງໄມ 4 ໜ່ວຍ ແມ່ນຂາຍໃນລາຄາ 50 ຢວນ. ຊື້ກັບທີ່ທີ່ນາໝໍ້ແມ່ນ 13 ຢວນ.¹² ໃນຂະນະທີ່ລາວກໍາລັງ ແນະນຳຊາວກະສິກອນໃນການຄັດເລືອກພາກແຕງໄມ ຢູ່ນັ້ນ ທ່ານ ໄມ ໄດ້ທັນມາໃຫ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທຸລະກິດ ຂອງລາວກັບທີມງານເປັນໄລຍະໆ.

ທ່ານ ໄມ ເຮັດວຽກໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ ໃນ ສປ ຈີນ ຊຶ່ງເປັນ ຜູ້ສະໜອງແນວພັນ ແລະ ປັດໃຈການຜະລິດຕ່າງໆ ໂດຍບໍ່ໄດ້ມີ ສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນ. ແຕ່ວ່າ ທ່ານ ໄມ ໄດ້ສ້າງສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນກັບຊາວ ກະສິກອນ. ລາວເປັນຄົນຄັດເລືອກທີ່ດິນ ແລະ ໃຫ້ຄ່າ ແນະນຳທາງດ້ານເຕັກນິກໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ທ່ານ ໄມ ຈັດກຸ່ມການຜະລິດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນຢູ່ ໓ ປ ຈີນ ໃນ ແຂວງຜົ້ງສາລີມາໄດ້ 4 ປີ ແລ້ວ. ທ່ານ ໄມ ຄິດວ່າ ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດມີຜົນສໍາເລັດໃນການຜະລິດແບບມີ ຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນ: “ຄວາມຊຸ່ນຊື່, ຈົ່ງໃຈຕໍ່ກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງໂປ່ງໃສ.”

ການລົງທຶນທີ່ເມືອງນາໝໍ້ນີ້ແມ່ນປີທຳອິດຂອງລາວ; ລາວໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບ 8 ຄອບຄົວຊຶ່ງເປັນຍາດ ຕີພິນອງ; ແຕ່ລະຄອບຄົວມີພື້ນທີ່ຜະລິດ 80 ໝູ, ຫຼື 5.7 ເຮັກຕາ, ສໍາລັບປູກພາກແຕງໄມ. ທ່ານ ໄມ ເວົ້າວ່າ: “ພວກເຂົາເຮັດທຸລະກິດນີ້ເພາະວ່າພວກເຂົາເຮັດກັບ ຍາດພິນອງ, ຊຶ່ງເຂົາເຈົ້າສະເໜີມາວ່າຢາກໃຫ້ພວກເຂົາ ລົງທຶນ ແລະ ເຮັດວຽກກັບເຂົາເຈົ້າ, “ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ ເກີດຜົນສໍາເລັດແມ່ນຄວາມຈົ່ງໃຈ ແລະ ໂປ່ງໃສ.”

ການສັງເກດການ

ການທີ່ຊາວກະສິກອນສະເໜີ ທ່ານ ໄມ ເພື່ອອຳ ນວຍຄວາມສະດວກໃນການລົງທຶນການຜະລິດອາດຍິ່ງ ບອກວ່າ ທ່ານ ໄມ ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກ ຫຼື ໜ້າເຊື່ອຖືຊຶ່ງ ສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ນຳໄປສູ່ຜົນສໍາເລັດ. ການທີ່ ທ່ານ ໄມ ໄດ້ລົງທຶນໃນເຂດອື່ນໃນແຂວງ ຜົ້ງສາລີ ໃນຊ່ວງ 4 ປີ ຜ່ານມາ ນັ້ນ ອາດຍ້ອນວ່າ ທ່ານ ໄມ ອາດເປັນທີ່ຮູ້ຈັກ ຫຼື ເຫດຜົນດຽວກັນທີ່ກ່າວມານີ້. ສະນັ້ນ, ເຖິງແມ່ນວ່າການລົງທຶນຂອງ ທ່ານ ໄມ ໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນ ໃນເມືອງນາໝໍ້ນີ້ຈະແມ່ນເປັນປີທຳອິດກໍຕາມ, ແຕ່ມັນ ກໍມີປະຫວັດທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດມາກອນ.

ທ່ານ ໄມ ເນັ້ນວ່າຄວາມໂປ່ງໃສແມ່ນປັດໃຈຫຼັກທີ່ພາ ໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນເປັນພື້ນ ຖານສໍາຄັນໜຶ່ງທີ່ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດມີຄວາມໂປ່ງໃສຫຼາຍ ຂຶ້ນ. ແລະ ມັນກໍເປັນສິ່ງທຳອິດກ່ອນທີ່ຈະຈົດທະບຽນ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ ເມືອງ. ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ຫຼື ໄວ້ໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນກໍ ສໍາຄັນເຊັ່ນກັນ; ຊາວກະສິກອນສ່ວນໜຶ່ງເປັນຍາດພິ ນອງທີ່ໄກຊິດກັບ ທ່ານ ໄມ ແຕ່ສ່ວນໜຶ່ງກໍເປັນຍາດພິ ນອງຫ່າງໆ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມເຂົາເຈົ້າບໍ່ແມ່ນຄົນແປກ ໜ້າ ແລະ ສາມາດຮັບຮູ້ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນຕາມເຄື່ອ ຂາຍຍາດຕີພິນອງ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນມີອາດຈະເປັນການ ເສີມລະດັບຂອງມາດຕະການທາງດ້ານສັງຄົມຊຶ່ງຈະ ເສີມມາດຕະການເສດຖະກິດສໍາລັບການຜະລິດເປັນ ສັນຍາແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃນສັນຍາທີ່ໜ້າສົນໃຈ. ທ່ານ ໄມ ຍັງເຮັດວຽກກັບຜູ້ລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນເພາະວ່າສັນຍາຂອງເຂົາເຈົ້າກໍເປັນ ພຽງການສັນຍາແບບປາກເປົ່າ.

ທ່ານ ໄມ ອຸ່ນແສງ, ຜູ້ລົງທຶນສັງເກດເບິ່ງຄວາມຄືບໜ້າສັງ ພິດຂອງການຜະລິດ

ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຂຶ້ນກັບ ທ່ານ ໄມ ຊຶ່ງເປັນຄົນກາງອໍານວຍຄວາມສະດວກການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕົກລົງພັນໃນສັນຍາ ແລະ ຮັດແທນຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນໃນ ສປ ຈີນ ກັບຊຸມຊົນໄທລື້ໃນ ສປປ ລາວ. ຍອນຮູພາສາ, ສະພາບພື້ນທີ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ມີເຄືອຂ່າຍເຮັດໃຫ້ ທ່ານ ໄມ ຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນ ແລະ ທາງຊ່ອງທາງເພື່ອສ້າງໂອກາດທຸລະກິດຈາກທີ່ດິນ ແລະ ແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນກັບປັດໃຈການຜະລິດ, ເທັກໂນໂລຊີ ແລະ ຕະຫຼາດຂອງຜູ້ລົງທຶນ.

ທ່ານ ໄມ ເຮັດສໍາເລັດພາລະບົດບາດຄືກັນກັບການຈັດຕັ້ງທີ່ອໍານວຍຄວາມສະດວກການຜະລິດເປັນສິນຄ້າລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນທີ່ປູກກາເຟ ແລະ ຜູ້ຊື້ ຄືກັນກັບກໍລະນີ 1, ແຕ່ມັນແຕກຕ່າງຢ່າງຍ່ອຍວ່າ: ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ໃນກໍລະນີ 1 ນັ້ນ ເປັນ ອົງການຈັດຕັ້ງຊຶ່ງໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຕໍ່ຊຸມຊົນໃນຄະນະທີ່ ທ່ານ ໄມ ເປັນພໍ່ຄ້າ, ອໍານວຍຄວາມສະດວກເພື່ອຫວັງຜົນຜົນກໍາໄລ. ມັນອາດຈະມີຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກທີ່ດໍາເນີນການແບບການຄ້າ ຫຼື ແບບປົກກະຕິ, ໂດຍສະເພາະບ່ອນທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນເຊັ່ນ: ກໍລະນີຂອງ ສປ ຈີນ. ຄວາມສູງສໍາລັບຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກການຄ້າມີຄື: ເຂົ້າເຈົ້າອາດໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນເອງຫຼາຍກວ່າຊາວກະສິກອນ. ເຂົ້າເຈົ້າອາດຈະຈຳກັດຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ຫຼື ພະຍາຍາມທີ່ຈະໃຊ້ອໍານາດເພື່ອຜູກຂາດ; ຄອບຄົວ ແລະ ຊື່ສຽງອາດມີຄວາມສໍາຄັນຖິດລົງມາ. ການກະຈາຍຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຜ່ານລະບົບມີຖືຫຼາຍຂຶ້ນອາດຈະຊ່ວຍຈຳກັດການຄວບຄຸມຂໍ້ມູນ - ຂ່າວສານຂອງພໍ່ຄ້າຄົນກາງ.

ນັ້ນແມ່ນໜຶ່ງໃນສະພາບທີ່ພົບເຫັນກ່ຽວກັບຜູ້ປະກອບການຈາກພາກເໜືອ ສປ ຈີນ ມາລົງທຶນໃນການຜະລິດໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍສະເພາະການເຮັດທຸລະກິດຜ່ານຈີນໄທລື້ໃນເຂດຊາຍແດນລາວ - ຈີນ. ສິ່ງນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າການເຊື່ອມໂຍງກັບຕະຫຼາດ ແລະ ຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ລົງທຶນຕໍ່ກັບການຜະລິດຂອງຊາວກະສິກອນລາວເພາະວ່າຜູ້ລົງທຶນທີ່ມາຈາກບ່ອນອື່ນຊຶ່ງປະເຊີນກັບຜົນຜະລິດທີ່ບໍ່ພຽງພໍໃນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ສະພາບອາກາດ ແລະ ລະດູການທີ່ຂ້ອງຂ້າງແຕກຕ່າງຈາກ ສປປ ລາວ; ໃນສະພາບການນີ້ມັນອາດເປັນກາລະໂອກາດສໍາລັບທຸລະກິດຕ່າງຊາດທີ່ຈະລົງທຶນການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃນ ສປປ ລາວ.

ກໍລະນີນີ້ສາມາດປຸງປະກອບກັບກໍລະນີການປູກໝາກແຕງໄມໃນເມືອງສິງ, ແຂວງຫຼາງນ້ຳທາ (Fullbrook

2007, 30-32) ຊຶ່ງການຜະລິດລະຫວ່າງເຄືອຂ່າຍຍາດພື້ນ້ອງຂອງໄທລື້ໃນ ສປ ຈີນ ແລະ ລາວແມ່ນດໍາເນີນໄປໂດຍຂໍ້ຕົກລົງແບບປາກເປົ່າ. ຍາດພື້ນ້ອງຢູ່ໃນ ສປ ຈີນ ສະໜອງການລົງທຶນ ແລະ ຕະຫຼາດສໍາລັບພື້ນ້ອງທີ່ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຕອບສະໜອງທີ່ດິນ ແລະ ແຮງງານ. ທາງດ້ານເຕັກນິກແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກທີ່ປຶກສາໃນແຂວງ ເຂຈຽງ, ໃກ້ກັບຊຽງໄຮ; ການຄ້າຂາຍແມ່ນດໍາເນີນໄປຕາມນະໂຍບາຍການຄ້າຊາຍແດນ. ການພົວພັນແບບເຄືອຍາດພື້ນ້ອງໃນກໍລະນີຂອງເມືອງນາໝໍ້ແມ່ນບໍ່ແທ້ໆເທົ່າກັບກໍລະນີໃນເມືອງສິງ, ແຕ່ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດແມ່ນຄ້າຍຄືກັນເຊັ່ນ: ການສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ເຊື່ອໂຍງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ, ແລະ ຊັບສິນຂອງຜູ້ລົງທຶນກັບຊັບສິນຂອງຊາວກະສິກອນ. ໃນເມືອງນາໝໍ້ການສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນສໍາລັບການຜະລິດໄດ້ສ້າງຄວາມສໍາພັນ, ພັນທະ ແລະ ຄວາມຄາດຫວັງແບບທາງການ ແລະ ອາດຈະເປັນທາງການຫຼາຍຂຶ້ນ, ຊຶ່ງຝ່າຍຕ່າງໆກໍາລັງສະແຫວງຫາຄວາມກະຈາຍແຈ້ງເພື່ອເຂົ້າໃຈ ແລະ ຫຼຸດຄວາມສູງທີ່ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາຂຶ້ນ. ໃນກໍລະນີຢູ່ເມືອງສິງເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນ, ເຊັ່ນ: ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງມີສ່ວນຮ່ວມໜ້ອຍ, ແລະ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນປະຕິບັດໂດຍຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນແຕ່ກໍ່ສາມາດລຸລວງໄປດ້ວຍດີ.

ສະຫຼຸບ

- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສາມາດສ້າງຄວາມໂປ່ງໃສການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ສາມາດຈັດຕັ້ງຂຶ້ນໄດ້ໂດຍປາສະຈາກການເຂົ້າຮ່ວມຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນວ່າ: ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ
- ຄວາມສໍາພັນຂອງເຄືອຂ່າຍຍາດພື້ນ້ອງ ແລະ ເຜົ່າຊົນສາມາດ ສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນການຜະລິດ ແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ
- ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກການຄ້າອາດຈະເປັນຜູ້ລິເລີ່ມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼາຍຂຶ້ນໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ສາມາດ ສື່ສານໄດ້ພາສາ, ເຊື່ອມໂຍງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ
- ຊາວກະສິກອນລາວສາມາດຜະລິດຜະລິດຕະພັນສໍາລັບຕະຫຼາດສິດໃນເຂດທ້ອງໄກໄດ້
- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ອາດຈະກາຍເປັນການປະຕິບັດແບບເປັນປະຈຳຖ້າຄວາມຕ້ອງການສໍາລັບໝາກໄມ້ ແລະ ຜັກຈາກຕະຫຼາດໃນພາກເໜືອ ສປ ຈີນ ຍັງສືບຕໍ່ ຫຼື ເພີ່ມຂຶ້ນ

- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດຈະກາຍເປັນການປະຕິບັດແບບເປັນປະຈຳຖ້າຄວາມຕ້ອງການສໍາລັບໝາກໄມ້ ແລະ ຜັກ ຈາກຕະຫຼາດໃນ ພາກເໜືອ ສປປ ຈີນ ຍັງສືບຕໍ່ ຫຼື ເພີ່ມຂຶ້ນ
- ກາລະໂອກາດສໍາລັບຊາວກະສິກອນລາວ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຈີນອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນເພາະວ່າສະພາບອາກາດເຂດຮ່ອນ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ຂອງ ສປປ ລາວ ອາດສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອແກ້ໄຂໃນພາກເໜືອ ສປປ ຈີນ

ໝາກໄມ້ທີ່ບັນຈຸໃນກັບສໍາລັບຕະຫຼາດຈີນ

- ຄ. ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຄວນຈະເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຈລະຈາຕະຫຼາດ ແລະ ປະສານງານການຜະລິດແບບມີສັນຍາສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ແນວໃດ ?
- ງ. ລັດຖະບານ ສປປ ຈີນ ມີການຄຸ້ມຄອງໂກຕາ ຫຼື ສະໜັບສະໜູນຫຍັງໃນການສ້າງຄວາມສົນໃຈ ແລະ ພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ປະກອບການຜູ້ລົງທຶນຈາກ ສປປ ຈີນ ໃນ ສປປ ລາວ?
- ຈ. ມີຜະລິດຕະພັນຫຍັງທີ່ສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວສາມາດຜະລິດສໍາລັບຕະຫຼາດໃນຕົວເມືອງໃຫຍ່ ຂອງ ສປປ ຈີນບໍ່ ?
- ສ. ຊາວກະສິກອນສາມາດຊັກຈູງ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າພໍ້ຄາຄົນກາງຊ່ວຍເຂົ້າເຖິງຜູ້ລົງທຶນທີ່ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດບໍ່?

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ເປັນນັກທຸລະກິດຕ່າງຊາດ, ພາສາ, ສາຍພົວພັນຄອບຄົວ ແລະ ເຜົ່າຊົນ
2. ການເພີ່ມຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ຄວາມໂປ່ງໃສ ໂດຍການນໍາໃຊ້ການຜະລິດແບບມີສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ
3. ມີຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກການຄ້າ
4. ທີ່ຕັ້ງທີ່ເປັນຍຸດທະສາດ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງພື້ນທີ່ສໍາລັບການຜະລິດ ແລະ ການບໍລິໂພກ

ຄໍາຖາມ

1. ສັນຍາໄດ້ມີການຈິດທະບຽນສານບໍ່ ? ຖ້າມີ ບົດບາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງມີຫຍັງແດ່?
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ເພີ່ມມູນຄ່າຫຍັງໃນກໍລະນີທີ່ມາດຕະການທາງດ້ານສັງຄົມຊ່ວຍສ້າງຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງ ຜູ້ລົງທຶນ, ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຊາວກະສິກອນ?

8.8. ກໍລະນີ 8. ນະໂຍບາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ : ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງການຄ້າ

ຄຸ້ມບ້ານຂວາງ, ເມືອງ ນາໝີ, ແຂວງ ອຸດົມໄຊ

ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນຮ່ວມກັນກວດກາຜັກກະລໍາຢູ່ໃນສວນ

ປະສິບການ

ຄຸ້ມບ້ານຂວາງແມ່ນໜຶ່ງໃນ 7 ກຸ່ມທີ່ຕັ້ງຢູ່ລະຫວ່າງກາງແຕ່ເມືອງນາໝີ, ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ເມືອງບຸນໃຕ້, ແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ພື້ນທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນທີ່ງ່າຍດາຍ, ເນີນພູ, ເຮືອນສ່ວນໃຫຍ່ເຮັດດ້ວຍໄມ້. ທ່ານ ກາເຊົາ ສິນຍາວົງຫົວໜ້າກຸ່ມບ້ານຊຶ່ງຮັບຜິດຊອບບ້ານຂວາງໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນວ່າ: ບາງຄັ້ງຄຸ້ມບ້ານໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອກ່ຽວກັບການເຈລະຈາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕູກາດັນລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ; ແຕ່ກໍ່ເປັນພຽງສິ່ງດຽວທີ່ຄຸ້ມບ້ານສາມາດເຮັດໄດ້ອີງໃສ່ຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳກັດ.

ນັ້ນຢູ່ຕໍ່ໜ້າທ້ອງການກຸ່ມບ້ານຊຶ່ງເປັນຕູບເກົ່າໆ, ທ່ານຫົວໜ້າກຸ່ມ ແລະ ຕໍາຫຼວດ 2-3 ທ່ານ ໄດ້ອະທິບາຍ

ການຈັດການກ່ຽວກັບການຄ້າສາມາດຖືກລ້ຽງການຄວບຄຸມການບໍລິຫານທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ, ແລະ ຂໍ້ກຳນົດ ທີ່ ລະບຽບການ

ບາງປະສົບການກ່ຽວກັບການຜະລິດໃນຮູບແບບທີ່ມີສັນຍາ. ທ່ານ ຫົວໜ້າກຸ່ມເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມສະໜັບສະໜູນການຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ ແລະ ບາງຄັ້ງໄດ້ຊ່ວຍກວດສອບສັນຍາ. ຜູ້ລົງທຶນເກືອບທັງໝົດທີ່ມາເຂດນີ້ແມ່ນໄທລີ້ຊຶ່ງເປັນຍາດພັນອາດ ແລະ ຮູ້ຈັກຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ”.

ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມການເຂົ້າຮ່ວມຂອງກຸ່ມບ້ານໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນຍັງຈໍາກັດ. ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນມັກຈະດໍາເນີນທຸລະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າໂດຍປາສະຈາກການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມບ້ານ.

ທ່ານ ກາເຊົາເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາຢາກກວດກາ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັນຍາ, ແຕ່ວ່າປົກກະຕິແລ້ວພວກເຮົາບໍ່ໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືທີ່ດີຈາກບ້ານເທົ່າທີ່ຄວນໂດຍສະເພາະແມ່ນສະມາຊິກບ້ານຜູ້ທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກງານເສດຖະກິດຊຶ່ງປົກກະຕິຈະເຂົ້າຮ່ວມເປັນຄົນກາງ. ເປັນການຍາກທີ່ຈະຕິດຕາມກວດກາກ່ຽວກັບລາຍຮັບ ຫຼື ອາກອນທີ່ບ້ານໄດ້ຮັບ. ຜູ້ລົງທຶນເວົ້າເລື້ອຍໆວ່າໄດ້ຈ່າຍໃຫ້ບ້ານແລ້ວ. ແຕ່ຊາວບ້ານຈະບອກວ່າເຂົາຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການຈ່າຍ ຫຼື ໄດ້ຮັບອາກອນເທື່ອ. ມັນມີຫຼາຍຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຄົນກາງແຕ່ລະຄົນກໍ່ມີຊ່ອງທາງ ຫຼື ເຄືອຂ່າຍໃຜລາວ. ບາງຄັ້ງ ນາຍບ້ານ ຫຼື ຄະນະບ້ານບໍ່ຮູ້ວ່າສະມາຊິກບ້ານກໍາລັງເຮັດການຜະລິດຮ່ວມກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ເປັນຄົນຈີນ.”

ການແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຮັບຊາບກ່ຽວກັບທຸລະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າອາດຈະເປັນການສິ້ນເບື້ອງເວລາ ແລະ ເສຍຫຼາຍຢ່າງສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ. ບາງຄັ້ງບ່ອນທີ່ເປັນໄປໄດ້ເຂົາເຈົ້າຫຼືກລຽງອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດເພາະບາງຄັ້ງກໍ່ຈະບໍ່ສິ້ນເບື້ອງຫຼາຍ ແລະ ໆຍກວ່າ. ທ່ານ ກາເຊົາເວົ້າວ່າ: “ຜູ້ລົງທຶນບາງຄົນບໍ່ຕ້ອງການເຮັດສັນຍາຢ່າງເປັນທາງການເພາະວ່າເບື້ອງເວລາ, ທຶນ ແລະ ຄ່າທໍານຽມຕ່າງໆ. ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປຶກສາຫາລືຮ່ວມກັນໃນກອງປະຊຸມສໍາລັບວຽກເອກະສານ ແລະ ມີການຮັບຮອງເຂົາເຈົ້າມັກຈະເຮັດວຽກກັບບາງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າເຂົາເຈົ້າຕ້ອງຈ່າຍເຂົາເຈົ້າເລື້ອຍໆທີ່ຈະຈ່າຍຜ່ານປະຕູດຽວ. ຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ມີສັນຍາມັກຈ່າຍຄັ້ງດຽວ (ໃຫ້ທ້ອງການອາກອນທີ່ດ່ານຊາຍແດນ),”

ທ່ານ ກາເຊົາຄິດວ່າພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ໄດ້ປຸກພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງທີ່ຈົດທະບຽນກັບທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງກໍ່ມີວິທີການສົ່ງອອກໄດ້ ດ້ວຍການຊອກຫາ ຫຼື ຂາຍໃຫ້ຜູ້ຊື້ຕາມເຂດຊາຍແດນທີ່ຊື້ຜົນຜະລິດເພື່ອສົ່ງອອກ. ໂດຍລວມແລ້ວການຄ້າແມ່ນຍັງສັບສົນ. ທ່ານ ກາເຊົາ

ເວົ້າວ່າ: “ອີງຕາມທ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງ, ລະບຽບການກ່ຽວກັບອາກອນ, ການຈົດທະບຽນສັນຍາຄວນຈະອະນຸຍາດພຽງແຕ່ສັນຍາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອການສົ່ງອອກ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການແມ່ນເປັນໄປໄດ້ຍາກ”. ທ່ານ ກາເຊົາ ເວົ້າອີກວ່າ: “ຂ້າພະເຈົ້າບໍ່ແນ່ໃຈກ່ຽວກັບການບັງຄັບໃຊ້ມາດຕະການທີ່ກໍານົດໃນສັນຍາເຂົ້າມາວວດພຽງພໍເພາະວ່າການສົ່ງອອກສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນບໍ່ມີສັນຍາ ແລະ ກໍ່ເບິ່ງຄືວ່າບໍ່ມີການປັບໄໝ.”

ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຈະຖືກຮັບຮູ້ ແລະ ມີຜົນຄືກັບສັນຍາຖ້າຂໍ້ຕົກລົງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ກໍານົດລາຄາ ແລະ ຈົດທະບຽນກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງໃນເມືອງນາໝີ. ຄຸ້ມບ້ານ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆມີໜ້າທີ່ພຽງແຕ່ຊ່ວຍອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຫຼື ໂກເກຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ. ຖ້າຂໍ້ຕົກລົງຈົດທະບຽນແບບສັນຍາ. ຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ຄໍາເຫັນວ່າ: “ເມື່ອມັນມີບັນຫາພວກເຮົາຮຽກເຊີນທຸກພາກສ່ວນມາປຶກສາຮ່ວມກັນເພື່ອປຶກສາຫາລື ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາແຕ່ການແກ້ໄຂບັນຫາ ກໍ່ຍັງພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມຜູ້ຜະລິດອະທິບາຍວ່າ: ມັນເປັນຈຸດອ່ອນໜຶ່ງ, ແທ້ທີ່ຈິງແລ້ວພວກເຮົາບໍ່ໄດ້ຮັບຮູ້ເລີຍວ່າມີການປຶກສາຫາລືຫຍັງ.” ໃນປະຈຸບັນນີ້ການຜະລິດສ່ວນຫຼາຍແມ່ນປະຕິບັດໃນຮູບແບບທີ່ມີຂໍ້ຕົກລົງແຕ່ກໍ່ມີບັນຫາພຽງເລັກນ້ອຍ. ທ່ານ ກາເຊົາ ຄາດວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຊາວກະສິກອນໃນ 7 ບ້ານ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການຜະລິດຂໍ້ຕົກລົງ. ລາວເວົ້າວ່າ: ກໍລະນີທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດແມ່ນຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນຮູ້ຈັກຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ຜູ້ລົງທຶນເຮັດວຽກຜ່ານຕົວແທນ ແລະ ຊື້ຜົນຜະລິດທັງໝົດ.

ການສັງເກດການ

ຕ້ອງການຂອງຄຸ້ມບ້ານທີ່ຈະຕິດຕາມກວດກາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທັງໝົດທີ່ຈົດທະບຽນກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງເມືອງໂດຍສະເພາະຜະລິດຕະພັນສໍາລັບສົ່ງອອກນັ້ນຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ຍັງມີຫຼາຍການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ຄຸ້ມບ້ານຈະຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ທົບທວນຢ່າງໃກ້ຊິດ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ປະກົດວ່າການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສ່ວນຫຼາຍມີຜົນຮັບທີ່ຟຸ່ງພໍໃຈສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເຖິງແມ່ນວ່າບໍ່ມີການສະໜັບສະໜູນ ຫຼື ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຄຸ້ມບ້ານ ຫຼື ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ; ພຽງແຕ່ 2-3 ກໍລະນີທີ່ມີການຮອງຮັບທາງຄຸ້ມບ້ານເພື່ອໂກເກຍ ແລະ ກໍ່ເປັນກໍລະນີທີ່ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະແກ້ໄຂ.

ມີຫຼາຍເຫດຜົນທີ່ພະນັກງານລັດບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໜ້າທີ່ສະໜັບສະໜູນການຜະລິດແບບມີສັນຍາຢ່າງເຕັມພາລະບົດບາດເຊັ່ນ: 1) ການຝຶກອົບຮົມທີ່ສະໜອງໃຫ້ອາດຍັງບໍ່ທັນສາກຄວາມຮູ້ ແລະ ທັກສະທີ່ເໝາະສົມພຽງພໍ, ຕົວຢ່າງ: ການຮາງສັນຍາ ຫຼື ຂໍ້ຕົກລົງທີ່ດີ, ບໍ່ຄຸມເຄືອ ຫຼື ມີເງື່ອນໄຂທີ່ຂັດກັນ. 2) ງົບປະມານຂອງພາກລັດອາດຈະບໍ່ມີພຽງພໍທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນການຕິດຕາມສັງເກດການສະພາບຕົວຈິງຂອງພື້ນທີ່, ການຜະລິດ ແລະ ການຮາງສັນຍາ. 3) ຜົນປະໂຫຍດສ່ວນຕົວອາດຈະຄອບງໍາ ຫຼື ບັນທອນຄວາມສາມາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບຽບການຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ການຕັດສິນທີ່ເປັນກາງ ຫຼື ບໍ່ລໍາອຽງ.

ຄໍາໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບການຈົດທະບຽນສັນຍາການຜະລິດ, ເວລາ, ຄ່າທໍານຽມ, ອາກອນ, ແລະ ລວມທັງຄ່າທໍານຽມທີ່ບໍ່ເປັນທາງການເກີນຄຸນຄ່າຂອງຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະໄດ້ຈາກການຈົດທະບຽນເຊັ່ນວ່າ: ການຮ້ອງທຸກຕາມທາງກົດໝາຍ, ຄ່າທໍານຽມໃບອະນຸຍາດສົ່ງອອກສິນຄ້າ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງການໄກ່ເກຍທີ່ເປັນທາງການ. ສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ, ມັນອາດຈະໄວ ແລະ ຖືກກວ່າທີ່ຈະຈ່າຍຄ່າທໍານຽມຄັ້ງດຽວໃຫ້ທ້ອງຖານພາສີອາກອນໃນເວລາສົ່ງອອກຜົນຜະລິດທີ່ຊື້ຈາກຊາວກະສິກອນພາຍໃຕ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.

ບັນຫາທີ່ກ່າວມາສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າກຸ່ມບ້ານ, ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງອື່ນໆຍັງຂາດຄວາມອາດສາມາດທີ່ຈະຕິດຕາມກວດກາກິດຈະກຳການຜະລິດທັງໝົດ ແລະ ປະຕິບັດມາດຕະການ ຫຼື ແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກຂອງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນຕາມລະບຽບການໂດຍສະເພາະບັນຫາກ່ຽວກັບການຈົດທະບຽນ. ຖ້າເຂົາເຈົ້າພະຍາຍາມທີ່ຈະປະຕິບັດສິ່ງທີ່ກ່າວມາທັງໝົດເຂົາເຈົ້າອາດບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພາລະອື່ນໄດ້ ແລະ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນ, ການຜະລິດພູດລົງ ແລະ ເປັນໄປໄດ້ຍາກທີ່ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ.

ບັນຫາກ່ຽວກັບການປະສານງານລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງລັດອາດຈະບໍ່ເປັນເລື່ອງແປກ, ໂດຍສະເພາະທ້ອງຖານພາສີອາກອນ ແລະ ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. ເຂົາເຈົ້າກໍາລັງແຂ່ງຂັນ ສ້າງເງື່ອນໄຂໃນການສະໜອງບໍລິການຂອງເຂົາເຈົ້າໂດຍສະເພາະຄ່າທໍານຽມເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກການສົ່ງອອກ. ຕາມທັດສະນະຂອງຜູ້ລົງທຶນ ການຈ່າຍຄ່າທໍານຽມຄັ້ງດຽວ, ອາດຈະເປັນທາງການ ຫຼື ບໍ່ເປັນທາງການ ໃຫ້ທ້ອງຖານພາສີອາກອນອາດຈະໃຫ້ທາງເລືອກທີ່ດີກວ່າເມື່ອປຸງປະສິດທິຜົນ ແລະ ຄ່າສິ້ນເປືອງ. ການທີ່ທ້ອງ

ການພາສີອາກອນສະໜອງນີ້ເກັບຄ່າສິ້ນເປືອງຕໍ່ານັ້ນເປັນການສ້າງຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນຂອງຊາວກະສິກອນລາວເພາະວ່າໂດຍທົ່ວໄປມັນເປັນການຫຼຸດຄ່າສິ້ນເປືອງຊຶ່ງຕິດພັນກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງການລົງທຶນທີ່ຜູ້ລົງທຶນກໍາລັງປະເຊີນຢູ່.

ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຈຳນວນໜຶ່ງແມ່ນມີການຈົດທະບຽນ. ນີ້ອາດຈະເກີດຂຶ້ນເມື່ອຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຂາດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນເພາະວ່າບໍ່ຮູ້ຈັກຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຫຼື ບໍ່ສາມາດກວດສອບປະຫວັດຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຂອງກັນ ແລະ ກັນໄດ້. ການຈົດທະບຽນອາດຈະສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ປັບປຸງຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ຊ່ວຍເຂົ້າເຖິງການຄຸ້ມຄອງ ດ້ວຍກົດໝາຍ.

ສະຫຼຸບ

- ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ສາມາດຈັດຕັ້ງການຜະລິດຂໍ້ຕົກລົງ ຊຶ່ງບັນລຸຜົນທີ່ທັງສອງຝ່າຍຍອມຮັບໄດ້ໂດຍປາສະຈາກ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຄຸ້ມບ້ານ ຫຼື ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ
- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເກືອບທັງໝົດ ບໍ່ໄດ້ຮຽກຮ້ອງການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກກຸ່ມບ້ານ ຫຼື ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ
- ຄຸ້ມບ້ານ ແລະ ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ອາດຂາດງົບປະມານ, ຄວາມອາດສາມາດ ແລະ ສິ່ງຈູງໃຈ ທີ່ຈະຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ ການຜະລິດຂໍ້ຕົກລົງຢ່າງທົ່ວເຖິງ
- ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ອາດຈະເຫັນວ່າ ການບໍລິການຂອງອົງການຈັດຕັ້ງລັດຍັງບໍ່ໄດ້ເພີ່ມມູນຄ່າຕໍ່ທຸລະກິດຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າພະຍາຍາມຫຼີກລຽງ
- ການປະສານງານທີ່ບໍ່ດີ ແລະ ການຊຸກຍູ້ການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງ ອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດດ້ວຍກັນອາດຈະເຮັດໃຫ້ຄ່າສິ້ນເປືອງຕໍ່າລົງ ແລະ ນໍາໄປສູ່ການບໍລິການສົ່ງອອກທີ່ມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນ ສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ
- ການລົງທຶນໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຈະສາມາດດຶງດູດຄວາມສົນໃຈຫຼາຍຂຶ້ນເມື່ອການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດເຮັດໃຫ້ໃຫ້ຄ່າສິ້ນເປືອງຕໍ່າລົງ ແລະ ສະດວກສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນຫຼາຍຂຶ້ນ
- ວິທີການເກັບອາກອນແບບງ່າຍດາຍອາດຈໍາເປັນເພາະວ່າມັນອາດສາມາດຫຼີກລຽງການຫຼົບຫຼີກອາກອນຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ.
- ຄວາມຮັບຟິດຊອບທີ່ເຫຼືອມັກຂອງອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດ, ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ ອາດຈະເສຍກາລະໂອກາດສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເພາະວ່າການເຄື່ອນໄຫວອາດບໍ່ຄ່ອງຕົວ ແລະ ຕອບສະໜອງເງື່ອນໄຂຕະຫຼາດໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ການພົວພັນທາງດ້ານສັງຄົມ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ
2. ການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດດ້ວຍກັນ

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຄຸ້ມບ້ານ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດປະຕິບັດ ພາລະບົດບາດ ຫຼື ການຊ່ວຍເຫຼືອ ຫຍັງ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນດີພາຍໃຕ້ ງົບປະມານ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດທີ່ຈຳກັດຂອງເຂົາເຈົ້າ ?
- ຂ. ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງການຄຸ້ມບ້ານ ຫຼື ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ປະຕິບັດພາລະບົດບາດ ຫຼື ການຊ່ວຍເຫຼືອຫຍັງເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ?
- ຄ. ຍ້ອນຫຍັງການຈົດທະບຽນສັນຍາຈຶ່ງບໍ່ສະດວກສໍາລັບ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ?
- ງ. ຈະເຮັດແນວໃດໃຫ້ການຈົດທະບຽນສະດວກຂຶ້ນສໍາລັບ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ?
- ຈ. ຈະມີສິ່ງຈູງໃຈຫຍັງທີ່ຈະຊຸກຍູ້ການຈົດທະບຽນສໍາລັບການຜະລິດ ແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ?
- ສ. ມີທາງເລືອກຫຍັງແດ່ສໍາລັບການຈົດທະບຽນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ?

8.9. ເປັນກໍລະນີ 9. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ເຈລະຈາ, ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ອຸປະສັກ

ບ້ານ ຫ້ວຍດອຍ, ເມືອງບຸນໃຕ້, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ

ທ່ານ ສຸກ, ຜູ້ຜະລິດຖົ່ວເຫຼືອງທີ່ມີຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ

ເຖິງວ່າຈະມີຂໍ້ບົກພ່ອງຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງຊາວກະສິກອນຍັງນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ດ້ານຕະຫຼາດກະສິກໍາເມື່ອຕໍ່ລອງລາຄາກັບຜູ້ລົງທຶນ

ປະສົບການ

ລະຫວ່າງສາຍນໍ້ານ້ອຍ ແລະ ທະຫົນທົນທາງດິນແດງ ໄປທາງເໜືອຂອງເມືອງບຸນໃຕ້ມີພື້ນທີ່ຮາບໜຶ່ງຊຶ່ງ ມີຊາວກະສິກອນລວມຕົວກັນເປັນກຸ່ມ; ບາງຄົນໃສ ໝວກກິລາເບສບອນ, ບາງຄົນໃສກຸບ, ກໍາລັງບົວລະບັດ ຕົ້ນໝາກຖົ່ວຂຽວທີ່ກໍາລັງປົ່ງໃບຂຽວອອນ. ທີ່ຖຽງນາ ເກົ່າໆ ໃກ້ບໍລິເວນດັ່ງກ່າວ, ທ່ານ ສຸກ ແສງໄຊຍະວົງ, ຫົວໜ້າກຸ່ມໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການເຮັດວຽກຂອງ ຊາວກະສິກອນກັບຜູ້ລົງທຶນຈາກປະເທດຈີນໄທລື້.

ໃນ 2010, ໃນເບື້ອງຕົ້ນຜູ້ລົງທຶນໄດ້ເຮັດໃຫ້ຂໍ້ຕົກລົງ ກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ບຸນໃຕ້ ແລະ ຫຼັງ ຈາກນັ້ນກໍໄດ້ນໍາສັນຍາລົງມາບ້ານ ແລະ ພົບປະກັບ ຊາວກະສິກອນ. ທ່ານ ສຸກ ໄດ້ພົບກັບຜູ້ລົງທຶນໃນຊ່ວງ ທີ່ລາວເປັນນາຍບ້ານ ບ້ານສິນໄຊ 5 ປີ ຜ່ານມາ 2-3 ປີ ຕໍ່ມາ ທ່ານ ສຸກ ໄດ້ເຮັດວຽກກັບຜູ້ລົງທຶນເພື່ອ

ອໍານວຍຄວາມສະດວກການລົງທຶນຢ່າງພາລາໃນເມືອງ ບຸນໃຕ້. ໃນຊ່ວງກອງປະຊຸມພົບປະກັບຊາວກະສິກອນ, ສັນຍາການຜະລິດໄດ້ອານຜານຊາວກະສິກອນ. ນອກ ຈາກຢ່າງພາລາແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງຍັງ ໄດ້ຕົກລົງປູກໝາກເຜັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນໂດຍມີ ທານ ສຸກ ເປັນຫົວໜ້າກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ ແລະ ທັງເປັນທີ່ປຶກສາທາງ ດ້ານເຕັກນິກ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຊາວກະສິກອນຮູ້ສຶກ ວ່າ ໄດ້ຮັບຄໍາແຮງງານສູງສະນັ້ນປີນີ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕົກລົງ ກັບຜູ້ລົງທຶນອີກແຕ່ຈະປູກໝາກຖົ່ວຂຽວແທນ.

ຊາວກະສິກອນໄດ້ເຈລະຈາກັບຜູ້ລົງທຶນໂດຍກົງແຕ່ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານແມ່ນບັນຫາຫຼັກ. ທານ ສຸກ ເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາອໍານວຍສັນຍາ ແລະ ຕ້ອງການໃຫ້ປ່ຽນແປງ ລາຄາຊື້ກຳນົດໃນສັນຍາພຽງແຕ່ 1 ຢ່ວນ ຕໍ່ ກິໂລກຼາມ. ພວກເຮົາຕ້ອງການ 1.5 ຢ່ວນ ຕໍ່ ກິໂລກຼາມ. ໃນທີ່ສຸດ ພວກເຮົາສາມາດໄດ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນໃນລາຄາ 1.2 ຢ່ວນ ຕໍ່ ກິໂລກຼາມ.” “ພວກເຮົາຄິດວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າ ໄມ້ເມືອງຮຽກຽວກັບລາຄາເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າເປັນຜູ້ນຳສະ ເໜີຜູ້ລົງທຶນ; ແຕ່ໃນຕົວຈິງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງບໍ່ຮູ້ລາຄາຕະຫຼາດໃນ ສປ ຈີນ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຊ່ວຍ ເຫຼືອພວກເຮົາໃນການເຈລະຈາ.

ຜູ້ລົງທຶນເປັນຜູ້ສະໜອງໃຫ້ປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ນຳມັນສໍາລັບປ້ຳນໍ້າໂດຍບໍ່ໄດ້ເກັບຄ່າໃດໆ. ຜູ້ລົງທຶນ ຍັງຈ່າຍ 50,000 ກີບຕໍ່ໝູ່ສໍາລັບລະດູການໜຶ່ງໃຫ້ຊາວ ກະສິກອນອີກດ້ວຍ.

ທານ ສຸກ ເວົ້າວ່າ: “ການຈ່າຍຄ່າທຳນຽມທີ່ດິນເບິ່ງຄືວ່າ ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດປົກກະຕິສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນຊາວຈີນ. ນີ້ແມ່ນການສະເໜີຂອງຊາວກະສິກອນ, ໂດຍອີງໃສ່ສິ່ງ ສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮຽນຮູ້ໃນ ສປ ຈີນ . ຄ່າທຳນຽມປະ ມານ 100,000 ກີບ ຕໍ່ ໝູ່.” ໃນຂະນະດຽວກັນ “ເມືອງ ແລະ ແຂວງ ຄິດວ່າເປັນຄ່າທີ່ສູງເກີນໄປ ແລະ ຢ້ານວ່າ ຖ້າຊາວກະສິກອນໄດ້ຮັບຄ່າທຳນຽມທີ່ສູງກ່ວາພວກ ເຂົາອາດຈະໃຫ້ເຂົ້າທີ່ດິນທັງໝົດທີ່ມີໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນຊາວ ຈີນ, ແມ່ນແຕ່ທີ່ດິນທີ່ລັດໄດ້ລົງທຶນພັດທະນາຊົນລະປະ ທານສໍາລັບເຂົາເຈົ້າເພື່ອປູກເຂົ້າສະນັ້ນຈຶ່ງຕັດສິນວ່າ ຄ່າທຳນຽມຄວນຈະຢູ່ໃນລະດັບ 50,000 ກີບ ຕໍ່ ໝູ່.”

ຊາວກະສິກອນ ບ້ານສິນໄຊ ເຮັດວຽກກັບຜູ້ລົງທຶນ ເນື່ອງຈາກວ່າພວກເຂົາບໍ່ມີທຶນພຽງພໍທີ່ຈະລົງທຶນ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າດ້ວຍຕົນເອງ. ທານ ສຸກ ເວົ້າວ່າ: “ບັນຫາຄືພວກເຮົາບໍ່ມີຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກ, ໂດຍ ສະເພາະການນຳໃຊ້ປຸຍເຄມີ ແລະ ຢາປາບສັດຕູພືດ. ປະເດັນອື່ນແມ່ນຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານກ່ຽວກັບປັດໃຈການ ຜະລິດທັງໝົດແມ່ນເປັນພາສາຈີນຊຶ່ງພວກເຮົາບໍ່ສາ ມາດອ່ານໄດ້,”

ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກສາມາດຮຽນຮູ້ໄດ້ຈາກປະສົບ ການແຕ່ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດເປັນອຸປະສັກ ແລະ ຍາກທີ່ຈະແກ້ໄຂ. ທານ ສຸກ ເວົ້າວ່າ: “ມັນຫຍຸ້ງຍາກທີ່ ຈະຊອກຫາຕະຫຼາດຖ້າພວກເຮົາລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ ແລະ ຍາກທີ່ຈະຂາຍພາຍໃນປະເທດ. ເມື່ອພວກເຮົາ ພະຍາຍາມນຳຜົນຜະລິດອອກໄປຂາຍທີ່ ໃນ ສປ ຈີນ ພວກເຮົາກໍ່ພົບກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກແບບໜຶ່ງອີກ, ຜູ້ຊື້ ຊາວຈີນມັກເວົ້າວ່າຜະລິດຕະພັນຂອງພວກເຮົາບໍ່ໄດ້ຄຸ້ນ ນະພາບ ຫຼື ມາດຖານ, ເຂົາເຈົ້າສາມາດກຳນົດລາຄາ ແບບໃດກໍ່ໄດ້ຕາມທີ່ເຂົາເຈົ້າຢາກເວົ້າຖ້າພວກເຮົາຂາຍ ຢູ່ຕະຫຼາດທົ່ວໄປ.¹³ ຖ້າພວກເຮົາມີຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບ ທີ່ຈະເຈລະຈາຖ້າມີບັນຫາ.”

ທານ ສຸກ ຄິດວ່າການເຮັດຂໍ້ຕົກລົງສໍາລັບການຜະລິດຈະ ສືບຕໍ່ແຕ່ວ່າພຶດຕິກຳທີ່ຈະປູກອາດຈະແຕກຕ່າງກັນໄປອີງ ຕາມຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດ. ທານ ສຸກ ເວົ້າວ່າ: “ພວກ ເຮົາມີຄວາມສົນໃຈໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ຂາຍໃນຕະຫຼາດເປີດ ຫຼື ທົ່ວໄປ. ແຕ່ວ່າແນ່ນອນພວກ ເຮົາຈະຕ້ອງໄດ້ອີງໃສ່ສະພາບຄວາມເປັນຈິງການຕະ ຫຼາດໃນ ສປ ຈີນ ແລະ ສປປ ລາວ. ພວກເຮົາຈະປູກ ພືດຜັກບາງຊະນິດສໍາລັບຕະຫຼາດທົ່ວໄປຖ້າພວກເຮົາ ຮູ້ວ່າມັນມີຄວາມຕ້ອງການສໍາລັບພືດຜັກນັ້ນ” ແຕ່ “ພວກເຮົາບໍ່ຮູ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດໃນອະນາ ຄົດ; ສະນັ້ນພວກເຮົາຍັງບໍ່ຮູ້ວ່າພວກເຮົາຈະປູກຫຍັງ. ພວກເຮົາຈະປູກພືດຊະນິດໃດໆກໍ່ໄດ້ທີ່ຜູ້ລົງທຶນຈາກ ສປ ຈີນ ຕ້ອງການຊື້. ມັນຍາກຫຼາຍທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ຂໍ້ຕົກ ລົງໃນໄລຍະຍາວເພາະວ່າອະນາຄົດແມ່ນບໍ່ແນ່ນອນ; ສະນັ້ນ, ການສ້າງສັນຍາຕາມແຕ່ລະລະດູການແມ່ນເໝາະ ສົມກວ່າ.”

ການເຮັດວຽກກັບຜູ້ລົງທຶນແມ່ນມີຄວາມແນ່ນອນກວ່າ ເພາະວ່າປົກກະຕິແລ້ວຊາວກະສິກອນຮູ້ຈັກກັບຜູ້ລົງ ທຶນ. “ພວກເຮົາສາມາດສາມາດກວດສອບປະຫວັດຂອງ ຜູ້ລົງທຶນຈາກໝູ່ເພື່ອນທີ່ຢູ່ ໃນ ສປ ຈີນ ແລະ ສປປ ລາວ. ປົກກະຕິແລ້ວຜູ້ລົງທຶນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຜູ້ທີ່ຜ່ານ ໄປມາໃນຂົງເຂດນີ້. ທານ ສຸກ ເວົ້າວ່າ:

¹³ບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຊາວກະສິກອນທີ່ຜະລິດກະສິກໍາໃນແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ສາລະວັນແມ່ນເມື່ອຜົນຜະລິດຖືກຂົນສົ່ງໄປທີ່ຊາຍແດນຜູ້ລົງທຶນ ອາດຄວບຄຸມລາຄາ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດ (Fullbrook 2007, 44-47)

ເດືອນທີ່ຜ່ານມາຜູ້ລົງທຶນຄົນໜຶ່ງເຂົ້າມາບ້ານນີ້ຊຶ່ງເປັນຄັ້ງທໍາອິດຂອງລາວ. ລາວເວົ້າວ່າລາວໄດ້ລົງທຶນຢູ່ເມືອງສິງ ແລະ ຕ້ອງການປູກກວຍຢູ່ເຂດນີ້; ແລະ ຂ້າພະເຈົ້າແນະນຳວ່າລາວຄວນຈະໄປພົບກັບເມືອງເພື່ອສະເໜີການລົງທຶນກ່ອນ. ຖ້າເມືອງຕົກລົງເຫັນດີພວກເຮົາຈະພະຍາຍາມຊອກທີ່ດິນໃຫ້. ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍບໍ່ໄດ້ເຫັນລາວກັບມາອີກ; ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ຍິນວ່າລາວໄປເມືອງອື່ນເຊັ່ນກັນ.

ເຖິງແມ່ນວ່າຜ່ານມາຊາວກະສິກອນໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນໂດຍປາສະຈາກສະໜັບສະໜູນຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ; ທ່ານ ສຸກ ຄິດວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ຫຼາຍດ້ານ. “1) ຊ່ວຍເຈລະຈາກັບຜູ້ລົງທຶນກ່ຽວກັບການຂຶ້ນລາຄາ. ແຕ່ຂ້າພະເຈົ້າຄິດວ່າເພື່ອສາມາດເຈລະຈາໄດ້ດີຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຄວນຈະມີຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານກ່ຽວກັບຕະຫຼາດໃນ ສ ປ ຈີນ. 2) ສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານເຕັກນິກ. ປະຈຸບັນພວກເຮົາອາໄສ ການສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານເຕັກນິກຈາກຝ່າຍຈີນເກືອບທັງໝົດ. ພວກເຮົາປະຕິບັດຕາມການແນະນຳຂອງຝ່າຍຈີນທຸກຢ່າງແຕ່ວ່າພວກເຮົາຈະຮູ້ໄດ້ແນວໃດວ່າມັນເປັນວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດສໍາລັບການປັບປຸງການຜະລິດ?” ໂດຍທົ່ວໄປນະໂຍບາຍຂອງລັດແມ່ນເພື່ອຊຸກຍູ້ຊາວກະສິກອນປູກພືດເປັນສິນຄ້າເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ; ແຕ່ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງຍັງບໍ່ໄດ້ເຮັດວຽກຢ່າງໃກ້ສິດເທົ່າທີ່ຄວນກັບຊາວກະສິກອນເທື່ອ.”

ການສັງເກດການ

ຊາວກະສິກອນຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ໃນ 3 ປະເດັນຄື: 1) ຊ່ວຍເຈລະຈາ, ດວຍການ ສະໜັບສະໜູນຈຸດຍືນ ຫຼື ຕ່າງໜ້າຊາວກະສິກອນໃນການເຈລະຈາ. 2) ສະໜອງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ຕະຫຼາດ. 3) ຄຸ້ມຄອງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ແຜນການສະເໜີການລົງທຶນ.

ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນເຫັນວ່າຈຸດອ່ອນຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແມ່ນການເຈລະຈາ ແລະ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ; ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງພະຍາຍາມ ບັນລຸຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຈລະຈາເພື່ອເພີ່ມລາຄາ ແລະ ກໍ່ສະເໜີຄ່າທໍານຽມສໍາລັບທີ່ດິນ. ພວກເຮົາປະເມີນລາຄາ ແລະ ຄ່າທໍານຽມທີ່ດິນໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບຮູ້ໃນຊ່ວງໄປຢ້ຽມຢາມ ສປ ຈີນ ຫຼື ຜ່ານເຄືອຂ່າຍໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ຍາດພີ່ນ້ອງ. ການທີ່

ຊາວກະສິກອນຄາດຫວັງໃຫ້ ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈະປະຕິບັດໜ້າທີ່ທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ປະຕິບັດຜ່ານມາສາມາດແປໄດ້ຫຼາຍທາງ:

1) ຊາວກະສິກອນເຫັນວ່າມັນເປັນການກະຈາຍອຳນາດ ຫຼື ຄວາມສໍາພັນ; ແລະ ໜຶ່ງໃນບົດບາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແມ່ນການສະໜອງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຕະຫຼາດ ແລະ ຄໍາແນະນຳທາງດ້ານເຕັກນິກ, ໃນຮູບແບບເອື້ອຍອີງ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມຊາວກະສິກອນໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນແລ້ວວ່າເຂົາເຈົ້າສາມາດໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຈຳນວນໜຶ່ງ ແລະ ສາມາດເຈລະຈາໄດ້ຜົນດີຂຶ້ນ. ຈຸດອ່ອນຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນບໍ່ມີທັກສະ ແລະ ຄວາມຮູ້ທີ່ພຽງພໍທີ່ຈະຊອກຫາ ແລະ ເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ, ເຂົ້າໃຈຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ແລະ ແປຄວາມໝາຍຂອງຂໍ້ມູນຕະຫຼາດ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຄວາມຮູ້ທີ່ພຽງພໍສາມາດຊ່ວຍສ້າງເຂົ້າເຈົ້າຢູ່ໃນຈຸດຍືນທີ່ເຂັ້ມແຂງໃນການເຈລະຈາກ່ຽວກັບການຜະລິດ. ຄວາມສາມາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ຈະໄດ້ຮັບ ແລະ ແປຄວາມໝາຍຂໍ້ມູນຕະຫຼາດບໍ່ສາມາດພິສູດໄດ້ ແລະ ຖ້າມີອາດຈະແມ່ນລັກສະນະທີ່ຕິດພັນກັບວຽກວິຊາສະເພາະຂອງເຂົາເຈົ້າ. ດ້ານການສະໜອງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຕະຫຼາດບໍ່ແມ່ນໜ້າທີ່ສະເພາະຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສະນັ້ນຄວາມອາດສາມາດໃນດ້ານດັ່ງກ່າວຈຳກັດ. ໃນກໍລະນີທີ່ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳກັດຂອງຕົນເອງເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນໃນເລື່ອງທີ່ເຂົາເຈົ້າສາມາດເຮັດໄດ້ດ້ວຍຕົນເອງນັ້ນເຫັນວ່າການໃຫ້ຄໍາປຶກສາ ຫຼື ຝຶກອົບຮົມຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ນັ້ນບາງຄັ້ງບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນ. ອີງໃສ່ຄວາມອາດສາມາດທີ່ຈຳກັດ, ບົດບາດທີ່ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງອາດຈະປະຕິບັດໄດ້ດີແມ່ນການກຳນົດຊະນິດພືດຜັກທີ່ເມາະສົມທີ່ສຸດສໍາລັບເງື່ອນໄຂທ້ອງຖິ່ນ, ສະໜອງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ວິທີການທີ່ມີປະສິດທິຜົນທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຜົນຜະລິດສູງສຸດ.

2) ຊາວກະສິກອນ ຮູ້ສຶກວ່າເສຍປຽບ ເພາະວ່າ ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມີຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກທີ່ພຽງພໍສໍາລັບພືດຜັກຊະນິດພັນໃໝ່; ເຫດຜົນໜຶ່ງທີ່ເຂົາຮວມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນການສະໜອງຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກ. ແນວໃດກໍຕາມ, ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກແມ່ນບັນຫາໃນໄລຍະສັ້ນ; ການຂາດຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດທາງດ້ານເຕັກນິກອາດຈະແກ້ໄຂໄດ້ຈາກການຮຽນຮູ້ຈາກປະສົບການໃນການຜະລິດ 2-3 ປີ.

ຜະລິດຖົ່ວເຫຼືອງພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງ

3) ຊາວກະສິກອນອາດຈະຮູ້ສຶກບໍ່ພົ້ນໃຈພຽງພໍທີ່ຈະດຳເນີນການດ້ວຍຕົນເອງ ແລະ ຮັບຜິດຊອບຜົນການກະທຳ ແລະ ຍາກຍົກຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຫົວສິນໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງຖ້າມີການຂັດແຍ່ງກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ເຂົາເຈົ້າສັນຍານຳເພາະຊາວກະສິກອນອາດຈະຮູ້ສຶກວ່າເຂົາເຈົ້າມີສິດທີ່ຈະຫວັງໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງເຂົ້າມາແກ້ໄຂບັນຫາ ຫຼື ທົດແທນເຂົາເຈົ້າທາງໃດທາງໜຶ່ງ. ເຖິງແມ່ນວ່າຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ດີປານໃດກໍຕາມມັນກໍຍັງເປັນຄຳຖາມກ່ຽວກັບຂໍ້ຈຳກັດທີ່ມີຊຶ່ງໄດ້ສະແດງໃຫ້ຊາວກະສິກອນໄດ້ເຫັນ. ຊາວກະສິກອນໝູນໃຊ້ຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຜູ້ຊ່ວຍແກ້ບັນຫາ, ຄວາມສຽງທີ່ເຮັດທຸລະກິດກັບຜູ້ລົງທຶນຕ່າງປະເທດລວມທັງຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກກ່ຽວກັບການສຳລະກັບຜູ້ລົງທຶນຕ່າງປະເທດຈຳນວນໜຶ່ງໂດຍກົງຢ່າງເພາະສົມເຖິງແມ່ນວ່າບໍ່ສົມບູນແບບ ແລະ ຍັງຂາດປະສິດທິພາບໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕະການທາງດ້ານກົດໝາຍ.

4) ຊາວກະສິກອນອາດຈະຄິດວ່າການມີຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງເຮັດວຽກນຳອາດເປັນການໃຫ້ອຳນາດເຂົາເຈົ້າໃນການເຈລະຈາຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນສົມດູນກັນຍິ່ງຂຶ້ນ. ການແນະນຳຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ໄປຫາຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງກ່ອນລິເລີ່ມເຈລະຈາກ່ຽວກັບຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດ, ເບິ່ງຜົວເຜີນແລ້ວຊາວກະສິກອນອາດຈະປະຕິບັດຕາມລະບຽບການ ຫຼື ແມ່ນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງແບບປົກກະຕິ. ແຕ່ຕົວຈິງແລ້ວມັນອາດເປັນການຍົກ

ຮັບຜິດຊອບໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ເປັນຜູ້ປະຕິບັດກັບຜູ້ລົງທຶນ. ນອກນັ້ນ, ການແນະນຳຜູ້ລົງທຶນໄປຫາຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງອາດຈະເປັນກົນໄກໃນການກັນຕອງຜູ້ລົງທຶນອີກຮູບການໜຶ່ງ. ຄຳສັ່ນເບື້ອງເຊັ່ນ: ເວລາ ແລະ ງົບປະມານໃນການເຮັດວຽກກັບຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ອື່ນໆອາດຈະເປັນຕົວຕ້ານ ແລະ ກັນຕອງຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ຫຼື ບໍ່ມີຄວາມອາດສາມາດອອກໄປ.

ບັນຫາໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໄລຍະຍາວແມ່ນ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ. ບັນຫານີ້ອາດເກີດຂຶ້ນຍ້ອນຫຼາຍສາເຫດເຊັ່ນວ່າ: 1) ຊາວກະສິກອນ ປະເຊີນກັບການຜູກຂາດ. 2) ຊາວກະສິກອນຍັງບໍ່ໄດ້ພົບກັບຜູ້ຊື້ທີ່ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດສູງ, ໄກກັບຕະຫຼາດ, ຄວາມຕ້ອງການຍິ່ງຕ່ຳ ແລະ ກຳລັງຊື້ຍັງອ່ອນ.¹⁴ 3) ຂາດອຳນາດໃນການຕໍ່ລອງໂດຍສະເພາະແມ່ນການຂາຍຜົນຜະລິດສຸດຕະຫຼາດ ໃນ ສປ ຈີນ. 4) ບໍລິມາດຜົນຜະລິດອາດບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະດຶງດູດຜູ້ຊື້ທີ່ສົນໃຈດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄວາມຮັບປະກັນໃນການສະໜອງຜົນຜະລິດຫຼາຍກວ່າລາຄາ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນເອົາຊະນະບັນດາອຸປະສັກເຫຼົ່ານັ້ນດ້ວຍການດຳເນີນການຜະລິດຮ່ວມກັບຜູ້ລົງທຶນໃນທາງທີ່ໂປ່ງໃສ. ນອກນັ້ນ, ຍັງເຫັນວ່າການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ເປັນບ່ອນອີງສຳລັບການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.

¹⁴ເບິ່ງເອກະສານຄັດຕິດສຳລັບການກຳນົດລາຄາຊຶ່ງແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງລາຄາທີ່ກຳນົດໃນພື້ນທີ່ໃນລາວ ແລະ ຜູ້ຂາຍສິນຄ້າປາກກິງ.

ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງອາດຕ້ອງການການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ມັນຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດປະຕິບັດໜ້າທີ່ນີ້ ແລະ ເປັນສື່ກາງໄດ້ ຫຼື ບໍ່. ດັ່ງກໍລະນີທີ່ກ່າວມາ; ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດພູດຄາທໍານຽມທີ່ດິນທີ່ຊາວກະສິກອນສະເໜີໃນມູນຄ່າ 100,000 ກີບ ຕໍ່ ໝູ່ ລົງເປັນ 50,000 ກີບ ຕໍ່ ໝູ່. ໃນກໍລະນີນີ້ປະກົດວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດນໍາໃຊ້ອໍານາດໜ້າທີ່ເພື່ອປົກປັກຮັກສາທີ່ດິນສໍາລັບການຜະລິດສະບຽງອາຫານໃນທ້ອງຖິ່ນ. ການຕັ້ງຄ່າທໍານຽມທີ່ຕໍ່າຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນການພູດລາຍຮັບ ແລະ ໂອກາດສໍາລັບການພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນຂອງຊາວກະສິກອນ; ໃນຂະນະດຽວກັນມັນເປັນການສະໜອງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ. ການຕັ້ງຄ່າທໍານຽມທີ່ຕໍ່າສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງມີອໍານາດ. ອໍານາດນັ້ນສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານແທນທີ່ຈະກົດລາຍຮັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ມັນອາດຈໍາເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ຕັດຄ່າສິນເບື້ອງຂອງຜູ້ລົງທຶນ, ເພື່ອອະນຸລັກທີ່ດິນສໍາລັບການຜະລິດສະບຽງອາຫານໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ສະຫຼຸບ

- ຊາວກະສິກອນສາມາດໄດ້ຮັບ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ແລະ ເຈລະຈາ ກັບຜູ້ລົງທຶນຢ່າງມີຜົນສໍາເລັດ
- ໂດຍອາໄສປະສົບການຊາວກະສິກອນອາດຈະເອົາຊະນະບັນຫາກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກ
- ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງມີຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນຊຶ່ງມັນເປັນກົນໄກທີ່ຈະເອົາຊະນະຄວາມສູງ ແລະ ອຸປະສັກໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ
- ເນື່ອງຈາກ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕະການຕ່າງໆ, ຊາວກະສິກອນໝູນໃຊ້ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງເພື່ອພູດຜ່ອນຄວາມສູງຕໍ່ເຂົ້າເຈົ້າ
- ຊາວກະສິກອນມີການນໍາໃຊ້ຍຸດທະສາດໃນການພູດຜ່ອນຄວາມສູງ ແລະ ຍາຍຄວາມຮັບພິດຊອບກ່ຽວກັບການອະນຸຍາດ ການຜະລິດກະສິກໍາແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃນຮູບແບບແນະນຳຜູ້ລົງທຶນໄປຍັງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດສະໜັບສະໜູນຊາວກະສິກອນ ແລະ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໂດຍສະເພາະແມ່ນການປະເມີນທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ສິ່ງເສີມແນວພັນ, ວິທີການປູກຝັງທີ່ເມາະສົມກັບເງື່ອນໄຂໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ອາດໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງສຸດ

- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຂາດຄວາມຕັ້ງໃຈຫຼື ຄວາມສາມາດໃນການສະໜອງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານດ້ານການຕະຫຼາດຢ່າງພຽງພໍ
- ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ບໍ່ໄດ້ໝູ່ງໝັ້ນທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມ ໃນການເຈລະຈາ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ - ແມ່ນແຕ່ເປັນກາງ ຫຼື ພູດທັດສະນະກ່ຽວກັບການປະສານງານ.
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຂາດຄວາມສາມາດໃນການແກ້ໄຂບັນຫາສວນໄດ້ສວນເສຍລະຫວ່າງການຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ລົງທຶນ

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຕະຫຼາດ ສໍາລັບການເຈລະຈາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ
2. ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນກົນໄກທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນການເອົາຊະນະອຸປະສັກກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ
3. ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ຊ່ວຍສ້າງ ຄວາມໂປ່ງໃສ
4. ຄ່າທໍານຽມການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ເປັນຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ສະແດງເຖິງຄວາມຮັບພິດຊອບຂອງຜູ້ລົງທຶນ

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຍ້ອນຫຍັງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈຶ່ງກໍານົດຄ່າທໍານຽມການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ສໍາລັບການຜະລິດສະບຽງອາຫານໃນທ້ອງຖິ່ນຕໍ່າ ແທນທີ່ຈະສະຫງວນທີ່ດິນສໍາລັບການຜະລິດສະບຽງອາຫານສໍາລັບທ້ອງຖິ່ນ?
- ຂ. ຄ່າທໍານຽມການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນອັດຕາຕໍ່າກວ່ານັ້ນໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ການພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ ໄດ້ແນວໃດ ?
- ຄ. ຊາວກະສິກອນ ຕ້ອງການຄວາມຮູ້ຫຍັງເພື່ອເພີ່ມຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຕະຫຼາດ ?
- ງ. ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ຄວນຈະສຸມໃສ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບົດບາດ ຫຍັງ?
- ຈ. ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງສາມາດ ທົບທວນການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົ້າເຈົ້າ ແລະ ສຸມໃສ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ 2-3 ພາລະບົດບາດ ເພື່ອເຮັດຫຼອນໜາທີ່ ແລະ ໃຫ້ໄດ້ດີຂຶ້ນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຄັດເລືອກ ຊະນິດພັນພືດ ແລະ ວິທີ ທີ່ແທດເມາະກັບເງື່ອນໄຂທີ່ຈໍາກັດຂອງທ້ອງຖິ່ນ?

8.10. ກໍລະນີ 10. ການແຂ່ງຂັນການເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວກະສິກອນຂອງຜູ້ລົງທຶນ

ບ້ານ ຍໍ້, ເມືອງ ບຸນເໝືອ, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ

ຜູ້ລົງທຶນຫ້ອນໂຮມໝາກອຶເພື່ອສົ່ງອອກໄປປະເທດຈີນ

ປະສົບການ

ເຄື່ອຂ່າຍແບບອ້າຍນ້ອງສາມາດອໍານວຍຄວາມສະດວກຕໍ່ການຜະລິດຂ້າມຊາດ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຕ່າງປະເທດເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດມີປະສິດທິພາບດີກວ່ານັກລົງທຶນທີ່ເຫັນພ້ອມ ຫຼື ສະໝັບສະໝຸນຊອງທາງການກະສິກອນ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ

ລຽບຕາມເສັ້ນທາງນ້ອຍໆທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍຕົ້ນໄມ້ສອງຟາກທາງ, ຊາວກະສິກອນໄທລື້ກໍາລັງລວມຕົວກັນ; ບາງຄົນນັ່ງ ແລະ ບາງຄົນຍືນ, ໂອລົມ ແລະ ຢອກໄຍກັນ ອ້ອມລົດບັນຂະໜາດໃຫຍ່ຈາກ ສປ ຈີນ. ຝາທ້າຍຂອງລົດບັນທຸກທີ່ກໍາລັງເປີດຢູ່ນັ້ນເຮັດໃຫ້ສາມາດແນມເຫັນຊິງຊ້າງຂະໜາດໃຫຍ່ຢູ່ຂ້າງໃນ. ໃນຂະນະທີ່ຊາວກະສິກອນກໍາລັງຂົນເປົາໝາກອຶຄໍາຂຶ້ນຊິງຊ້າງ; ຊາຍຄົນໜຶ່ງໃສ່ໝວກທີ່ເຮັດດ້ວຍເຟືອງທີ່ມີຂອບໃບຂະໜາດໃຫຍ່ກໍາລັງອ່ານຕາຊິງຢູ່ນັ້ນແມ່ນ ທ່ານ ຄໍາແດດ, ພໍ່ຄໍາຊາວລື້ທີ່ມາຈາກເຂດຊາຍແດນຈີນ .

ທ່ານ ຄໍາແດດ ຕ້ອງການໝາກອຶ 600 ໂຕນຈາກ ຊາວກະສິກອນ, ລາວໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດກັບ ຫຼາຍບ້ານໃນເຂດນັ້ນ. ປີນີ້ຜົນເກັບກຽວຕົວຈິງໄດ້ປະມານ 120 ໂຕນ. ທ່ານ ຄໍາແດດ ເວົ້າວ່າ: “ອີງໃສ່ສະພາບພື້ນທີ່ດິນທີ່ທຳການຜະລິດມັນຄວນຈະບໍ່ມີບັນຫາ, ແຕ່ເນື່ອງຈາກວ່າຄຸນນະພາບຂອງແກນບໍ່ດີຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ໄດ້ຜົນຜະລິດຕາມທີ່ພວກເຮົາຄາດໄວ້. ປີໜ້າພວກເຮົາຈະປ່ຽນມາປູກໝາກອຶຊະນິດພັນທີ່ດີກວ່ານີ້.” ປີນີ້ ຜົນເກັບກຽວໄດ້ປະມານ 4 ລົດບັນທຸກ, ຊຶ່ງຄັນໜຶ່ງສາມາດບັນທຸກໄດ້ປະມານ 33 ໂຕນ. ທ່ານ ຄໍາແດດ ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນພຽງແຕ່ໝາກອຶຄໍາແຕ່ລາວຍັງລົງທຶນໝາກອຶຍາວນໍ້າອີກຊຶ່ງລາວຫາກໍ່ໄດ້ຂົນສົ່ງໝາກອຶຍາວຊຶ່ງໃນຈຳນວນ 10 ລົດບັນທຸກສູ່ໝາກເໜືອ ສປ ຈີນ ແລະ ຜົນຜະລິດທັງໝົດແມ່ນພາຍໃຕ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.

ຫ້ອນໂຮມໝາກອຶເພື່ອສົ່ງອອກຕະຫຼາດ

ຜູ້ທີ່ນຶ່ງໄກ້ ທ່ານ ຄໍາແດດ ທີ່ໃສ່ເສື້ອສີຟ້າຊຶ່ງກຳລັງຈັດບັນຊີຢູ່ນັ້ນແມ່ນ ທ່ານ ຈັນສີ. ລາວເປັນຕົວແທນໃຫ້ ທ່ານ ຄໍາແດດ ໃນການໃຫ້ຄໍາປຶກສາທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ຊ່ວຍຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດໃນບ້ານຂອງລາວ-ບ້ານຊຽງປີ້. ທ່ານຈັນສີເວົ້າວ່າ: “ທ່ານ ຄໍາແດດ ໄດ້ມາຖາມ ແລະ ຫາຂ້າພະເຈົ້າເພື່ອຊອກຫາທີ່ດິນຫຼາຍເທົ່າທີ່ຂ້າພະເຈົ້າສາມາດຊອກຫາໄດ້. ນອກນັ້ນລາວຍັງຫາຂ້າພະເຈົ້າເບິ່ງແຍງການຜະລິດ, ສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານເຕັກນິກໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ທາງດ້ານເຕັກນິກຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ປຶກສາ ແລະ ຂໍຄໍາແນະນຳຈາກຊຽງຊານທາງດ້ານເຕັກນິກຂອງ ທ່ານ ຄໍາແດດ ທີ່ປະຈຳຢູ່ ສປ ຈີນ. ທ່ານຄໍາແດດ ໄດ້ສົ່ງປັດໃຈການຜະລິດມາຮອດຊາຍແດນ ແລະ ຂ້າພະເຈົ້າໄປຮັບເອົາຢູ່ທີ່ນັ້ນ. ພວກເຮົາມີໃບອະນຸຍາດຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເພື່ອຂ້າມຊາຍແດນໄປຮັບເອົາປັດໃຈການຜະລິດເຫຼົ່ານັ້ນ”.

ຄວາມຈິງແລ້ວການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເລີ່ມແຕ່ປີ 2009 ແລະ ນຳໃຊ້ລາຄາຄົງ. ຍ້ອນຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຮູ້ຈັກກັບຊາວກະສິກອນເຂດນີ້ເປັນຢ່າງດີ ທ່ານ ຄໍາແດດ ໄດ້ກັບມາອີກໃນປີທັດມາ. ທ່ານຈັນສີ ເວົ້າວ່າ: “ໃນປີ 2000 ສປປ ລາວ ໄດ້ເປີດກວ້າງໃຫ້ນັກລົງທຶນຈາກ ສປ ຈີນ ເຂົ້າມາລົງທຶນເຂດນີ້. ທ່ານ ຄໍາແດດ ໄດ້ຄົ້ນຄິດວ່າມີຫຍັງແດ່ທີ່ລາວສາມາດລົງທຶນໄດ້. ທຳອິດແມ່ນໄດ້ເລີ່ມຈາກການຊື້ເຂົ້າ; ປະມານ

¹⁵ເມືອງຫຼາແມ່ນເມືອງໜຶ່ງໃນແຂວງສົບສອງພັນນາ, ເປັນນະຄອນປົກຄອງຕົນເອງໃນແຂວງຢູນນານ, ສ ປ ຈີນ ¹⁶ເມືອງເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນຫຼາຍຢູ່ເຂດໝາກເໜືອຂອງແມ່ນ້ຳ ຢາງເຊ ໃນ ສ ປ ຈີນ

2-3 ປີ ຕໍ່ມາເກັບຊື້ໝາກອຶຍາວ; ປີກາຍນີ້ແມ່ນລົງທຶນໃສ່ໝາກອຶຄຳ,” “ທ່ານ ຄຳແດດ ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ; ພໍຄຳຈາກແຂວງ ສີສວນ ສປ ຈີນ ລົງທຶນ ແລະ ການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດໃຫ້.” ຄາດວ່າການລົງທຶນ ແລະ ການຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນໃນຊຸມປີຕໍ່ໜ້າ. ທ່ານ ຄຳແດດເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາຕ້ອງການເຮັດສັນຍາການຜະລິດ ໃນໄລຍະຍາວ ໃນ ສປປ ລາວໂດຍສະເພາະໝາກອຶຊຶ່ງມີຄວາມຕ້ອງການຫຼາຍ ໃນ ສປ ຈີນ.” “ໃນ ສປ ຈີນ, ທີ່ດິນສໍາລັບການຜະລິດບໍ່ພຽງພໍ; ຄົນຈີນຈຳນວນໜຶ່ງຕ້ອງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນເມືອງຫຼາຍ¹⁵ເພື່ອປູກໝາກກວຍ.”

ຜູ້ລົງທຶນສ່ວນຫຼາຍມາຈາກຕົວເມືອງໃຫຍ່ຜ່ານເຂດຕ່າງໆພາຍໃນປະເທດສູ່ພາກເໜືອ ສປ ຈີນ ຊຶ່ງອາກາດ ແລະ ລະດູການຂອນຂາງແຕກຕ່າງຈາກເຂດຮອນໃນ ສປປ ລາວ. ທ່ານ ຄຳແດດ ເວົ້າວ່າ: “ຄວາມຈິງແລ້ວຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍຄຳເກືອບທັງໝົດມາຈາກປັກກິ່ງ, ຊຽງໄຮ, ເຈິນດູ, ແລະ ສ່ວນໜຶ່ງມາຈາກຊາງດົງ, ຕຽນຈິນ, ຈິງຈິງ.¹⁶ ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ຫຼື ປະມານ 5 ປີ ຜ່ານມາ, ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າມາເມືອງຫຼາຍເພື່ອສັ່ງຊື້ຜົນຜະລິດ” ແລະ ໃນປະຈຸບັນເຫັນວ່າຜູ້ລົງທຶນກໍາລັງເພີ່ມຂຶ້ນໃນແຕ່ລະປີ.

ນອກນັ້ນຍັງມີພໍ່ຄ້າອື່ນ ເຊັ່ນ: ຊົນຮວາງ ຮວນດາ ກໍ່ໄດ້ສັ່ງຜູ້ຕາງໜ້າເຂົ້າເຈົ້າມາ; ຊາວລື້ ທີ່ມາຈາກ ສປ ຈີນ ທີ່ກໍາລັງນັ່ງລົມ, ເວົ້າຕະຫຼົກ ແລະ ສູບຢາກັບຊາວກະສິກອນແມ່ນຕົວແທນຂອງພໍ່ຄ້າເຫຼົ່ານັ້ນ. ໃນແຕ່ລະລະດູການ, ລາວເປັນຕົວແທນມາເກັບຊື້ຜົນຜະລິດໃນເຂດບໍ່ຫ່ານຊຶ່ງໃກ້ກັບຊາຍແດນຈີນໃຫ້ພໍ່ຄ້າທີ່ຢູ່ເມືອງໃຫຍ່ໆທາງພາກເໜືອ ສປ ຈີນ. ຊົນຮວາງກໍາລັງຊອກເກັບຊື້ໝາກອຶແຕ່ຍ້ອນບໍ່ມີຂໍ້ຕົກລົງ; ຊາວກະສິກອນເວົ້າວ່າເຂົາເຈົ້າຈະບໍ່ຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ລາວເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າເຄົາລົບຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ຈະຖືກປັບໄໝຖ້າຫາກບໍ່ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງ.

ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໄດ້ຖືກຮັບຮອງ ແລະ ເຊັນໂດຍຊາວກະສິກອນ, ທ່ານ ຄຳແດດ, ຫ້ອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນທ້ອງຖິ່ນ. ມັນມີຫຼາຍເຫດຜົນສໍາລັບການຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ຊາວກະສິກອນຄົນໜຶ່ງຊື່ ທ່ານ ແດນ ເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາບໍ່ມີທຶນທີ່ຈະຊື້ແນວພັນ, ປັດໃຈການຜະລິດ. ທຶນທີ່ພວກເຮົາມີພວກເຮົານໍາໃຊ້ທຶນຂອງພວກເຮົາເພື່ອລົງທຶນໃສ່ພືດຜັກອື່ນໆທີ່ພວກເຮົາຮູ້ສຶກວ່າມັນມີຄວາມແນ່ນອນກວ່າເຊັ່ນວ່າ: ຖົ່ງ, ສາລີ, ກະທຽມ ແລະ ຜັກບົວ.”

ທ່ານ ຈັນສີ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຄິດເຫັນກ່ຽວກັບຜູ້ລົງທຶນ, ຄວາມສູງ, ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແລະ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງວ່າ: “1) ເພື່ອກໍາຈັດຜູ້ລົງທຶນທີ່ມາລົງທຶນ ແລະ ໜີ້ປະທຸລະກິດ, ນໍາໄປໃນທາງຜິດ, ບໍ່ເກັບຊື້ຜົນຜະລິດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຂາຍໄດ້. 2), ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດໃນ ສປ ຈີນ ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ. ມີທັງຄ່າຂົນສົ່ງ, ບັນຫາກ່ຽວກັບພາສີອາກອນ ແລະ ຄ່າທຳນຽມດ່ານ. ສະນັ້ນ, ການເຮັດແບບມີສັນຍາເຮັດໃຫ້ທຸກໆໆໆໆໆໆຂຶ້ນສໍາລັບພວກເຮົາ, ພວກເຮົາສາມາດໝັ້ນໃຈກັບຕະຫຼາດ. ທ່ານ ຄຳແດດ ມັດຈຳເຖີນໃນຈຳນວນ 20,000 ຢວນ ກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງເມືອງ. ຖ້າມີບັນຫາຫຍັງເກີດຂຶ້ນເຖີນຈຳນວນນີ້ຈະຖືກມອບໃຫ້ພວກເຮົາເພື່ອເປັນການຊົດເຊີຍ. ແລະ ຖ້າບໍ່ມີບັນຫາເຖີນຈຳນວນນີ້ກໍ່ຈະໄດ້ສົ່ງຄືນໃຫ້ລາວ,”

ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ, ມັນເປັນການຍາກທີ່ຈະໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດສໍາລັບການສົ່ງອອກຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງ. ທ່ານ ຈັນສີ ໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າຄ່າສິນເບື້ອງໃນເມືອງນາໝໍ້ ແລະ ຍອດອູ ແມ່ນຕ່ຳ; ເພື່ອແກ້ໄຂອຸປະສັກໃນການສົ່ງອອກ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງກໍານົດພຽງແຕ່ຄ່າທຳນຽມໜ້ອຍໜຶ່ງສໍາລັບການສົ່ງອອກ. “ພວກເຮົາສ້າງຕັ້ງກຸ່ມຜະລິດໃນບ້ານຂຶ້ນແຕ່ພວກເຮົາຂໍລາຍເຊັນຈາກເມືອງ ແລະ ແຂວງ ສໍາລັບການສົ່ງອອກຜົນຜະລິດບໍ່ໄດ້. ຂ້າພະເຈົ້າສັນນິຖານວ່ານີ້ເປັນເພາະວ່າບາງບໍລິສັດໄດ້ມີຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດຮ່ວມກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ເພື່ອບໍ່ອ່ງກັນການເຂົ້າມາລົງທຶນຂອງນັກລົງທຶນອື່ນ,” ທ່ານຈັນສີເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາຕ້ອງການຂໍ້ຍົກເວັ້ນພາສີອາກອນສໍາລັບການສົ່ງອອກ. ປະຈຸບັນນີ້ຊາວກະສິກອນມີທຶນຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ຈະລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງ, ແຕ່ວ່າອາກອນສໍາລັບການສົ່ງອອກສູງ ແລະ ຍາກທີ່ຈະມີກໍາໄລ. ທຸກຄັ້ງທີ່ພວກເຮົາພົບກັບພະນັກງານລັດພວກເຮົາເນັ້ນໜັກບັນຫານີ້.”

ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງການຂໍ້ຕົກລົງເຊັ່ນກັນເພື່ອຈະໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກລັດ ແລະ ເຮັດທຸລະກິດຕາມລະບຽບການທີ່ຄຸ້ມຄອງການຜະລິດໃນພື້ນທີ່. ທ່ານ ຄຳແດດ ເວົ້າວ່າ: “ບໍ່ມີໃຜຈະຮັບຟັງ ທ່ານ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຈະບໍ່ຊ່ວຍເຫຼືອພວກເຮົາຖ້າບໍ່ມີຂໍ້ຕົກລົງ. ໃນ ສປ ຈີນ ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງແມ່ນເຂັ້ມງວດກວ່າທີ່ນີ້ຫຼາຍ, ພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນສັນຍາກັບຫ້ອງການສານ,”

ການລົງທຶນໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວແມ່ນຖືກຄວບຄຸມໂດຍຜູ້ລົງທຶນ 2 ທ່ານ ຈາກ ສປ ຈີນ ຊຶ່ງມີສິດທີ່ຈະເຂົ້າເຖິງ ແລະ ສົ່ງອອກ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມສິດນັ້ນບໍ່ໄດ້ຜູກຂາດເພາະວ່າ ທ່ານ ຄຳແດດ ກໍ່ສາມາດລົງທຶນໃນເຂດ

ນັ້ນເຊັ່ນກັນ. ສໍາລັບ 2 ປີທໍາອິດລາວສາມາດສົ່ງອອກ ເອງໄດ້. ສໍາລັບ 2011-2013 ທ່ານ ຄໍາແດດ ຈໍາຕອງ ໄດ້ຈາຍ 1 ໂຈ ຕໍ່ ໝາກອຶ 1 ກິໂລກຼາມ ເປັນເງິນສົດ ສໍາລັບການສົ່ງອອກຜ່ານບໍລິສັດສົ່ງເສີມການປູກພືດ ເປັນສິນຄ້າ ແລະ ສົ່ງອອກເພື່ອການປັບປຸງຊີວິດການ ເປັນຢູ່ຊຶ່ງເປັນບໍລິສັດຂອງຈີນທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດການ ລົງທຶນໃນພື້ນທີ່ມາກອນ. ທ່ານຈັນສີ ເວົ້າວ່າ: ທຸລະກິດ ຂອງບໍລິສັດດັ່ງກ່າວດໍາເນີນໄປບໍ່ໄດ້ດີປານໃດ; ຊາວກະ ສິກອນຈະປ່ຽນຂໍ້ຕົກລົງກັບບໍລິສັດມາຮວມກັບ ທ່ານ ຄໍາແດດ ພາຍຫຼັງທີ່ສັນຍາເຂົ້າເຈົ້າ ສິ້ນສຸດໃນປີ 2012.

ເຂົາເຈົ້າທັງໝົດເນັ້ນໜັກວ່າຄວາມເຂົ້າໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນເປັນປັດໃຈທີ່ຈໍາເປັນຊ່ວຍໃຫ້ການເຮັດທຸລະກິດ ຮ່ວມກັນປະສິບຜົນສໍາເລັດ. ທ່ານ ແດນ ເວົ້າວ່າ: “ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນກໍ່ແມ່ນຄວາມເຂົ້າໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ພວກເຮົາສາມາດພັດທະນາຄວາມເຂົ້າໃຈນັ້ນໂດຍຜ່ານ ການປຶກສາຫາລືເມື່ອພວກເຮົາມີບັນຫາຫຍັງພວກ ເຮົາກໍ່ສາມາດຍົກຂຶ້ນມາປຶກສາຫາລືກັບລາວ ແລະ ເມື່ອ ລາວມີຂໍ້ ຫຍຸ້ງຍາກຫຍັງລາວກໍ່ສາມາດເຂົ້າມາຫາ ພວກເຮົາ.”

ການເຄົາລົບເງື່ອນໄຂຕ່າງໆໃນຂໍ້ຕົກລົງເປັນສິ່ງທີ່ ສໍາຄັນ. ທ່ານຈັນສີ ເວົ້າວ່າ: “ເມື່ອມີການກໍານົດລາຄາ ແບບຄົງທີ່ທັງສອງຝ່າຍຄວນຈະຖືເອົາກັບລາຄານັ້ນ.”. ທ່ານ ຄໍາແດດ ເວົ້າເສີມອີກວ່າ: “ຖ້າລາຄາຫຼຸດລົງ, ພວກເຮົາຈະເສຍຜົນປະໂຫຍດແຕ່ພວກເຮົາພໍໃຈ ທີ່ຈະຈາຍເພາະວ່າພວກເຮົາໄດ້ຕົກລົງລາຄາຮ່ວມກັນ ໃນຂໍ້ຕົກລົງແລ້ວ. ພວກເຮົາຕ້ອງການໃຫ້ທຸກຝ່າຍປະ ຕິບັດຢ່າງຍຸດຕິທໍາ. ”ການພັດທະນາຄວາມສໍາພັນແມ່ນ ອີກປັດໃຈໜຶ່ງ. ທ່ານ ຈັນສີ ເວົ້າວ່າ: “ສິ່ງໜຶ່ງອີກແມ່ນ ການໃຫ້ລາງວັນຊາວກະສິກອນ, ຕົວຢ່າງທີ່ພົບຜ່ານມາ ແມ່ນ: ພາຍຫຼັງທີ່ຂາຍຜົນຜະລິດສູ່ ສປ ຈີນ ສໍາເລັດ ແລ້ວຜູ້ລົງທຶນໄດ້ນໍາເອົາໝູມາສະໜອງກັບຊາວກະ ສິກອນ”. ຄວາມຍືນຍົນ ແລະ ການປັບຕົວກໍ່ສາມາດ ຊ່ວຍໄດ້. ທ່ານ ຄໍາແດດ ເວົ້າວ່າ: “ພວກເຮົາພະຍາ ຍາມເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເພິ່ງພໍໃຈກັບເງື່ອນໄຂການ ກໍານົດລາຄາ. ຕົວຢ່າງ: ປີນີ້ເຮັດເປັນລາຄາດຽວ, ປີໜ້າ ພວກເຮົາພະຍາຍາມເຮັດໃຫ້ໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການ ຂອງຊາວກະສິກອນຄື: ການຍົກລາຄາໃຫ້ສູງຂຶ້ນ,”

ເຂົ້າໃຈ, ຮັບຮູ້ ແລະ ປັບຕົວສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນຍ້ອນ ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານສັງຄົມ. ທ່ານຈັນສີ ໄດ້ພົບກັບ ທ່ານ ຄໍາແດດ ຄັ້ງທໍາອິດແມ່ນຢູ່ເມືອງຫຼາ 20 ປີ ຜ່ານມາ ໃນຕອນທີ່ໄປຊື້ເຄື່ອງໃຊ້ສໍາລັບຄອບຄົວ ໃນ ສປ ຈີນ ແລະ 10 ປີຕໍ່ມາ ທ່ານ ແດນໄດ້ພົບ ທ່ານ ຄໍາແດດ ອີກ

ທີ່ຕະຫຼາດໃນບ້ານຍີ້.

ພໍເມື່ອການຊຶ້ງນໍ້າໜັກ ແລະ ຂົນໝາກອຶຂຶ້ນລົດສໍາເລັດ ແລ້ວກໍ່ທຽງພໍດີ, ອາຫານທຽງໄດ້ຈັດຂຶ້ນທີ່ຕູບນ້ອຍແຫ່ງ ໜຶ່ງຊຶ່ງເປັນທີ່ພັກຂອງທະຫານຮັກສາຄວາມສະຫງົບ ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວໂດຍນໍາໃຊ້ສາດປູພື້ນເພື່ອເປັນທີ່ນັ່ງ ສໍາລັບການຮັບປະທານອາຫານ. ທ່ານ ຄໍາແດດ, ທ່ານຈັນສີ, ທ່ານແດນ, ຊິນຮວງ, ຊາວກະສິກອນ ອື່ນໆ, ແມ່ຍິງ 2 ທ່ານ ທີ່ເຮັດທຸລະກິດ ແລະ ເດີນທາງ ຮ່ວມກັບ ທ່ານ ຄໍາແດດ, ແລະ ທະຫານໄດ້ຮັບປະທານອາຫານ ພ້ອມດ້ວຍການສິນທະນາຮ່ວມກັນ.

ການສັງເກດການ

ຜູ້ຊື້ຈາກ ສປ ຈີນ ກໍາລັງແຂ່ງຂັນການເກັບຊື້ຜະ ລິດຕະພັນຊາວກະສິກອນ. ມີຜູ້ລົງທຶນຫຼັກ 2 ທົ່ວໜ່ວຍ ຄື: ບໍລິສັດສົ່ງເສີມການປູກພືດເປັນສິນຄ້າ ແລະ ສົ່ງອອກ ເພື່ອປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ແລະ ສະໜັບສະໜູນຈາກທ່ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ເປັນຜູ້ລົງທຶນທໍາອິດ. ທ່ານ ຄໍາແດດ ເປັນຜູ້ ລົງທຶນທີ 2 ໃນພື້ນທີ່ຊຶ່ງເບິ່ງໄປແລ້ວອາດມີອຳນາດໜ້ອຍ ກວ່າຜູ້ລົງທຶນທໍາອິດ. ນອກນັ້ນຍັງມີພໍ່ຄ້າອື່ນໆ. ເບິ່ງຄື ວ່າຊາວກະສິກອນຮັບຮູ້ກໍາລັງຂອງຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການແຂ່ງຂັນຫຼາຍຮູບແບບຂອງຜູ້ຊື້ ຈາກ ສປ ຈີນ. ປະກົດວ່າ ທ່ານ ຄໍາແດດ ໃຫ້ເງື່ອນທີ່ດີກວ່າສໍາລັບການ ຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກວ່າຜູ້ລົງທຶນທໍາອິດ. ຜູ້ລົງທຶນ ຕ້ອງການການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອຮັບປະກັນ ການສະໜອງ ແລະ ປ້ອງກັນການແຂ່ງຂັນຈາກຜູ້ລົງທຶນ ອື່ນ. ຊາວກະສິກອນເຂົ້າຮ່ວມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ ຕົກລົງເພື່ອປົກປ້ອງຕົນເອງຈາກຜູ້ລົງທຶນທີ່ມັກຜິດສັນ ຍາ ແລະ ທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ເພື່ອເອົາຊະນະສິ່ງກົດ ຂວາງຕ່າງໆໂດຍສະເພາະການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ.

ຄວາມເຊື່ອໃຈ ແລະ ໝັ້ນໃຈຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ທ່ານ ຄໍາແດດ ໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງພື້ນຄົນ ຄວາມສໍາພັນ ແລະ ຄວາມຮູ້ຈັກກັນໃນຫຼາຍປີຜ່ານມາ. ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານສັງຄົມສາມາດເຮັດໃຫ້ ຕົວແທນຂອງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນສາມາດຮຽນຮູ້ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ມີປະສິດທິພາບ, ເຂົ້າໃຈໃນຄວາມຕ້ອງ ການ ແລະ ສົນໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ຫຼາຍຂຶ້ນ. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງ ການເຂົ້າໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນການບໍາລຸງຮັກສາ ຄວາມສໍາພັນທີ່ດີຊຶ່ງເປັນພື້ນຖານສໍາລັບການຮ່ວມມື ໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ທ່ານ ຄໍາແດດ

ຍອມຮັບວ່າ: ການຜະລິດທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນດີບໍ່ແມ່ນຍ້ອນ ຊາວກະສິກອນແຕ່ເນື່ອງມາຈາກແນວພັນທີ່ບໍ່ດີ. ການທີ່ ທານ ຄໍາແດດ ກ່າວໃນລັກສະນະນີ້ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ລົງ ທຶນໃນການສ້າງຄວາມສໍາພັນກັບຊາວກະສິກອນ; ແລະ ກົງກັນຂ້າມຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ມີຄວາມສົນໃຈໃນການສ້າງ ຄວາມສໍາພັນກັບຊາວກະສິກອນອາດຕໍານິວາຜົນເກັບ ກຽວທີ່ບໍ່ດີແມ່ນຍ້ອນຊາວກະສິກອນ ແລະ ອາດນໍາສະ ເໜີບັນຫານີ້ຕໍ່ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເພື່ອຊອກ ທາງວິທີທາງໃນແກ້ໄຂບັນຫາ. ສໍາລັບການຈົດທະບຽນ ສັນຍາກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ, ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນມີເຫດຜົນຂອງໃຜຂອງລາວແຕກ ຕ່າງກັນໄປ.

ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສະໜັບສະໜູນການຜະ ລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງດ້ວຍການ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອພື້ນຖານ ສໍາລັບການລົງທຶນ, ສົ່ງອອກ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ມາດ ຕະການຕ່າງໆຊຶ່ງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຮັບຮູ້, ຍອມຮັບໄດ້ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນຈໍານວນໜຶ່ງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມບາງຄັ້ງຄຸນນະພາບຂອງການບໍ ລິການ ຫຼື ການຊ່ວຍນັ້ນອາດຍັງບໍ່ຕອບສະໜອງໄດ້ ຕາມຄວາມໝູ່ຫວັງຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງ ທຶນ. ນອກນັ້ນຊາວກະສິກອນຍັງເຫັນວ່າຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຍັງຂັດຂວາງຄວາມພະຍາຍາມ ຂອງເຂົາເຈົ້າທີ່ຈະສົ່ງອອກໂດຍກົງສູ່ຕະຫຼາດໃນ ສປ ຈີນ. ໃນຄວາມເປັນຈິງການສົ່ງອອກຜົນຜະລິດແມ່ນບໍ່ ໄດ້ຖືກກົດຂວາງແຕ່ມັນຂຶ້ນກັບຊະນິດພືດຜັກ, ລະດູ ການ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຫຼາຍກວ່າ. ເຖິງຢ່າງໃດ ກໍຕາມ, ສິ່ງນີ້ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນວ່າມັນຍັງມີຄວາມບໍ່ເຂົ້າໃຈໃນ ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າ ໄມ້ເມືອງ ຫຼື ອາດຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນເຖິງຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ຄວາມສັບສົນກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ

ດ້ວຍເຫດຜົນໃດກໍຕາມສໍາລັບການຄວບຄຸມການລົງ ທຶນ, ແບ່ງຊັ້ນຜູ້ລົງທຶນ; ຜົນທີ່ປະກົດອອກມາມັກຈະ ເປັນທາງລົບຕໍ່ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວ ກະສິກອນ. ສະນັ້ນ, ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີລະບອບການລົງ ທຶນທີ່ມີປະສິດທິພາບ, ແບບລຽບງ່າຍຊຶ່ງອະນຸຍາດໃຫ້ ຜູ້ລົງທຶນໃດໆກໍຕາມສາມາດລົງທຶນໄດ້ຖ້າເຫັນວ່າເຂົາ ເຈົ້າໄດ້ຕາມເງື່ອນໄຂມາດຖານ ແລະ ວາງເງິນມັດຈໍາ ກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ.

ສະຫຼຸບ

- ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງການຂໍ້ຕົກລົງສໍາລັບ ການຈັດຕັ້ງການຜະລິດ
- ສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານສັງຄົມຊ່ວຍສ້າງຄວາມເຊື່ອ ໝັ້ນ, ຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ສາມາດໃຫ້ການຊ່ວຍ ເຫຼືອທີ່ມີຄຸນຄ່າສໍາລັບການຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ ຕົກລົງໂດຍສະເພາະ ການຮຽກຮອງເງິນຄໍາປະກັນຈາກ ຜູ້ລົງທຶນ
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດຂັດຂວາງຜົນ ປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມປາດຖະໜາຂອງຊາວກະສິກອນ ສໍາລັບສົ່ງອອກ ແລະ ຄ່າຂາຍກັບຜູ້ຊື້ໃນ ສປ ຈີນ ໂດຍ ກົງສໍາລັບບາງຜະລິດຕະພັນ
- ນະໂຍບາຍທີ່ຊ່ວຍຜູ້ລົງທຶນໃດໜຶ່ງອາດຕ້ານຜູ້ລົງທຶນອື່ນ ໂດຍສະເພາະ ການຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ສ້າງລາຍຮັບສໍາລັບຊາວກະສິກອນ
- ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການແຂ່ງຂັນຈາກ ສປ ຈີນ ເປັນ ເງື່ອນໄຂເອື້ອຍອໍານວຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນໃນ ສປ ປລາວ ແລະ ປັບປຸງ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃຫ້ດີຂຶ້ນ

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຫຼາຍ ແລະ ເຫັນຄຸນຄ່າຂອງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ
2. ເງື່ອນໄຂສະພາບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຄວາມໝູ່ ໝັ້ນທີ່ຈະສ້າງເຂົ້າໃຈ ແລະ ພັດທະນາໃນຄວາມສໍາພັນ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ
3. ຜູ້ລົງທຶນວາງເງິນມັດຈໍາ-ຄໍາປະກັນກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນ
4. ເງື່ອນໄຂອໍານວຍສໍາລັບການຜະລິດ ແລະ ການບໍລິໂພກລະ ຫວ່າງ ສປປ ລາວ ແລະ ຕະຫຼາດຈໍານວນໜຶ່ງໃນ ສປ ຈີນ

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຍ້ອນຫຍັງການສະໜັບສະໜູນຜູ້ລົງທຶນທີ່ມາກ່ອນ (ບໍລິສັດ ສົ່ງເສີມການຜະລິດພືດເປັນສິນຄ້າ) ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຜະ ລິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນດີ ແລະ ບໍ່ມີປະສິດທິພາບເທົ່າກັບເຮັດກັບ ຜູ້ລົງທຶນ ຜູ້ລົງທຶນທີ່ມາຫຼັງ (ທານ ຄໍາແດດ)?
- ຂ. ການສະໜັບສະໜູນ ພຽງຜູ້ລົງທຶນໃດໜຶ່ງ ຫຼາຍກວ່າຜູ້ອື່ນ ມີຜົນກະທົບຫຍັງຕໍ່ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ການຫຼຸດຜອນຄວາມທຸກຈົນ?
- ຄ. ຍ້ອນຫຍັງຊາວກະສິກອນຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດສໍາລັບ ການສົ່ງອອກ ແລະ ບໍ່ສາມາດເຈລະຈາເພື່ອຫຼຸດພາສີ ສົ່ງອອກໃຫ້ຕໍ່າ ລົງໄດ້?
- ງ. ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງຄວນຈະສຸມການຊ່ວຍ ເຫຼືອໃສ່ດ້ານໃດແດ່, ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ແລະ ສະໜອງ ການຊ່ວຍເຫຼືອນັ້ນ ສາມາດປັບປຸງ ໄດ້ແນວໃດ ?

8.11. ເປັນກໍລະນີ 11. ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພັກຄ້າ

ບ້ານ ນ້ຳແຕງກາງ, ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ

ທ່ານ ຄໍາ ໄຊຍະສານ ປູກສາລີໃນຮູບແບບການຜະລິດທີ່ມີສັນຍາ ແລະ ເຊັນດຽວກັບຕະຫຼາດເປີດ

ປະລິບການ

ລະຫວ່າງເສັ້ນທາງຫຼວງນ້ຳທາຫາບໍ່ເຕັ້ນທີມງານໄດ້ພົບ ແລະ ສຳພາດ ທ່ານ ຄໍາ ໄຊຍະສານ ຊຶ່ງອາໄສຢູ່ບ້ານ ໂລທີ່ສາງດ້ວຍໄມ້, ຕັ້ງຢູ່ຈາຍພູຊັນຊຶ່ງເບື້ອງລຸ່ມຈະມີ ສາຍນ້ຳ. ໃນເຮືອນຂອງ ທ່ານ ຄໍາ ໄຊຍະສານ; ດ້ານ ຫຼັງເປັນບ່ອນຕັ້ງໂທລະທັດ, ຕຽນອນ, ມຸງ ແລະ ໂຕະ ພອມດ້ວຍຕັ້ງນັ່ງຕ່າງໆ; ດ້ານໜ້າຂອງເຮືອນເປີດເປັນ ຮ້ານຂາຍເຄື່ອງສໍາລັບພັກຄ້າ ແລະ ຄົນທຽວທາງທີ່ກາຍ ໄປກາຍມາ. ເຄື່ອງທີ່ວາງຂາຍປະກອບດ້ວຍຜັກທຽມ ດອງ, ເຄື່ອງໃຊ້ຄົວເຮືອນ, ຢາສູບ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມຈາກ ປະເທດຈີນ ແລະ ໄທ.

ທ່ານ ຄໍາ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນຄົນຂາຍເຄື່ອງ ລາວຍັງປູກສາລີ ໃນຮູບແບບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຊຶ່ງເລີ່ມແຕ່ປີ 2007 ເປັນຕົ້ນມາ. ທ່ານ ຄໍາ ປະເມີນວາສວນຂອງ ລາວມີປະມານ 5 ໄລ ເພາະວ່າໄດ້ນໍາໃຊ້ແນວພັນປະ ມານ 15 ກິໂລກຼາມ ຫຼື ໂດຍສະເລ່ຍແລ້ວແມ່ນ 3 ກິໂລກຼາມ ຕໍ່ ໄລ. ແລະ ຜົນຜະລິດໄດ້ປະມານ 2 ໂຕນ ຕໍ່ລະດູການ. ຄວາມຈິງແລ້ວ ທ່ານ ຄໍາ ໄດ້ເຂົ້າຮວມ ການຜະລິດນໍາຫຼັງຄົນອື່ນໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ເພື່ອນບ້ານ ໃກ້ຄຽງໄດ້ເລີ່ມການຜະລິດແບບມີສັນຍາຕັ້ງແຕ່ປີ 2005. ທ່ານ ຄໍາ ເວົ້າວ່າ: “ຖ້າມີຊາວບ້ານຫຼາຍຄົນຕົກ ລົງເຮັດການຜະລິດກັບຜູ້ລົງທຶນແລ້ວຜູ້ອື່ນໆກໍຮູ້ສຶກ ວ່າເຂົາເຈົ້າຄວນເຮັດເຊັ່ນກັນ.”

ໃນເບື້ອງຕົ້ນຊາວກະສິກອນໄດ້ເຮັດການຜະລິດແບບມີ ຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງ. ທ່ານ ຄໍາ ເວົ້າວ່າ: “ມີ 2 ເຫດຜົນສໍາລັບການເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກ ລົງຮ່ວມກັບຜູ້ລົງທຶນ. 1) ເພາະວ່າການເຮັດການຄ້າ ກັບພັກຄ້າພຽງຢ່າງດຽວແມ່ນບໍ່ມີຄວາມແນ່ນອນ. 2) ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງທີ່ຈະຖືກຜູ້ລົງທຶນຫັກຫຼັງ ເພາະວ່າພວກເຮົາໄດ້ພົບມາກອນແລ້ວ, ຄັ້ງນັ້ນພວກເຮົາ ຈຳຕ້ອງໄດ້ຂາຍສາລີໃນລາຄາ 500-600 ກີບ ຕໍ່ ກິໂລ ກຼາມເພາະລາຄາສາລີຕົກຕໍ່າ,” ການເກັບຊື້ສາລີແມ່ນມີ ການແຂ່ງຂັນກັນຫຼາຍ. ທ່ານ ຄໍາ ເວົ້າວ່າ: “ຈຳນວນຜູ້ເກັບ ຊື້ບໍ່ແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍໃນແຕ່ລະປີ. ປົກກະຕິຈະມີພັກຄ້າ 2 ຄົນ, ຜູ້ລົງທຶນ 2 ຄົນຊຶ່ງຄົນໜຶ່ງແມ່ນທາງພາກລັດແນະນຳມາ. ປະລິມານການຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍແຕ່ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພັກຄ້າ ຊື້ເອົາທັງໝົດ,” “ໂດຍທົ່ວໄປໃນບ້ານນີ້ພື້ນທີ່ກະສິກໍາບໍ່ໄດ້ ເພີ່ມຂຶ້ນແຕ່ວ່າພື້ນທີ່ການປູກສາລີແມ່ນຂະຫຍາຍເພີ່ມຂຶ້ນ.”

ຊາວກະສິກອນສາມາດບັບປຸງການຄ້າປະກັນ ດານຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ລຸດຜ່ອນຄວາມສຽງ ຂອງການຜະລິດທີ່ແຍກກັນລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພັກຄ້າ

ໃນເຂດນີ້ ມີຜູ້ລົງທຶນ 3 ກຸ່ມ ສະເໜີການລົງທຶນ 3 ແບບ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ:

- ຜູ້ລົງທຶນປະກອບການຄົນຈີນ: ແນວພັນ + ຢາປາຍສັດຕູພືດຈຳນວນໜຶ່ງ + ລາຄາຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ + ສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍ
- ຜູ້ລົງທຶນ ທີ່ແນະນຳຈາກ ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ: ແນວພັນ + ຢາປາຍສັດຕູພືດ + ລາຄາຄົງທີ່
- ພໍ່ຄ້າ: ລາຄາຕາມແຕ່ລະພັນທີ່

ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການຜູ້ລົງທຶນປະກອບການຄົນຈີນ ເພາະວ່າລາວໃຫ້ລາຄາດີ ແລະ ມີສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍ ຫຼື ກອນປູກ, ເກັບ 10-15 % ຂອງມູນຄ່າປັດໃຈ ການຜະລິດທີ່ສະໜອງໃຫ້ໃນຮູບແບບສິນເຊື້ອ; ແຕ່ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫຼາຍກູ້ຢືມຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ປູກພືດຜົນ ຫຼື ພາຍຫຼັງເພາະເຂົາເຈົ້າເຫັນວ່າມັນເປັນຈຸດໄດ້ປຽບໜຶ່ງ. ໃນການສ້າງຂໍ້ຕົກລົງ; ຕົວແທນຜູ້ລົງທຶນເປັນຜູ້ເຊັນຂໍ້ຕົກລົງກັບນາຍບ້ານ ແລະ ນາຍບ້ານສ້າງຂໍ້ຕົກລົງກັບຊາວກະສິກອນແບບປາກເປົ່າ, ລາຄາແມ່ນອີງໃສ່ລາຄາຕະຫຼາດ. ແນວໃດກໍຕາມ, ຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບສິນເຊື້ອສ່ວນຫຼາຍຈະຕົກລົງແບບປາກເປົ່າ.

ຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແນະນຳມາ ເພາະວ່າລາຄາຄົງທີ່ທີ່ກຳນົດແມ່ນຕ່ຳ ແລະ ບໍ່ມີສິນເຊື້ອ.

ປົກກະຕິຊາວກະສິກອນຂາຍຜົນຜະລິດພຽງເຄິ່ງໜຶ່ງໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນຄົນຈີນ. ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າຊຶ່ງບາງຄັ້ງຂັບລົດ 10 ລໍ້ ຊອກຊື້ສາລີທີ່ມີຕາມບ້ານຕ່າງໆ. ທ່ານ ຄຳ ຄິດວ່າ: ຜູ້ລົງທຶນອາດບໍ່ຮູ້ວ່າຊາວກະສິກອນແບ່ງຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ພໍ່ຄ້າເຖິງແມ່ນວ່າຕົວແທນຂອງຜູ້ລົງທຶນລົງມາບ້ານເປັນປະຈຳກໍຕາມ. ທ່ານ ຄຳເວົ້າວ່າ: “ຕົວແທນຜູ້ລົງທຶນມາປຶກສາຫາລືກັບຊາວກະສິກອນເປັນປະຈຳ ແລະ ທຸກຄັ້ງທີ່ລາວຈະມາລາວຈະແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ລ່ວງໜ້າ ແລະ ພວກເຮົາຈຳຕ້ອງໄດ້ຢູ່ບ້ານເພື່ອພົບລາວເພື່ອມີບັນຫາຫຍັງຈະໄດ້ປຶກສາຫາລືກັນ.”

ມາຮອດປະຈຸບັນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເຫັນວ່າປະສົບຜົນສໍາເລັດເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ສ້າງຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນຍັງມີການຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນອື່ນ. ທ່ານ ຄຳ ເວົ້າວ່າ: “ ຖ້າ [ບັນຫາ] ຫາກເກີດຂຶ້ນຈິງພວກເຮົາຈະຕ້ອງໄດ້ນຳກັນປຶກສາຫາລື, ອ່ານຜານຂໍ້ຕົກລົງຄືນ. ພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ສັງເກດເບິ່ງປະຕິກິລິຍາຂອງຜູ້ຊື້ ເພື່ອຕັດສິນໃຈວ່າພວກເຮົາຈະນຳໃຊ້ມາດຕະການໃດ. ມາຮອດປະຈຸບັນພວກເຮົາຍັງບໍ່ທັນ

ໄດ້ປະສົບກັບບັນຫາລັກສະນະນີ້ເທື່ອ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ຄວາມຕ້ອງການຜະລິດຕະພັນຂ້ອນຂ້າງສູງ, ຖ້າພວກເຮົາຫາກມີບັນຫາກັບຕົວແທນຂອງຜູ້ລົງທຶນພວກເຮົາອາດຈະສາມາດຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນອື່ນໆໄດ້,”

ທ່ານ ຄຳ ຄາດວ່າ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຄົງຍັງຈະສືບຕໍ່. “ໃນອະນາຄົດມັນຂຶ້ນກັບສະພາບການຕົວຈິງ. ຕົວຢ່າງ: ຖ້າມີຜູ້ລົງທຶນຜູ້ທີ່ໃຫ້ເງື່ອນໄຂດີກວ່າພວກເຮົາຈະສ້າງຂໍ້ຕົກລົງກັບເຂົາເຈົ້າ. ສໍາລັບການລົງທຶນດ້ວຍຕົນເອງນັ້ນ, ມັນຂຶ້ນກັບວ່າພວກເຮົາສາມາດເກັບເງິນໄດ້ພຽງພໍ ຫຼື ບໍ່.”

ການສັງເກດການ

ປົກກະຕິຂໍ້ຕົກລົງສໍາລັບການຜະລິດປະກອບດ້ວຍການແລກປ່ຽນຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ຕ່າງໆ. ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງສິນເຊື້ອ 2 ປະເພດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. 1) ປັດໃຈການຜະລິດ. 2) ເງິນສົດ. ທັງສອງສິ່ງນີ້ເປັນການຮັບປະກັນມູນຄ່າຜົນຜະລິດໃນອະນາຄົດພາຍໃຕ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ການສະໜອງສອງປັດໃຈນີ້ລ່ວງໜ້າໃຫ້ຊາວກະສິກອນແມ່ນຄວາມສູງໜຶ່ງສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນ. ແຕ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຊາວກະສິກອນ ແລະ ຄວາມສາມາດທີ່ຈະປະຕິບັດມາດຕະການ ແລະ ເກັບທຶນ ຫຼື ສິນເຊື້ອຄືນໄດ້. ສໍາລັບຊາວກະສິກອນເງິນສົດທີ່ກູ້ຢືມແມ່ນການຈ່າຍເງິນລ່ວງໜ້າ ແລະ ຂົດເຊີຍໃນກໍລະນີຜູ້ລົງທຶນປະຕິເສດທີ່ຈະຊື້ສາລີ. ສິນເຊື້ອອາດຈະເປັນກົນໄກສໍາລັບການສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງຊາວກະສິກອນຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນ. ເຊັ່ນດຽວກັນ, ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະສະແດງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຊາວກະສິກອນໂດຍສະໜອງສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍລ່ວງໜ້າພາຍຫຼັງທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ລົງມືທໍາການຜະລິດແລ້ວ.

ຜູ້ລົງທຶນ ໄດ້ລົງທຶນປັດໃຈການຜະລິດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນເອົາຊະນະຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກກ່ຽວກັບເງິນທີ່ຈະລົງທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າ ຫຼື ທຶນທີ່ເຂົາເຈົ້າມີອາດສາມາດນຳໃຊ້ໃນຈຸດປະສົງອື່ນ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ປັດໃຈການຜະລິດທັງໝົດທີ່ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງໃຫ້ເພື່ອຜະລິດສາລີໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ແບ່ງປັດໃຈການຜະລິດເຫຼົ່ານັ້ນສ່ວນໜຶ່ງ ສໍາລັບການປູກພືດຜົນເພື່ອຂາຍໃຫ້ທັງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າ. ນີ້ໝາຍວ່າຜູ້ລົງທຶນໄດ້ສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນສໍາລັບປັດໃຈການຜະລິດຢ່າງພຽງພໍ ສໍາລັບການຜະລິດເພື່ອພໍ່ຄ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການແຂ່ງຂັນຂອງພໍ່ຄ້າຍັງມີຢູ່.

ການທີ່ຊາວກະສິກອນແບ່ງຂາຍຜົນຜະລິດໃນສັດສ່ວນທີ່ສົມເຫດສົມຜົນສໍາລັບພໍ່ຄ້າ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຍັງສາມາດຮັບປະກັນການຢູ່ລອດຂອງຜູ້ຊື້ທັງສອງນັ້ນເປັນການຮັກສາການດໍາເນີນທຸລະກິດຊຶ່ງຜູ້ລົງທຶນສາມາດສືບຕໍ່ຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວກະສິກອນ ແລະ ການກະຕຸ້ນການແຂ່ງຂັນ. ການຮັກສາທຸລະກິດໃນລັກສະນະດັ່ງກ່າວອາດມີຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ຊາວກະສິກອນໂດຍສະເພາະຖ້າເຂົາເຈົ້າຕ້ອງໄດ້ຜະລິດ ແລະ ການສະໜອງຜົນຜະລິດປະເພດອື່ນ. ການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າອາດຈະປັບປຸງເງື່ອນໄຂໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ບາງຄັ້ງເປັນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ.

ທ່ານ ຄໍາ ຄິດວ່າຜູ້ລົງທຶນບໍ່ຮູ້ວ່າຊາວກະສິກອນແບ່ງຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ພໍ່ຄ້າ, ທ່ານ ຄໍາ ອາດຄິດຖືກແຕ່ຖ້າສົມມຸດວ່າຜູ້ລົງທຶນໄດ້ຄາດຄະເນຜົນໄດ້ຮັບໂດຍອີງໃສ່ແນວພັນແຕ່ລະປະເພດ ແລະ ເງື່ອນໄຂທ້ອງຖິ່ນແລ້ວ, ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະເຫັນໄດ້ເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຜົນຜະລິດທີ່ເຂົາເຈົ້າຄາດຄະເນໄວ້ ແລະ ປະລິມານຜົນຜະລິດທີ່ຊາວກະສິກອນຂາຍໃຫ້. ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະຍອມຮັບໄດ້ທີ່ຊາວກະສິກອນຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ພໍ່ຄ້າຖ້າເຂົາເຈົ້າຕ້ອງການສ້າງຄວາມສໍາພັນການລົງທຶນໃນໄລຍະຍາວກັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ກິດຂວາງຄູ່ແຂ່ງອື່ນໆ. ເຖິງວ່າຜົນຜະລິດສ່ວນໜຶ່ງໄດ້ຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າ, ແຕ່ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ຮັບປະກັນວ່າປະລິມານສາລີນັ້ນພຽງພໍຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງໃນຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນ.

ຜູ້ລົງທຶນອາດບໍ່ສາມາດທີ່ຈະຊື້ຜົນຜະລິດໄດ້ທັງໝົດຈາກຊາວກະສິກອນເມື່ອຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ. ໃນກໍລະນີນີ້ພໍ່ຄ້າອາດເຂົ້າມາເກັບຊື້ ແລະ ເກັບຮັກສາສາລີໄວ້ໃນຊ່ວງໃດໜຶ່ງຈົນກວ່າຜູ້ລົງທຶນຈະພ້ອມທີ່ຈະເກັບຊື້. ພໍ່ຄ້າອາດຂາຍສາລີໃນລາຄາສູງຂຶ້ນໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນເພາະວ່າບໍ່ສະເພາະແຕ່ສ້າງກໍາໄລ, ແຕ່ມັນຍັງເປັນໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບພໍ່ຄ້າທີ່ສະໜອງສິນເຊື້ອ ແລະ ການເກັບຮັກສາຜົນຜະລິດນັ້ນໄວ້ໃຫ້.

ກໍລະນີນີ້ເປັນກໍລະນີທີ່ຂ້ອນຂ້າງແຕກຕ່າງກັບກໍລະນີອື່ນເພາະວ່າຊາວກະສິກອນຍັງຂາຍຜົນຜະລິດທີ່ນໍາໃຊ້ປັດໃຈການຜະລິດທີ່ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງໃຫ້ພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງໃຫ້ພໍ່ຄ້ານໍາອີກ. ແນວໃດກໍຕາມ, ມັນເປັນເລື່ອງແປກເພາະຊາວກະສິກອນເວົ້າເປັນປະຈຳວ່າມີພໍ່ຄ້າມາຊອກເກັບຊື້ແຕ່ເຂົາເຈົ້າປະຕິເສດທີ່ຈະຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້. ພໍ່ຄ້າຈະບໍ່ສາມາດດໍາເນີນທຸລະກິດໄດ້ເຂົາເຈົ້າບໍ່ສາມາດເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວກະສິກອນໃນສະ

ຖານທີ່ເຂົາເຈົ້າໄປເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນເຮັດການຜະລິດພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນ. ແນວໃດກໍຕາມ, ໃນແງ່ໜຶ່ງອີກ, ຊາວກະສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງບໍ່ໄດ້ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທັງໝົດທີ່ເຂົາເຈົ້າມີເພື່ອປູກພືດພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງ.

ຜູ້ລົງທຶນທີ່ແນະນໍາໂດຍທ້ອງຖານການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເນື່ອງຈາກປະຕິເສດໂດຍຊາວກະສິກອນເພາະວ່າໃຫ້ລາຄາຕໍ່າກວ່າ ແລະ ບໍ່ມີສິນເຊື້ອນັ້ນອາດເປັນເງື່ອນໄຂທີ່ຍາກສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ສິ່ງນີ້ບໍ່ໄດ້ສະທ້ອນເຖິງ ຫຼື ເປັນໄປຕາມກົນໄກຂອງຕະຫຼາດ ແລະ ເບິ່ງຄືວ່າມັນຈະບໍ່ສາມາດຊ່ວຍປັບປຸງລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ ແລະ ເພີ່ມຄວາມມັ່ງຄັ່ງເທົ່າກັບເງື່ອນໄຂ ກາລະໂອກາດທີ່ຜູ້ລົງທຶນຫຼື ພໍ່ຄ້າຄົນຈີນສະໜອງໃຫ້. ຖ້າທ້ອງຖານການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເນື່ອງບໍ່ສາມາດແນະນໍາຜູ້ລົງທຶນ ຫຼື ຕະຫຼາດທີ່ເພາະສົມສໍາລັບຊາວກະສິກອນມັນອາດເປັນສັນຍານບອກວ່າທ້ອງຖານການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເນື່ອງ ຄວນຈະສຸມຊັບພະຍາກອນທີ່ມີໃສ່ໜ້າວຽກ ຫຼື ເຂດໃດໜຶ່ງ ແລະ ປ່ອຍການຜະລິດເປັນໄປຕາມກົນໄກຕະຫຼາດຖ້າບ່ອນໃດຄວາມຕ້ອງການມີສູງ ຫຼື ເພາະສົມ ແລະ ແຕ່ວ່າລະບຽບການທີ່ເພາະສົມເພື່ອສ້າງຜົນປະໂຫຍດຈາກກາລະໂອກາດນັ້ນ.

ສະຫຼຸບ

- ການແຂ່ງຂັນໄດ້ສ້າງເງື່ອນໄຂດີຂຶ້ນສໍາລັບຊາວກະສິກອນໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ
- ສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍເປັນກົນໄກສໍາລັບການສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຄວາມສໍາພັນການຜະລິດ
- ສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍແມ່ນການຈ່າຍລ່ວງໜ້າສໍາລັບຊາວກະສິກອນຊຶ່ງຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງໃນການຜະລິດກັບຜູ້ລົງທຶນ
- ຜູ້ລົງທຶນອາດສາມາດໄດ້ຄືນສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍຖ້າຊາວກະສິກອນບໍ່ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງເພາະວ່າພໍ່ຄ້າບໍ່ແມ່ນເງິນຈ່າຍລ່ວງໜ້າ
- ຊາວກະສິກອນສາມາດສ້າງເງື່ອນໄຂການແຂ່ງຂັນ ແລະ ປ້ອງກັນ ຜູ້ຊື້ທີ່ອາດຈະຫຼົ່ມເຫຼວ ຖ້າເຂົາເຈົ້າແບ່ງສະໜອງຜົນຜະລິດ ໃຫ້ທັງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າ
- ເປົ້າໝາຍຂອງລັດຖະບານທີ່ຈະຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນຂອງຊາວກະສິກອນ ອາດບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດ ຖ້າທ້ອງຖານ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເນື່ອງ ແນະນໍາພຽງແຕ່ ຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ມີຄວາມອາດສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ

ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

1. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ແຂງແຮງ ແລະ ເປີດຕະຫຼາດ
ໃຫ້ມີການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າ
2. ລາຄາຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ, ປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ
ສິນເຊື້ອເງິນສິດ

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຍ້ອນຫຍັງຊາວກະສິກອນຈຶ່ງຕັດສິນໃຈແບ່ງຂາຍຜົນ
ຜະລິດທີ່ຜະລິດພາຍໃຕ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານດານ
ເງິນຂອງຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ການຄ້າ?
- ຂ. ຊາວກະສິກອນຄິດວ່າຄວາມສໍາພັນຂອງເຂົາເຈົ້າກັບ
ຜູ້ລົງທຶນແລະພໍ່ຄ້າ, ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ
ແລະ ພໍ່ຄ້າເປັນລັກສະນະໃດ?
- ຄ. ຖ້າຊາວກະສິກອນສາມາດເຂົ້າເຖິງສິນເຊື້ອຈາກ
ແຫຼ່ງອື່ນໆ ມັນຈະມີຜົນກະທົບຫຍັງຕໍ່ຄວາມສໍາພັນ
ຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ?
- ງ. ຍ້ອນຫຍັງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈຶ່ງແນະ
ນຳຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ມາດສະໜອງເງື່ອນໄຂທີ່ສາມາດ
ແຂ່ງຂັນໄດ້?

8.12. ກໍລະນີ 12. ຄວາມສໍາຄັນຂອງຄວາມເຊື່ອຖື ຫຼື ຊື່ສຽງ

ບ້ານໜຽງໄຊ, ເມືອງບຸນເໜືອ, ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ

ຊາປູກຢູ່ບ້ານເຂດເມືອງສູງ

ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງຂາດອຳ
ນາດເມື່ອເວລາຜູ້ລົງທຶນລົບໝີຈາກຊາວກະສິ
ກອນໂດຍບັດສະຈາກການຕະຫຼາດ.

ປະສົບການ

ຕາມເສັ້ນທາງເມືອງບຸນເໜືອໄປຫາຊາຍແດນຈີນ, ລະຫວ່າງ
ທາງດິນແດງ ແລະ ສາຍນໍ້າ ທີ່ມາຈາກຮ່ອມຫ່ວຍທີ່ເຕັມ
ໄປດ້ວຍປ່າໄມ້ທີ່ຂຽວສະອຸ່ມນັ້ນແມ່ນ ບ້ານໜຽງໄຊ ຊຶ່ງ
ມີການຕັ້ງເຮືອນຕັດຈອດກັນເປັນກຸ່ມຢ່າງຄົບຄາໜ້າ
ແໜ້ນ. ໃນຕອນທ່ຽງວັນໃນຂະນະທີ່ຊາວບ້ານກໍາລັງລົງ
ຫ່ວຍເພື່ອຫາປາ, ໂຕຮີ່ມສາຍຄາຫ້ອງການ ບ້ານ ທານ
ຄໍາຕູ້ນ ເມົ້າແສງສັນຊາດ ໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຫ້ອງການ
ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນການປູກຊາຈາກ
ສ ປ ຈີນ ວ່າ:

ໃນປີ 2005 ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ມີອົງໄດ້ແນະນຳຜູ້ລົງທຶນຈາກ ສປ ຈີນ ຊຶ່ງຕ້ອງການຜະລິດຊາຮ່ວມກັບຊາວບ້ານ. ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຮັບປະກັນວ່າຜູ້ລົງທຶນຈະກັບມາຊື້ຊາຊາວກະສິກອນ. ຂໍ້ຕົກລົງທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນທັງພາສາລາວ ແລະ ຈີນໄດ້ອ່ານໃຫ້ຊາວກະສິກອນຟັງ ແລະ ຊາວກະສິກອນກໍໄດ້ອ່ານເອງກ່ອນທີ່ຜູ້ລົງທຶນ, ນາຍບ້ານ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈະເຊັນຂໍ້ຕົກລົງ. ທ່ານ ຄຳຕຸນ ແມ່ນໜຶ່ງໃນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ໄດ້ຮັບເບ້ຍຊາຈຳນວນ 5,000 ຕົ້ນຈາກຜູ້ລົງທຶນ. ໃນປີ 2010 ຊຶ່ງເປັນໄລຍະເວລາທີ່ຕ້ອງໄດ້ເກັບກຽວຜົນຜະລິດຄັ້ງທຳອິດແຕ່ວ່າຜູ້ລົງທຶນບໍ່ໄດ້ກັບມາເກັບຊື້ຜົນຜະລິດ.

ຊາວບ້ານຮູ້ສຶກວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບສໍາລັບຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວຂອງຜູ້ລົງທຶນ. ພາຍຫຼັງທີ່ປະຊຸມກັນຊາວບ້ານໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຊື້ຊານັ້ນ ຫຼື ຊອກຫາຜູ້ຊື້ຄົນອື່ນໃຫ້ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງແນະນຳຊາວກະສິກອນຂາຍຊານັ້ນໃຫ້ແກ່ພໍ່ຄ້າ. ທ່ານ ຄຳຕຸນ ເວົ້າວ່າ: “ ຂ້າພະເຈົ້າຂາດເງິນທີ່ຈະລົງທຶນດ້ວນຕົນເອງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມຜູ້ລົງທຶນບໍ່ໄດ້ຊື້ຊານັ້ນພວກເຮົາສາມາດຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າ ຊຶ່ງມາຊອກຊື້ໃນບ້ານໄດ້.” ປີນີ້ ທ່ານຄຳຕຸນ ບໍ່ໄດ້ເກັບກຽວຜົນຜະລິດຊາເພາະວ່າ ລາວຫຍຸ້ງກັບການປູກໝາກນອດ.

ການສັງເກດການ

ເຖິງແມ່ນວ່າກໍລະນີນີ້ເປັນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ມັນສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງບໍ່ສາມາດບັງຄັບໃຊ້ຂໍ້ຕົກລົງທີ່ເຂົາເຈົ້າເປັນນາຍໜ້າສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນຕ່າງປະເທດດ້ວຍມາດຕະການທາງດ້ານບໍລິຫານ ຫຼື ວິທີການອື່ນໆ. ຊາວກະສິກອນເຫັນວ່າຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວຂອງຜູ້ລົງທຶນແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຊຶ່ງຮັບປະກັນວ່າຜູ້ລົງທຶນຈະກັບມາເກັບຊື້ຜົນຜະລິດ. ວິທີການແກ້ໄຂຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແມ່ນແນະນຳໃຫ້ຊາວກະສິກອນຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ໃຜກໍໄດ້. ການແກ້ໄຂແບບນັ້ນເຫັນວ່າເປັນການເພີກເສີຍຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຊາວກະສິກອນເພາະວ່າໃນກໍລະນີນີ້, ເຂົາເຈົ້າອາດບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງຂໍອະນຸຍາດຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເພື່ອຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າ.

ຊາວກະສິກອນຜິດຫວັງກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. ຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວອາດເປັນເພາະຫຼາຍເຫດຜົນ.

ຜູ້ລົງທຶນອາດຕັ້ງໃຈມາແຕ່ພົບກັບຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ບໍ່ຄາດຄິດ ຫຼື ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະບໍ່ຈົງໃຈ ຫຼື ພົບກາລະໂອກາດທີ່ໃຫ້ກໍາໄລດີກວ່າໃນທີ່ອື່ນ. ຈະແມ່ນຫຍັງເປັນສາເຫດກໍຕາມ ຫຼື ອາດບໍ່ສໍາຄັນວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງພິຈາລະນາແບບໃດຄວາມຈິງກໍຄື: ຜູ້ລົງທຶນບໍ່ເຮັດສໍາເລັດໜ້າທີ່. ໃນສາຍຕາຂອງຊາວກະສິກອນຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວນັ້ນແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຕິດພັນກັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເພາະວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຜູ້ແນະນຳຜູ້ລົງທຶນເຂົ້າມາ. ຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງບໍ່ໄດ້ມີອຳນາດໃນການບັງຄັບໃຊ້ມາດຕະການ ຫຼື ສິດໜ້າທີ່ ຫຼື ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຊົດເຊີຍ. ເຊັ່ນດຽວກັບໃນກໍລະນີ 11, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແນະນຳຜູ້ລົງທຶນທີ່ໃຫ້ເງື່ອນໄຂທີ່ຕໍ່າກວ່າເມື່ອທຽບກັບຜູ້ລົງທຶນຄົນຈີນ. ສະນັ້ນ, ຊາວກະສິກອນສາມາດປະຕິເສດຂໍ້ສະເໜີເພາະວ່າມີການແຂ່ງຂັນລະຫວ່າງຜູ້ຊື້ຕ່າງໆ.

ການລົງທຶນທີ່ຫຼົ້ມເຫຼວ ຫຼື ການລົງທຶນທີ່ມີຄຸນນະພາບຕໍ່າໄດ້ເຮັດໃຫ້ທຳລາຍຄວາມເຊື່ອຖື ຫຼື ຊື່ສຽງຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. ໃນອະນາຄົດຊາວກະສິກອນອາດຈະຍອມຮັບຄວາມພະຍາຍາມຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ຈະເປັນນາຍໜ້າໃນການສ້າງຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນໜ້ອຍລົງຕໍ່ຊາວກະສິກອນອາດຈະຢາກຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງດ້ວຍຕົນເອງ; ຊຶ່ງຈະນຳໄປສູ່ການກໍາຈັດຊອງຫວ່າງ ແລະ ການເຂົ້າມາກຽວຂອງຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໃນທຸລະກິດການຜະລິດລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ໄດ້ມາດຖານທີ່ສູງຖ້າຢາກໃຫ້ປະຊາຊົນຕ້ອນຮັບ, ເຫັນຄຸນຄ່າເປັນທີ່ຕ້ອງການ ແລະ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາວກະສິກອນ.

ຄວາມເປັນໜ້າເຊື່ອຖື ຫຼື ຊື່ສຽງ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງອາດຈະໄດ້ຮັບການປັບປຸງຖ້າສາມາດຮຽກຮ້ອງເງິນມັດຈຳຈາກຜູ້ລົງທຶນ. ເງິນມັດຈຳນີ້ອາດສາມາດແບ່ງເພື່ອຊົດເຊີຍຊາວກະສິກອນໂດຍທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ຮັບຮູ້ນຳ. ທາງເລືອກໜຶ່ງອາດຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນສະໜອງສິນເຊື່ອເງິນສົດສໍາລັບຊາວກະສິກອນ.

ສະຫຼຸບ

- ທ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງກ່ຽວກັບຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ຄວາມສໍາພັນ ກັບຊາວກະສິກອນເມື່ອເຂົາເຈົ້າແນະນຳຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊຸກຍູ້ຊາວກະສິກອນເພື່ອເຂົ້າຮ່ວມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ
- ຖ້າທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຕໍ່າສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ຫຼື ຜູ້ລົງທຶນມັນອາດຈະເປັນການຕ້ານຢັນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງທ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຫຼາຍກວ່າການຕ້ອນຮັບ
- ການເລືອກຜູ້ລົງທຶນແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງເພາະວ່າມັນເປັນໄປໄດ້ຍາກທີ່ຈະແນ່ໃຈກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບ ແລະ ເຈຕະນາຂອງເຂົາເຈົ້າ
- ຜົນຜະລິດຂອງຊາວກະສິກອນລາວອາດສາມາດແຂ່ງຂັນໄດ້ຖ້າຜະລິດຕະພັນທີ່ຜະລິດແຕກຕ່າງສິ່ງທີ່ມີໃນ ສປ ຈີນ ແລະ ມີຄຸນນະພາບສູງ

ປັດໃຈທີ່ເຮັດໃຫ້ ຫຼົ້ມເຫຼວ

1. ການເລືອກສິ່ງເສີມຜູ້ລົງທຶນ
2. ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທີ່ຈະຊົດເຊີຍ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນ

ຄໍາຖາມ

- ກ. ຍ້ອນຫຍັງຜູ້ລົງທຶນບໍ່ກັບມາຊື້ຜົນຜະລິດທັງໝົດທີ່ເຂົາເຈົ້າສະໜອງເບ້ຍຊາ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານອື່ນໆອີກ?
- ຂ. ຍ້ອນຫຍັງທ້ອງການກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງແນະນຳຜູ້ລົງທຶນທີ່ໃຫ້ຂໍ້ສະເໜີທີ່ຕ່ຳກວ່າ?
- ຄ. ຍ້ອນຫຍັງ ຈິ່ງເບິ່ງຄືວ່າທ້ອງການ ກະສິກໍາ - ປ່າໄມ້ເມືອງຈິ່ງໃຈສ້າງສາຍສໍາພັນກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ສະເໜີເງື່ອນໄຂຕ່ຳ?
- ງ. ຊາວກະສິກອນຈະຮູ້ໄດ້ແນວໃດວ່າຜູ້ລົງທຶນໄດ້ວາງເງິນມັດຈໍາ ຫຼື ບໍ່?

9. ປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດ

9.1. ປັດໃຈພາຍໃນ

ປັດໃຈພາຍໃນສາມາດກໍານົດຜ່ານຫຼັກການ, ກົດເກນ ຫຼື ມາດຖານ ແລະ ສິ່ງທີ່ປະກົດເຫັນທີ່ສໍາພັດ ແລະ ຄາດຄະເນໄດ້. ມັນຂຶ້ນກັບສັນຍາ, ໜ້າທີ່ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງລວມທັງການຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.

ຂໍ້ຕົກລົງທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ – ກໍລະນີ 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9

ບັນທຶກບັນດາຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການຕໍ່ລອງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເປັນລາຍລັກອັກສອນຊ່ວຍປັບປຸງໃຫ້ເຂົ້າໃຈສິ່ງທີ່ທັງສອງຝ່າຍຄາດຫວັງໄວ້ ແລະ ເປັນບ່ອນອີງໃນກໍລະນີທີ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງເກີດຂຶ້ນ. ສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນເປັນກົນໄກສໍາລັບສ້າງຄວາມໂປ່ງໃສ, ຄວາມແນ່ນອນ ແລະ ຄວາມໝັ້ນໃຈ.

ລາຄາຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ – ກໍລະນີ 4, 11

ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຮັບຮູ້ລາຄາທີ່ໄປແມ່ນໄດ້ກໍານົດຕາມມາດຖານລາຄາຕະຫຼາດ. ລາຄາຕະຫຼາດຂຶ້ນກັບຄວາມຊື່ສັດຂອງການຕົກລົງເພາະວ່າຕາມທິດສະດີແລ້ວລາຄາຕະຫຼາດຄວນຈະເປັນລາຄາທີ່ດີສະເໝີຊຶ່ງພໍຄ້າອາດຈະຍອມສູງເພື່ອຈະໄດ້ມາເງື່ອນໄຂສະເໝີທີ່ດີກວ່າ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ບ່ອນທີ່ພໍຄ້າເປັນຕົວແທນຊື່ສິ່ງໃຫ້ຕະຫຼາດທີ່ຢູ່ບ່ອນອື່ນທີ່ມີກໍາລັງຊື່ຫຼາຍກວ່າຈະບໍ່ມີຜົນກະທົບຫຼາຍຕໍ່ລາຄາ ແລະ ສາມາດໃຫ້ເງື່ອນໄຂສະເໝີທີ່ດີກວ່າ ແລະ ເອົາຊະນະ ລາຄາຕະຫຼາດໃນທ້ອງຖິ່ນໂດຍປາສະຈາກຄວາມສູງ. ເນື່ອງຈາກຕະຫຼາດບໍ່ໄດ້ກະແຈກກະຈາຍຍອນການປັບປຸງການສື່ສານ, ສ້າງມີການພົວພັນ ແລະ ເຄືອຂ່າຍຜ່ານການກະຈາຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ, ພໍຄ້າ ແລະ ຊາວກະສິກອນຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ລາຄາເກາະກາຍກັນໃນບໍລິເວນທີ່ກວ້າງຂຶ້ນ. ລາຄາຕະຫຼາດໃນຂໍ້ຕົກລົງມັກຈະເພີ່ມຂຶ້ນຈາກລາຄາພື້ນຖານຕໍ່າສຸດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງຂອງຊາວກະສິກອນ. ການກໍານົດຖານລາຄາທີ່ຕໍ່າສຸດແມ່ນຕອບສະໜອງຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຫຼຸດຄວາມສູງຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະເປັນແຫຼ່ງກໍານົດການແຂ່ງຂັນ. ລາຄາຄົງທີ່ແມ່ນຍາກທີ່ຈະປັບເມື່ອລາຄາຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນ. ບ່ອນທີ່ສາມາດນໍາໃຊ້ລາຄາຄົງທີ່ອາດໝາຍເຖິງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການບັງຄັບໃຊ້ບັນດາມາຕະການຕ່າງໆ.

ການຈ່າຍລ່ວງໜ້າ

ການຈ່າຍສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງລ່ວງໜ້າສະແດງວ່າຜູ້ລົງທຶນມີທຶນຮອນ, ມອບຄວາມໄວວາງໃຈ ແລະ ຄວາມໝັ້ນໃຈຕໍ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ໂອກາດໃນການຜະລິດ. ຂະບວນການຮຽກຮ້ອງຂໍການຈ່າຍລ່ວງໜ້າອາດຈະເປັນການປ້ອງການຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ບໍ່ຈົງໃຈ. ຖ້າຜູ້ລົງທຶນຖອນຕົວກອນ ຫຼື ລະຫວ່າງການຜະລິດການຈ່າຍລ່ວງໜ້າຈະເປັນການຊົດເຊີຍສໍາລັບຊາວກະສິກອນ. ການຮັບເອົາການຈ່າຍລ່ວງໜ້າອາດຈະສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ເປັນພັນທະສໍາລັບຊາວກະສິກອນ. ມັນອາດຈະສ້າງສິ່ງກົດຂວາງກັບການເຂົ້າມາແຂ່ງຂັນຂອງຜູ້ລົງທຶນອື່ນ. ການຂຶ້ນກັບການຈ່າຍລ່ວງໜ້າອາດຈະເກັບຄືນໄດ້ຖ້າຊາວກະສິກອນບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນການຜະລິດ. ການສໍາລະກອນການເກັບກ່ຽວປະຕິບັດໃນຫຼາຍຮູບແບບ. ການສະໜອງສິນເຊື້ອໃນຮູບແບບປັດໃຈການຜະລິດບໍ່ໄດ້ຖືກພິຈາລະນາວ່າເປັນການຈ່າຍເພາະວ່າບໍ່ແມ່ນເງິນສົດ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຍັງບໍ່ມີການສໍາລະໜ້າທີ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ນອກນັ້ນການຜະລິດກໍໄດ້ຮັບຜົນດີ ແລະ ກໍມີຜູ້ຊື້ເພີ່ມທີ່ປະກົດຕົວຂຶ້ນ.

ຄ່າທຳນຽມການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ – ກໍລະນີ 6, 9

ຜູ້ລົງທຶນຈ່າຍຄ່າທຳນຽມການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ຊາວກະສິກອນໂດຍອີງຕາມພື້ນທີ່ ແລະ ກອນການເກັບກ່ຽວ. ຈຳນວນເງິນອາດຈະໜ້ອຍ. ການເກັບເງິນຄືນ ອາດຈະຫຍຸ້ງຍາກຖ້າຊາວກະສິກອນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຫຼື ການຜະລິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນເພາະວ່າເງິນທີ່ໃຫ້ບໍ່ແມ່ນການກູ້ຢືມເວັ້ນແຕ່ວ່າມີການກໍານົດເງື່ອນໄຂໃນຂໍ້ຕົກລົງ. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດປະກົດວ່າມີການລິເລີ່ມໃນ ສປ ຈີນ .

ສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍແບບທົ່ວໄປ – ກໍລະນີ 4, 11

ຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ສິນເຊື້ອໃຫ້ຊາວກະສິກອນໂດຍປາສະຈາກດອກເບ້ຍເທົ່າກັບສັດສ່ວນໜຶ່ງຂອງມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ເກັບກ່ຽວທັງໝົດ. ຖ້າຜູ້ລົງທຶນຖອນຕົວກອນຊາວກະສິກອນຄວນຈະສາມາດຄອບຄອງສິນເຊື້ອນັ້ນໄດ້. ຖ້າຊາວກະສິກອນບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດທີ່ຈະສະໜອງຜົນຜະລິດດ້ວຍເຫຼດຜົນໃດໆກໍຕາມນອກຈາກຍອນບັນຫາສະພາບແວດລ້ອມທຳມະຊາດ; ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະມີເຫຼດຜົນທີ່ຈະບັງຄັບໃຫ້ຊາວກະສິກອນຈ່າຍຄືນເພາະວ່າສິນເຊື້ອທີ່ໃຫ້ແມ່ນໜ້າທີ່ເປັນພັນທະ. ເພື່ອຈ່າຍລ່ວງໜ້າໃນລັກສະນະສິນເຊື້ອຕ້ອງແມ່ນການປະຕິບັດກັບຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່, ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງເປີດກວ້າງຫຼາຍເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້. ບ່ອນທີ່ສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍຖືກເລືອກປະຕິບັດ

■ ການລົງທຶນທີ່ວາງເງິນມັດຈໍາ – ກໍລະນີ 6, 10

ເງິນມັດຈໍາ 10 % ຂອງມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ຄາດຄະເນ ທັງໝົດແມ່ນມອບໂດຍຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຮັກສາໄວ້ກັບ ທ່ານການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ. ຖ້າຜູ້ລົງທຶນຖອນຕົວ ຈາກການຜະລິດເງິນມັດຈໍານັ້ນຈະກະຈາຍໃຫ້ຊາວກະ ສິກອນເພື່ອເປັນການຊົດເຊີຍ. ເພື່ອໃຫ້ຍຸດຕິທໍາ ແລະ ມີປະສິດທິພາບມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີຄວາມໂປ່ງໃສ. ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບເງິນມັດຈໍາ. ກົນໄກສໍາລັບການແບ່ງປັນເງິນມັດຈໍາ, ຕົວຢ່າງ: ແບ່ງ ຕາມພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດ, ຕ້ອງໄດ້ຕົກລົງໃນຊ່ວຍເຈລະ ຈາກກ່ຽວກັບຂໍ້ຕົກລົງ. ເງິນມັດຈໍາອາດສາມາດຈາຍໄດ້ ທັນທີທີ່ຜູ້ລົງທຶນບໍ່ປະຕິບັດຕາມທີ່ຕົກລົງໄວ້ ຫຼື ຫຼົ້ມເຫຼວ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ມັນມີຈຸດອ່ອນໃນການການຈັດ ກຽມແບບນີ້: ຜູ້ລົງທຶນອາດຄິດວ່າເງິນມັດຈໍາກັບເຈົ້າໜ້າ ທີ່ແມ່ນມູນຄ່າຂອງການລົງທຶນໃນທຸລະກິດ, ສະນັ້ນໂດຍ ທົ່ວໄປມັນເປັນການເພີ່ມຕື່ມທຶນ ແລະ ນອກຈາກນັ້ນ ອາດຫຼຸດກາລະໂອກາດທີ່ຊາວກະສິກອນຈະໄດ້ຮັບການ ຄ້າປະກັນລາຄາຜົນຜະລິດທີ່ສູງ.

ລະບົບການຜະລິດທີ່ຮັບປະກັນ ຫຼື ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງເປັນກໍລະນີ 1

ລະບົບການຜະລິດທີ່ຮັບປະກັນ ຫຼື ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງ ໂດຍມີຝ່າຍທີ່ 3 ກວດສອບ ແລະ ຍັງຢືນ ເຊັ່ນວ່າການຄ້າ ແບບຍຸດຕິທໍາ ຫຼື ການຜະລິດແບບຊົ່ວະພາບ, ເພື່ອຮັບ ປະກັນເງື່ອນໄຂທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງຜູ້ຊື້. ລະບົບການ ຜະລິດແບບນີ້ເພີ່ມມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນຊຶ່ງຜູ້ຊື້ຈໍານວນ ໜຶ່ງຈາຍໃນລາຄາທີ່ສູງກວ່າ. ລາຄາທີ່ສູງກວ່າສາມາດ ສ້າງລາຍຮັບທີ່ສູງຂຶ້ນຊຶ່ງເປັນສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ສໍາລັບ ຊາວກະສິກອນທີ່ຈະປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດ.

9.2. ປັດໃຈພາຍນອກ

ປັດໃຈພາຍນອກແມ່ນເງື່ອນໄຂທາງດ້ານສັງຄົມ ຫຼື ເສດ ຖະກິດຊຶ່ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຂຶ້ນກັບ. ມັນອາດ ຈະເປັນສະພາບເງື່ອນໄຂທີ່ມີກອນແລ້ວທີ່ການຜະລິດ ແບບມີຂໍ້ຕົກລົງບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນກັບ ຫຼື ອາດຈະເປັນການຜະ ລິດທີ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຍຸດທະສາດເພື່ອສ້າງສະພາບ ແວດລ້ອມສໍາລັບການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ. ແຕ່ສິ່ງເຫຼົ່າ ນັ້ນມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຄຸນຄ່າ, ວັດທະນະທໍາ, ມູນມອງ, ການປະພຶດ ແລະ ປະສົບການ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ເປັນປັດໃຈ ພາຍນອກການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແຕ່ວ່າສາມາດ ມີອິດທິພົນຕໍ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຄວາມສໍາພັນ ໃນການຜະລິດແບບມີ ຂໍ້ຕົກລົງ.

ໃຫ້ຄຸນຄ່າແກ່ການສ້າງຄວາມສໍາພັນ – ກໍລະນີ 1, 2, 3, 5, 10

ຜູ້ລົງທຶນທີ່ໃຫ້ຄຸນຄ່າຕໍ່ການສ້າງຄວາມສໍາພັນກັບຊາວ ກະສິກອນພຽງພໍທີ່ຈະລົງທຶນທາງດ້ານເວລາໃນການພັດ ທະນາຄວາມສໍາພັນແມ່ນການສ້າງພື້ນຖານຄວາມເຂົ້າ ໃຈ, ຄວາມໄວ້ວາງໃຈ ແລະ ຄວາມເປັນມິດກັບຊາວ ກະສິກອນ. ການສ້າງຄວາມສໍາພັນຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ເພື່ອຕ້ານກັບຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດ ແລະ ບັນຫາທີ່ບໍ່ຄາດ ຄິດໄວ້. ຊາວກະສິກອນກໍ່ເຊັນກັນຕ້ອງໄດ້ສະຫຼະເວລາທີ່ ຈະຮັບຟັງ, ປຶກສາຫາລື ແລະ ຮຽນຮູ້ຈາກ ແລະ ກ່ຽວ ກັບຜູ້ລົງທຶນ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ພະຍາ ຍາມຫຼາຍຂຶ້ນໃນການສ້າງຄວາມສໍາພັນເພື່ອສ້າງຄວາມ ໝັ້ນໃຈສໍາລັບຊາວກະສິກອນທີ່ຈະຮັບປະກັນທີ່ດິນ ແລະ ແຮງງານ ແລະ ຜົນຕອບແທນກໍ່ຄືລາຍຮັບທີ່ຕາມມາໃນຕໍ່ໜ້າ.

ຄວາມສົນໃຈທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖື – ກໍລະ ນີ 4, 7, 10

ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ ຜູ້ທີ່ຮູ້ຊື່ງ່ານ ແລະ ກັນ, ຜານຄອບຄົວ ຫຼື ສາຍພົວພັນໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ສັງຄົມ ສາມາດແລກປ່ຽນຄວາມສົນໃຈ ແລະ ໃຫ້ຄຸນຄ່າກ່ຽວ ກັບຄວາມເຊື່ອຖື ຫຼື ກຽດຊື່ສູງຂອງເຂົາເພາະວ່າມັນເປັນ ຕົວຊີ້ບອກກ່ຽວກັບຄວາມສູງ ແລະ ຮູບແບບທີ່ເຂົາເຈົ້າ ຈະພົວພັນ ຫຼື ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ. ສະນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າສາ ມາດມີສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ທີ່ດີເພື່ອປະຕິບັດຢ່າງຍຸດຕິທໍາ ແລະ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງເພາະວ່າຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນອາດມີຜົນ ກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ການເງິນ. ໃນສະພາບ ການແບບນັ້ນຝ່າຍຕ່າງໆອາດຈະເຮັດວຽກຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາ. ແລະ ໃນນັ້ນຄວາມສໍາພັນສາມາດ ຊ່ວຍແກ້ໄຂອຸປະສັກກ່ຽວກັບຊາຍແດນ, ສ້າງພື້ນຖານທາງ ດ້ານສັງຄົມ ແລະ ທໍາມະຊາດຂອງເສດຖະກິດທອງຖິ່ນ.

ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ – ກໍລະນີ 1, 7, 8, 10

ຊ່ອງຫວ່າງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນສາ ມາດແກ້ໄຂໄດ້ໂດຍຝ່າຍທີ່ 3 ຜູ້ທີ່ມີ ຫຼື ຮູ້ຂໍ້ມູນຂາວ ສານ, ພາສາເປັນຂົວຕໍ່ໃຫ້. ອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ບຸກຄົນ ຜູ້ທີ່ອໍານວຍຄວາມສະດວກການຈັດກຽມການຜະລິດແບບ ມີຂໍ້ຕົກລົງອາດຈະສະແຫວງຫາຜົນຕອບແທນທາງດ້ານ ສັງຄົມສໍາລັບການລົງທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າເຊັ່ນ: ກໍລະນີ 1, ການ ປູກກາເຟຢູ່ພາກໃຕ້ຂອງລາວ ຫຼື ວາຜົນຕອບແທນທາງ ດ້ານການເງິນຊຶ່ງມີຫຼາຍກໍລະນີໃນພາກເໜືອເຊັ່ນວ່າ: ໄທລື້ - ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ຈາກ ສປ ຈີນ ຜູ້ທີ່ເຊື່ອມໂຍງຜູ້ລົງທຶນ ທີ່ມາຈາກເມືອງຮານ ສປ ຈີນ ກັບໄທລື້ໃນ ສປປ ລາວ ຊຶ່ງເປັນຜູ້ຕອບສະໜອງທີ່ດິນ ແລະ ແຮງງານ.

**ຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງການຜະລິດ ແລະ ການບໍລິໂພກ
– ເປັນກໍລະນີ 1, 7, 10**

ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງສະພາບອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກອາໄສຢູ່ເປັນທາແຮງ ແລະ ກາລະໂອກາດສໍາລັບທຸລະກິດ. ໃນສະພາບການດັ່ງກ່າວນີ້ຊາວກະສິກອນມີທາງໄດ້ປຸງປູກຫຼາຍຢ່າງ; ຜູ້ບໍລິໂພກກໍ່ມີຄວາມຕ້ອງການຫຼາຍແຕ່ອາດຈະເຮັດກໍາລັງຊື້ຂອງເຂົາເຈົ້າຫຼຸດລົງເພາະວ່າຢ່າງໜ້ອຍໃນຊ່ວງເວລາໃດໜຶ່ງເຂົາເຈົ້າບໍ່ອາດສາມາດຜະລິດສິ່ງທີ່ຕ້ອງການໃນທ້ອງຖິ່ນໄດ້. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ການເຊື່ອມໂຍງຜູ້ລົງທຶນ, ຜູ້ທີ່ເປັນຕົວແທນຂອງຜູ້ບໍລິໂພກ, ກັບຊາວກະສິກອນອາດຈະຕ້ອງການຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກເພື່ອຊ່ວຍເອົາຊະນະຄວາມລະເລີຍ, ການຮັບຮູ້ ຫຼື ມີຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຫຼື ບໍ່ສົມສວນ, ໄລຍະຫ່າງ ແລະ ພາສາ.

ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫຼາດ – ກໍລະນີ 1, 5, 7, 9, 10

ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບລາຄາ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານອື່ນໆທີ່ພົວພັນກັບຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ກາລະໂອກາດໃນລະດັບຂົງເຂດສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໃນການຕັດສິນວ່າສິ່ງທີ່ຜູ້ລົງທຶນສະເໜີ ຫຼື ສະໜອງໃຫ້ສົມເຫດສົມຜົນຫຼືບໍ່ ແລະ ເຈລະຈາສໍາລັບເງື່ອນໄຂທີ່ດີກວ່າ. ບ່ອນທີ່ຊາວກະສິກອນເຮັດການຜະລິດກັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ມາຈາກຕະຫຼາດທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກເຂົາເຈົ້າອາດຈະໄດ້ຜົນປະໂຫຍດຈາກຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບລາຄາທີ່ຈາຍໂດຍຜູ້ບໍລິໂພກໃນເຂດນັ້ນໆ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫຼາດທີ່ແມ່ນຍໍາ ແລະ ທັນເວລາສາມາດຫຼຸດຜ່ອນຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານອໍານາດລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ.

ເຮັດໃຫ້ດູນດ່ຽງລະຫວ່າງພໍ່ຄ້າ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ – ກໍລະນີ 1,11

ຊາວກະສິກອນທີ່ແບ່ງຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າຊ່ວຍຮັກສາການແຂ່ງຂັນ ແລະ ຈຳກັດກາລະໂອກາດທີ່ຈະມີການຜູດຂາດ. ການຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າຍັງເປັນການຄ້າປະກັນເພາະວ່າຫຼາຍຜູ້ຊື້ເທົ່າໃດກໍ່ຈະຫຼຸດການເພີ່ງພາອາໄສ ແລະ ຄວາມສູງຈຳນວນໃດໜຶ່ງ. ຊາວກະສິກອນຍັງເຮັດໃຫ້ດູນດ່ຽງການແບ່ງພັນທີ່ເພື່ອຜະລິດພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ຕະຫຼາດທົ່ວໄປ ຫຼື ການຜະລິດ ຫຼື ຂາຍແບບລັບໆໃຫ້ພໍ່ຄ້າອື່ນໆ.

ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນເຄື່ອງມືສໍາລັບການສ້າງກາລະໂອກາດທຸລະກິດ – ກໍລະນີ 9, 10

ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຊື້ໃຫ້ເຫັນວ່າການຜະລິດຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນການຈັດກຽມໜຶ່ງຊ່ວຍປັບປຸງເງື່ອນໄຂສໍາລັບການເຮັດທຸລະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າເຊັ່ນວ່າ: ການຮັບປະກັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກພາກລັດ.

ຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ຄຸນນະພາບເໝືອກວ່າລາຄາ – ເປັນກໍລະນີ 1

ເມື່ອຄຸນນະພາບເປັນສິ່ງສໍາຄັນສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນເຂົາເຈົ້າອາດຈະສາມາດ ແລະ ຈິ່ງໃຈທີ່ຈະຈາຍໃຫ້ລາຄາທີ່ສູງກວ່າລາຄາໃນຕະຫຼາດຖ້າຊາວກະສິກອນສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມຄຸນນະພາບ ຫຼື ມາດຕະຖານທີ່ກໍານົດໄວ້. ຜູ້ລົງທຶນຈະຕ້ອງໄດ້ຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີໃນບາງກໍລະນີ. ການຈາຍໃນລາຄາສູງກວ່າເປັນການໃຫ້ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ສໍາລັບຊາວກະສິກອນທີ່ຈະທໍາການຜະລິດຂໍ້ຕົກລົງຕາມເງື່ອນໄຂ ແລະ ສູນຄວາມພະຍາຍາມຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນ, ເຖິງແມ່ນຜູ້ລົງທຶນເປັນຜູ້ຜູກຂາດ.

ການຄັດເລືອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ – ເປັນກໍລະນີ 2

ຜູ້ລົງທຶນອາດໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ຕົວແທນເພື່ອຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງດ້ວຍການກວດສອບຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ຫຼື ຊື່ສຽງຂອງຊາວກະສິກອນ.

ຜູ້ລົງທຶນເປັນຜູ້ສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ເກັບຊື້ທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື – ກໍລະນີ 3, 4

ການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການຜະລິດອື່ນໆ ແລະ ການເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຕາມເວລາທີ່ກໍານົດໄວ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາຄວາມສໍາພັນຊາວກະສິກອນ.

ທ້ອງຖານກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຜະລິດທ້ອງຖິ່ນ – ເປັນກໍລະນີ 6

ທ້ອງຖານກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບຂອງດິນໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວາມເໝາະສົມສໍາລັບພືດຊະນິດຕ່າງໆເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນສາມາດເຮັດປະເມີນທີ່ໃກ້ກັບຄວາມເປັນຈິງ

ຂອງທ່າແຮງການຜະລິດ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕ້ອງຖືກຕ້ອງ ຫຼື ຊັດເຈນ, ລະອຽດ ແລະ ໃໝ່ເພື່ອໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈະໄດ້ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຮັກສາ ຫຼື ເສີມຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃຫ້ ຜູ້ລົງທຶນ

ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ການເຈລະຈາລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ – ເປັນກໍລະນີ 6

ບາງຄັ້ງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດອໍານວຍ ຄວາມສະດວກການເຈລະຈາລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ, ໂດຍສະເພາະຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ມີເຄືອຂ່າຍ ທາງດ້ານສັງຄົມ ຫຼື ຜູ້ທີ່ຮູ້ຈັກໃນຊຸມຊົນຂອງຊາວກະ ສິກອນ.

9.3. ມາດຕະການບັງຄັບ

ແນວທາງປະຕິບັດ

ປົກກະຕິແລ້ວແນວທາງປະຕິບັດມາດຕະການແມ່ນອີງ ໃສ່ກົນໄກທາງດ້ານເສດຖະກິດຊຶ່ງຊ່ວຍການຕໍ່ລອງ ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນເປັນທີ່ພໍໃຈ, ສົມເຫດສົມຜົນສໍາລັບສອງຝ່າຍທີ່ຈະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ລົງທຶນທາງດ້ານ ເວລາ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆ.

ກົນໄກທາງດ້ານສັງຄົມກໍ່ແມ່ນແນວທາງການປະຕິບັດ ມາດຕະການໜຶ່ງອີກ. ການພົວພັນສັງຄົມ, ຄອບຄົວ ຫຼື ໝູ່ເພື່ອນຊຶ່ງສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ເອື້ອຍອໍານວຍສໍາລັບການຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ ຕົກລົງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ (ກໍລະນີ 4, 7 ແລະ 10). ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ຄວາມສູງ ແມ່ນອີງປະກອບສໍາລັບມາດຕະການທາງດ້ານສັງຄົມ (ເປັນກໍລະນີ 4). ບ່ອນໃດແນວທາງປະຕິບັດທາງດ້ານ ສັງຄົມທີ່ກ່າວມາບໍ່ພຽງພໍ, ຕົວຢ່າງ: ຜູ້ລົງທຶນທີ່ບໍ່ເປັນ ທີ່ຮູ້ຈັກສະນັ້ນອາດບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມເຊື່ອຖື, ຊາວກະສິກອນ ໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຕົວກາງປະສານ ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນ (ເປັນກໍລະນີ 9).

ມາດຕະການບັງຄັບທາງດ້ານການບໍລິຫານປະກົດໃນຫຼາຍກໍ ລະນີໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແຕ່ປະກົດ ມີ 2 ລັກສະ ນະຄື: 1) ສາມາດບັນທຶກໄດ້ ແລະ ເປັນຮູບປະທໍາ ເຊັ່ນວ່າ: ຜູ້ລົງທຶນວາງເງິນມັດຈໍາໄວ້ກັບຫ້ອງການກະ ສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ (ກໍລະນີ 6 ແລະ 10). 2) ເປັນສິ່ງ

ທີ່ຄາດຫວັງໄວ້ ແລະ ເປັນນາມມະທໍາ, ເຊັ່ນວ່າ: ການ ເພິ່ງພາອາໄສຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຜູ້ໂກ ເກຍ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາ (ກໍລະນີ 8 ແລະ 12).

ຊາວກະສິກອນ ຫຼື ຜູ້ລົງທຶນບໍ່ໄດ້ຊື້ໃຫ້ເຫັນແນວທາງປະ ຕິບັດໃນທາງກົດໝາຍໃນກໍລະນີໃດໆ.

ປະສິດທິພາບ

ການປະເມີນປະສິດທິພາບຂອງແຕ່ລະກໍລະນີແມ່ນນອກ ເໜືອກອບການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ການ ພິຈາລະນາຫຍໍ້ໆແນະນໍາວ່າແມ່ນຫຍັງອາດຈະມີປະສິດ ທິພາບ ແລະ ເໝາະສົມສໍາລັບສະພາບແວດລ້ອມນັ້ນໆ. ປະກົດວ່າ ເງື່ອນໄຂບັງຄັບທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ທາງດ້ານສັງຄົມເປັນແນວທາງທີ່ງ່າຍດາຍ ແລະ ອາດ ຈະມີປະສິດທິພາບທີ່ສຸດ. ຝ່າຍຕ່າງໆທີ່ຮູ້ຈັກຊຶ່ງກັນແລະ ກັນ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກ່ຽວກັບກຽດຊື່ສູງໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ສັງຄົມອາດຈະຈູງໃຈສໍາລັບການເຈລະຈາຕໍ່ລອງຊຶ່ງ ທັງສອງຝ່າຍຮັບຮູ້ຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນ ແລະ ຄົນອື່ນ. ແຕ່ລະຝ່າຍຕ້ອງມີຄວາມຄາດຫວັງຢ່າງຊັດເຈນທີ່ຈະໄດ້ ຮັບຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ສົມເຫດສົມຜົນ ເພື່ອທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງ ໃນສັນຍາ ແລະ ຊອກຫາວິທີທາງແກ້ໄຂບັນຫາຢ່າງສັນຕິໃນ ກໍລະນີທີ່ມີບັນຫາເກີດຂຶ້ນ. ການແກ້ໄຂບັນຫາຢ່າງສັນ ຕິວິທີຈະເປັນຜົນດີຕໍ່ຊື່ສູງ ແລະ ສາຍສໍາພັນກັບສັງຄົມ.

ແນວທາງປະຕິບັດທາງດ້ານການບໍລິຫານ ແລະ ໃນທາງ ກົດໝາຍແມ່ນກົນໄກໜຶ່ງ. ຈຸດອ່ອນໃນຂະບວນການ, ໂຄງ ສ້າງທີ່ຍັງບໍ່ສົມບູນ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດອາດເຮັດໃຫ້ ມີຄວາມສູງທີ່ຈະພິດພາດ, ການຂາດຄວາມສາມາດ ແລະ ລໍາອຽງ ຫຼື ບໍ່ເປັນໄປຕາມເປົ້າໝາຍຂອງນະໂຍບາຍ ແລະ ການຕາມການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ. ນອກຈາກປະເດັນກ່ຽວກັບ ການເຂົ້າເຖິງ, ຢ່າງນ້ອຍຝ່າຍຕ່າງໆສະແຫວງຫາການແກ້ ໄຂດ້ວຍແນວທາງທາງດ້ານການບໍລິຫານ ຫຼື ໃນທາງກົດ ໝາຍອາດຈະຕ້ອງມີການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍງຢ່າງເປັນລະ ບົບ ແລະ ດຸນດຽງ. ຖ້ານີ້ເປັນການ ຕັດສິນ ແລະ ຫຼືສວນໃດ ສວນໜຶ່ງ ຫຼື ບໍ່ຍຸດຕິທໍາຜົນຮັບທາງລົບຕໍ່ການຮວມມືອາດ ຈະມີຜົນຍາວກວ່າການຂັດແຍງ. ໃນການນໍາໃຊ້ແນວ ທາງປະຕິບັດນັ້ນ ຫຼື ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນການຮັກສາການ ຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດຈະຈໍາກັດສໍາລັບມາດຕະການ ທີ່ງ່າຍກວ່າເຊັ່ນວ່າ: ເງິນມັດຈໍາສໍາລັບການລົງທຶນ, ໃນ ເວລາທີ່ຄວາມອາດສາມາດກໍາລັງໄດ້ຮັບການພັດທະ ນາເພື່ອທີ່ຈະສະໜອງການບໍລິການທີ່ສັບສົນຢ່າງມີປະ ສິດທິພາບ.

ບໍລິສັດລົງທຶນຕ່າງປະເທດສົ່ງເສີມການຜະລິດກາເຟດ້ວຍຮູບແບບມີຂໍ້ຕູກລົງຢູ່ແຂວງຜົ້ງສາລີ

10. ການວິໄຈ ຫຼື ແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນ?

10.1. ຊັບສິນ

ເງິນທຶນ ແລະ ສິນເຊື່ອ – ກໍລະນີ 1, 4, 11

ຊາວກະສິກອນບໍ່ມີທຶນພຽງພໍທີ່ຈະລົງທຶນໃນການຜະລິດດ້ວຍຕົນເອງ. ປົກກະຕິແລ້ວເຂົາເຈົ້າຂາດການເຂົ້າເຖິງສິນເຊື່ອການຄ້າທີ່ມີເງື່ອນໄຂສົມເຫດສົມຜົນ. ທະນາຄານການຄ້າ ແລະ ອື່ນໆຍັງບໍ່ທັນໄດ້ໃຫ້ການບໍລິການທົ່ວເຖິງຫຼາຍບ້ານ. ກົນໄກການເງິນໃນຊຸມຊົນເຊັ່ນວ່າ: ສິນເຊື່ອຂະໜາດນ້ອຍ, ທຶນໝູນວຽນ, ສິນເຊື່ອລວມໝູ, ແລະ ກຸ່ມທ່ອນເງິນບໍ່ປະກົດໃນບ້ານທີ່ໄດ້ສຶກສາ, ກໍາລັງພັດທະນາ, ຫຼື ບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໃນຫຼາຍຊຸມຊົນ. ສະນັ້ນ, ປົກກະຕິແລ້ວຊາວກະສິກອນຈະຫັນເຂົ້າຫາພໍ່ຄ້າສໍາລັບສິນເຊື່ອຊຶ່ງມີຜົນເກັບກຽວ ຫຼື ສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຄ້າປະກັນ. ການຈາຍຄືນປະກົດວາຕອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມສິນເຊື່ອທີ່ໄດ້ຮັບ, ແລະ ບາງຄັ້ງມາດຕະການທາງດ້ານບໍລິຫານ, ທາງກົດໝາຍຖືກນໍາໃຊ້ເພື່ອຍຶດຄອງທີ່ດິນ. ມັນເປັນເລື່ອງປົກກະຕິສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ມີການສະໜອງສິນເຊື່ອລ່ວງໜ້າ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນເງິນສົດ ຫຼື ປັດໃຈການຜະລິດ, ຄໍາປະກັນກັບຜົນຜະລິດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບໃນລະດູການ, ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ຜົນເກັບກຽວຫາກບໍ່ໄດ້ດີ ການຈາຍຄືນຈະປະຕິບັດໃນລະດູການຕໍ່ໄປ.

ຊາວກະສິກອນກ່າວວ່າການຂາດທຶນຮອນເປັນອຸປະສັກສໍາລັບການລົງທຶນການຜະລິດດ້ວຍຕົນເອງທີ່ຈະຂາຍຜົນຜະລິດສູ່ຕະຫຼາດເປີດ. ນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າມັນມີຄວາມຕ້ອງການສໍາລັບສິນເຊື່ອ. ປະຈຸບັນສິນເຊື່ອແມ່ນສະໜອງຜ່ານຄວາມສໍາພັນກັບພໍ່ຄ້າ ຫຼື ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ລົງທຶນຫຼາຍກໍລະນີ. ການເຂົ້າເຖິງສິນເຊື່ອແຫຼ່ງອື່ນອາດຈະເຮັດໃຫ້ແຕກແຍກຄວາມສໍາພັນນັ້ນ. ມັນອາດຈະເປັນຜົນປະໂຫຍດຖ້າການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໃນປະຈຸບັນສະໜອງສິນເຊື່ອດ້ວຍມູນຄ່າທີ່ສູງ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ການສະໜອງສິນເຊື່ອຜ່ານການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງບໍ່ແມ່ນບໍ່ມີດອກເບ້ຍສະເໝີໄປ ແລະ ສະນັ້ນການແຂ່ງຂັນສູງ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ມີຄຸນຄ່າ ແລະ ມີອໍານາດເປັນສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມສະໜອງສິນເຊື່ອຂອງພໍ່ຄ້າອາດຈະມີການເກັບຄ່າບໍລິການ ຫຼື ດອກເບ້ຍ, ເຖິງແມ່ນວ່າຊາວກະສິກອນຈະເຫັນວ່າມັນບໍ່ຍຸດຕິທໍາສໍາລັບການເກັບດອກເບ້ຍ ຫຼື ຫັກລາຄາຂອງຜົນຜະລິດ. ປະຈຸບັນສິນເຊື່ອພາຍໃຕ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງອາດຈະຊ່ວຍສະໜັບສະໜູນຈຸດຍືນຂອງຜູ້ຊື້ຊຶ່ງກະຕຸກໃຫ້ມີການແຂ່ງຂັນ,

ສັນນິຖານວ່າເຂົາເຈົ້າບໍ່ແມ່ນຜູ້ຜູກຂາດ, ແຕ່ສະໜັບສະໜູນລາຄາ ແລະ ໃຫ້ເງື່ອນໄຂທີ່ດີກວ່າ. ນອກຈາກນັ້ນ, ສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີດອກເບ້ຍທີ່ສະໜອງໃຫ້ຊາວກະສິກອນພາຍໃຕ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນການຈ່າຍລ່ວງໜ້າ ແລະ ຮັບປະກັນການກະທໍາຜິດສັນຍາຂອງຜູ້ລົງທຶນ.

ສະນັ້ນມັນບໍ່ຈໍາເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄປຕາມການສະໜອງສິນເຊື່ອຂອງຜູ້ລົງທຶນ, ແລະ ພໍ່ຄ້າຊຶ່ງມັກຈະສ້າງຜົນລົບຢູ່ສະເໝີ. ທຶນ ແລະ ສິນເຊື່ອທີ່ມີຄວາມໝາຍສໍາລັບການຈັດຕັ້ງ, ທາງເລືອກ ແລະ ກາລະໂອກາດສໍາລັບຊາວກະສິກອນ. ມັນຍັງມີຄວາມໝາຍສໍາລັບຄວາມເປັນອິດສະຫຼະ ແລະ ຄວາມຮັບປະກັນສໍາລັບທີ່ດິນ. ຊາວກະສິກອນກໍາລັງປະເຊີນກັບບັນຫາກ່ຽວກັບທຶນ ແລະ ສິນເຊື່ອຊຶ່ງຂ້ອນຂ້າງສັບສົນ ແລະ ອາດຈະຍັງບໍ່ທັນປະກົດມີ ຫຼື ມີທາງແກ້ໄຂແບບງ່າຍດາຍເທື່ອ.

ບ່ອນໃດທີ່ການສະໜອງສິນເຊື່ອປະຕິບັດແບບເປີດກວ້າງດັ່ງທີ່ກ່າວໃນປັດໃຈພາຍໃນທີ່ພາໃຫ້ເກີດຜົນສໍາເລັດໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ (ຂໍ້ 9.1), ມັນຂຶ້ນກັບລັກສະນະຂອງການຈ່າຍລ່ວງໜ້າ. ສະນັ້ນຜູ້ລົງທຶນອາດຈະມີຄວາມສົນໃຈຫຼາຍກວ່າທີ່ຈະປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງໃຫ້ສໍາເລັດ. ໃນທາງດຽວກັນຖ້າຜູ້ລົງທຶນພົວພັນກັບຊຸມຊົນຢ່າງກວ້າງຂວາງຜ່ານການຂະຫຍາຍສິນເຊື່ອ, ປັດໃຈການຜະລິດ ຫຼື ການເລືອກໃຫ້ສິນເຊື່ອລ່ວງໜ້ານັ້ນໝາຍວ່າຜູ້ລົງທຶນໄດ້ຮວມສູງກັບຊາວກະສິກອນໃນລະດັບໃດໜຶ່ງ ແລະ ມີຫຼາຍເຫດຜົນທີ່ຈະສືບຕໍ່ສະໜັບສະໜູນການຜະລິດໃຫ້ປະສິບຜົນສໍາເລັດຈົນກວ່າຈະຮັບປະກັນວ່າຊາວກະສິກອນສາມາດຈ່າຍສິນເຊື່ອຄືນໄດ້.

ສິນເຊື່ອລ່ວງໜ້າສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າຢູ່ໃນຈຸດໄດ້ປຽບພວກເຂົາເຈົ້າຄວນຈະມີຍຸດທະສາດໃນການຍຶດຄອງທີ່ດິນເພາະວ່າບ່ອນທີ່ຊາວກະສິກອນພົບຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະຈ່າຍຄືນເປັນເງິນສົດ, ການໂອນທີ່ດິນກໍອາດຈະເປັນອີກທາງເລືອກໜຶ່ງ. ສີ (2008) ໄດ້ບັນທຶກສະພາບການທີ່ຄ້າຍຄືກັນກັບກໍລະນີຂອງຢາງພາລາໃນແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ.

ການຄວບຄຸມ ແລະ ມູນຄ່າຂອງທີ່ດິນ – ກໍລະນີ 2, 6

ສະພາບ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼື ມູນຄ່າເງິນມັດຈໍາການຜະລິດຊື້ໃຫ້ເຫັນວ່າໃນເງື່ອນໄຂໃດໜຶ່ງມີຜູ້ລົງທຶນຈໍານວນໜຶ່ງເຫັນຄຸນຄ່າ

ຂອງດິນຫຼາຍກວ່າແຮງງານ. ນີ້ອາດຈະ ໃຫ້ເຫັນໃນກໍລະ ນີອື່ນໆຊຶ່ງທຸກສິ່ງມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງ ການທີ່ຈະເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນໂດຍກົງ ແລະ ຈາຍໃຫ້ຊາວກະ ສິກອນ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ເພາະວ່າທີ່ດິນຍັງບໍ່ແມ່ນ ບູລິມະສິດທີ່ສອງຂອງຜູ້ລົງທຶນ, ຫຼື ທາງເລືອກເພາະສົມ ທັດລົງມາແມ່ນການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນຊ່ວຍຄວາມໂດຍທາງອ້ອມ ຄືຜ່ານຊາວກະສິກອນ ແລະ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.

ເລິກໆແລ້ວນີ້ອາດຈະມີຄວາມຕັ້ງໃຈ ຫຼື ຈຸດປະສົງທີ່ ແທ້ຈິງເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມາກ່ຽວກັບການຄວບຄຸມທີ່ດິນໂດຍກົງ. ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະສະແຫວງຫາການຍຶດທີ່ດິນ ຍ້ອນຊາວກະສິກອນເປັນໜ້າສໍາລັບປັດໃຈການຜະລິດ ຫຼື ອາດເພື່ອການສໍາປະທານທີ່ດິນ. ສະນັ້ນໃນບາງສະພາບ ການອາດຈະບໍ່ຈໍາເປັນທີ່ຈະນັບວ່າມັນມີຄວາມເປັນໄປ ໄດ້ທີ່ວ່າຜູ້ລົງທຶນຖືກຈູງໃຈເພື່ອມີສ່ວນຮ່ວມໃນສັນ ຍາເປັນບາດກ້າວໄປສູ່ການຍຶດຄອງການຄວບຄຸມທີ່ດິນ ໂດຍກົງ. ມັນຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງວ່າການຈັດຕັ້ງການຜະລິດແບບ ມີຂໍ້ຕົກລົງໃນປະຈຸບັນ; ນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງຈະພຽງພໍທີ່ຈະຮັບປະກັນວ່າສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຂອງຊາວກະສິກອນຈະບໍ່ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສູງທີ່ບໍ່ສົມຄວນ.

ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ – ກໍລະນີ 5, 6, 7, 9

ຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບຕະຫຼາດທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ໜ້າເຊື່ອ ຖືແມ່ນບໍ່ມີສະໜອງໃຫ້ໂດຍສະເພາະລາຄາປະຈຸບັນໃນຂົງ ເຂດຕ່າງໆ. ລວມທັງແນວໂນ້ມຂອງຄວາມຕ້ອງການ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຕັດສິນວ່າຄວນຈະຜະລິດຫຍັງ, ກັບ ໃຜ, ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂອັນໃດສໍາລັບການຜະລິດແບບ ມີຂໍ້ຕົກລົງ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫຼາດທີ່ຊາວກະສິກອນ ຕ້ອງການຕ້ອງແມ່ນມາຈາກປະເທດໃກ້ຄຽງ, ແລະ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ. ມີຫຼາຍປັດໃຈທີ່ກົດກັນການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານລວມທັງເທັກໂນໂລຊີ, ພາສາ ແລະ ຍອນຂາດ ຄວາມຮູ້. ເມື່ອຊາວກະສິກອນປະເຊີນຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ ຄາດເຄື່ອນ ຫຼື ບໍ່ຖືກຕ້ອງເຂົາເຈົ້າອາດຕົກຢູ່ໃນຄວາມ ສູງ ຖ້າຫາກເຂົາຮ່ວມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ບໍ່ສາມາດຄວາເອົາຜົນຕອບແທນທີ່ສູງໄດ້ຊຶ່ງຜົນປະ ໂຫຍດນັ້ນອາດຕົກເປັນຂອງຄົນກາງຜູ້ທີ່ຮູ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແທນ. ດັ່ງທີ່ກ່າວໃນຫົວຂໍ້ແນວໂນ້ມ, ກົນໄກຕະຫຼາດໄດ້ ເຮັດໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນຊ່ອງຫວ່າງຂອງຂໍ້ມູນໃນລະດັບໜຶ່ງ ແລະ ມັນຍັງບໍ່ຊັດເຈນເທື່ອວ່າ ລັດຄວນເຂົ້າໄປແກ້ໄຂ ແນວໃດ, ແຕ່ອາດຈໍາເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ກໍາຈັດອຸປະສັກສໍາ ລັບພາກສ່ວນເອກະຊົນ ແລະ ການແຂ່ງຂັນຂໍ້ມູນຂ່າວ ສານຕະຫຼາດ.

10.2. ໂຄງສ້າງ

ລາຄາຕະຫຼາດ – ກໍລະນີ 4, 11

ຊາວກະສິກອນຜູ້ໄດ້ເຮັດສັນຍາທີ່ກໍານົດລາຄາຕາມທ້ອງ ຕະຫຼາດສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເຂົາເຈົ້າຕ້ອງການລົງທຶນການ ຜະລິດດ້ວຍຕົນເອງ ແລະ ຂາຍສູ່ຕະຫຼາດທົ່ວໄປ. ນີ້ຍັງ ເປັນປັດສະໜາຢູ່ທີ່ຫຼາຍຄົນຄິດວ່າລາຄາຕະຫຼາດແມ່ນ ຄໍາຕອບສໍາລັບບັນຫາທີ່ຊາວກະສິກອນລະເມີດການ ຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ກໍານົດລາຄາຄົງທີ່ ແລະ ເພາະ ພໍ້ຄ້າສະເໜີໃຫ້ລາຄາຕະຫຼາດທີ່ດີກວ່າ.

ບາງພື້ນທີ່ລາຄາໃນຫຼາຍຕະຫຼາດອາດຊ່ວຍອະທິບາຍ ບັນຫານີ້ໄດ້. ຜູ້ລົງທຶນມັກສະເໜີລາຄາຕະຫຼາດໂດຍປາ ສະຈາກການກໍານົດວ່າຕະຫຼາດໃດທີ່ເປັນບ່ອນອີງ ຫຼື ມາດຖານ. ບັນຫານີ້ອາດຍັງຈະເກີດຂຶ້ນແມ່ນແຕ່ເມື່ອຜູ້ ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນຕົກລົງເຫັນດີເປັນເອກະ ພາບກ່ຽວກັບລາຄາອ້າງອີງ. ຕົວຢ່າງ, ຕະຫຼາດອາດຈະ ກໍານົດຢູ່ປະເທດໄທຊຶ່ງຊາວກະສິກອນຮູ້ ແລະ ສາມາດ ກວດສອບຢ່າງອິດສະຫຼະໄດ້. ລາຄາຕະຫຼາດຂອງຜູ້ລົງທຶນ ອາດຈະຕໍ່າກວ່າເພື່ອຮັບປະກັນຜົນກໍາໄລເມື່ອລົບລາຍ ຈ່າຍສໍາລັບການສະໜອງການບໍລິການ, ລວມທັງທຶນ, ເຊື່ອມໂຍງຊາວກະສິກອນກັບຕະຫຼາດ. ການເຂົ້າມາຊື້ ຜົນເກັບກ່ຽວຂອງພໍ້ຄ້າ, ຈາກ ສປ ຈີນ ຫຼາຍກໍລະນີປະ ກົດວ່າພໍ້ຄ້າຄົນກາງອື່ນໆໂຫລະສັບຖາມຊາວກະສິກອນ ວ່າເຂົາເຈົ້າສາມາດຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ໃນລາຄາຕະຫຼາດ ເທົ່າໃດ. ເຂົາເຈົ້າກໍາລັງສະເໜີຕະຫຼາດ ແລະ ລາຄາທີ່ ແຕກຕ່າງກັນ. ເຂົາເຈົ້າອາດຈະໃຫ້ລາຄາຕະຫຼາດທີ່ດີກວ່າ ຍ້ອນຫຼາຍເຫດຜົນລວມທັງການແຂ່ງຂັນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ກໍາລັງການຊື້, ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະເພີ່ມມູນຄ່າ, ຂາດ ຜົນຜະລິດໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເຂົາເຈົ້າໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງ ດ້ານການເງິນ ແລະ ອື່ນໆ.

ໃນສະພາບແວດລ້ອມການແຂ່ງຂັນໃນລະດັບຂົງເຂດ ລະຫວ່າງຕະຫຼາດສໍາລັບຊາວກະສິກອນນັ້ນ; ລະບົບ ເຄືອຂ່າຍເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທີ່ດີ, ການຜະລິດແບບ ມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ກໍານົດຕາມລາຄາຕະຫຼາດອາດຈະໜ້າສົນ ໃຈເມື່ອລາຄາຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນແຕ່ບໍ່ແມ່ນລາຄາຕະ ຫຼາດທີ່ເໝາະກັບຜູ້ລົງທຶນ ຫຼື ຕະຫຼາດທີ່ຜູ້ລົງທຶນ ສະເໜີ. ການປ່ຽນແປງນີ້ອາດເປັນຄວາມສູງຕໍ່ຜູ້ລົງທຶນເພາະວ່າ ລາຄາໃນຕະຫຼາດທີ່ມີການແຂ່ງຂັນອາດຈະສູງພຽງພໍທີ່ ກໍາຈັດຜູ້ລົງທຶນບໍ່ເຂັ້ມແຂງອອກໄປ.

ຖ້າການອະທິບາຍຖືກຕ້ອງມັນອາດຈະເຕືອນວ່າຈະບໍ່ມີ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ເທົ່າໃດໃນອະນາຄົດສໍາລັບການ

ຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນສິນຄ້າເຊັ່ນ: ສາລີເມື່ອ ຊາວກະສິກອນສາມາດສະສົມທຶນພຽງພໍທີ່ລົງທຶນ ການຜະລິດດ້ວນຕົນເອງ ແລະ ເຊື່ອມໂຍງກັບຕະ ຫຼາດຕ່າງໆໂດຍໃຊ້ເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ ແລະ ການສື່ສານ ທາງໂທລະສັບ. ໃນກໍລະນີນີ້, ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກ ລົງຈະຕອບສະໜອງຈຸດປະສົງກ່ຽວກັບການລິເລີ່ມຂະ ບວນການ ແລະ ໃຫ້ແນວທາງໃນການສືບທອດ, ບາງຄັ້ງ ອາດຈະມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນສໍາລັບການຈັດຕັ້ງການ ຜະລິດ.

ການປັບປຸງການຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານເຮັດໃຫ້ເຂົ້າ ເຖິງເຂດທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກ ແລະ ການຂຶ້ນກັບຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນ ພຽງແຕ່ຢ່າງດຽວ. ການກະຈາຍຕະຫຼາດເປັນແນວ ທາງທີ່ຂະຫຍາຍຕະຫຼາດກວ່າງອອກສູ່ພາຍນອກ ຫຼື ນອກປະເທດ. ຕະຫຼາດໃນລະດັບຂົງເຂດກໍາລັງພັດທະ ນາສໍາລັບຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກ ເພາະວ່າການກະຈາຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫຼາດກໍາລັງໄດ້ ຮັບການປັບປຸງ ເນື່ອງຈາກລະບົບສື່ສານແບບມີຖື ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການຊື້ ແລະ ຂາຍຍົກກໍາລັງໄວ້ດ້ວຍທະ ຫຼິນທຶນທາງທີ່ໄປໄດ້ທຸກລະດູການ. ການເຄື່ອນຍ້າຍ ຈາກຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນສູ່ຂົງເຂດຜູ້ລົງທຶນອາດຈະເສຍ ອໍານາດທີ່ຈະກໍານົດ ຫຼື ຄັດເລືອກຕະຫຼາດອ້າງອີງທີ່ ຕົນເອງຕ້ອງການຊຶ່ງໃຫ້ມູນຄ່າສູງສໍາລັບເຂົາເຈົ້າ. ແຕ່ກົງກັນຂ້າມຊາວກະສິກອນອາດມີຄວາມສາມາດ ຄັດເລືອກຕະຫຼາດອ້າງອີງໄດ້.

ການຜູກຂາດ, ກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ການແຂ່ງຂັນ – ກໍລະ ນີ 4, 7

ມັນເປັນເລື່ອງປົກກະຕິສໍາລັບຜູ້ລົງທຶນທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບບ້ານໃດໜຶ່ງ, ເຖິງແມ່ນ ວ່າຈະບໍ່ມີຊາວກະສິກອນເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ. ສ່ວນ ຫຼາຍການສັນຍາຜູກຂາດແມ່ນຮັບຮອງ ແລະ ອໍານວຍ ຄວາມສະດວກໂດຍເຈົ້າໜ້າທີ່ທ້ອງຖິ່ນ. ຜູ້ລົງທຶນອື່ນໆ ທີ່ຈະມາລົງທຶນກັບຊາວກະສິກອນໃນພື້ນທີ່ນັ້ນອາດ ຈະຖືກກົດກັນ. ບ່ອນທີ່ຜູ້ລົງທຶນຈໍານວນຫຼາຍໃນເມືອງ ດຽວກັນເຂົາເຈົ້າອາດຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນຢ່າງເປັນ ທາງການ. ການຜູກຂາດອາດຈະເປັນຜົນປະໂຫຍດຖ້າ ມັນສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນບັນລຸລະດັບການຜະລິດ ແລະ ການຄ້າ ແລະ ຂະຫຍາຍຜົນປະໂຫຍດໂດຍ ການສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດຕາມລາຄາຕະຫຼາດ. ນີ້ມັນອາດຈະຂຶ້ນກັບມາດຕະການບັງຄັບທາງເສດ ຖະກິດ ແລະ ທາງດ້ານສັງຄົມໃນເງື່ອນໄຂທີ່ສົມເຫດ ສົມຜົນ, ແລະ ອາດເປັນໄປໄດ້ສໍາລັບມາດຕະການທາງ ດ້ານບໍລິຫານ.

ນອກຈາກນັ້ນ ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແບບຜູກຂາດ ຫຼື ເປັນກຸ່ມຜູ້ລົງທຶນອາດຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນສາມາດ ສະສົມຊັບພະຍາກອນທີ່ຈະສະໜອງປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ເກັບຊື້ທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືບວກກັບສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ມີຄອກ ເບຍ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ບ່ອນທີ່ຜົນປະໂຫຍດທາງພາກ ລັດສ້າງຄວາມກົດດັນ ແລະ ອໍານາດໃນການຕໍ່ລອງຂອງ ຊາວກະສິກອນບໍ່ເຂັ້ມແຂງ; ຜູ້ລົງທຶນອາດຈະສາມາດກໍາ ນົດເງື່ອນໄຂທີ່ຕໍ່າສໍາລັບຊາວກະສິກອນ. ການແຂ່ງຂັນທີ່ ມີແມ່ນເກີດຈາກຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະສືບຕໍ່ການລົງ ທຶນໃນແຕ່ລະລະດູການຂອງຜູ້ລົງທຶນ ຫຼື ພໍ່ຄ້າ. ການ ປົກປ້ອງຊາວກະສິກອນຈາກການຜູກຂາດ ແລະ ສ້າງຜົນ ປະໂຫຍດສູງສຸດໃຫ້ຊາວກະສິກອນເປັນສິ່ງທ້າທາຍ ຫຼາຍຊຶ່ງອາດຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການແກ້ໄຂບັນຫາຫຼາຍ ຢ່າງເພີ່ມເຕີມ, ລວມທັງຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫຼາດທີ່ດີກວ່າ ແລະ ການແຍກຂາຍການຜະລິດໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ບັນ ດາພໍ່ຄ້າຕ່າງໆ.

ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ການຢັ້ງຢືນການຜູກຂາດທີ່ໄດ້ຮັບ ອະນຸຍາດຢ່າງເປັນທາງການຈະຕ້ອງການຂໍ້ບັງຄັບ ຫຼື ການກວດກາຈາກຜູ້ຄຸ້ມຄອງໃນລະດັບທີ່ສູງກວ່າ. ບາງ ກໍລະນີ, ພະນັກງານຂອງພາກລັດອາດຈະມີການພົວ ພັນຢ່າງໄກ່ສິດ, ກວດກາ ແລະ ຈັດຕັ້ງການຜະລິດກະ ສິກຳເປັນສິນຄ້າແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ແລະ ການ ຜູກຂາດຈໍາກັດ ແລະ ຄວບຄຸມຕະຫຼາດ. ນີ້ຄ້າຍໆວ່າ ເປັນການຂັດກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ຢ່າງໜ້ອຍກໍ່ຂັດກັບທັດສະນະຂອງຊາວກະສິກອນ ເຊັ່ນ: ການຈໍາກັດໂອກາດ ແລະ ທາງເລືອກທີ່ຈະ ຮວມການຜະລິດກັບຜູ້ລົງທຶນຄົນອື່ນ ຫຼື ໂອກາດທີ່ດີກວ່າ ແລະ ຜົນຕອບຮັບສໍາລັບຊາວກະສິກອນກໍ່ຈໍາກັດເຊັ່ນ ກັນ. ສະນັ້ນມັນມີຈຸດໄດ້ຈຸດເສຍສະເໝີລະຫວ່າງ ຕະຫຼາດເປີດທີ່ມັກຈະໃຫ້ລາຄາທີ່ສູງກວ່າ ແລະ ການ ຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ມີການຜູກຂາດລາຄາ.

ພະນັກງານເມືອງ ຫຼື ແຂວງນໍາໃຊ້ໂອກາດທາງດ້ານຕະ ຫຼາດ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອຕ່າງໆເປັນການຊັກຈູງຜູ້ລົງ ທຶນໃນການຊ່ວຍການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານເຊັ່ນ ວ່າ: ການສ້າງທະຫົນທຶນທາງໃນຊົນນະບົດ ຫຼື ແມ່ນ ແຕ່ໂຮງໝໍ ແລະ ໂຮງຮຽນ. ມີແຕ່ບ່ອນທີ່ການລົງທຶນ ໃນຮູບແບບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເທົ່ານັ້ນທີ່ສາມາດ ພິສູດໄດ້ວ່າການກໍານົດລາຄາສໍາລັບຊາວກະສິກອນນັ້ນ ສາມາດສ້າງຜົນກໍາໄລໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ໂດຍທົ່ວໄປ ມັນອາດຈະມີກໍລະນີທີ່ພາກລັດເຂົ້າມາມີສ່ວນໃນຜົນ ປະໂຫຍດໃນການຜະລິດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ສັດສ່ວນຜົນໄດ້ ຮັບສໍາລັບຊາວກະສິກອນຫຼຸດລົງ. ການທີ່ເພີ່ມຄ່າສິນເບື້ອງ ອື່ນໆຂອງພາກລັດເຂົ້າໃນການຜະລິດ ແລະ ຈໍາກັດ

ຜົນຮັບ, ອາດຈະເຫັນວ່າເປັນເລື່ອງທີ່ບໍ່ຍຸດຕິທໍາສໍາລັບຜູ້ຜະລິດ. ສະນັ້ນຊາວກະສິກອນອາດເຫັນວ່າການລົງທຶນຂອງພາກລັດແມ່ນບໍ່ໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນຈາກທາງແຮງຂອງຕະຫຼາດ.

ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ – ກໍລະນີ 1, 7, 10

ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກສາມາດມີບົດບາດທີ່ສໍາຄັນໃນການໝູນໃຊ້ກາລະໂອກາດຊຶ່ງນໍາໄປສູ່ການເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນແລະ ຜູ້ລົງທຶນ. ຖ້າການເຊື່ອມໂຍງຜູ້ຜະລິດ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນນີ້ຂຶ້ນກັບຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຖ້າຈຸດຍືນຂອງຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງອາດຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມສໍາພັນການຜະລິດອາດຈະມີຄວາມສູງ. ແລະ ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກອາດຈະສາມາດກໍານົດເງື່ອນໄຂສໍາລັບແຕ່ລະຝ່າຍ. ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກອາດຈະນໍາໃຊ້ຈຸດໄດ້ປຸງບັນຊີຄ້າຍຄືກັນກັບການຜູກຂາດ, ໂດຍສະເພາະບ່ອນທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ ຫຼື ຮູ້ຂໍ້ມູນຂາວສານຕະຫຼາດຫຼາຍກວ່າຊາວກະສິກອນ ແລະ ຮູ້ຂໍ້ມູນຂາວກະສິກອນຫຼາຍກວ່າຜູ້ຊື້ ຫຼື ລູກຄ້າ. ຮັບປະກັນກາລະໂອກາດສໍາລັບຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ອາດຈະຮັບປະກັນລາຄາທີ່ດີ.

ອໍານາດທີ່ບໍ່ສົມສ່ວນ – ກໍລະນີ 3, 9, 10

ຜູ້ລົງທຶນ, ແລະ ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກເພາະວ່າພາກລັດໄດ້ຈັດຕັ້ງການບໍລິຫານ ຫຼື ລະບອບທີ່ຈຳກັດ ຫຼື ການຄວບຄຸມການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ, ຂາດການການແຂ່ງຂັນ, ເອື້ອຍອີງ ແລະ ຂໍ້ມູນຂາວສານທີ່ບໍ່ສົມສ່ວນກັນສາມາດສ້າງອໍານາດທີ່ເຫຼືອມລ້ຳກັນ, ກໍານົດຮູບແບບ, ສະພາບ ແລະ ເງື່ອນໄຂສໍາລັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ. ໃນສະພາບແບບນີ້ຜູ້ລົງທຶນສາມາດນໍາໃຊ້ ອໍານາດທີ່ເໝືອກວ່ານັ້ນເພື່ອກໍານົດ ຫຼື ຄວບຄຸມເງື່ອນໄຂສໍາລັບຊາວກະສິກອນ, ຕົວຢ່າງ ການກໍານົດລາຄາຄົງທີ່ທັງໆ ທີ່ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການລາຄາຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ. ເຊັ່ນດຽວກັນ, ເຈົ້າໜ້າທີ່(ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຫ້ອງການ ອື່ນໆ) ສາມາດກໍານົດເງື່ອນໄຂ, ຄວບຄຸມລາຄາ. ຊາວກະສິກອນຈະຕົກຢູ່ໃນຈຸດທີ່ເສຍປຸງ, ຂາດໂອກາດທີ່ຈະປັບປຸງເງື່ອນໄຂໃນສັນຍາ. ທ່ານ ຈີເບີດ (2010) ໄດ້ສັງເກດການຄືກັນໃນການສຶກສາຢ່າງກວ້າງຂວາງກ່ຽວກັບອໍານາດໃນການເຈລະຈາ-ຕໍ່ລອງຂອງຊາວກະສິກອນພົບວ່າໃນເງື່ອນໄຂສະພາບດັ່ງກ່າວຜົນຂອງການຕໍ່ລອງກ່ຽວກັບການຜະລິດຊາວກະສິກອນມັກຈະຢູ່ໃນຈຸດທີ່ເສຍປຸງແຕ່ກົງກັນຂ້າມພະນັກງານລັດຜູ້ທີ່ສະແຫວງຫາຜົນປະໂຫຍດໃສ່ຕົນເອງເປັນຜູ້ໄດ້ປຸງ.

ການເອື້ອຍອີງ – ກໍລະນີ 3, 9

ເຖິງແມ່ນວ່າຊາວກະສິກອນມີຄວາມອາດສາມາດຕໍ່ລອງໄດ້ແຕ່ບາງຄັ້ງເຂົາເຈົ້າຍັງກັງວົນທີ່ຈະນໍາໃຊ້ຄວາມອາດສາມາດນັ້ນເພື່ອປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນເອງ ຫຼື ປັບປຸງສະພາບການ. ຄວາມຮູ້ສຶກຢ້ານຕໍ່ອິດທິພົນ ແລະ ຜົນຮັບທີ່ຕາມມາຈາກການທາທາຍຕໍ່ອິດທິພົນນັ້ນອາດຈະເປັນປັດໃຈໜຶ່ງຊຶ່ງຢັບຢ້ຽມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມພະນັກງານຂອງລັດສະເໜີໃຫ້ຊາວກະສິກອນເວົ້າຢ່າງເປີດເຜີຍ ແລະ ກົງໄປກົງມາ. ໃນທາງໜຶ່ງອາດແປວ່າຄວາມສໍາພັນຂອງຊາວກະສິກອນກັບຜູ້ລົງທຶນ ຫຼື ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໄດ້ພັດທະນາໃນລັກສະນະທີ່ມີການເອື້ອຍອີງ ແລະ ແບບຜູ້ປົກຄອງ, ເພາະວ່າ ນິໄສ, ວັດທະນະທໍາ, ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທາງດ້ານການບໍລິຫານຄຸມຄອງ, ຫຼື ຄວາມບໍ່ປອດໄພ. ຖ້າຄວາມສໍາພັນຂອງຊາວກະສິກອນກັບຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງມີລັກສະນະເອື້ອຍອີງແບບນັ້ນມັນອາດຈະໝາຍວ່າຊາວກະສິກອນອາດບໍ່ເຕັມໃຈທີ່ຈະຍອມຮັບຄວາມຮັບຜິດຊອບສໍາລັບສະພາບການ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ. ໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມ, ບ່ອນທີ່ຊາວກະສິກອນຂາດຄວາມໝັ້ນໃຈທີ່ຈະນໍາໃຊ້ຄວາມອາດສາມາດ ຫຼື ປະຕິບັດເພື່ອຊອກຫາກາລະໂອກາດທີ່ດີກວ່າເຂົາເຈົ້າຈຳກັດໂອກາດຂອງຕົນເອງ ແລະ ເຮັດການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ອາດບໍ່ໄດ້ປຸງໄປຕະຫຼອດ.

10.3. ຄວາມບໍ່ກົມກຽວ

ຄວາມຍືນຍົງຂອງ ການຜະລິດ – ກໍລະນີ 5

ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງມີຄວາມອາດສາມາດເພີ່ມ ແລະ ລະດັບ ແລະ ຜົນຜະລິດເໝືອຂອບເຂດຄວາມຍືນຍົງຂອງຊັບພະຍາກອນດິນທີ່ຮອງຮັບ. ໃນກໍລະນີນີ້, ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ, ເທັກໂນໂລຊີການຜະລິດ, ແລະ ກົດເກນບໍ່ໄດ້ຄໍານຶງເຖິງຂີດຈຳກັດຂອງນິເວດວິທະຍາ. ຄຸນນະພາບຂອງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ສະພາບຂອງນິເວດວິທະຍາ, ຊຶ່ງເປັນເງື່ອນໄຂພື້ນຖານທີ່ຈະຮັກສາຜົນຜະລິດ, ໄດ້ເຊື່ອມໂຊມຊຶ່ງໃນໄລຍະສັ້ນມັນອາດຈະທົດແທນໄດ້ດ້ວຍການເພີ່ງພາປັດໃຈການຜະລິດທີ່ມາຈາກ ຮີໂດກາກບອນ (Hooper, et al. 2005). ການເຊື່ອມໂຊມຈະສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ການປັບຕົວຊຶ່ງສາມາດເພີ່ມຄວາມສູງໃນສະພາບທີ່ມີການປ່ຽນແປງ (Scheffer, et al. 2001). ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງຕໍ່ການສູນເສຍຮີໂດກາກບອນ ແລະ ສະພາບການປ່ຽນແປງຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການບໍາລຸງຮັກສາຊີວະນາໆພັນ ແລະ ລະບົບນິວິທະຍາໃນລະດັບພື້ນທີ່ (Swift, Izac and van Noordwijk 2004). ສະນັ້ນ, ຄວາມສໍາຄັນບໍ່ແມ່ນແຕ່

ສຳລັບຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນທີ່ຈະຮັກສາຄຸນນະພາບຂອງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ນິເວດວິທະຍາແຕ່ວ່າມັນຍັງສຳຄັນສຳລັບຊຸມຊົນໃນລະດັບກວ້າງ. ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນກົນໄກສຳລັບການສະສົມທຶນໃນໄລຍະສັ້ນລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນແຕ່ມັນຈະສ້າງການເຊື່ອມໂຊມທາງນິເວດວິທະຍາສຳລັບຊີວິດການເປັນຢູ່, ກາລະໂອກາດ ແລະ ທາແຮງສຳລັບຊາວກະສິກອນໃນໄລຍະຍາວ. ເຖິງແມ່ນວ່າທີ່ດິນບໍ່ແມ່ນຊັບພະຍາກອນທີ່ເຂົ້າເຖິງໄດ້ແບບເປີດກວ້າງສະເໝີໄປ, ການແກ້ບັນຫາກ່ຽວກັບການປູກຝັງທີ່ບໍ່ຍືນຍົງໂດຍນຳໃຊ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ມີການລະດົມທຶນອາດຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຊາວກະສິກອນໃນຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ. ໂດຍທົ່ວໄປບ່ອນທີ່ຕະຫຼາດມີລະບຽບການທີ່ບໍ່ເຂັ້ມງວດ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບໍ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນພຽງພໍກັບການພັດທະນາໃນໄລຍະຍາວ ມັກຈະມີບັນຫາທີ່ຕິດພັນກັບການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແບບຍືນຍົງ. ສະນັ້ນມັນມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຊັດເຈນວ່າຕ້ອງໄດ້ມີກົນໄກການປະສານງານປັບໃຫ້ເຂົ້າກັບການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອການຜະລິດທີ່ຮັກສາຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ.

ຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດເປີດ – ກໍລະນີ 4, 5

ຊາວກະສິກອນສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະປ່ຽນຈາກການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງໄປສູ່ການຜະລິດສຳລັບຕະຫຼາດເປີດ ຫຼື ທົ່ວໄປ. ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະຫັນປ່ຽນໄປສູ່ຕະຫຼາດເປີດນັ້ນແມ່ນທຶນທີ່ບໍ່ພຽງພໍ, ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ, ເທັກໂນໂລຊີ, ແລະ ບາງຄັ້ງຄວາມພື້ນໃຈ. ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນກົນໄກສຳລັບເອົາຊະນະອຸປະສັກເຫຼົ່ານັ້ນ. ໃນບ່ອນທີ່ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດສະສົມທຶນເພື່ອຫັນໄປສູ່ການຜະລິດສຳລັບຕະຫຼາດເປີດໃນທີ່ສຸດນັ້ນໝາຍເຖິງຜົນສຳເລັດໜຶ່ງຈະແຈ້ງທີ່ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນບັນລຸເປົ້າໝາຍຂອງເຂົາເຈົ້າທີ່ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫຼາຍຕ້ອງການລົງທຶນການຜະລິດດ້ວຍຕົນເອງສຳລັບຕະຫຼາດເປີດ.

ໄປສູ່ການຜະລິດສຳລັບຕະຫຼາດເສລີ. ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ເບິ່ງຄືວ່າຈະບໍ່ສູນເສຍໄປ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມ, ຄວາມບໍ່ສອດຄ່ອງກັນລະຫວ່າງນະໂຍບາຍຂອງລັດ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງຊາວກະສິກອນອາດຈະເປັນເຫດຜົນທີ່ຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາລະດັບທີ່ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນສຳລັບການສົ່ງເສີມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງກັບການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງສຳລັບທຸລະກິດກະສິກຳຂະໜາດນ້ອຍເພື່ອຄວາມມັ່ງຄັ່ງເຊັ່ນວ່າ: ການພັດທະນາທັກສະ, ຄວາມຮູ້ດ້ານເທັກໂນໂລຊີ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຂາວສານຕະຫຼາດ.

ການສິດສິນປາເຄມີໃນສ່ວນສາລີ

ນະໂຍບາຍຂອງລັດ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆແມ່ນສຸມໃສ່ການສົ່ງເສີມການພັດທະນາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງສຳລັບການພັດທະນາກະສິກຳ ໃນ ສ ປ ປ ລາວ ໃນອະນາຄົດ. ດ້ວຍເຫດນີ້, ນະໂຍບາຍຂອງລັດ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນຍັງບໍ່ສອດຄ່ອງເທົ່າທີ່ຄວນ. ພາກລັດກຳລັງມຸ່ງໄປສູ່ການເພີ່ມການຜະລິດໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນແຕ່ຊາວກະສິກອນຈຳໜ່ວຍໜຶ່ງແມ່ນກຳລັງມຸ່ງ

11. ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດສໍາລັບຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ

11.1. ປະເມີນສະພາບການປະຈຸບັນຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ

ການຜະລິດແບບມີສັນຍາກໍາລັງປ່ຽນແປງໂສມໜ້າດ້ານທຸລະກິດກະສິກໍາໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ໃນກໍລະນີສຶກສາເຫຼົ່ານີ້. ແຕ່ຫຼັກຖານທີ່ເປັນເອກະພາບກັນຍັງບໍ່ມີຄວາມສອດຄ່ອງ, ການຮ່ວມມືໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ກົດລະບຽບທີ່ມີຮູບແບບຂອງການຮ່ວມມືຂອງຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ອຸປະສັກຂອງຄວາມສ່ຽງລະຫວ່າງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ຜະລິດ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງບໍ່ມີພາລະບົດບາດທີ່ຈະແຈ້ງທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບການພັດທະນາການຜະລິດໃຫ້ເປັນສິນຄ້າ ຫຼື ການກວດສອບສັນຍາການຜະລິດເຊັ່ນດຽວກັນກັບບົດບາດຂອງກະຊວງຕ່າງໆ: ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ ແລະ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຊຶ່ງແບ່ງຄວາມຮັບຜິດຊອບຮ່ວມກັນໃນຫຼາຍດ້ານ, ແລະ ຫ້ອງການເມືອງ ແລະ ແຂວງຮັບຜິດຊອບການລົງທຶນຂະໜາດໃຫຍ່. ຍ້ອນພາລະບົດບາດບໍ່ຈະແຈ້ງ; ແຕ່ລະເມືອງແມ່ນປະຕິບັດແຕກຕ່າງກັນໄປ, ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຂັບເຄື່ອນໂດຍບຸກຄົນ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການນຳພາ. ເມື່ອຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງມີການນຳທີ່ເຂັ້ມແຂງພ້ອມກັບຄວາມຊຳນານ ຫຼື ທັກສະໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກຈະເຮັດໜ້າທີ່ໃນຂັ້ນສູນກາງໃນສັນຍາການຜະລິດ; ໃນບ່ອນທີ່ມີຄວາມສາມາດໜ້ອຍ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງອາດຈະເຮັດໜ້າທີ່ເປັນບ່ອນປະສານງານໃນລະດັບພາກສະໜາມ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ເຮັດໜ້າທີ່ນັ້ນເລີຍ.

ຖ້າວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງມີສ່ວນພົວພັນໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງຈະເຫັນວ່າມັນຈະມີອຸປະສັກຫຼາຍໆດ້ານ. ບັນຫາເຫຼົ່ານັ້ນລວມທັງການຂາດວິທີການທີ່ເປັນມາດຕະຖານ, ເຄື່ອງມື, ຫຼື ກົດລະບຽບໃຫ້ປະຕິບັດຕາມ. ໃນລາວຍັງບໍ່ທັນມີບົດແນະນຳທີ່ລະອຽດ ຫຼື ເຄື່ອງມືເຊິ່ງຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນຫ້ອງຖິ່ນສາມາດຖືເປັນບ່ອນອີງໄດ້. ບໍ່ມີການສ້າງຫຼັກການເພື່ອນຳທາງໃນການປະຕິບັດແບບເປັນປະຈຳ, ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຫຼາຍຂຶ້ນເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນ. ເຖິງແມ່ນວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໄດ້ລິເລີ່ມຢ່າງຫ້າວຫັນ ແລະ ດຳເນີນວຽກງານເພື່ອປັບປຸງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງແຕ່ປະສິບການໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກທຸລະກິດກະສິກໍາຂະໜາດໃຫຍ່ຍັງຈຳກັດ, ບໍ່ມີຜູ້ໃດໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ

ພຽງພໍທີ່ຈະພິຈາລະນາຄວາມສ່ຽງ ແລະ ໂອກາດ ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ.

ນອກຈາກ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງບໍ່ມີບົດບາດໃນການບັງຄັບໃຊ້ສັນຍາກັບບໍລິສັດຕ່າງໆ ຫຼື ສາກົນໄດ້. ການບໍລິການຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງມອງຂ້າມບັນຫາກ່ຽວກັບເທັກໂນໂລຊີ ການຜະລິດ, ການໃຫ້ຄຳຕອບທາງດ້ານວິຊາການຕໍ່ບັນຫາການຜະລິດ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກການເຂົ້າເຖິງປັດໃຈການຜະລິດເປັນຕົ້ນແມ່ນແນວພັນ ແລະ ປຸ້ນ ຫຼື ບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ຫຼື ມອງຂ້າມຈຸດແຂງ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ນຳມາໂດຍຜູ້ລົງທຶນ.

ເຖິງແມ່ນວ່າມີພາລະບົດບາດ ແລະ ມີເຄື່ອງກໍ່ຕາມ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງກໍ່ບໍ່ມີງົບປະມານພຽງພໍສໍາລັບກິດຈະກຳໃນພາກສະໜາມທີ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ຕິດຕາມຜົນຂອງກິດຈະກຳພາຍໃຕ້ສັນຍາ. ສິ່ງນີ້ເຮັດໃຫ້ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ຈຶ່ງມີຍຸດທະສາດທີ່ຈະສຸມໃສ່ການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ ນັກລົງທຶນຜູ້ທີ່ນຳເອົາຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົາເຈົ້າເຂົ້າມາເພື່ອສົ່ງເສີມການຂະຫຍາຍການບໍລິການ ຫຼື ການດຳເນີນວຽກງານກັບນັກລົງທຶນ ທີ່ມີຄວາມເຕັມໃຈໃຫ້ທຶນໃນການບໍລິຫານງານຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ. ໃນທາງໃດໜຶ່ງຄວາມບໍລິຮ່ອຍກັນ ແລະ ຄວາມເປັນເອກະລາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງອາດບໍ່ເປັນໄປໄດ້ເທົ່າທີ່ຄວນ.

ດ້ວຍຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານັ້ນທີ່ມັນສາມາດລະດົມທຶນ ແລະ ຄວາມສາມາດຕາມທີ່ຄວບຄຸມໄດ້ນັ້ນຄາດວ່າຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງຕ້ອງເປັນຜູ້ດຳເນີນການທີ່ສຳຄັນໃນການຂະຫຍາຍຜົນປະໂຫຍດການພັດທະນາກະສິກໍາໃນຊຸມຊົນໃນຂອບເຂດການປູກຝັງທົ່ວປະເທດ. ສະນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ເປັນເລື່ອງທີ່ແປກໃຈຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງຈຳນວນໜຶ່ງຍຶດເອົາການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນເຄື່ອງມືເພື່ອນຳຊາວກະສິກອນໄປສູ່ການຜະລິດທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ຫວັງວ່າສິ່ງນີ້ຈະນຳໄປສູ່ການປັບປຸງການຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ. ໂດຍມີປະສິບການໃນການເຮັກວຽກ ແລະ ເຈລະຈາກັບບັນດາບໍລິສັດຕ່າງໆ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳກັດຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແມ່ນບໍ່ຢູ່ໃນຕຳແໜ່ງທີ່ສາມາດເປັນຕົວແທນຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາວກະສິກອນໄດ້ຢ່າງເຕັມທີ່ ແລະ ກໍ່ເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ປົກກະຕິທີ່ຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງບໍ່ສາມາດຮັກສາຈຸດປະສົງ ຫຼື ເຫັນຜົນປະໂຫຍດຂອງນັກລົງທຶນ (ຕ່າງປະເທດຈຳນວນໜຶ່ງ) ເໝືອນຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາວກະສິກອນ. ການສະແຫວງຫາຜົນປະໂຫຍດ ທາງດ້ານ

ເສດຖະກິດບໍ່ແມ່ນຜົນໄດ້ຮັບທີ່ໜ້າແປກໃຈ(ຈິເບິດ 2010) ແລະ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ມີການຈຳກັດໂດຍທ້ອງຖານ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ (ກໍລະນີທີ 8).

ສິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ທ້ອງຖານກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ບໍ່ສາມາດບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງຂອງຊາວກະສິກອນຜົນ ທີ່ດີທີ່ສຸດນັ້ນແມ່ນເນື່ອງຈາກຄວາມບໍ່ສອດຄ່ອງ ຫຼື ສົມ ສ່ວນກັນລະຫວ່າງບົດບາດ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບກັບຄວາມ ສາມາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ ຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ວາງແຜນ, ການນຳ ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ແມ່ນແຕ່ບໍລິສັດຍັງສືບຕໍ່ຊຸກຍູ້ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ທ້ອງຖານກະສິກໍາ-ແລະປ່າໄມ້ເມືອງ. ອາດຈະມີໂອ ກາດທີ່ຈະສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ທ້ອງຖານກະສິ ກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຈຸດອ່ອນແຕ່ມັນກໍຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ແກ້ໄຂບັນຫາຄວາມບໍ່ສົມສ່ວນກັນນັ້ນນຳໃຊ້ມາດ ຕະການ ຢ່າງແຂງແຮງ ແລະ ທັນການ. ຖ້າບໍ່ມີການດຳ ເນີນການເຊັ່ນນັ້ນຈຳເປັນໃຫ້ລົດລະດັບການເປັນຕົວແທນ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາວກະສິກອນລົງ ແລະ ບໍ່ສາມາດ ຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນໄດ້. ຖ້າວ່າບໍ່ມີຫຍັງໄດ້ຖືກດຳ ເນີນເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາການຂາດຄວາມສາມາດ, ການ ມອງຂ້າມ ຫຼື ລະເລີຍ ແລະ ມາດຕະຖານ-ຄຸນນະ ພາບຂອງການບໍລິການ; ຄວາມຍືນຍົງຂອງຊາວກະສິ ກອນ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ເຊື່ອມລົງ ຫຼາຍກວ່າທີ່ຈະ ປັບປຸງໃນທາງທີ່ດີຂຶ້ນ. ເພື່ອຫັນປ່ຽນຄວາມສ່ຽງກ່ຽວກັບ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າໃຫ້ເປັນໂອກາດສໍາລັບຜູ້ຜະ ລິດຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ປັບປຸງຂະຫຍາຍຊີວິດການ ເປັນຢູ່ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປັບປຸງການບໍລິການ ແລະ ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການສ້າງສາຍສໍາພັນ ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ.

ຄວາມຄາດຫວັງທີ່ພາກສ່ວນເອກະຊົນ, ລັດ ແລະ ຄູ່ ຮ່ວມພັດທະນາທີ່ຫວັງໄວ້ກັບທ້ອງຖານ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງອາດຈະບໍ່ຜິດທັງໝົດ. ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີຂໍ້ບົກຜ່ອງ ແລະ ຈຸດອ່ອນທາງດ້ານສະຖາບັນກໍຕາມ, ທ້ອງຖານ ກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງອາດຈະເປັນຕົ້ນແຫຼ່ງທີ່ດີທີ່ສຸດ ຢ່າງນ້ອຍແມ່ນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ຖ້າວ່າມີຄວາມພະຍາ ຍາມໃນການສ້າງຄວາມສາມາດເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ແລະ ສົ່ງເສີມຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ການດຳເນີນການ ທີ່ຍຸດຕິທຳ. ສະນັ້ນມັນດຶງກັບຄືນມາສູ່ຄໍາຖາມເດີມທີ່ ສອງຄື: ທ້ອງຖານກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດເຮັດ ຫຍັງເພື່ອສົ່ງເສີມການຜະລິດເປັນສິນຄ້າແບບມີສັນ ຍາທີ່ຍຸດຕິທຳ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂເພື່ອຊຸກຍູ້ການປະຕິ ບັດວຽກງານທີ່ດີຂອງໝົດທຸກພາກສ່ວນ.

11.2. ຄໍາແນະນຳສໍາລັບການປັບປຸງໃນການເສີມຂະ ຫຍາຍການສະໜັບສະໜູນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ

ການປັບປຸງ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາແມ່ນມີ ຄວາມຈຳເປັນການສົ່ງເສີມກະສິກໍາເພື່ອສາມາດສະ ໜັບສະໜູນຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ຍືນຍົງຂອງຊາວກະ ສິກອນທີ່ເຮັດການຜະລິດເປັນສິນຄ້າຢ່າງມີປະສິດ ທິພາບ ແລະ ສອດຄ່ອງ. ການປັບປຸງອາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, ສະຖາບັນກະສິ ກໍາ-ປ່າໄມ້, ສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ, ທ້ອງຖານກະສິກໍາ ປ່າ-ໄມ້ເມືອງຊຶ່ງອາດກວມເອົາວຽກງານທີ່ສໍາຄັນດັ່ງນີ້:

ຮັບຮູ້ ແລະ ເສີມສ້າງຈາກຈຸດແຂງຂອງທ້ອງຖານກະສິ ກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ

1. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ທ້ອງຖານ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງມີ ພະນັກງານຈຳນວນຫຼາຍຊຶ່ງລວມມີ ພະນັກງານທີ່ໄດ້ ຮັບເງິນເດືອນ ແລະ ພະນັກງານທີ່ເຮັດວຽກເປັນບາງຄັ້ງ ຄາວ “ອາສາສະມັກ” ທີ່ລໍຖ້າໂຄດ້າ ຫຼາຍກວ່າ ທ້ອງຖານ ຫຼື ຂະແໜງການອື່ນ
2. ພະນັກງານທ້ອງຖານກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນຄຸ້ນເຄີຍ ແລະ ຄາດຫວັງວ່າຈະໄດ້ລົງໄປຢູ່ມາຍາມ ຊາວບ້ານ ແລະ ເຮັດວຽກກັບຊາວກະສິກອນ; ແລະ ບາງຈຳນວນແມ່ນມີຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ດີ ໃນການວິເຄາະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ວິທີການວາງແຜນ
3. ໂດຍລວມແລ້ວ, ພະນັກງານທ້ອງຖານກະສິກໍາປ່າໄມ້ ເມືອງແມ່ນມີຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄວາມອາດສາມາດ ໃນການຜະລິດທາງດ້ານເຕັກນິກ ຂອງເຂດນີ້ເວດວິທະ ຍາກະສິກໍາພາຍໃນເມືອງຂອງເຂົາເຈົ້າເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະຂາດຄວາມຮູ້ທາງດ້ານວິທະຍາສາດທີ່ເລິກເຊິ່ງ, ການ ນຳໃຊ້ພາບຖ່າຍດາວທຽມ, ພັນລະນາເຂດການຜະລິດ ແບບລະອຽດ
4. ພະນັກງານທ້ອງຖານກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງມີຄວາມຄຸ້ນ ເຄີຍໃນການດຳເນີນວຽກງານກັບກຸ່ມຊົນຊົນເຜົ່າ ທີ່ເປັນຕົວແທນໃນຫຼາຍເຂດຂອງຊຸມຊົນການປູກຝັງໃນ ເມືອງຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ລັດຖະບານ, ການອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ການ ບັງຄັບໃຊ້ລະບຽບກົດໝາຍ

ຖ້າວ່າບົດບາດຕົ້ນຕໍຂອງທ້ອງຖານກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ເປັນຕົວແທນ ແລະ ປົກປ້ອງຊາວກະສິກອນຜູ້ຜະລິດໃຫ້ ຢູ່ລອດ ແລະ ສາມາດພັດທະນາໄດ້ໃນໄລຍະຍາວນານ, ສິ່ງນີ້ຕ້ອງໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ຮັບຮູ້ຢ່າງເປັດ ເຜີຍ. ກົນໄກການຕິດຕາມ ແລະ ການປະເມີນຜົນ

ຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບການຄຸ້ມຄອງການປະຕິບັດຂອງແຕ່ລະຫຼວງການກະສິກຳປ່າໄມ້ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ວິທີການຂອງກະຊວງ. ໃນບ່ອນທີ່ບົດບາດທ້ອງຖານກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການເຫຼົ່ານີ້ອາດສ້າງຄວາມສ່ຽງ ຫຼື ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ງ່າຍ. ການສ້ອງແສງ ແລະ ການປັບປຸງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງຮີບດ່ວນ ແລະ ສອດຄ່ອງກັນ. ຫ້ອງການກະສິກຳປ່າໄມ້ຈຳເປັນຕ້ອງມີອົງກອນທີ່ມີປະສິດທິພາບເພື່ອໃຫ້ການກວດສອບ ແລະ ສ້າງຄວາມດຸ່ນດ່ຽງກັບຄວາມກົດດັນທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ປະເຊີນໜ້າຈາກຂະແໜງການຂອງເອກະຊົນ, ແລະ ອົງກອນນີ້ຈຳຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຢ່າງເດັດດຽວໃນກໍລະນີທີ່ການປະພຶດທີ່ອາດກໍ່ໃຫ້ຜົນກະທົບທາງລົບ. ການເຂົ້າສູ່ອົງກອນນີ້ໂດຍກົງຄວນຈະເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນໄດ້ສະແດງອອກເຖິງຄວາມກັງວົນເປັນຕົ້ນແມ່ນສາຍດ່ວນທາງໂທລະສັບຂອງສະພາແຫ່ງຊາດໃນປະຈຸບັນ.

ລັດຖະບານ ແລະ ການຜະລິດກະສິກຳຂະໜາດນ້ອຍ

ຕາມທັດສະນະຂອງຫ້ອງການກະສິກຳປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ສະແດງອອກໃນຊ່ວງສຳມະນາໃນເດືອນພຶດສະພາທີ່ແຂວງຫຼວງພະບາງທີ່ຄິດວ່າພາກລັດເປັນຜູ້ປະສານງານການຜະລິດ ຫຼື ແມ່ແຕ່ການຄວບຄຸມ. ຄວາມຄິດນີ້ອາດຈະບໍ່ແມ່ນທົ່ວໄປ ແລະ ອາດຈະເປັນວິທີການປະຕິບັດທີ່ສືບທອດກັນມາສຳລັບການຈັດຕັ້ງການຜະລິດກະສິກຳເຊິ່ງມີການນຳໃຊ້ກ່ອນການນຳສະເໜີກົນໄກເສດຖະກິດໃໝ່ໃນປີ 1986. ແນວຄວາມຄິດນັ້ນອາດສະທ້ອນເຖິງນະໂຍບາຍທີ່ເປັນທາງການເຊັ່ນນັ້ນ ຫຼື ບໍ່; ມັນເປັນໄປບໍ່ໄດ້ທີ່ຈະປະຕິບັດໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນເນື່ອງຈາກວ່າຂະໜາດ ແລະ ຄວາມສັບສົນຂອງການດຳເນີນການໃນຕະຫຼາດກະສິກຳນັ້ນອາດເກີນຄວາມສາມາດຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ. ຄວາມລະອຽດກ່ຽວກັບກິດຈະກຳທາງດ້ານເສດຖະກິດເຫຼົ່ານີ້ເປັນບ່ອນກຳເນີດທາງດ້ານທຳມະຊາດຂອງເອກະຊົນ: ຊາວກະສິກອນສາມາດຕັດສິນໄດ້ດີທີ່ສຸດວ່າຄວນຈະປູກຫຍັງໃສ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າ, ນັກລົງທຶນຈະສາມາດຕັດສິນໃຈໄດ້ດີທີ່ສຸດວ່າພຶດສະນິດໃດທີ່ພວກເຂົາຄວນຈະໃຊ້ເປັນຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົາເຈົ້າ; ແລະ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ພໍ່ຄ້າຈະສາມາດຕັດສິນໃຈໄດ້ດີທີ່ສຸດວ່າເມື່ອໃດ, ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂໃດຮູບແບບໃດທີ່ຈະກຳນົດສັນຍາເຮັດໃຫ້ແລ້ວຢ່າງສົມບູນ. ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຂອງຫ້ອງການກະສິກຳປ່າໄມ້ເມືອງທີ່ດີທີ່ສຸດບໍ່ແມ່ນເພື່ອການຄວບຄຸມ ແລະ ການກຳນົດສັນຍາແຕ່ເປັນຜູ້ແນະນຳ, ໃຫ້ຂໍ້ມູນຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ສຳຄັນ ເຊັ່ນ: ຄວາມສ່ຽງ, ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ໃຫ້ຄຳແນະນຳຕໍ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນກ່ຽວກັບການປະຕິບັດທີ່ຍຸດຕິທຳ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນ.

ຄວາມຍືນຍົງທາງຂອງລະບົບນິເວດກະສິກຳ

ໃນປະຈຸບັນໃນການຜະລິດທີ່ຍືນຍົງ, ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງບໍ່ໄດ້ພິຈາລະນາຄວາມອາດສາມາດໃນການຮອງຮັບຂອງນິເວດວິທະຍາກະສິກຳໄລຍະຍາວຢ່າງອັດຕະໂນມັດ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເໝາະສົມສຳລັບລັດຖະບານທີ່ຈະສ້າງກົນໄກການກວດສອບສຳລັບໂຄງການສະເໜີການລົງທຶນຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ຊ່ວຍອອກແບບພັດທະນາລະບົບຂໍ້ມູນ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນໃນການພິຈາລະນາຜົນກະທົບຂອງນິເວດວິທະຍາຈາກການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ.

ທິດຊີ້ນຳ ແລະ ເຄື່ອງມື

ເຄື່ອງມື ແລະ ທິດຊີ້ນຳເລົ່ານີ້ຄວນຈະປະກອບດ້ວຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການວິເຄາະຄວາມສ່ຽງທີ່ເປັນໄປໄດ້, ລາຄາ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຫຼາຍພາກສ່ວນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ, ການສ້າງຄວາມຊຳນານການໃນການເຈລະຈາ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ແລະ ນຳໄປສູ່ການຜະລິດທີ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ສັນຍາທີ່ຍຸດຕິທຳ. ເຄື່ອງມືເລົ່ານີ້ສາມາດທົບທວນຄືນ, ຂະຫຍາຍເພີ່ມ ຫຼື ປ່ຽນແທນເປັນປະຈຳ, ແຕ່ວ່າຄວນຈະມີເຄື່ອງມືທີ່ເໝາະສົມສຳລັບຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຊາວກະສິກອນ.

11.3. ບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບພິດຊອບຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໃນການເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ

ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບພາລະບົດບາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ມີທີ່ຕັ້ງທີ່ເໝາະສົມໃນລະບົບການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ຊຶ່ງມີທັງຜູ້ໃຫ້ບໍລິການ ແລະ ອົງກອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມັນຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດບົດບາດກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງເພື່ອທຳໜ້າທີ່ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາການຫັນກະສິກໍາໄປສູ່ການຄ້າໂດຍສະເພາະແມ່ນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດເຂົ້າເຖິງການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງທີ່ຍຸຕິທຳ ຈຳເປັນຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສ້າງໂລຫະທ່າງ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ການຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ, ຊຸມຊົນກະສິກອນ ແລະ ອົງການທີ່ບໍ່ຫວັງຜົນກຳໄລ. ໃນຊ່ວງໄລຍະດຽວກັນ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ອາດຈະມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ມີຜົນໃນການອຳນວຍຄວາມສະດວກຂອງສັນຍາການຜະລິດ ຖ້າມີການປັບປຸງຄວາມສາມາດ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາກິດຈະກຳຂ້າງລຸ່ມນີ້ຢ່າງຊຳນານການ:

- ໃຫ້ການບໍລິການບ່ອນທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການຊ່ວຍເຫຼືອພຽງຢ່າງດຽວ
- ຈັດຫາຂໍ້ມູນໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ອົງກອນຂອງຊາວກະສິກອນ ກ່ຽວກັບການເຈລະຈາສັນຍາທີ່ດີ, ການເລືອກຜູ້ລົງທຶນທີ່ດີ, ວິທີການໄກ່ເກ່ຍ ຫຼື ແຫຼ່ງ ສຳລັບການແກ້ໄຂການຮ້ອງທຸກ, ຂໍ້ມູນລາຄາໃນຕ່າງປະເທດ, ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ການປະຕິບັດງານຂອງຜູ້ລົງທຶນຢ່າງຮອບດ້ານ, ໂອກາດທີ່ຈະບັນລຸຄວາມຕ້ອງການຂອງຜະລິດຕະພັນຕ່າງໆ
- ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ກຸ່ມຊາວກະສິກອນເພື່ອຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດໃນການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກລົງ
- ເປັນສື່ກາງຊຸກຍູ້ການເຈລະຈາແບບຊື່ສັດ ແລະ ເປີດເຜີຍ. ໃນບ່ອນໃດທີ່ຊາວກະສິກອນສາມາດຮັບປະກັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ອາດສາມາດຍິນຍອມ ແລະ ບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງເຕັມຕົວ
- ສ້າງທາງເລືອກ ສັນຍາການຜະລິດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນໃຫ້ຜູ້ລົງທຶນ,
- ດຶງດູດເອົານັກລົງທຶນທີ່ມີຄຸນນະພາບໂດຍການສະໜັບສະໜູນທີ່ເປັນຜົນດີ ແລະ ທຸລະກິດທີ່ຍຸຕິທຳ ກັບວິທີການທີ່ເປັນມາດຕະຖານ ແລະ ກົດລະບຽບທີ່ໝັ້ນຄົງສຳລັບນັກລົງທຶນ

ສະໜັບສະໜູນການຮຽນຮູ້ຂອງຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບເຕັກໂນໂລຊີການຜະລິດ, ທາງນິເວດວິທະຍາທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂອງການສະເໜີ ເຕັກໂນໂລຊີການຜະລິດເພື່ອເປັນສິນຄ້າ.

12. ຂໍ້ແນະນຳ

ຄຳແນະນຳລວມ

1. ປັບປຸງສະພາບພື້ນຖານ ແລະ ສະພາບການຂອງເສດຖະກິດກະສິກຳສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍກຳນົດບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງທ້ອງຖານກະສິກຳປ່າໄມ້ເມືອງ (ແລະ ອົງກອນອື່ນໆ).
2. ປະເມີນ ການປະຕິບັດງານ ແລະ ສ້າງຄວາມຮັບຜິດຊອບ ທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັບການໃຫ້ລາງວັນ ສຳລັບພະນັກງານທ້ອງຖານ ໂດຍການປະຕິບັດງານ ທີ່ຜ່ານກົນໄກການສ່ອງແສງທີ່ໂປ່ງໃສ ຈາກຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ ເພື່ອຕັດສິນ ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ການບໍລິການທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບ ແລະ ຕິດຕາມກ່ຽວກັບບາງບັນຫາທີ່ມີມາດຕະການທີ່ເຂັ້ມແຂງແລະຖືກຕ້ອງ.
3. ສ້າງອົງກອນກຳນົດການຕັດສິນທີ່ຈະແຈ້ງ (ກໍລະນີ 8) ປະຈຸບັນນີ້ມີຫຼາຍອົງກອນ ມີອຳນາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບສຳລັບຫຼາຍດ້ານ ຂອງທຸລະກິດ ກະສິກຳເຊິ່ງເປັນການສູນເສຍຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຄ່າຂອງລັດຖະບານ ແລະ ສ້າງ ຄວາມສັບສົນໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ ເຊິ່ງອາດຈະຖືກໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດໂດຍນັກລົງທຶນ ແລະ ສິ່ງຜົນໃນບັນຫາຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນຄາດຫວັງວ່າ ທ້ອງຖານກະສິກຳປ່າໄມ້ເມືອງ ຈະເປັນຜູ້ແກ້ໄຂ.
4. ຄຸນນະພາບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທາງດ້ານເສດຖະກິດເພື່ອດຶງດູດເອົານັກລົງທຶນທີ່ມີຄຸນນະພາບ (ກໍລະນີ 6) ນັກລົງທຶນທີ່ມີຄຸນນະພາບໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ຈະແຈ້ງ, ກິດລະບຽບ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດທີ່ໂປ່ງໃສເປັນຕົ້ນແມ່ນການປະກັນພື້ນທະບັດ, ປະຕິບັດໂດຍອົງກອນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ຈະແຈ້ງເພື່ອກຳນົດການບໍລິການໂດຍຜ່ານການບໍລິການຜ່ານປະຕູດຽວໃນວັນດຽວ
5. ສ້າງໄລຍະຫ່າງກາລະໂອກາດຫຼາຍດ້ານໃຫ້ແກ່ຜູ້ໃຫ້ການບໍລິຫານ ທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ, ອົງກອນຂອງຊາວກະສິກອນ, ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ອີງໃສ່ຊຸມຊົນ, ສະມາຄົມທີ່ບໍ່ຫວັງຜົນກຳໄລ, ທຸລະກິດຈຸລະພາກ ແລະ ຂະໜາດນ້ອຍ, ກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ການເຈລະຈາໂດຍກົງກັບນັກລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ ຈຸດຢືນຂອງເຂົາເຈົ້າ.
6. ກິດລະບຽບທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ (ກໍລະນີ 10) ຮັບປະກັນກິດລະບຽບສຳລັບ ທຸລະກິດກະສິກຳ ແລະ ການຄ້າທີ່ຖືກປະຕິບັດຄືກັນໃນທຸກເມືອງ ແລະ ຊັ້ນນຳໂດຍຫຼັກການທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ຄວາມສະດວກໃນການສົ່ງເສີມການຜະລິດ ແລະ ການຄ້າໂດຍຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ.

7. ການໄກ່ເກ່ຍສ້າງຕັ້ງ ແລະ ເຜີຍແຜ່ວິທີການທີ່ງ່າຍເປັນມາດຕະຖານ ແລະ ໂປ່ງໃສພາຍໃນຊຸມຊົນເພື່ອແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ ເຊິ່ງປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງຂອງການບໍ່ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງເຊິ່ງອາດຈະເຮັດໃຫ້ສິ່ງແວດລ້ອມທາງດ້ານທຸລະກິດເສຍຫາຍ (Fullbrook, 2007).
8. ຄວາມຍືນຍົງ (ກໍລະນີ 5) ການລວບລວມທຶນໂດຍສັນຍາການຜະລິດໃຫ້ການຄາດຫວັງຂອງການສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ສິ່ງນີ້ກໍອາດຈະນຳໄປສູ່ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ. ເພື່ອປ້ອງກັນຂັດຄ້ານຄວາມເປັນໄດ້ນີ້ ແລະ ຮັບປະກັນການຢູ່ຕໍ່ໄປໄດ້ຂອງການປູກຝັງທາງດ້ານການຄ້າຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຄືກັບຂະແໜງກະສິກຳທີ່ເຕີບໂຕໃນດ້ານມູນຄ່າ (Grantham, 2011) ຂະແໜງການຕ້ອງການລະບຽບໃໝ່ ແລະ ລະບົບການຄຸ້ມຄອງທີ່ສຸມໃສ່ຄວາມຍືນຍົງຂອງລະບົບການບໍລິການນິເວດວິທະຍາ.
9. ດ້ານອົງການຈັດຕັ້ງ, ປັບປຸງໂຄງສ້າງຄືນໃໝ່ເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານກະສິກຳໃນພື້ນທີ່ການຜະລິດໃນທຳມະຊາດແທນທີ່ຂອບເຂດການເມືອງຂອງເມືອງເພື່ອຫຼຸດຜົນທຶນ ແລະ ປັບປຸງໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນ.

ການກະສິກຳແບບຍືນຍົງ

1. ກຳນົດ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງຄຸນລັກສະນະພິເສດ ແລະ ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງເຂດນິເວດວິທະຍາທາງດ້ານກະສິກຳ
2. ສະໜັບສະໜູນແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມກະສິກຳຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ປະຕິບັດການບໍລິການເພື່ອຮັກສາລະບົບນິເວດວິທະຍາ (ກໍລະນີ 5)
3. ກວດສອບສະຖານະພາບທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາຂອງເນື້ອທີ່ການຜະລິດ
4. ການຄົ້ນຄວ້າພັດທະນາ ແລະ ສົ່ງເສີມນິເວດວິທະຍາທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ວິທີການຄົ້ນສູ່ສະພາບເດີມຂອງການປະຕິບັດກະສິກຳ ເຊິ່ງປອດໄພສຳລັບຊາວກະສິກອນ (Fullbrook, 2007, p. 20) ໂດຍອາໄສການສ້າງຕັ້ງຄວາມຊຳນານແລະ ປະສິບການໃນລະດັບສາກົນເຊິ່ງລວມມີຫຼັກການການກະສິກຳນິເວດວິທະຍາຂອງປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ ເຊິ່ງລວມມີ ບູຊີວ, ກຸຍບ້າ, ຄອດຕະຣີກ້າ, ເມກຊິໂກ ແລະ ຫວຽດນາມ
5. ໃຫ້ການຊ່ວຍໃນການກວດສອບເຊື່ອພະຍາດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການປະຕິບັດການຜະລິດທີ່ປອດໄພ (Fullbrook, 2007, p. 19)

ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງວິສາຫະກິດ

1. ຈັດຫາຂໍ້ມູນລະອຽດກ່ຽວກັບສະພາບທາງດ້ານກະສິກໍາ ແລະ ພືດທີ່ເໝາະສົມໃຫ້ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ (ກໍລະນີ 5 ແລະ 6) (Fullbrook, 2007, p. 37)
2. ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນນຳໃຊ້ສັນຍາການຜະລິດທີ່ເປັນມາດຕະຖານເຊິ່ງມີຄວາມຈະແຈ້ງ ແລະ ສະເໝີພາບກັນ ເປັນສິ່ງທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງເຮັດກ່ອນເພື່ອເຂົ້າສູ່ການບໍລິການ ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການໄກ່ເກ່ຍ
3. ຄຸ້ມຄອງແຜນການປະກັນທີ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ນັກລົງທຶນຕ້ອງມັດຈຳ ການປະຕິບັດງານ (ຫຼືການຈ່າຍເງິນລ່ວງໜ້າໂດຍສັນຍາທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດກັບຊາວກະສິກອນ) ດັ່ງທີ່ໄດ້ເຮັດໄວ້ກ່ອນສໍາລັບການສອບສວນໃນການຜະລິດກັບຊາວກະສິກອນ (ກໍລະນີ 6)
4. ປະສານງານກັບຜູ້ໃຫ້ບໍລິການ ການພັດທະນາທຸລະກິດລວມທັງ ກິດຈະການ ທາງສັງຄົມ (ກໍລະນີ 1) ເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກກັບຄວາມຕ້ອງການທີ່ຂັບເຂື່ອນ ການບໍລິການສໍາລັບສັນຍາການຜະລິດ
5. (ກໍລະນີ 8) ສະໜັບສະໜູນຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ການໄກ່ເກ່ຍທີ່ເໝາະສົມໃນຊຸມຊົນ (Fullbrook, 2007, pp. 19, 37)
6. ກະຕຸກຊຸກຍູ້ ພະນັກງານພາກສະໜາມໂດຍການຈ່າຍເງິນທີ່ເປັນສິ່ງຈູງໃຈທີ່ຂັ້ນກັບ ການສ່ອງແສງທີ່ເປັນຜົນດີ ໂດຍຜ່ານ ການຈັດການບໍລິການທີ່ໜ້າພໍໃຈໂດຍຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ

ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການພັດທະນາ

ລັດຖະບານສາມາດເປັນຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການພັດທະນາໂດຍກົງໂດຍນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຄວາມຊຳນານຂອງເຂົາເຈົ້າສໍາລັບການແກ້ໄຂບັນຫາຊົ່ວຄາວ ທີ່ສຸມໃສ່ການພັດທະນາຄວາມສາມາດຂອງອົງກອນກະສິກໍາເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນສັນຍາທີ່ສະເໝີພາບກັນ ແລະ ສ້າງສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສາມາດ ສົ່ງເສີມການຄ້າດ້ານກະສິກໍາ.

1. ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງຂອງການຜະລິດການຄ້າ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ການພັດທະນາແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຊຸມຊົນ ທີ່ຫັນປ່ຽນການຄົ້ນພົບ ແລະ ປະສົບການເຂົ້າໃນໂຄງການຝຶກອົບຮົມສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ພະນັກງານ (ກໍລະນີ 5)
2. ໂຄງການ ຝຶກອົບຮົມກະສິກໍາແບບຍືນຍົງສໍາລັບຊາວກະສິກອນ, ນັກລົງທຶນ ແລະ ພະນັກງານ

3. ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາການປະຕິບັດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ, ອີງໃສ່ປະສົບການໃນບັນດາປະເທດທີ່ກໍາລັງພັດທະນາ, ແລະ ການຝຶກອົບຮົມສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ພະນັກງານທີ່ຈະສືບຕໍ່ນຳໃຊ້ ວິທີການໃໝ່ ກ່ຽວກັບ ການຜະລິດທີ່ຍືນຍົງ
4. ພັດທະນາ ແລະ ສະໜັບສະໜູນໂຮງຮຽນທຸລະກິດຊາວກະສິກອນເພື່ອເດີນທາງໄປສູ່ຊຸມຊົນທາງດ້ານກະສິກໍາເພື່ອເຕີມຊ່ອງວ່າງທາງດ້ານຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບທຸລະກິດກະສິກໍາ, ການຕະຫຼາດ, ແລະ ລາຄາດັ່ງນັ້ນ ຊາວກະສິກອນສາມາດສ້າງຄວາມຜິດໃຫ້ໜ້ອຍລົງໄດ້, ສາມາດປະຕິເສດການຕໍ່ລອງທີ່ບໍ່ເປັນຜົນດີ ແລະ ບັນຫາໃນປະຈຸບັນ ເພື່ອໃຫ້ ຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆ ຂອງລັດຖະບານ (ກໍລະນີ 3, 4, 5, 7, 9, 10, ແລະ 12)
5. ເພື່ອເລັ່ງໃຫ້ຊາວກະສິກອນເຂົ້າສູ່ ຂໍ້ມູນທາງດ້ານກະສິກໍາໂດຍຜ່ານເຕັກໂນໂລຊີຂໍ້ມູນການສື່ສານເຂົ້າສູ່ລາຄາ ແລະ ຂ່າວກະສິກໍາເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ສົມສ່ວນກັນເຊິ່ງປະຈຸບັນນີ້ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນເສຍປຸງໃນການຕໍ່ລອງລາຄາກັບນັກລົງທຶນທີ່ເປັນຜົນລົບສໍາລັບຄວາມພະຍາຍາມໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (ກໍລະນີ 4, 5, 7, 9, 10, ແລະ 12)
6. ສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຜະລິດເປັນເຈົ້າຂອງອົງກອນ (ການຄ້າ ເສດຖະກິດສັງຄົມ, ສະຫະກອນ ແລະ ອື່ນໆ) ເພື່ອສົ່ງເສີມຕະຫຼາດກະສິກໍາຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ຂໍ້ມູນການຜະລິດ ທີ່ໃຫ້ພະລັງກັບ ຊາວກະສິກອນໃຊ້ການລິເລີ່ມການຕັດສິນໃຈ ແລະ ສິດທິ ທີ່ບໍ່ພົວພັນໃນສັນຍາຖ້າວ່າເຂົາເຈົ້າບໍ່ເຫັນດີນຳ.
7. ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາຂອງສະໂມສອນກະສິກອນສໍາລັບເລື່ອງທີ່ໄດ້ເນັ້ນໜັກ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນຢາຂ້າຫຍ້າທີ່ເປັນທຳມະຊາດ ແລະ ຢາຂ້າແມງໄມ້, ການຄຸ້ມຄອງສັດທີ່ທຳລາຍພືດ, ການປູກພືດຫຼາຍຊະນິດ, ການລ້ຽງສັດ, ການດຳເນີນການ, ການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດເປັນເຄື່ອງມືພາຍໃນການຂະຫຍາຍຄວາມສາມາດ ແລະ ການບໍລິການພາຍໃນຊຸມຊົນກະສິກໍາດ້ວຍວິທີນີ້ຈຶ່ງອະນຸຍາດໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງທ້ອງຖິ່ນ ສຸມໃສ່ການຈຳກັດຊັບພະຍາກອນກ່ຽວກັບການປະຕິບັດງານເພື່ອແນະນຳບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ.
8. ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາຂອງຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກທາງດ້ານເສດທະກິດສັງຄົມ (ກໍລະນີ 1) ເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ກັບຊາວກະສິກອນກັບຊ່ອງວ່າງຂອງຕະຫຼາດ

13. ສະຫຼຸບ

ສັນຍາການຜະລິດມີຄວາມສາມາດເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນເຫັນໄດ້ເຖິງໂອກາດສໍາລັບການຜະລິດ ໂດຍຜົນໄດ້ຮັບເຊິ່ງເປັນຜົນສໍາເລັດ, ການວິເຄາະ ຂອງ ກໍລະນີ 11. ເຊິ່ງສະແດງອອກເຖິງອົງປະກອບຂອງຄວາມ ສໍາເລັດ ແລະ ກໍລະນີ 1 ທີ່ບໍ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດ ທີ່ໄດ້ພົບ ຄໍາຕອບສໍາລັບຄໍາຖາມເຊິ່ງເປັນທິດຊີ້ນຳຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການ

1. ເປັນຫຍັງ ບາງສັນຍາສໍາລັບການຜະລິດລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນຈຶ່ງປະສົບຜົນສໍາ ເລັດ?

ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດຂອງສັນຍາການຜະລິດ ແມ່ນຂຶ້ນກັບຫຼາຍປັດໃຈທັງພາຍນອກ ແລະ ພາຍໃນ ຂອງສັນຍາ. ປັດໃຈພາຍໃນແມ່ນສັນຍາການຜະລິດ ທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ລາຄາໃນຕະຫຼາດການຈ່າຍເງິນ ລ່ວງໜ້າ ແລະ ລະບົບການຢັ້ງຢືນການຜະລິດ. ປັດ ໃຈພາຍນອກລວມມີສາຍພົວພັນທາງດ້ານມູນຄ່າ, ຄວາມສົນໃນຂອງສັງຄົມ, ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ. ມີຜົນຜະລິດທີ່ສູງ ແລະ ການບໍລິໂພກ ແລະ ຂໍ້ມູນ ທາງດ້ານການຕະຫຼາດ. ປັດໃຈທີ່ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດສາ ມາດຖືກສົ່ງເສີມໂດຍນະໂຍບາຍ ແລະ ໂຄງການດັ່ງ ລຸ່ມນີ້:

- ສັນຍາການຜະລິດທີ່ຂຽນເປັນລາຍລັກອັກສອນ
- ລາຄາຂອງຕະຫຼາດ
- ການຈ່າຍເງິນລ່ວງໜ້າ
- ການຢັ້ງຢືນລະບົບການຜະລິດ
- ການອໍານວຍຄວາມສະດວກ
- ຂໍ້ມູນ ດ້ານການຕະຫຼາດ.

ບໍ່ແມ່ນທຸກປັດໃຈທີ່ຕ້ອງໄດ້ນຳສະເໜີເພື່ອຜົນໄດ້ຮັບ ທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄວາມຫວັງ ສໍາລັບຄວາມສໍາເລັດອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນເນື່ອງຈາກປັດໃຈ ພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ.

2. ມີຫຍັງແຕ່ທີ່ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງສາມາດ ປະຕິບັດໄດ້ເພື່ອສົ່ງເສີມການຜະລິດແບບມີຂໍ້ຕົກ ລົງ ຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ແທດເໝາະກັບສະພາບ ການຕົວຈິງເພື່ອສົ່ງເສີມການປະຕິບັດງານທີ່ດີຂອງ ທຸກຝ່າຍ?

ຄວາມສາມາດຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງແມ່ນ ມີຜົນກະທົບທີ່ດີໃນຂອບເຂດຈຳກັດຍ້ອນຄວາມບໍ່ແທດ ເໝາະທາງດ້ານບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ຄວາມສາມາດ, ງົບປະມານ ແລະ ພະນັກງານ. ຖ້າວ່າ ມີການຕິດຕາມຄຳແນະນຳທີ່ໄດ້ກ່າວມາໃນຂ້າງເທິງ (ພາກ 11) ອາດຈະເຊື່ອມຕໍ່ກັບການເຮັດໃຫ້ ຫ້ອງການ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ເມືອງ ຕອບສະໜອງ ຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດ ນ້ອຍທົ່ວປະເທດ. ໃນການດຳເນີນວຽກງານດັ່ງກ່າວ, ຫ້ອງ ການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງຈະຊ່ວຍໃນລະດັບພາກສະ ໜາມ ແລະ ບໍ່ພຽງແຕ່ສ້າງສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ຍຸຕິທຳສໍາ ລັບຊາວກະສິກອນແຕ່ວ່າສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສາມາດສະ ໜັບສະໜູນທຸລະກິດທັງສອງຝ່າຍ ໃນສັນຍາ, ຜູ້ຜະລິດ ແລະ ນັກລົງທຶນຢືນຢູ່ໃນຜົນປະໂຫຍດທີ່ຍືນຍົງຈາກການ ດຳເນີນການທາງການຄ້າ.

ໃນການຕອບຄຳຖາມກ່ຽວກັບຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ ເມືອງ, ທີ່ເຫັນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງມັນມີການພົວພັນກັບຂະ ແໜງການອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງອົງການຈັດຕັ້ງລັດຖະ ບານຢ່າງກວ້າງຂວາງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມມີຄວາມເປັນ ໄປໄດ້ທາງດ້ານວິຊາການໃນການປ່ຽນແປງນີ້ ແລະ ການ ໃຫ້ພະລັງຂອງການບໍລິການກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ອາດເປັນໄປໄດ້, ມີຫຼາຍບັນຫາ ແລະ ປະເດັນທີ່ຫ້ອງ ການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງໄດ້ປະເຊີນໜ້າທີ່ສະແດງ ໃຫ້ເຫັນບັນຫາທົ່ວທີ່ພົວພັນເຖິງການປະຕິບັດງານ ຂອງລັດຖະບານ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ. ເປົ້າໝາຍໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ການປັບປຸງ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງ ຊາດ ແລະ ການປັບຕົວຄົນສູ່ສະພາບເດີມທີ່ອົງໃສ່ການ ປັບປຸງໂດຍທົ່ວໄປຂອງລັດຖະບານ, ເພື່ອສ້າງການບໍ ລິການຂອງລັດຖະບານທີ່ຕອບສະໜອງເຖິງຄວາມສົນ ໃຈຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ. ການບໍລິການ ຈາກຫ້ອງການກະສິກໍາປ່າໄມ້ເມືອງ ແມ່ນຈະປັບປຸງຂຶ້ນ ຫຼາຍຖ້າວ່າສິ່ງແວດລ້ອມໂດຍທົ່ວໄປຂອງລັດຖະບານ ກໍໄດ້ຮັບການປັບປຸງຄືກັນ. ຖ້າວ່າບໍ່ມີຫຍັງທີ່ໄດ້ຖືກດຳ ເນີນ, ຢ່າງໜ້ອຍສຸດພາວະຂອງການເປັນຜູ້ນຳກໍສາ ມາດລະບຸໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ອະທິບາຍເຖິງອຳ ນາດ, ການຕັດສິນໃຈ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຫຼາຍ ກະຊວງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຫຼາຍອົງການ ແລະ ພະນັກງານ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ປະຊາຊົນ.

ສິ່ງທີ່ຊາວກະສິກອນປະເຊີນຢູ່ແມ່ນຄວາມຂາດແຄນ ຫຼື ຈຸດອ່ອນກ່ຽວກັບເງິນທຶນ ແລະ ສິນເຊື້ອ, ສິດໃນການ ໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ. ໂຄງສ້າງຂອງການລົງ ທຶນ ແລະ ໂອກາດທາງການຕະຫຼາດທີ່ປະໃຫ້ມີຈຸດ ອ່ອນເງື່ອນໄຂທີ່ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍໄດ້ເນື່ອງຈາກອຳນາດ ທີ່ບໍ່ສົມສ່ວນກັນ. ມີການບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມກຸ່ມກັນຫຼາຍ: ອັນ ໜຶ່ງແມ່ນຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງການຜະລິດພາຍໃຕ້ສັນ ຍາການຜະລິດຫຼາຍກວ່າຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານນິເວດ ວິທະຍາ; ອັນທີສອງແມ່ນມີຊາວກະສິກອນຫຼາຍຄົນມີ ເຈດຈຳນົງທີ່ຈະລົງທຶນໃນການຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ ສໍາລັບການເປີດຕະຫຼາດໃນຄະນະທີ່ລັດຖະບານໄດ້ເນັ້ນ ຫັນກໃສ່ສັນຍາການຜະລິດ; ອັນທີສາມແມ່ນທ່າແຮງສູງ ສຸດຂອງລັດຖະບານເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການ ເພີ່ມຜົນໄດ້ຮັບທາງດ້ານກະສິກໍາໃນ ສປປ ລາວ ອາດຈະອີງໃສ່ອຳນາດການປົກຄອງທີ່ໄດ້ຮັບກາສະໜັບ ສະໜູນຂອງນັກລົງທຶນພາຍນອກ ຫຼື ແມ້ແຕ່ການຜ່ານ ສິ່ງທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນໃນການຕໍ່ລ່ອງທີ່ບໍ່ດີສໍາລັບຊາວກະ ສິກອນ. ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ການບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມກຸ່ມຜູ້ຜະ ລິດເປັນເປັນຫາຍ່າງແຕ່ຕໍ່ການປັບປຸງສະພາບ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນເທົ່ານັ້ນແຕ່ຍັງມີ ຜົນຕໍ່ການຜະລິດເພື່ອເປັນສິນຄ້າໃນ ສປປ ລາວ. ມັນ ອາດເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ແລະ ບໍ່ສາ ມາດສ້າງຂໍ້ຕົກລົງການຜະລິດກັບຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຜະລິດ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າທົ່ວໄປໄດ້.

ຄວາມທ້າທາຍໃນອານາຄົດ

ການວິເຄາະທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້, ການປ່ຽນແປງ ແລະ ການປັບປຸງສໍາລັບອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ສະໜັບສະໜູນເປັນຢ່າງດີໃຫ້ແກ່ການຜະລິດແບບມີ ຂໍ້ຕົກລົງບໍ່ແມ່ນເລື່ອງງ່າຍ ແລະ ບໍ່ສາມາດເກີດຂຶ້ນ ດ້ວຍຕົວມັນເອງ. ເຫັນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງໃນບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ໃນການທຳໜ້າທີ່ ທັງໃນນະໂຍບາຍທາງພາກສະໜາມ ແລະ ການປະຕິບັດງານໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນທີ່ມີອົງການ ໃນລະດັບສາກົນມີສ່ວນຮ່ວມເພື່ອອຳນວຍຄວາມ ສະດວກ ແລະ ເຮັດໃຫ້ວິທີການນີ້ມີການປ່ຽນແປງ.

ອົງການທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ໃຫຍ່ເປັນຕົ້ນແມ່ນອົງ ການສະຫະປະຊາຊາດມີຈຸດຢືນໃນການຊ່ວຍເຫຼືອ ປັບປຸງດ້ານການກຳນົດພາລະບົດບາດ ແລະ ສ້າງ ຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານການຈັດຕັ້ງ. ຫຼາຍອົງການທີ່ໃຫ້ ການຊ່ວຍເຫຼືອຂະໜາດນ້ອຍເຫັນໄດ້ຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃນການແກ້ໄຂບັນຫານີ້ພ້ອມນັ້ນກໍ່ຊ່ວຍ ການສ້າງເງື່ອນໄຂສໍາລັບການປັບປຸງໃນລະດັບທ້ອງ ຖິ່ນ. ການດຳເນີນວຽກງານໂດຍກົງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍຜ່ານໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອຕ່າງໆນັ້ນບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນ ການສ້າງຕົວຢ່າງແຕ່ມັນຍັງເປັນການສ້າງພື້ນຖານໃນການ ປັບປຸງສິ່ງທີ່ຈຳເປັນດ້ານນະໂຍບາຍລວມຂອງລັດຖະບານ. ຖ້າວ່າບໍ່ມີຫຍັງໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນຄັ້ງສະພາບ ປະຈຸບັນ, ມັນກໍ່ເປັນການປ່ອຍໃຫ້ອຳນາດການປົກຄອງ ທ້ອງຖິ່ນສ້າງຂໍ້ຕົກລົງຕາມໃຈມັກໂດຍບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງ ຄວາມຍືນຍົງ, ການຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ການ ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊາວກະສິກອນ. ເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນສໍາ ລັບຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຫຼາຍທ່ານໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະ ດັບສາກົນທີ່ຕ້ອງໄດ້ວິເຄາະເພື່ອຊອກຫາບັນດາແຫຼ່ງ ຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆ ແລະ ກຳນົດເປົ້າໝາຍເພື່ອປະ ສານກົມກຽວກັບຂັ້ນຕອນຕ່າງໆເພື່ອເປັນທິດທາງ ແລະ ການອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການສະໜັບສະໜູນ ຊາວກະສິກອນ.

14. ຫົວຂໍ້ສໍາລັບການສຶກສາເພີ່ມເຕີມໃນຕໍ່ໜ້າ

- ວິທີການໃດທີ່ຊາວກະສິກອນໃຊ້ເພື່ອເຂົ້າສູ່ໂອກາດ ແລະ ປຸງປຸງໂອກາດ ແລະ ຄວາມສ່ຽງຂອງການເປີດຕະຫຼາດ ແລະ ສັນຍາການຜະລິດ?
- ຊາວກະສິກອນສາມາດເຂົ້າສູ່ຂໍ້ມູນການຕະຫຼາດ ແລະ ເຂົ້າໃຈຂໍ້ມູນການຕະຫຼາດຖືກປັບປຸງໄດ້ແນວໃດ?
- ອຸປະສັກໃດທີ່ຊາວກະສິກອນປະເຊີນໜ້າໃນການຄົ້ນຫາຜູ້ຊື້ ແລະ ລາຄາທີ່ດີກວ່າ ແລະ ເງື່ອນໄຂ?
- ຊາວກະສິກອນສາມາດບໍລິຫານ ແລະ ສ້າງຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງການແບ່ງປັນສົມບັດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດລະຫວ່າງນັກລົງທຶນ ແລະ ພໍ່ຄ້າ?
- ເປັນຫຍັງຈຶ່ງຕ້ອງມີການຈ່າຍເງິນລ່ວງໜ້າເປັນຕົ້ນແມ່ນພັດທະນາບັດ, ຄ່າທຳນຽມທີ່ດິນ ແລະ ອັດຕາດອກເບ້ຍສິນເຊື້ອທີ່ບໍ່ໄດ້ເສຍເງິນ, ບໍ່ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນສັນຍາການຜະລິດຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ຜົນສະທ້ອນຂອງເຂົ້າເຈົ້າແມ່ນຫຍັງ?
- ຊາວກະສິກອນສາມາດໃຊ້ອິດທິພົນເພື່ອຮັບປະກັນຕົວແທນທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ໄດ້ຮັບດີທີ່ສຸດ?
- ແມ່ນຫຍັງແມ່ນເງິນປະກັນໄພທີ່ຍຸຕິທຳສໍາລັບລາຄາສິນຄ້າສະພາບຂອງຕະຫຼາດໃນການຕອບແທນສໍາລັບການຈັດຫາສະຖຸນລະພາບ, ຄວາມໄວ້ວາງໃຈ ແລະ ສິນເຊື້ອດອກເບ້ຍທີ່ບໍ່ໄດ້ເສຍເງິນ?
- ເປັນຫຍັງຈຶ່ງມີການກະຕຸ້ນຈາກຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກທາງການຕະຫຼາດໜ້ອຍດຽວ ແລະ ການບໍລິການຂອງເຂົ້າເຈົ້າສາມາດຖືກພັດທະນາດ້ວຍວິທີໃດເພື່ອໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງເຕີມອີກ?
- ສັນຍາການຜະລິດສາມາດປະຕິບັດການຜະລິດແບບຍືນຍົງໄດ້ດ້ວຍວິທີໃດ ແລະ ວິທີການ ແລະ ຫຼັກການປະຕິບັດໃດເປັນຕົ້ນແມ່ນນິເວດວິທະຍາທາງດ້ານກະສິກໍາສາມາດຖືກພັດທະນາໃຫ້ເໝາະສົມກັບສິ່ງແວດລ້ອມຂອງສປປ ລາວໄດ້ແນວໃດ?
- ແມ່ນຫຍັງເປັນສິ່ງທີ່ຄວບຄຸມໂຄຕ້າ ຫຼື ສະໜັບສະໜູນໂດຍລັດຖະບານຈົນວາງແນວທາງທີ່ໜ້າສົນໃຈ ແລະ ພຶດຕິກຳຂອງນັກລົງທຶນເສດຖະກິດຈາກຫຼາຍປ່ອນທີ່ໄກຈາກ ສປປ ລາວ?
- ຜະລິດຕະພັນໃດໃນ ສປປ ລາວ ສາມາດຜະລິດເພື່ອແຂ່ງຂັນສໍາລັບຕະຫຼາດ ໃນ ປະເທດ ຈີນ?
- ລະບອບຂອງການລົງທຶນໄດ້ໃຫ້ສິດທິພິເສດໃນການຂັດເລືອກນັກລົງທຶນແນວໃດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນ?

15. ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ

ລາຄາຜະລິດ ແລະ ລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ທີ່ປັກກິ່ງ

ລາຄາ/ກິໂລ (ເປັນເງິນຢວນ 1 = 1,250 ກີບ)

ສ ປ ປ ລາວ, ໜ້າຟາມ		ປັກກິ່ງ, ຂາຍຍ່ອຍ		
ໝາກກ້ວຍ	0.25	ຫ້າງສັບພະສິນຄ້າ	ຕະຫຼາດສິດ	
		11.2	7	ນໍ້າເຂົ້າ
		9.6	5-6.2	ພາຍໃນ
	1	7.2	5-6	
	0.5-1.3	10-11	6-7	
ຂໍ້ມູນລວບລວມທີ່ ສປປ ລາວ ເມສາ/ພຶດສະພາ 2011		ຂໍ້ມູນລວບລວມທີ່ ປັກກິ່ງ ພຶດສະພາ 2011		

ຫົວໜ່ວຍ ແລະ ອັດຕາແລກປ່ຽນ

ພື້ນທີ່

1 ເຮັກຕາ = 10,000 ມ²
 = 15 ໝູ່ (ຈີນ)
 = 6.25 ໂຮ່ (ໄທ)

ເງິນຕາ

ສປປ ລາວ	ສປ ຈີນ	ໄທ	ສະຫາລັດອາເມລິກາ
ກີບ	ຢວນ	ບາດ	ໂດລາ
	= 10 ໂຈ	= 100 ສະຕາງ	= 100 ເຊັນ
	1 ໂຈ = 10 ຟິນ		

ອັດຕາແລກປ່ຽນ

	ໂດລາ	ກີບ	ຢວນ	ບາດ
ໂດລາ	1	8100	6.5	30
ກີບ	0.00012	1	0.0008	0.00362
ຢວນ	0.15396	1250	1	4.52868
ບາດ	0.03288	260	0.21330	1

ຂໍ້ມູນໃນເດືອນເມສາ-ພຶດສະພາ 2011 ຈາກ oanda.com

ເອກະສານອ້າງອີງ

- Altieri, Miguel. "Agroecology: the science of natural resource management for poor farmers in marginal environments." Agriculture, Ecosystems and Environment 93, no. 1 (2002): 1-24.
- Diana, Antonella. "Navigating the Way through the Market: A First Assessment of Contract Farming in Luang Namtha." Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit, Vientiane, 2008.
- Eaton, Charles, and Andrew Shephard. "Contract farming - Partnerships for growth." Food and Agriculture Organization, Rome, 2001.
- Fujita, Yayoi, Sithong Thongmanivong, and Thoumthone Vongvisouk. "Dynamic Land Use Change in Sing District, Luang Namtha Province, Lao PDR." Faculty of Forestry, National University of Laos, Vientiane, 2006.
- Fullbrook, David. "Contract farming in the Lao PDR: cases and questions." Laos Extension for Agriculture Project/Helvetas, Vientiane, 2007.
- Fullbrook, David. "Development in the Lao PDR: the food security paradox." Swiss Agency for Development and Cooperation, Vientiane, 2010.
- Gebert, Rita. "Farmer Bargaining Power in the Lao PDR: Possibilities and Pitfalls." Sub-Working Group on Farmers and Agribusiness & Helvetas, Vientiane, 2010.
- Grantham, Jeremy. "Resource Limitations 2: Separating the dangerous from the merely serious." Grantham Mayo Van Otterloo LLC, Boston, 2011.
- Hooper, D., et al. "Effects of biodiversity on ecosystem functioning: a consensus of current knowledge." Ecological Monographs 75, no. 1 (2005): 3-35.
- Lin, Song. "FDI in Agriculture in Northern Lao PDR: A Case Study of Luang Namtha." Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ), Vientiane, 2010, 37.
- MAF. "Agricultural Master Plan 2011-2015 - final draft." Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, 2010.
- Pretty, J.N., et al. "Resource-Conserving Agriculture Increases Yields in Developing Countries." Environmental Science and Technology 40, no. 4 (2006): 1114-1119.
- Scheffer, Marten, Steve Carpenter, Jonathan Foley, Carl Folke, and Brian Walker. "Catastrophic shifts in ecosystems." Nature 413 (October 2001): 591-596.
- Shi, Weiyi. "Rubber Boom in Luang Namtha - A Transnational Perspective." Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit, Vientiane, 2008.
- Swift, M., A. Izac, and M. van Noordwijk. "Biodiversity and ecosystem services in agricultural landscapes are we asking the right questions?" Agriculture, Ecosystems and Environment 104 (2004): 113-134.
- Turnell, Sean. "The Elastic Margin: Central Banking Theory and Practice in Colonial Burma." Proceedings of the 20th Conference of the History of Economic Thought Society of Australia. Brisbane: School of Economics, University of Queensland, 2007. 15.
- Zhao, Suisheng. "The making of China's periphery policy." In Chinese Foreign Policy, by Suisheng Zhao. Armonk, New York: M.E.Sharpe, 2004.

ກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ (NAFES)

ໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳ (LEAP)

P.O. Box 9159

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

ສປປ ລາວ

ໂທ: +856 21 740 253

ອີເມລ: leap4@laoex.org

www.helvetas-laos.org

